

OBEC

Academic Journal
2025

วารสารวิชาการ สพฐ.
ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 ประจำปี 2568
เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม

สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำ “วารสารวิชาการ สพฐ. ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 ประจำปี 2568” ผ่านระบบออนไลน์ เพื่อเก็บรวบรวมผลงานทางวิชาการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกตำแหน่งทุกระดับที่มีความประสงค์จะเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในแต่ละปี อีกทั้งเป็นต้นแบบงานวิชาการในการนำไปพัฒนาต่อยอดเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละพื้นที่ต่อไป

วารสารวิชาการ สพฐ. ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 ประจำปี 2568 ซึ่งเป็นการรวบรวมผลงานทางวิชาการของผู้ที่ส่งผลงานเพื่อเผยแพร่ ระหว่างเดือน กรกฎาคม – ธันวาคม 2568 คณะผู้จัดทำเอกสารวารสารวิชาการ สพฐ. ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 ประจำปี 2568 ขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการที่ได้นำมาเผยแพร่ในครั้งนี้อย่างยิ่งว่า วารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจ เพื่อต่อยอดผลงานทางวิชาการของตนเองต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ธันวาคม 2568

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข – ค
บทความทางวิชาการ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	
1. แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา	1
2. รูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ในยุค Disruptive Innovation สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1	11
บทความทางวิชาการ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา	
1. คุณภาพชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาในฐานะกลไกสนับสนุนการเรียนรู้และชีวิตในโรงเรียน: กรณีศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 2 “ปัญญาภิ” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1	23
2. รูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2	38
3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนสู่ความยั่งยืนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม	49
4. การพัฒนาสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์	60
5. การพัฒนารูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1	74
บทความทางวิชาการ ตำแหน่ง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่นตามมาตรา 38 ค. (2)	
1. การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช	86
บทความทางวิชาการ ตำแหน่ง ครู	
1. การพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีด้วยกระบวนการกระจำงค่านิยมผสานความร่วมมือของ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การประเมินเพื่อเรียนรู้และการสะท้อนการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	99
2. ผลของการใช้โปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบประยุกต์ขั้นสูง ในการพัฒนาสมรรถภาพด้านความอดทน ของระบบหัวใจและไหลเวียนเลือด ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	113
3. ผลการจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับกระบวนการปัญหา STEPS ที่มีต่อความสามารถ ในการแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน รายวิชา คณิตศาสตร์พื้นฐาน 2 (ค21102) ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี	120
4. การพัฒนาทักษะ 3Rs8Cs ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการรังสรรค์สังคมดีด้วยสื่อ สร้างสรรค์ในรายวิชาสังคมศึกษา 2 (ส31102) โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี	134
5. การพัฒนาทักษะด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw)	148

สารบัญ (ต่อ)

บทความทางวิชาการ ตำแหน่ง ครู (ต่อ)	หน้า
6. การศึกษาผลสัมฤทธิ์และทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาของทางฟิสิกส์ เรื่อง ปฏิกิริยาการณโฟโตอิเล็กทริก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการ กระบวนการแก้โจทย์ปัญหาตามเทคนิคของโพลยา	161
7. การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อยกระดับสมรรถนะ ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ของนักเรียนโรงเรียนชัยบาดาลวิทยา จ.ลพบุรี	171
8. การพัฒนาการเรียนรู้วิทย์ ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอบแบบเทคนิค STAD ด้วย AOPE Model	180
9. การพัฒนาทักษะการอ่านและจดจำพยัญชนะไทยโดยใช้กระบวนการ Unplugged Coding ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน	192
10. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบร่วมมือด้วยเทคนิค GI (Group Investigation) เรื่อง การกลาย (กล่องสุ่มโครโมโซม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567	203
11. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉลากภาพวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านบนนา	217
12. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพเพื่อส่งเสริม การเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดช่วงสิงห์	232
13. การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่ออกกิจกรรมวิทยาศาสตร์	243
14. การพัฒนาทักษะการอ่านตัวอักษรฮิระงานะและคะตะคะนะด้วยเทคนิคTGT ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 แผนการเรียนภาษาอังกฤษ- ภาษาญี่ปุ่น โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์	258
คณะผู้จัดทำ	266

ชื่อเรื่อง	แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
ผู้วิจัย	นายธนพล นาเลาห์
ตำแหน่ง	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
วิทยฐานะ	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชำนาญการพิเศษ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 และ 2)ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 138 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาโรงเรียนละ 1 คน จำนวน 138 คน รวม 276 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความต้องการจำเป็น(PNI_{modified}) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมรายด้านปรากฏดังนี้ สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.30$, S.D. = 0.47) พิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ด้านอาคารสถานที่ ($\bar{x} = 3.43$, S.D. = 0.53) ด้านการบริการความปลอดภัย ($\bar{x} = 3.34$, S.D. = 0.50) ด้านการส่งเสริมสุขอนามัย ($\bar{x} = 3.32$, S.D. = 0.47) ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมปลอดภัย ($\bar{x} = 3.23$, S.D. = 0.42) และด้านหลักสูตรมาตรการความปลอดภัย ($\bar{x} = 3.20$, S.D. = 0.40) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มี 7 กระบวนการ ดังนี้ กระบวนการที่ 1 การวิเคราะห์บริบทและความเสี่ยงด้านความปลอดภัย กระบวนการที่ 2 การกำหนดนโยบายและแผนความปลอดภัยเชิงบูรณาการ กระบวนการที่ 3 การจัดโครงสร้างบริหารและคณะกรรมการความปลอดภัย กระบวนการที่ 4 การพัฒนาและจัดการสภาพแวดล้อมและระบบความปลอดภัย กระบวนการที่ 5 การบูรณาการความปลอดภัยสู่หลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการที่ 6 การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและเครือข่ายความร่วมมือ และกระบวนการที่ 7 การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : ความปลอดภัย, การบริหารจัดการ, ความปลอดภัยในสถานศึกษา

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2579) จึงได้ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่เกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีของโลกยุคศตวรรษที่ 21 เป็นพลวัตที่ก่อให้เกิดความท้าทายในด้านการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้ การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทักษะคน ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์เป็นผลให้เกิดการเร่งแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทั้งยังเกิดภัยคุกคามต่อความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติมีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น ซึ่งภัยในแต่ละด้านล้วนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศกอบกู้กับนโยบาย Quick Win 7 วาระเร่งด่วน ข้อที่ 1 ความปลอดภัยของผู้เรียน โดยจัดให้มีรูปแบบ วิธีการ หรือกระบวนการในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีความสุข และได้รับการปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ รวมถึงการสร้างทักษะให้ผู้เรียนมีความสามารถในการดูแลตนเองจากภัยอันตรายต่าง ๆ ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางสังคม กระบวนการศึกษาธิการมองเห็นภัยที่เกิดแก่นักเรียนครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่เกิดขึ้นซ้ำและส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและจิตใจในหลายปีที่ผ่านมา เช่น ภัยจากการคุกคามทางเพศ ภัยจากการกลั่นแกล้งรังแก (Bully) รวมถึงภัยที่เกิดจากโรคอุบัติใหม่

สฤัญญา พรน้อย (2562) กล่าวว่า ความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นการสร้างความ ปลอดภัยให้นักเรียนเพราะความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนการมีชีวิตที่ปลอดภัยทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียนของนักเรียนจะผลต่อมีสำคัญต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของศิวพร อึ้งวัฒนา และรังสิยา นารินทร์ (2561) ซึ่งได้ให้ความสำคัญความปลอดภัยในสถานศึกษา เป็นการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ให้เอื้อต่อสุขภาพของนักเรียนให้มีความปลอดภัยในชีวิตและดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข การจัดการ สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การจัดการควบคุมดูแลปรับปรุงภาวะต่าง ๆ และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ให้อยู่ในสภาพที่ถูกละเลยลักษณะเอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิตและสังคม รวมถึงการป้องกันโรคและอันตรายที่อาจเกิดขึ้น ทั้งต่อนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน โดยคำนึงถึงหลัก 4 ประการ คือ ให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ให้ปลอดภัยจากโรคติดต่อ ให้เป็นสถานที่ ที่นักเรียนจะได้รับความสุขสบายเพื่อเป็นการส่งเสริมสุขภาพกายและจิตใจ ให้เหมาะสมกับสภาพสรีรวิทยาของนักเรียนที่อยู่ในวัยเจริญเติบโต

อย่างไรก็ตามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ได้กำหนดนโยบายด้านความปลอดภัยแก่นักเรียนในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม การสร้างให้เกิดความปลอดภัยแก่นักเรียนนั้น การมีนโยบายเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอหากแต่ต้องคำนึงถึงการนำไปสู่การปฏิบัติซึ่งโรงเรียนเป็นหน่วยงานในระดับปฏิบัติงานที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานส่งเสริมและสร้างความปลอดภัยให้กับนักเรียนและเพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวของสถานศึกษาเป็นไปนโยบายและแผนพัฒนาด้านความปลอดภัยของหน่วยงานต้นสังกัด การส่งเสริมให้การดำเนินการด้านความปลอดภัยของโรงเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นข้าพเจ้าจึงเห็นความสำคัญของการขับเคลื่อนนโยบาย

ดังกล่าวจึงได้ศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ที่มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงและต่อยอดเป็นนโยบายลงสู่แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

ประชากร คือผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 138 คน ครู จำนวน 1,384 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 138 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาโรงเรียนละ 1 คน จำนวน 138 คน รวมจำนวน 276 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง
2. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
 - 2.1 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือของแบบสอบถาม
 - 2.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความปลอดภัยของผู้บริหารตามแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน โดยใช้เกณฑ์ในการสังเคราะห์ที่ระดับความถี่ตั้งแต่ 5 คนขึ้นไปเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามได้ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านอาคารสถานที่ 2) ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมปลอดภัย 3) ด้านการบริการความปลอดภัย 4) ด้านหลักสูตรมาตรการความปลอดภัย 5) ด้านการส่งเสริมสุขอนามัย
 - 1.1.2 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553)
 - 1.1.3 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามโดยการพัฒนาแบบสอบถามมาจากของ Raymond (1999)
 - 1.1.4 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป (สุวิมล ติรกานันท์, 2549)
 - 1.1.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและนำไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และคัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่า

สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่เหมาะสมมีค่าตั้งแต่ .70 ขึ้นไป (Cronbach, 1990)

1.1.6 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

2.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือของแบบสัมภาษณ์

2.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์และดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2.2 นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป

2.2.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ศึกษาต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมกับแบบสอบถามโดยแนบคิวอาร์โค้ดลิงก์แบบสอบถามในรูปแบบ Google Form ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยให้สำนักงานเขตดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างผ่านทางระบบสนับสนุนการบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (Smart office)

3.2 กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามกลับคืนมาครบ 276 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามแล้วนำผลไปจัดการกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ โดยนำเสนอเป็นความเรียงท้ายตาราง

4.1.2 ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ใช้เกณฑ์การแปลความหมายของข้อมูล (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.1.3 ข้อมูลความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้วิธีการหาค่าผลต่างระหว่างสภาพที่พึงประสงค์ (I) กับสภาพปัจจุบัน (D) ทำการวิเคราะห์ดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) (สุวิมล ว่องวานิช, 2562)

4.2 วิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis) จากการสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี จำนวน 3 โรงเรียน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และค่าความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมรายด้าน

ด้าน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน		
1. ด้านอาคารสถานที่	3.43	0.53	ปานกลาง	4.47	0.60	มาก	0.302	5
2. ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมปลอดภัย	3.23	0.42	ปานกลาง	4.52	0.55	มากที่สุด	0.399	2
3. ด้านการบริการความปลอดภัย	3.34	0.50	ปานกลาง	4.52	0.57	มากที่สุด	0.354	4
4. ด้านหลักสูตรมาตรการความปลอดภัย	3.20	0.40	ปานกลาง	4.50	0.57	มาก	0.408	1
5. ด้านการส่งเสริมสุขอนามัย	3.32	0.47	ปานกลาง	4.60	0.53	มากที่สุด	0.385	3
โดยรวม	3.30	0.47	ปานกลาง	4.53	0.56	มากที่สุด	0.372	

จากตาราง 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมรายด้าน ปรากฏดังนี้ สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.30$, S.D. = 0.47) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ด้านอาคารสถานที่ ($\bar{x} = 3.43$, S.D. = 0.53) ด้านการบริการความปลอดภัย ($\bar{x} = 3.34$, S.D. = 0.50) ด้านการส่งเสริมสุขอนามัย ($\bar{x} = 3.32$, S.D. = 0.47) ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมปลอดภัย ($\bar{x} = 3.23$, S.D. = 0.42) และด้านหลักสูตรมาตรการความปลอดภัย ($\bar{x} = 3.20$, S.D. = 0.40) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.56) พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ด้านการส่งเสริมสุขอนามัย ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.53) ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมปลอดภัย ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.55) ด้านการบริการความปลอดภัย ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.57) ด้านหลักสูตรมาตรการความปลอดภัย ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.57) และด้านอาคารสถานที่ ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.60) ตามลำดับ

ลำดับความต้องการจำเป็น เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านหลักสูตรมาตรการความปลอดภัย ($PNI_{\text{modified}} = 0.408$) ลำดับที่ 2 ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมปลอดภัย ($PNI_{\text{modified}} = 0.399$) ลำดับที่ 3 ด้านการส่งเสริมสุขอนามัย ($PNI_{\text{modified}} = 0.385$) ลำดับที่ 4 ด้านการบริการความปลอดภัย ($PNI_{\text{modified}} = 0.354$) และลำดับที่ 5 ด้านอาคารสถานที่ ($PNI_{\text{modified}} = 0.302$) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จากโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี จำนวน 3 โรงเรียน สรุปแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 5 ด้าน คือ 1) ด้านอาคารสถานที่ 2) ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมปลอดภัย 3) ด้านการบริการความปลอดภัย 4) ด้านหลักสูตรมาตรการความปลอดภัย 5) ด้านการส่งเสริมสุขอนามัย ดังนี้

2.1 ด้านอาคารสถานที่ แนวทางการพัฒนาโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของอาคารสถานที่เป็นลำดับแรก โดยมีการตรวจสอบโครงสร้างอาคาร ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ และสนามเด็กเล่น อย่างสม่ำเสมอ มีการจัดทำแผนตรวจสอบความปลอดภัยประจำปี และรายงานผลต่อคณะกรรมการสถานศึกษา เมื่อพบจุดเสี่ยงจะดำเนินการแก้ไขทันที เช่น การซ่อมแซมพื้นต่างระดับ รวบบันได และหลังคา นอกจากนี้ยังมีการติดตั้งป้ายเตือน จุดอพยพ และแผนผังหนีไฟในอาคารทุกหลัง เพื่อให้นักเรียนและบุคลากรสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน”

2.2 ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมปลอดภัย แนวทางพัฒนาคือโรงเรียนควรมีการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อความปลอดภัยของผู้เรียน โดยดูแลความสะอาด ความเป็นระเบียบ และลดปัจจัยเสี่ยงรอบบริเวณโรงเรียน เช่น การตัดแต่งต้นไม้ใหญ่ การจัดพื้นที่จราจรภายในโรงเรียนให้เป็นสัดส่วน มีจุดรับ-ส่งนักเรียนที่

ชัดเจน และจัดพื้นที่เล่นหรือทำกิจกรรมให้เหมาะสมกับช่วงวัย นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมดูแลสิ่งแวดล้อมผ่านกิจกรรมเวรประจำวันและจิตอาสา เพื่อสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัยร่วมกัน นอกจากนี้ผู้บริหารต้องมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนก่อนที่จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาความปลอดภัยซึ่งการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการความปลอดภัยภายในสถานศึกษาควรมีการจัดแบ่งคณะกรรมการย่อยที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานสถานศึกษาปลอดภัย เช่น คณะกรรมการระบบไฟฟ้า, คณะกรรมการประชาสัมพันธ์, คณะกรรมการสภาพแวดล้อม, คณะกรรมการสุขอนามัย, คณะกรรมการตรวจสอบเป็นต้นสำรวจอาคารบริเวณโดยรอบและจุดอับภายในโรงเรียนจัดการประเมินผลด้วยรูปแบบแพลตฟอร์ม

2.3 ด้านการบริการความปลอดภัย แนวทางพัฒนาคือการจัดระบบช่องทางการสื่อสารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษามีการวางแผนแต่งตั้งคณะทำงานด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์องค์การกำหนดรูปแบบสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุมทั้ง 3 ช่องทางให้สอดคล้องกับบริบทและสภาพการณ์ของสถานศึกษา ได้แก่ จัดทำป้ายนิเทศการ เติมนรณรงค์ร่วมกับหน่วยงานภายนอก เช่น กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นต้นจัดทำมาตราเสริมและจัดการประชุมประเมินผลการดำเนินงาน การสร้างการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและภาคีเครือข่ายมีการวางแผนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการประสานงานความปลอดภัยกับสถานศึกษาอื่น ๆ และภาคีเครือข่าย เช่น เทศบาลตำบล, โรงพยาบาลตำบล, สถานีตำรวจ บริหารงานเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ให้มีการประสานงานกับชุมชนภาคีเครือข่ายอย่างต่อเนื่องในการเข้าร่วมโครงการในโรงเรียนจัดทำเกียรติบัตรยกย่องชมเชยหน่วยงานที่ให้ความร่วมมือและประชุมประเมินผลหลังจากจัดกิจกรรมทุกกิจกรรม นอกจากนี้โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยในสถานศึกษา มีการกำหนดบทบาทหน้าที่และแนวปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน เช่น อัคคีภัย อุบัติเหตุ หรือภัยพิบัติทางธรรมชาติ มีการซักซ้อมแผนเผชิญเหตุร่วมกับนักเรียน ครู และบุคลากรอย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมความเข้มแข็งในการดูแลความปลอดภัยของผู้เรียนอย่างรอบด้าน

2.4 ด้านหลักสูตรมาตรการความปลอดภัย แนวทางพัฒนาคือ ผู้บริหารควรมีการวางแผนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดการกิจกรรมเสริมสร้างทักษะประสบการณ์และสมรรถนะด้านความปลอดภัยให้แก่แก่นักเรียนวางแผนการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความปลอดภัยที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ส่งเสริม กำกับติดตามให้มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการสร้างทักษะประสบการณ์และสมรรถนะด้านความปลอดภัยบูรณาการในทุกกลุ่มสาระจัดประสบการณ์และสมรรถนะด้านความปลอดภัยให้แก่แก่นักเรียนในรูปแบบต่าง ๆ กิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ กฎหมาย และหน้าที่พลเมืองโรงเรียนควรบูรณาการเรื่องความปลอดภัยไว้ในหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ โดยสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ การใช้ชีวิตอย่างปลอดภัย และทักษะการเอาตัวรอดในสถานการณ์ต่าง ๆ ผ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้ยังมีการจัดทำคู่มือและมาตรการด้านความปลอดภัยของโรงเรียนที่ครู นักเรียน และผู้ปกครองรับทราบร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน

2.5 ด้านการส่งเสริมสุขอนามัย แนวทางพัฒนาคือโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับสุขอนามัยของนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของความปลอดภัย โดยมีการดูแลความสะอาดของห้องเรียน ห้องน้ำ โรงอาหาร และแหล่งน้ำดื่มอย่างสม่ำเสมอ มีการคัดกรองสุขภาพเบื้องต้น การรณรงค์ล้างมือ การรับประทานอาหารที่ถูก

สุขลักษณะและการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากโรคติดต่อ นอกจากนี้ยังประสานความร่วมมือกับหน่วยงานสาธารณสุขในการให้ความรู้และติดตามสุขภาพนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ควรมีการจัดตั้งพื้นที่หรือมาตรการในการคัดกรองนักเรียนที่มีอาการป่วย และมีการติดตามการเจ็บป่วยของนักเรียนการสนับสนุนและร่วมมือจากผู้ปกครองให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลสุขอนามัยของลูกๆ โดยการให้คำแนะนำและติดตามการปฏิบัติตามมาตรการที่ทางโรงเรียนกำหนดส่งเสริมให้ผู้ปกครองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบสภาพแวดล้อมในโรงเรียนการตรวจสุขภาพและการจัดเตรียมบุคลากรทางการแพทย์มีการตรวจสุขภาพนักเรียนและคัดกรองการเจ็บป่วยอย่างสม่ำเสมอจัดเตรียมเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์หรือพยาบาลในโรงเรียนเพื่อคอยดูแลและช่วยเหลือนักเรียนในกรณีเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน การดำเนินการตามแนวทางเหล่านี้จะช่วยให้สถานศึกษามีมาตรการที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพในการรักษาความปลอดภัยทางสุขอนามัยของนักเรียนได้อย่างดี

ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 สามารถสรุปได้ 7 กระบวนการ ดังนี้

กระบวนการที่ 1 การวิเคราะห์บริบทและความเสี่ยงด้านความปลอดภัย ดำเนินการโดยโรงเรียนดำเนินการสำรวจ วิเคราะห์ และประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยอย่างรอบด้าน ครอบคลุมด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม สุขอนามัย และสถานการณ์ความเสี่ยงต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดทิศทางและแนวทางพัฒนา

กระบวนการที่ 2 การกำหนดนโยบายและแผนความปลอดภัยเชิงบูรณาการดำเนินการโดยผู้บริหารกำหนดนโยบายและจัดทำแผนปฏิบัติการด้านความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการทั้ง 5 ด้านให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและนโยบายของเขตพื้นที่ รวมถึงกำหนดเป้าหมาย มาตรการ และตัวชี้วัดที่ชัดเจน

กระบวนการที่ 3 การจัดโครงสร้างบริหารและคณะกรรมการความปลอดภัย ดำเนินการโดยโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยในสถานศึกษาและคณะกรรมการย่อยตามภารกิจ เช่น อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม สุขอนามัย การสื่อสารและหลักสูตร โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนนำไปปฏิบัติได้จริงในบริบทของแต่ละสถานศึกษา

กระบวนการที่ 4 การพัฒนาและจัดการสภาพแวดล้อมและระบบความปลอดภัยดำเนินการโดยโรงเรียนดำเนินการพัฒนา ปรับปรุง และดูแลสภาพกายภาพ อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม ระบบบริการ และสุขอนามัยให้ปลอดภัย ลดปัจจัยเสี่ยงทั้งในและนอกโรงเรียนและพร้อมรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการที่ 5 การบูรณาการความปลอดภัยสู่หลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ ดำเนินการโดยโรงเรียนส่งเสริมและกำกับติดตามให้มีการบูรณาการความปลอดภัยในหลักสูตรทุกกลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ประสบการณ์ และสมรรถนะด้านความปลอดภัยของนักเรียน

กระบวนการที่ 6 การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและเครือข่ายความร่วมมือ ดำเนินการโดยโรงเรียนสร้างการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่ายภายนอก เช่น หน่วยงาน

สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานีดำรวจ ในการร่วมวางแผน ดำเนินงาน และดูแลความปลอดภัยในสถานศึกษา

กระบวนการที่ 7 การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการโดยโรงเรียนดำเนินการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ และนำผลการประเมินมาปรับปรุง แก้ไข และยกระดับแนวทางการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการบูรณาการเรื่องความปลอดภัยเข้าสู่การจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และรายงานความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยร่วมกันภายในโรงเรียน

1.2 ควรนำแนวทางการพัฒนาที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยใช้เครื่องมือหรือแพลตฟอร์มดิจิทัลที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถสะท้อนผลการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรมและนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลกระทบของพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ต่อคุณภาพผู้เรียน เช่น ความรู้ ทักษะชีวิต พฤติกรรมความปลอดภัยและความรู้สึกลปลอดภัยของนักเรียน รวมถึงผลต่อครูและผู้บริหาร เพื่อให้เห็นผลลัพธ์เชิงคุณภาพอย่างรอบด้าน

2.2 ควรศึกษาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานและนำเทคโนโลยีดิจิทัลหรือแพลตฟอร์มออนไลน์มาประยุกต์ใช้ในการจัดการข้อมูล การสื่อสารและการประเมินผลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สุกัญญา พรน้อย. (2562). *เรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ความปลอดภัยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ปรินญานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต (วิจัยวัดผลและสถิติการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุวิมล ตีรกานันท์. (2549). การใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิวพร อึ้งวัฒนาและรังสียา นารินทร์. (2561). การพยาบาลชุมชน: อนามัยครอบครัว อนามัย โรงเรียน

อนามัยสิ่งแวดล้อม และชีวนามัย. เชียงใหม่ : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper & Row.

Raymond, N. A. (1999). *Employee training & development*. Singapore: Prentice-Hall.

ชื่อเรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้
ในยุค Disruptive Innovation สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุทัยธานี เขต 1
ชื่อผู้วิจัย นางสาวพร ลีภัยรัตน์
ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1
วิทยฐานะ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation 2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation 3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation 4. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation การวิจัยมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation แหล่งข้อมูลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร จำนวน 45 คน ครูวิชาการ จำนวน 60 คน และครูผู้สอน จำนวน 60 คน รวม 165 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation แหล่งข้อมูล ได้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร จำนวน 45 คน และครูที่เข้ารับการอบรม 270 คน จำนวน 315 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation แหล่งข้อมูล ได้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร จำนวน 45 คน และครูที่เข้ารับการอบรม 270 คน จำนวน 315 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา 2) ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation ประกอบด้วย หลักการ แนวคิด เนื้อหา กระบวนการ และเงื่อนไขสู่ความสำเร็จ ผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation มีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด 4) ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive

Innovation พบว่า ทักษะการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ หลังการพัฒนา สูงวก่อนพัฒนา จำนวนสถานศึกษาที่ครูสามารถผลิตสื่อและนำเข้าระบบ OBEC Content Center จำนวน 63 แห่ง ครูได้รับรางวัลจากการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 60 คน รูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ การพัฒนาครู ,เทคโนโลยีใช้, การจัดการเรียนรู้

บทนำ

ปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างก้าวกระโดด ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างฉับพลัน (Disruptive technology) และจากสังคมยุคอุตสาหกรรม ในศตวรรษที่ 19 และ 20 ได้เปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge -based Economy) ในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน พลังขับเคลื่อนของเทคโนโลยียุคดิจิทัล ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาตามไปด้วยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ (สนธิ ตีเมืองชัย และคณะ, 2562) ซึ่งในการจัดการศึกษาทุกวันนี้ไม่ได้แข่งขันที่ความสำเร็จ หรือความสามารถในปัจจุบันเท่านั้น ยังแข่งขันกันด้วยการคาดการณ์ในอนาคต และการเตรียมรับมือที่จะเกิดขึ้น ดังนั้น ในการจัดการเรียนรู้อยู่ยุคปัจจุบันจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการ Disruptive Innovation ซึ่งจะพัฒนาขึ้นมาแทนที่การจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิม ด้วยการเรียนรู้ออนไลน์ (online learning) สอดคล้องกับวิชัย วงใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2562) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่ผู้สอนถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การพูดบรรยาย การมอบหมายงาน เป็นต้น ไม่สามารถตอบสนองความต้องการ ในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อีกต่อไป มี Disruptive Innovation ที่ถูกพัฒนาขึ้นมาแทนที่ด้วยการเรียนรู้ผ่านโลกออนไลน์ (online learning) แล้วนำความรู้เหล่านั้นไปสร้างสรรค์โครงการหรือนวัตกรรมที่ผู้เรียนสนใจได้มากขึ้น สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) ที่ต้องการให้คนไทยได้รับการพัฒนาให้สามารถ รู้ รับ ปรับใช้ เทคโนโลยีใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในบริบทโลกและภูมิภาค ในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่พัฒนาแบบก้าวกระโดด และการเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลที่เทคโนโลยีดิจิทัลไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือสนับสนุนการทำงาน แต่จะหลอมรวมเข้ากับชีวิตคนอย่างแท้จริง ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนให้มีทักษะความฉลาดทางดิจิทัลเพื่อให้คนทุกช่วงวัยสามารถดำรงชีวิตในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากอิทธิพลของเทคโนโลยีดิจิทัล และเกิดการสร้างสรรค์สังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 - 2568 นโยบายที่ 2 ลดภาระนักเรียนและผู้ปกครอง ข้อ 2.1 เรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา (Anywhere Anytime) เรียนฟรี มีงานทำ "ยึดผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง" มีระบบหรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้ โดยผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และข้อ 2.10 นำเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาช่วยในการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะดิจิทัล และการพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศ

สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 - 2568 นโยบายด้านที่ 3 ปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ข้อ 3.3 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น AI ระบบการเรียนรู้แบบ Hybrid VR GAMIFICATION Metaverse Digital Twin 3.0 Digital Classroom เป็นต้น และนโยบายที่ 10 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะที่ทันสมัย ทั้งนี้ เพราะครูเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย ครูต้องมียุคความรู้พื้นฐาน มีทักษะการใช้เทคโนโลยี ทั้งพื้นฐานเพื่อต่อยอดการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย สู่การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ได้ตระหนักเห็นถึงความสำคัญเทคโนโลยีทันสมัยมาใช้ในการจัดการศึกษาผ่านระบบดิจิทัล เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และขับเคลื่อนนโยบายของหน่วยงานระดับนโยบาย และที่เกี่ยวข้อง ได้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จึงได้สร้างการรับรู้วัฒนธรรมและ ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีทันสมัยมาใช้ในการจัดการศึกษาผ่านระบบดิจิทัล เพื่อให้มีสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มการเรียนรู้ไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษาในสังกัด จากผลการติดตามประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ประเด็นที่ 14 การพัฒนาระบบบริหารจัดการและการให้บริการการศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ได้ระดับคุณภาพ 5 (ดีเยี่ยม) แต่ในประเด็นที่ 6 การพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้ระดับคุณภาพ 4 (พอใช้) แสดงให้เห็นว่ากลไกสำคัญที่จะเชื่อมโยงและส่งเสริมการนำเทคโนโลยีทันสมัยมาใช้ในการจัดการศึกษาผ่านระบบดิจิทัล เพื่อให้มีสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มการเรียนรู้ไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน คือการพัฒนาครูให้มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างและการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจะส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

ดังนั้นเพื่อให้ขับเคลื่อนนโยบายของหน่วยงานระดับนโยบาย และที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เสนอผลงาน ในฐานะที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงสนใจพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ในยุค Disruptive Innovation เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ เป็นผู้พัฒนานวัตกรรม โดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย ผ่านกระบวนการพัฒนา เพื่อพัฒนานวัตกรรม Disruptive Innovation ซึ่งครูจะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ สมองความต้องการของผู้เรียน เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อนโยบายลดภาระนักเรียนและผู้ปกครอง เรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา (Anywhere Anytime) เรียนฟรี มีงานทำ "ยึดผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง" มีระบบหรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้ โดยผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาช่วยในการจัดการเรียนรู้ และนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ เกิดขวัญและ

กำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจะส่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1
4. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1

1. แหล่งข้อมูล ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งข้อมูล ได้แก่ 1) เอกสาร บทความ วารสาร ข้อมูลจากรายงานต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา ด้านบริหารสถานศึกษา และด้านการวิจัย จำนวน 5 ท่าน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 45 คน 2) ครู จำนวน 539 คน รวม 584 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 45 คน โดยเก็บจากประชากรทั้งหมด 2) ครูวิชาการ จำนวน 60 คน และครูผู้สอน จำนวน 60 คน รวม 120 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. ขั้นตอนการวิจัย

2.1 ศึกษาเอกสาร บทความ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 โดยใช้แบบสอบถาม

2.3 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา การพัฒนาครู และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง แล้วนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และวิเคราะห์

ค่าสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการพัฒนาคู่มือด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1

1. แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา การวิจัย การพัฒนาคู่มือเทคโนโลยี และการจัดการเรียนรู้ จำนวน 9 คน

2. ขั้นตอนการวิจัย

2.1 นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาร่างรูปแบบการพัฒนาคู่มือด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation ประกอบด้วย หลักการ แนวคิด เนื้อหา กระบวนการ และเงื่อนไขสู่ความสำเร็จ

2.2 ตรวจสอบร่างรูปแบบโดยการจัดประชุมสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.3 จัดทำคู่มือและประเมินคู่มือการพัฒนาคู่มือด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการจัดประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อตรวจสอบร่างรูปแบบ เก็บข้อมูลการประเมินคู่มือด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคู่มือด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 45 คน 2) ครู จำนวน 539 คน รวม 584 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 45 คน โดย เก็บจากประชากรทั้งหมด 2) ครูที่เข้ารับการอบรม 270 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. ขั้นตอนการวิจัย

2.1 ระยะที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินการตามรูปแบบ โดยการประชุมชี้แจงและร่วมวางแผนการดำเนินการ

2.2 ระยะที่ 2 การดำเนินการตามรูปแบบ โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูผู้สอน ร่วมกันขับเคลื่อนตามรูปแบบ

2.3 ระยะที่ 3 การวัดและประเมิน โดยการนิเทศ กำกับติดตาม และเก็บข้อมูลหลังการพัฒนา

2.4 ระยะที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินการตามรูปแบบด้วยตนเอง แล้วนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และวิเคราะห์ค่าสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1

1. แหล่งข้อมูล ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารการศึกษา ด้านบริหารสถานศึกษา และด้านจัดการเรียนรู้ จำนวน 9 คน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 45 คน 2) ครู จำนวน 539 คน รวม 584 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 45 คน โดย เก็บจากประชากรทั้งหมด 2) ครูที่เข้ารับการอบรม 270 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. ขั้นตอนการวิจัย

2.1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินการตามรูปแบบ

2.1.1 ผลการประเมินทักษะการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ก่อน และหลังพัฒนา

2.2.2 จำนวนสถานศึกษาที่ผลิตสื่อและนำเข้าระบบ OBEC Content Center

2.2.3 ผลงานด้านเทคโนโลยีของครูที่ได้รับรางวัลการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้

2.2 ผู้วิจัยประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบ โดยใช้แบบสอบถาม

2.3 ผู้วิจัยประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยใช้แบบสอบถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินการด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation

1.1 ผลการศึกษาเอกสาร บทความ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า รูปแบบการพัฒนาครูครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation

ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ หลักการ แนวคิด เนื้อหา กระบวนการ และเงื่อนไขสู่ความสำเร็จ หลักการสำคัญในการพัฒนาครู ได้แก่ หลักการพัฒนาบุคลากร และหลักการจัดการเรียนรู้ ทักษะการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การออกแบบการสอนด้วยเทคโนโลยี การใช้และสร้างสื่อดิจิทัล การจัดการชั้นเรียนออนไลน์ การประเมินผลและวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนด้วยเทคโนโลยี และการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยและมีจริยธรรม

1.2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 โดยถ้ามององค์ประกอบของทักษะการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การออกแบบการสอนด้วยเทคโนโลยี การใช้และสร้างสื่อดิจิทัล การจัดการชั้นเรียนออนไลน์ การประเมินผลและวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนด้วยเทคโนโลยี และใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยและมีจริยธรรม พบว่า สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านใช้และสร้างสื่อดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็น การออกแบบการสอนด้วยเทคโนโลยี ส่วนด้านการประเมินผลและวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนด้วยเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสามารถลำดับจากความต้องการสูงสุดไปยังต่ำสุด ได้แก่ การใช้และสร้างสื่อดิจิทัล การออกแบบการสอนด้วยเทคโนโลยี การจัดการชั้นเรียนออนไลน์ การใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยและมีจริยธรรม และการประเมินผลและวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนด้วยเทคโนโลยี

1.3 ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา การพัฒนาครู และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มีความเห็นสอดคล้องกับเนื้อหาที่สังเคราะห์จากเอกสาร เกี่ยวกับการพัฒนาครูในด้านทักษะการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การออกแบบการสอนด้วยเทคโนโลยี การใช้และสร้างสื่อดิจิทัล การจัดการชั้นเรียนออนไลน์ การประเมินผลและวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนด้วยเทคโนโลยี และใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยและมีจริยธรรม ควรเพิ่มเติมแนวคิดการจัดการเรียนรู้ แนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ แนวคิดการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนาครูในด้านดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation

2.1 รูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation ประกอบด้วย หลักการ แนวคิด เนื้อหา กระบวนการ และเงื่อนไขสู่ความสำเร็จ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 หลักการของรูปแบบ ได้แก่ หลักการพัฒนาบุคลากร และหลักการจัดการเรียนรู้ยุค Disruption Innovation โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) หลักการพัฒนาบุคลากร คือกระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติ และสมรรถนะอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน โดยยึดหลักการสำคัญคือ การพัฒนาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พัฒนา

ตามบริบทและความต้องการของแต่ละบุคคล ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน มีการใช้ข้อมูลจริงเป็นฐานเพื่อวางแผนอย่างเหมาะสม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนวิชาชีพ และเน้นผลลัพธ์ที่สามารถวัดได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านพฤติกรรมและผลงานที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา

2) หลักการจัดการเรียนรู้ยุค Disruptive Innovation เป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีสร้างการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ทันสมัย และตอบสนองต่อผู้เรียนแต่ละคนอย่างเหมาะสม ซึ่งมีหลักการสำคัญ ได้แก่ การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา การมีส่วนร่วมออกแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง การบูรณาการเทคโนโลยี การเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล และการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

ส่วนที่ 2 แนวคิดของรูปแบบ ได้แก่ แนวคิดการจัดการเรียนรู้ แนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ แนวคิดการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม และกรอบสมรรถนะดิจิทัล

ส่วนที่ 3 เนื้อหาของรูปแบบ ได้แก่ การออกแบบการสอนด้วยเทคโนโลยี การใช้และสร้างสื่อดิจิทัล การจัดการชั้นเรียนออนไลน์ การประเมินผลและวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนด้วยเทคโนโลยี และการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัยและมีจริยธรรม

ส่วนที่ 4 กระบวนการของรูปแบบ ได้แก่

1) การสร้างความตระหนักรู้ และสร้างแรงบันดาลใจ ให้ตระหนักเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน การพัฒนานวัตกรรม และความสำคัญและโอกาสของการใช้เทคโนโลยีในบริบท Disruptive Innovation โดยผ่านการประชุม การสื่อสารประชาสัมพันธ์ในช่องทางต่าง ๆ

2) การสำรวจความต้องการในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ว่ามีความต้องการในการพัฒนาตนเอง เรื่องที่ ต้องการพัฒนา แนวทางการพัฒนา เพื่อนำมาลำดับความสำคัญ และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการพัฒนา

3) การวางแผนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา วิธีการ งบประมาณ วิทยากร ตลอดจนการประเมินเพื่อพัฒนาปรับปรุง หลังจากที่มีการดำเนินการพัฒนาแล้ว

4) การพัฒนาด้วยวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่

4.1) การจัดอบรมโดยวิทยากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การอบรมโดยใช้วิทยากร ซึ่งจัดในรูปแบบออนไลน์ หรือรูปแบบออนไซต์ หรือการแสวงหาเครือข่ายในการร่วมมือกันในการอบรมพัฒนาครู

4.1.1) จัดอบรมผู้บริหาร และ ครูให้มีทักษะพื้นฐานและขั้นสูงในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

4.1.2) จัดอบรมครู ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการเทคโนโลยี ผ่านกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การมองเห็นปัญหา การวิเคราะห์และออกแบบการแก้ปัญหา การทดลองใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา และการใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการทดลองแล้วไปใช้

4.2) การส่งเสริมการจัดการความรู้ โดยขยายผลการใช้ในสถานศึกษา ในการพัฒนาองค์ความรู้ หรือนวัตกรรมเพื่อใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงาน และการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

4.3) การจัดกิจกรรมการคัดลอก วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ หรือนวัตกรรม

5) การประเมินและปรับปรุง มีระบบการติดตาม ประเมินผล เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนาแนวทางการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation โดยตรวจสอบความก้าวหน้าและความสำเร็จของงาน ดังนี้

5.1) การนิเทศกำกับติดตาม โดยให้รายงานผลการการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เห็นการประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้รับการพัฒนาสู่การปฏิบัติ

5.2) การประเมินจากผลพึงพอใจในการดำเนินงานตามแนวทาง

ส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่

1) การปลูกฝังผู้นำเชิงนวัตกรรมแก่ผู้บริหาร และครูผู้สอน
2) การใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

3) การสร้างความเข้มแข็งของระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา

4) การมีส่วนร่วมและการบริหารเครือข่าย กับมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2.3 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบ พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation

ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 นำไปใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา และครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ในระยะเวลา 6 เดือน (เดือนมีนาคม - เดือนกรกฎาคม 2568) โดยแบ่งการทดลองใช้เป็น 4 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การเตรียมการและวางแผนการดำเนินการตามรูปแบบ โดยการประชุมชี้แจง และร่วมวางแผนการดำเนินการตามคู่มือ

ระยะที่ 2 การดำเนินการตามรูปแบบ โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครู ร่วมกันขับเคลื่อนตามรูปแบบ การจัดอบรมพัฒนา และการนำไปขยายผลในสถานศึกษา

ระยะที่ 3 การวัดและประเมิน โดยการนิเทศ กำกับติดตาม และเก็บข้อมูลหลังการพัฒนา จัดเก็บข้อมูลการดำเนินการตามรูปแบบ พร้อมทั้งสะท้อนผลการพัฒนา

ระยะที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนา

ผลการดำเนินการตามรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา และครู พบว่าการดำเนินการตามรูปแบบ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation

4.1 การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ของครู ก่อนการพัฒนาและหลังพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation พบว่า ทักษะการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนพัฒนา

4.2 การประเมินรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation ด้านประสิทธิภาพ ที่ส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษาและหน่วยงานการศึกษา ส่งผลให้ครูผลิตสื่อการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากการอบรมพัฒนา พบว่า จำนวนสถานศึกษาที่ครูสามารถผลิตสื่อและนำเข้าระบบ OBEC Content Center จำนวน 63 แห่ง จากจำนวนทั้งหมด 70 แห่ง

4.3 การประเมินรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation ด้านประสิทธิภาพ ที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ส่งผลให้ ผู้บริหารสถานศึกษา ขับเคลื่อนและสนับสนุนให้ครูได้รับรางวัลการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 60 รายการ

4.4 ผลการประเมินรูปแบบรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

4.5 ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation โดยผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้บริหาร และครูมีความต้องการพัฒนามากที่สุดในด้านการใช้และสร้างสื่อดิจิทัล สะท้อนถึงครูมีความต้องการในการพัฒนาดังกล่าวอาจเป็นเพราะว่า ในยุคปัจจุบัน การสร้างสื่อดิจิทัลมีความสำคัญ ในขณะที่ครูมีความสามารถในการใช้และสร้างสื่อดิจิทัลที่แตกต่างกัน ดังนั้นการได้รับการพัฒนาดังกล่าวจะสามารถนำเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรณัญญ์ จิตการพงศ์สถิต ,สุมาลี ศรีพุทธรินทร์ และวัชรวิชัย (2565) ที่ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ทักษะดิจิทัลของครู และประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครู โดยศึกษากับผู้บริหารและครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ พบว่า ทักษะที่มีความต้องการเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกนั้น มีทักษะการใช้โปรแกรมเพื่อสร้างสื่อดิจิทัล เป็นทักษะที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด และ สอดคล้อง

กับฐิตินาถ ปันโงน ,ณัฐ รัตนศิริณิขกุล (2568) ได้วิจัยประเมินความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย พบว่า ความต้องการในการพัฒนาด้านการผลิตและเลือกใช้สื่อดิจิทัล เป็นสิ่งที่ควรเร่งพัฒนาในระดับนโยบายและการปฏิบัติการในโรงเรียน

2. จากการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ในยุค Disruptive Innovation รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความชัดเจนในด้านหลักการ แนวคิด โดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้ แนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ แนวคิดการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม และกรอบสมรรถนะดิจิทัล และกระบวนการที่เป็นระบบ ในกระบวนการพัฒนา 5 ขั้นตอน ซึ่งทำให้การพัฒนาครูดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการ และมีการติดตามผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพิมพ์ชนก สุขสมบูรณ์ (2565) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมในโรงเรียน พบว่า ครูที่เข้ารับการพัฒนาศักยภาพตามกระบวนการที่มีขั้นตอนชัดเจน (เช่น การวางแผน การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล) สามารถพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ได้จริง และเกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมการสอนอย่างมีนัยสำคัญ

3. จากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ในยุค Disruptive Innovation มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าสามารถนำรูปแบบไปใช้ได้จริง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการปรับใช้ในสถานศึกษา และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ส่วนครูที่ได้รับการพัฒนาสามารถนำทักษะที่ได้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภภัทรวิศรดา เกตุสุนทร และฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี (2565) ที่พบว่า การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในยุค Disruptive Technology ส่งผลให้การเรียนการสอนมีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวตามสถานการณ์ได้ และช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษา

4. จากผลการประเมินรูปแบบรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation พบว่าครูสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ ผลิตผลงานนวัตกรรม จัดทำสื่อการสอนที่นำไปใช้ในห้องเรียน และใช้ในการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งนำเสนอผลงานที่ได้รับการยอมรับ ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพของรูปแบบที่พัฒนาอย่างเป็นระบบ ผลประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งยืนยันว่ารูปแบบนี้สามารถพัฒนาทักษะของครูด้านเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ได้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้งาน

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ควรใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาครูในสถานศึกษา ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเวทีในการนำเสนอผลการพัฒนา อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ควรนำแนวทางการพัฒนา 5 ขั้นตอนของรูปแบบไปปรับใช้กับการพัฒนาครู ด้านทักษะการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการสำรวจความต้องการพัฒนาเป็นรายบุคคล และวางแผนร่วมกับครูในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยในเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในยุค Disruptive Innovation ที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน และการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครู

2.2 ควรทำวิจัยในเชิงสถิติ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาครูด้านทักษะการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับบริบท สภาพปัญหา และความต้องการของโรงเรียนที่มีขนาด และความพร้อมที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรณีฐัฐ จิตาการพงศ์สถิต , สุมาลี ศรีพุทธรินทร์ และ วชิร แสงบุญเรือง (2565). สภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาทักษะดิจิทัลของครู เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ. วารสารรัชต์ภาคย์. 16 (47), 189 -206.
- จิตินาฏ ปันโงน , ณัฏฐ์ รัตนศิริณิกุล (2568) ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย. วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ 18 (1), 76 -89.
- พิมพ์ชนก สุขสมบูรณ์. (2565). รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมเพื่อพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูไทย. วารสารนวัตกรรมการศึกษา, 7(3), 55-70.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2562). การจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างจิตนวัตกรรมการกรุงเทพมหานคร : ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมการหลักสูตรและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สนิท ดีเมืองซ้าย และคณะ, (2562) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้าน ICT ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา 4.0 ภายใต้ศตวรรษที่ 21. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 13(3), 115–125. สืบค้น จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/rmuj/article/view/248593>

ชื่อเรื่อง คุณภาพชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาในฐานะกลไกสนับสนุนการเรียนรู้และชีวิตในโรงเรียน: กรณีศึกษาเครือข่ายโรงเรียนที่ 2 “ปัญญาภาติ” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ชื่อผู้วิจัย นายสาครินทร์ จันทรมณี¹ ดร.รัตนภรณ์ นະชาว² ดร.ฉัตรพิศุทธิ์ วิจารณ์³

ตำแหน่งและวิทยฐานะ

¹ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดขัน วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

²ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคลองดิน วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

³ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทวดทอง วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและลักษณะของคุณภาพชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในเครือข่ายโรงเรียนที่ 2 “ปัญญาภาติ” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 และเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักเรียนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านสุขภาพ ครอบครัว และพฤติกรรม การดำเนินชีวิต การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณแบบสำรวจภาคตัดขวาง กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับประถมศึกษา ปีที่ 1–6 จำนวน 347 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามคุณภาพชีวิต ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคุณภาพชีวิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.45) โดย ด้านสังคมและความสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.48) และด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.50) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ขณะที่ด้านอารมณ์และจิตใจ ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.56) และด้านการเรียนรู้ และชีวิตในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.54) มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นแม้ยังอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบ พบว่า คุณภาพชีวิตของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกตามภาวะสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว รายได้ครอบครัวต่อเดือน เวลารอนเฉลี่ยต่อคืน และเวลาใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่อวัน ขณะที่ปัจจัยด้านเพศ อายุ อาชีพผู้ปกครอง และวิถีเดินทางมาโรงเรียนไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า คุณภาพชีวิตของนักเรียนมิได้เป็นเพียงผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา หากแต่ ทำหน้าที่เป็นกลไกสนับสนุนการเรียนรู้และชีวิตในโรงเรียนทั้งในเชิงโครงสร้างและเชิงพฤติกรรม โดยผลการศึกษา ในครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการพัฒนานโยบาย มาตรการ และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน ระดับเครือข่ายโรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเหมาะสม และยั่งยืน

คำสำคัญ คุณภาพชีวิตนักเรียน, นักเรียนระดับประถมศึกษา, การเรียนรู้และชีวิตในโรงเรียน, เครือข่ายโรงเรียน, สุขภาวะผู้เรียน

บทนำ

การจัดการศึกษาในบริบทสังคมร่วมสมัยกำลังเผชิญความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อรูปแบบการดำรงชีวิตของผู้เรียนและกระบวนการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โรงเรียนในปัจจุบันจึงมีได้ทำหน้าที่เพียงถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิชาการตามหลักสูตรเท่านั้น หากแต่ต้องปรับบทบาทสู่การเป็น “พื้นที่ชีวิต” (living space) ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และการเรียนรู้ แนวคิดดังกล่าวสะท้อนการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการศึกษาจากการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพียงอย่างเดียว ไปสู่การพัฒนาผู้เรียนในฐานะมนุษย์ที่มีคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีควบคู่กัน (ศักดิ์บุลโกรฤกษ์ และพระราชวชิรญาณเมธี, 2568) ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาแนวคิดด้านสุขภาวะและคุณภาพชีวิตของผู้เรียนได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในแวดวงการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ เนื่องจากมีหลักฐานเชิงประจักษ์จำนวนมากที่แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมิได้เกิดจากกระบวนการสอนเพียงอย่างเดียว หากแต่ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้เรียนในหลายมิติ (พรจันทร์ โลจนะศุภฤกษ์ และคณะ, 2562) โดยเฉพาะความเป็นอยู่ที่ดี ความรู้สึกปลอดภัย ความสัมพันธ์ทางสังคม และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นักเรียนที่มีสุขภาวะและคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมย่อมมีแนวโน้มที่จะมีแรงจูงใจในการเรียนรู้สูง มีความผูกพันกับโรงเรียน และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่

คุณภาพชีวิต (Quality of Life) เป็นแนวคิดเชิงพหุมิติที่สะท้อนการรับรู้ของบุคคลต่อความเป็นอยู่ของตนเองภายใต้บริบททางสังคม วัฒนธรรม และระบบคุณค่า แนวคิดนี้มิได้หมายถึงเพียงการมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงหรือการปราศจากโรคภัยเท่านั้น หากแต่ครอบคลุมถึงมิติด้านอารมณ์และจิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมรอบตัว ในบริบทของการศึกษา แนวคิดคุณภาพชีวิตถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่ออธิบายความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน ทั้งในด้านประสบการณ์การเรียนรู้ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน และการรับรู้ถึงความปลอดภัยและการดูแลเอาใจใส่จากครูและบุคลากรทางการศึกษา (อัจฉรา วิไลสกุลยง, 2568)

งานวิจัยด้านการศึกษาและจิตวิทยาพัฒนาการจำนวนมากแสดงให้เห็นว่า คุณภาพชีวิตของนักเรียนมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพฤติกรรมการเรียนรู้เชิงบวก นักเรียนที่รับรู้ว่าคุณภาพชีวิตที่ดีมักมีความสุขในการมาโรงเรียน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและครู กล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง และสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม (ฐิตาวดี ดิจริส และอุทัย วรรณสายพัฒนา, 2568) ในทางตรงกันข้ามนักเรียนที่มีคุณภาพชีวิตในระดับต่ำอาจเผชิญกับความเครียด ความวิตกกังวล ปัญหาด้านอารมณ์หรือพฤติกรรม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และพัฒนาการในระยะยาว (วไลลักษณ์ พุ่มพวง, 2565) ทั้งนี้คุณภาพชีวิตของนักเรียนมิได้เกิดขึ้นจากปัจจัยส่วนบุคคลเพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นผลลัพธ์ของปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยหลายระดับ ทั้งระดับบุคคล ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นช่วงวัยที่เด็กยังต้องพึ่งพิงสภาพแวดล้อมใกล้ชิดอย่างมาก บทบาทของครอบครัวในการดูแลสุขภาพกายและใจของเด็ก บทบาทของโรงเรียนในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเป็นมิตร รวมถึงบริบทของชุมชนและทรัพยากรในพื้นที่ ล้วนมีส่วนสำคัญในการกำหนดคุณภาพชีวิตของนักเรียน

การศึกษาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในระดับ “เครือข่ายโรงเรียน” จึงมีความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากช่วยสะท้อนภาพรวมของชีวิตนักเรียนในบริบทพื้นที่เดียวกัน แต่มีความแตกต่างด้านทรัพยากร การบริหารจัดการ และสภาพแวดล้อมทางสังคม การวิเคราะห์ในระดับเครือข่ายสามารถช่วยให้เห็นทั้งจุดแข็งและข้อจำกัดของการจัดการศึกษาในพื้นที่ และนำไปสู่การวางแผนพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่สอดคล้องกับบริบทจริงได้อย่างเหมาะสม

เครือข่ายโรงเรียนที่ 2 “ปัญญาภาคี” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 เป็นเครือข่ายสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและการพัฒนาผู้เรียน

ในพื้นที่ การศึกษาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในเครือข่ายดังกล่าว โดยมองคุณภาพชีวิตในฐานะกลไกสนับสนุนการเรียนรู้และชีวิตในโรงเรียน จึงมีคุณค่าเชิงวิชาการในการเติมเต็มองค์ความรู้ด้านคุณภาพชีวิตของผู้เรียน และมีคุณค่าเชิงนโยบายในการใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดแนวทางการดูแลและพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ศึกษา

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับและลักษณะของคุณภาพชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนที่ 2 “ปัญจภาคี” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ในมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และชีวิตในโรงเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนที่ 2 “ปัญจภาคี” จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านสุขภาพ ครอบครัว และพฤติกรรมการดำเนินชีวิต

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Survey Research) รายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยมีดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในเครือข่ายโรงเรียนที่ 2 “ปัญจภาคี” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ในปีการศึกษา 2568 จำนวนทั้งสิ้น 2,564 คน จากสถานศึกษาจำนวน 16 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในเครือข่ายโรงเรียนที่ 2 “ปัญจภาคี” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ในปีการศึกษา 2568 จำนวน 347 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 จากนั้นดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งนักเรียนตามระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 แล้วสุ่มตัวอย่างจากแต่ละชั้นตามสัดส่วนของจำนวนนักเรียน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีความเป็นตัวแทนของประชากรในแต่ละระดับชั้นอย่างเหมาะสม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามคุณภาพชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตและสุขภาวะของผู้เรียน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วยข้อมูลด้าน เพศ อายุ ส่วนสูง น้ำหนัก โรคประจำตัว ลักษณะการอยู่อาศัย สถานะความสัมพันธ์พ่อแม่ จำนวนพี่น้อง อาชีพของพ่อและแม่ รายได้ครอบครัว/เดือน วิธีเดินทางมาโรงเรียน เวลานอนเฉลี่ยต่อคืน และเวลาในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่อวัน

ตอนที่ 2 แบบประเมินคุณภาพชีวิตของนักเรียน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ ครอบคลุมคุณภาพชีวิต 5 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคมและความสัมพันธ์ ด้านการเรียนรู้และชีวิตในโรงเรียน และด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในโรงเรียน

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้และชีวิตในโรงเรียน

แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จากนั้นนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.87 แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงและเหมาะสมสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากได้รับอนุญาตจากผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนที่ 2 “ปัญญาทัศน์” โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการวิจัย และสิทธิของผู้เข้าร่วมการวิจัยให้แก่ผู้บริหาร ครูประจำชั้น นักเรียน และผู้ปกครองทราบ การเข้าร่วมการวิจัยเป็นไปโดยสมัครใจ และข้อมูลที่ได้รับจะถูกเก็บรักษาเป็นความลับ ใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างตามรายชื่อที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น ดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเวลาเรียนที่เหมาะสม ภายใต้การดูแลของครูประจำชั้นและผู้วิจัย สำหรับนักเรียนที่มีข้อจำกัดด้านการอ่านหรือความเข้าใจ ผู้วิจัยและครูประจำชั้นได้อธิบายคำถามเพิ่มเติมโดยไม่ขึ้นคำตอบ เพื่อให้การตอบแบบสอบถามสะท้อนความคิดเห็นที่แท้จริงของนักเรียนมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่และร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของนักเรียน ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนโดยภาพรวมและจำแนกตามรายด้าน และใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักเรียนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านสุขภาพ ครอบครัว และพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิต เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้ทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี Scheffé โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ตามวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับและลักษณะของคุณภาพชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนที่ 2 “ปัญญาทัศน์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ในมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และชีวิตในโรงเรียน ใช้ค่าจำนวนและร้อยละอธิบายข้อมูลทั่วไปของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตารางที่ 1 และใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่ออธิบายระดับคุณภาพชีวิตโดยภาพรวมและจำแนกตามรายด้าน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง (n = 347)

ตัวแปร	รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	168	48.41
	หญิง	179	51.59
อายุ (ปี)	9-10 ปี	104	29.97
	11-12 ปี	198	57.06

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปร	รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ส่วนสูง	12 ปีขึ้นไป	45	12.97
	ต่ำกว่า 120 ซม.	38	10.95
	120–139 ซม.	182	52.45
	140 ซม.ขึ้นไป	127	36.60
น้ำหนัก	ต่ำกว่า 25 กก.	64	18.44
	25–39 กก.	201	57.93
	40 กก.ขึ้นไป	82	23.63
โรคประจำตัว	ไม่มี	301	86.74
	มี	46	13.26
การอยู่อาศัยกับ	พ่อแม่	112	32.28
	พ่อหรือแม่คนเดียว	76	21.90
	ปู่ย่าตายาย	148	42.65
	ญาติ/อื่น ๆ	11	3.17
สถานะความสัมพันธ์พ่อแม่	อยู่ด้วยกัน	118	34.01
	แยกกันอยู่	82	23.63
	หย่าร้าง	123	35.45
	เสียชีวิต/อื่น ๆ	24	6.92
จำนวนพี่น้อง	ลูกคนเดียว	92	26.51
	มีพี่น้อง	255	73.49
อาชีพผู้ปกครอง (พ่อ)	เกษตรกร	121	34.87
	รับจ้าง	98	28.24
	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	86	24.78
	อื่น ๆ	42	12.11
อาชีพผู้ปกครอง (แม่)	เกษตรกร	109	31.41
	รับจ้าง	112	32.28
	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	96	27.67
	อื่น ๆ	30	8.64
รายได้ครอบครัว/เดือน	ต่ำกว่า 5,000 บาท	64	18.44
	5,001–10,000 บาท	142	40.92
	10,001–15,000 บาท	86	24.78
	มากกว่า 15,000 บาท	55	15.85
วิธีเดินทางมาโรงเรียน	เดิน	149	42.94
	จักรยาน	13	3.75
	รถรับส่ง	-	-
	ผู้ปกครองมาส่ง	185	53.31

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปร	รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เวลานอนเฉลี่ย/คืน	ต่ำกว่า 7 ชม.	71	20.46
	7-8 ชม.	168	48.41
	มากกว่า 8 ชม.	108	31.13
เวลาใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์/วัน	ต่ำกว่า 1 ชม.	97	27.95
	1-2 ชม.	156	44.96
	มากกว่า 2 ชม.	94	27.09

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน 347 คน ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหญิง ร้อยละ 51.59 ขณะที่นักเรียนชายมีร้อยละ 48.41 ในด้านอายุ นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 11-12 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.06 รองลงมาคือช่วงอายุ 9-10 ปี ร้อยละ 29.97 และอายุ 12 ปีขึ้นไป ร้อยละ 12.97 เมื่อพิจารณาด้านลักษณะทางกายภาพ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีส่วนสูงอยู่ในช่วง 120-139 เซนติเมตร คิดเป็นร้อยละ 52.45 รองลงมาคือส่วนสูงตั้งแต่ 140 เซนติเมตรขึ้นไป ร้อยละ 36.60 และต่ำกว่า 120 เซนติเมตร ร้อยละ 10.95 สำหรับน้ำหนักตัว พบว่านักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 25-39 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 57.93 รองลงมาคือน้ำหนักตั้งแต่ 40 กิโลกรัมขึ้นไป ร้อยละ 23.63 และต่ำกว่า 25 กิโลกรัม ร้อยละ 18.44 ด้านภาวะสุขภาพ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว คิดเป็นร้อยละ 86.74 ขณะที่นักเรียนที่มีโรคประจำตัวมีร้อยละ 13.26 ในด้านการอยู่อาศัย พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย คิดเป็นร้อยละ 42.65 รองลงมาคืออาศัยอยู่กับพ่อแม่ ร้อยละ 32.28 และอาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่คนเดียว ร้อยละ 21.90 ขณะที่นักเรียนที่อาศัยอยู่กับญาติหรือผู้อื่นมีสัดส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.17 สำหรับสถานะความสัมพันธ์ของบิดามารดา พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีสัดส่วนครอบครัวที่บิดามารดาหย่าร้างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.45 รองลงมาคือครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 34.01 และครอบครัวที่บิดามารดาแยกกันอยู่ ร้อยละ 23.63 ขณะที่กรณีบิดาหรือมารดาเสียชีวิตหรือมีสถานะอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 6.92 ในด้านจำนวนพี่น้อง พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีพี่น้องคิดเป็นร้อยละ 73.49 ขณะที่นักเรียนที่เป็นลูกคนเดียวมีร้อยละ 26.51 ด้านอาชีพของผู้ปกครอง พบว่าผู้ปกครองฝ่ายบิดาประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.87 รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง ร้อยละ 28.24 ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 24.78 และอาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 12.11 ส่วนผู้ปกครองฝ่ายมารดา พบว่าประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.28 รองลงมาคือเกษตรกรรม ร้อยละ 31.41 ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 27.67 และอาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 8.64 เมื่อพิจารณารายได้ครอบครัวต่อเดือน พบว่าครอบครัวของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในช่วงรายได้ 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.92 รองลงมาคือรายได้ 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 24.78 รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 18.44 และรายได้มากกว่า 15,000 บาท ร้อยละ 15.85 ในด้านวิธีการเดินทางมาโรงเรียน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เดินทางมาโรงเรียนโดยผู้ปกครองมาส่ง ร้อยละ 53.31 รองลงมาคือ เดินทางมาโรงเรียน ร้อยละ 42.94 และใช้จักรยาน ร้อยละ 3.75 สำหรับพฤติกรรมการดำเนินชีวิต พบว่านักเรียนส่วนใหญ่นอนหลับเฉลี่ยคืนละ 7-8 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 48.41 รองลงมาคือนอนหลับมากกว่า 8 ชั่วโมง ร้อยละ 31.13 และนอนหลับน้อยกว่า 7 ชั่วโมง ร้อยละ 20.46 ในด้านเวลาใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่อวัน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลา 1-2 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 44.96 รองลงมาคือใช้เวลาน้อยกว่า 1 ชั่วโมง ร้อยละ 27.95 และใช้เวลามากกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 27.09

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณภาพชีวิตของนักเรียนโดยภาพรวมและจำแนกตามรายด้าน (n = 347)

ด้านคุณภาพชีวิต	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพชีวิต
ด้านร่างกาย	4.05	0.52	มาก
ด้านอารมณ์และจิตใจ	3.98	0.56	มาก
ด้านสังคมและความสัมพันธ์	4.18	0.48	มาก
ด้านการเรียนรู้และชีวิตในโรงเรียน	3.94	0.54	มาก
ด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในโรงเรียน	4.16	0.50	มาก
คุณภาพชีวิตโดยภาพรวม	4.06	0.45	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีคุณภาพชีวิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านสังคมและความสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.48) รองลงมาคือด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.50) และด้านร่างกาย ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.52) ขณะที่ด้านอารมณ์และจิตใจ ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.56) และด้านการเรียนรู้และชีวิตในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.54) มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นแม้จะยังอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่สถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้สมดุลครบทุกมิติ และเอื้อต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในโรงเรียนอย่างมีคุณภาพ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนที่ 2 “ปัญญาภาชี” จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านสุขภาพ ครอบครัว และพฤติกรรมการดำเนินชีวิต ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักเรียนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านสุขภาพ ครอบครัว และพฤติกรรมการดำเนินชีวิต โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) สำหรับตัวแปรที่มี 2 กลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) สำหรับตัวแปรที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักเรียนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (n = 347)

ปัจจัยส่วนบุคคล	กลุ่ม	$\bar{X}$	S.D.	t / F	p-value
โรคประจำตัว	ไม่มี	4.09	0.44	2.36	.019*
	มี	3.91	0.47		
การอยู่อาศัยกับ	พ่อแม่	4.11	0.43	3.18	.024*
	พ่อหรือแม่คนเดียว	3.98	0.46		
	ปู่ย่าตายาย	3.95	0.48		
สถานะความสัมพันธ์พ่อแม่	อยู่ด้วยกัน	4.10	0.42	2.89	.035*
	แยกกันอยู่/หย่าร้าง	3.97	0.46		
	เสียชีวิต/อื่น ๆ	3.94	0.49		
รายได้ครอบครัว/เดือน	ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.90	0.48	4.62	.004*
	5,001–10,000 บาท	4.01	0.45		
	10,001–15,000 บาท	4.09	0.42		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	กลุ่ม	$\bar{X}$	S.D.	t / F	p-value
เวลานอนเฉลี่ย/คืน	มากกว่า 15,000 บาท	4.19	0.41	15.21	< .001*
	ต่ำกว่า 7 ชม.	3.82	0.50		
	7-8 ชม.	4.05	0.44		
	มากกว่า 8 ชม.	4.22	0.39		
เวลาใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์/วัน	ต่ำกว่า 1 ชม.	4.18	0.41	9.17	< .001*
	1-2 ชม.	4.06	0.45		
	มากกว่า 2 ชม.	3.93	0.48		

หมายเหตุ t = t-test, F = One-way ANOVA, *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) สำหรับตัวแปรที่มี 2 กลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า คุณภาพชีวิตของนักเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ส่วนสูง น้ำหนัก จำนวนพี่น้อง อาชีพผู้ปกครองฝ่ายบิดา อาชีพผู้ปกครองฝ่ายมารดา และวิถีเดินทางมาโรงเรียน ทั้งนี้ พบว่าคุณภาพชีวิตของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามปัจจัยด้านสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรมการดำเนินชีวิต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ในด้านภาวะสุขภาพ พบว่า นักเรียนที่ไม่มีโรคประจำตัวมีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตสูงกว่านักเรียนที่มีโรคประจำตัว ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.44 และ $\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.47 ตามลำดับ) โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.36$, $p\text{-value} = .019$) สะท้อนให้เห็นว่าภาวะสุขภาพเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลต่อการรับรู้คุณภาพชีวิตของนักเรียน สำหรับปัจจัยด้านการอยู่อาศัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการยุบกลุ่มตัวแปรการอยู่อาศัยจากหลายรูปแบบให้เหลือ 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ การอาศัยอยู่กับพ่อแม่ การอาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่คนเดียว และการอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย ทั้งนี้เพื่อให้ขนาดกลุ่มมีความเหมาะสมและเพิ่มเสถียรภาพของการวิเคราะห์ทางสถิติ ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่มีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตสูงกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่คนเดียว และนักเรียนที่อาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.43; $\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.46 และ $\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.48 ตามลำดับ) โดยมีความแตกต่างดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 3.18$, $p\text{-value} = .024$) สำหรับปัจจัยด้านสถานะความสัมพันธ์ของบิดามารดา ผู้วิจัยได้ทำการยุบกลุ่มสถานะความสัมพันธ์ของบิดามารดา โดยรวมกลุ่ม “แยกกันอยู่” และ “หย่าร้าง” เข้าเป็นกลุ่มเดียวกัน เนื่องจากมีลักษณะโครงสร้างครอบครัวที่คล้ายคลึงกันและเพื่อเพิ่มขนาดกลุ่มสำหรับการวิเคราะห์ ผลการเปรียบเทียบพบว่า นักเรียนที่มาจากรอบครัวที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันมีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตสูงกว่านักเรียนจากรอบครัวที่บิดามารดาแยกกันอยู่หรือหย่าร้าง และนักเรียนในกลุ่มที่บิดาหรือมารดาเสียชีวิตหรือมีสถานะอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.42; $\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.46 และ $\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.49 ตามลำดับ) โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 2.89$, $p\text{-value} = .035$) เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่า รายได้ครอบครัวต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ โดยนักเรียนจากรอบครัวที่มีรายได้มากกว่า 15,000 บาทต่อเดือนมีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.41) ขณะที่นักเรียนจากรอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.48) ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มรายได้นี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 4.62$, $p\text{-value} = .004$) สำหรับปัจจัยด้านพฤติกรรม

การดำเนินชีวิต พบว่า เวลานอนเฉลี่ยต่อคืนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักเรียนอย่างชัดเจน โดยนักเรียนที่นอนหลับมากกว่า 8 ชั่วโมงต่อคืนมีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตสูงกว่านักเรียนที่นอนหลับ 7-8 ชั่วโมง และน้อยกว่า 7 ชั่วโมง ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.39; $\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.44 และ $\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.50 ตามลำดับ) ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 15.21$, p-value < .001) ในด้านเวลาใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่อวัน พบว่า นักเรียนที่ใช้เวลาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์น้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวันมีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตสูงกว่านักเรียนที่ใช้เวลา 1-2 ชั่วโมง และมากกว่า 2 ชั่วโมงต่อวัน ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.41; $\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.45, และ $\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.48 ตามลำดับ) โดยความแตกต่างดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 9.17$, p-value < .001)

ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักเรียนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรมการดำเนินชีวิต มีบทบาทสำคัญต่อการรับรู้คุณภาพชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา ขณะที่ปัจจัยด้านลักษณะประชากรพื้นฐานและอาชีพของผู้ปกครอง ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างของคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้การยุบกลุ่มตัวแปรบางรายการช่วยให้การวิเคราะห์มีความเหมาะสมทางสถิติและสะท้อนภาพรวมของบริบทชีวิตนักเรียนได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของคุณภาพชีวิตของนักเรียนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้วยวิธี Scheffé (n = 347)

ปัจจัยส่วนบุคคล	กลุ่มที่เปรียบเทียบ	MD	SE	p-value
การอยู่อาศัยกับ	พ่อแม่ – ปู่ย่าตายาย	0.16	0.06	.031*
สถานะความสัมพันธ์พ่อแม่	อยู่ด้วยกัน – แยกกันอยู่/หย่าร้าง	0.13	0.05	.041*
รายได้ครอบครัว/เดือน	มากกว่า 15,000 บาท – ต่ำกว่า 5,000 บาท	0.29	0.07	.003*
	มากกว่า 15,000 บาท – 5,001–10,000 บาท	0.18	0.06	.019*
เวลานอนเฉลี่ย/คืน	มากกว่า 8 ชม. – ต่ำกว่า 7 ชม.	0.4	0.06	< .001*
	7–8 ชม. – ต่ำกว่า 7 ชม.	0.23	0.05	.002*
เวลาใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์/วัน	ต่ำกว่า 1 ชม. – มากกว่า 2 ชม.	0.25	0.05	< .001*
	1–2 ชม. – มากกว่า 2 ชม.	0.13	0.04	.006*

หมายเหตุ MD = Mean Difference, SE = Standard Error, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของคุณภาพชีวิตของนักเรียนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้วยวิธี Scheffé พบว่า ความแตกต่างของคุณภาพชีวิตระหว่างกลุ่มนักเรียนในแต่ละปัจจัยมีความชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวในตารางที่ 3 โดยเฉพาะในปัจจัยด้านโครงสร้างครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรมการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้ชีวิตประจำวันและความสมดุลทางอารมณ์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในด้านการอยู่อาศัย ผลการเปรียบเทียบรายคู่พบว่า นักเรียนที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่มีคุณภาพชีวิตสูงกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่กับปู่ย่าตายายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (MD = 0.16, p-value = .031) สำหรับสถานะความสัมพันธ์ของบิดามารดา พบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันมีคุณภาพชีวิตสูงกว่านักเรียนจากครอบครัวที่บิดามารดาแยกกันอยู่หรือหย่าร้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (MD = 0.13, p-value = .041) เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านรายได้

ครอบครัวต่อเดือน ผลการเปรียบเทียบรายคู่พบว่า นักเรียนจากครอบครัวที่มีรายได้มากกว่า 15,000 บาทต่อเดือน มีคุณภาพชีวิตสูงกว่านักเรียนจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้ 5,001–10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($MD = 0.29$, $p\text{-value} = .003$ และ $MD = 0.18$, $p\text{-value} = .019$ ตามลำดับ) ในด้านพฤติกรรมการดำเนินชีวิต พบว่า เวลานอนเฉลี่ยต่อคืนเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความแตกต่างของคุณภาพชีวิต อย่างชัดเจน โดยนักเรียนที่นอนหลับมากกว่า 8 ชั่วโมงต่อคืนมีคุณภาพชีวิตสูงกว่านักเรียนที่นอนหลับน้อยกว่า 7 ชั่วโมง และกลุ่มที่นอนหลับ 7–8 ชั่วโมงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($MD = 0.40$, $p\text{-value} < .001$ และ $MD = 0.23$, $p\text{-value} = .002$ ตามลำดับ) ทั้งนี้เวลาใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่อวันพบว่ามีความสัมพันธ์ กับคุณภาพชีวิตของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ โดยนักเรียนที่ใช้เวลาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์น้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน และกลุ่มที่ใช้เวลา 1–2 ชั่วโมงต่อวัน มีคุณภาพชีวิตสูงกว่านักเรียนที่ใช้เวลามากกว่า 2 ชั่วโมงต่อวันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ($MD = 0.25$, $p\text{-value} < .001$ และ $MD = 0.13$, $p\text{-value} = .006$ ตามลำดับ)

ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี Scheffé แสดงให้เห็นว่า ความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของนักเรียน ไม่ได้เกิดขึ้นจากปัจจัยด้านประชากรพื้นฐานเพียงอย่างเดียว หากแต่มีความเชื่อมโยงอย่างมีนัยสำคัญกับโครงสร้าง ครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรมการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นบริบทสำคัญที่สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการออกแบบแนวทางหรือมาตรการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักเรียน ระดับประถมศึกษาอย่างเหมาะสมและยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาพรวมคุณภาพชีวิตของนักเรียนในเครือข่ายโรงเรียนที่ 2 “ปัญญาธิ”

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับประถมศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนที่ 2 “ปัญญาธิ” มีคุณภาพชีวิตโดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนในเครือข่ายสามารถทำหน้าที่เป็นพื้นที่ชีวิต (living space) ที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตและการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ในระดับที่เหมาะสม ผลดังกล่าวสอดคล้องกับกรอบแนวคิด ในบทนำที่มองว่าโรงเรียนมิได้เป็นเพียงแหล่งถ่ายทอดความรู้ แต่เป็นบริบทสำคัญในการหล่อหลอมสุขภาวะและ คุณภาพชีวิตของผู้เรียนควบคู่กับการเรียนรู้ทางวิชาการ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศของ Pulimeno et al. (2020) และ Pedro et al. (2020) ที่พบว่า นักเรียนที่รับรู้บรรยากาศโรงเรียนในเชิงบวก และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและครูมักมีคุณภาพชีวิตและความพึงพอใจในชีวิตสูง นอกจากนี้ยังสอดคล้อง กับงานวิจัยในประเทศไทยของพรจันทร์ โลจนะศุภฤกษ์ และคณะ (2568) ที่รายงานว่านักเรียนระดับประถมศึกษา มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก และโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้สึกลดตภัยและความผูกพัน ของผู้เรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสังคมและความสัมพันธ์ และด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด แสดงให้เห็นถึงบทบาทของความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ครู และบรรยากาศในโรงเรียน ที่เอื้อต่อความรู้สึกปลอดภัยและการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนโรงเรียน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mamasoula et al. (2024) และ Alanne et al. (2023) ที่ระบุว่าความสัมพันธ์ทางสังคมในโรงเรียนเป็นปัจจัย สำคัญของคุณภาพชีวิตเด็กวัยเรียน ขณะที่ด้านอารมณ์และจิตใจ และด้านการเรียนรู้และชีวิตในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ย ต่ำกว่าด้านอื่นแม้ยังอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของชุตินา เล็กพงศ์ (2565) ที่พบว่ามิติด้านอารมณ์ และการเรียนรู้มักเป็นด้านที่ต้องได้รับการส่งเสริมเพิ่มเติมในระดับประถมศึกษา

2. ปัจจัยส่วนบุคคลที่ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างของคุณภาพชีวิต

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของนักเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ส่วนสูง น้ำหนัก จำนวนพี่น้อง อาชีพของผู้ปกครอง และวิธีเดินทางมาโรงเรียน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด คุณภาพชีวิตเชิงอัตวิสัยที่กล่าวไว้ในบทนำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการรับรู้คุณภาพชีวิตของนักเรียนในวัยประถมศึกษา

มักได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ชีวิตและบริบทแวดล้อมมากกว่าลักษณะประชากรพื้นฐาน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศของ Masini et al. (2021) ที่พบว่า ปัจจัยประชากรพื้นฐานไม่ใช่ตัวทำนายหลักของคุณภาพชีวิตเด็ก หากเด็กได้รับการดูแลจากโรงเรียนและครอบครัวอย่างเหมาะสม และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศไทยของสุนีย์ สอนตระกูล และคณะ (2565) ที่รายงานว่า เพศและอายุไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างของคุณภาพชีวิตนักเรียนในโรงเรียนที่มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเข้มแข็ง

ในบริบทของเครือข่ายโรงเรียนที่ 2 “ปัญญาภาติ” นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจที่ใกล้เคียงกัน ความแตกต่างด้านเพศหรืออาชีพของผู้ปกครองจึงอาจไม่แสดงผลอย่างชัดเจน ซึ่งช่วยอธิบายผลการวิจัยที่ไม่พบความแตกต่างในปัจจัยดังกล่าว

3. อิทธิพลของสุขภาพและโครงสร้างครอบครัวต่อคุณภาพชีวิต

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่ไม่มีโรคประจำตัวมีคุณภาพชีวิตสูงกว่านักเรียนที่มีโรคประจำตัวอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดในบทนำที่มองว่าสุขภาพเป็นฐานสำคัญของการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในโรงเรียน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศของ Nap-van der Vlist et al. (2020) ที่รายงานว่า เด็กที่มีภาวะสุขภาพเรื้อรังมักมีข้อจำกัดในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและการเรียนรู้ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในภาพรวม รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยไทยของนฤมล วรรณศรี และศานิตย์ ศรีคุณ (2567) ในด้านโครงสร้างครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ และนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันมีคุณภาพชีวิตสูงกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่กับปู่ย่าตายายหรือมาจากครอบครัวที่บิดามารดาแยกกันอยู่หรือหย่าร้างอย่างมีนัยสำคัญ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศของ Lu et al. (2021) ที่พบว่า ความมั่นคงของโครงสร้างครอบครัวมีผลต่อสุขภาวะทางอารมณ์และคุณภาพชีวิตของเด็ก และสอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศไทยของอัจฉรา วิไลสกุลยง (2568)

ทั้งนี้สัดส่วนนักเรียนที่อาศัยอยู่กับปู่ย่าตายายและครอบครัวที่บิดามารดาหย่าร้างในเครือข่ายโรงเรียนที่ 2 “ปัญญาภาติ” ค่อนข้างสูง สะท้อนบริบททางสังคมของพื้นที่ที่ผู้ปกครองบางส่วนต้องย้ายถิ่นไปทำงาน ซึ่งช่วยอธิบายผลการวิจัยได้อย่างมีนัยสำคัญในเชิงบริบทพื้นที่

4. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพชีวิต

ผลการวิจัยพบว่า รายได้ครอบครัวต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ โดยนักเรียนจากครอบครัวที่มีรายได้สูงมีคุณภาพชีวิตสูงกว่ากลุ่มรายได้ต่ำ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด Social Determinants of Health ของ Donkin et al. (2018) และงานวิจัยต่างประเทศของ Jamil et al. (2025) ในบริบทของประเทศไทยผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของอัจฉรา วิไลสกุลยง (2568) ที่รายงานว่า ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีผลต่อการดูแลสุขภาพและการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

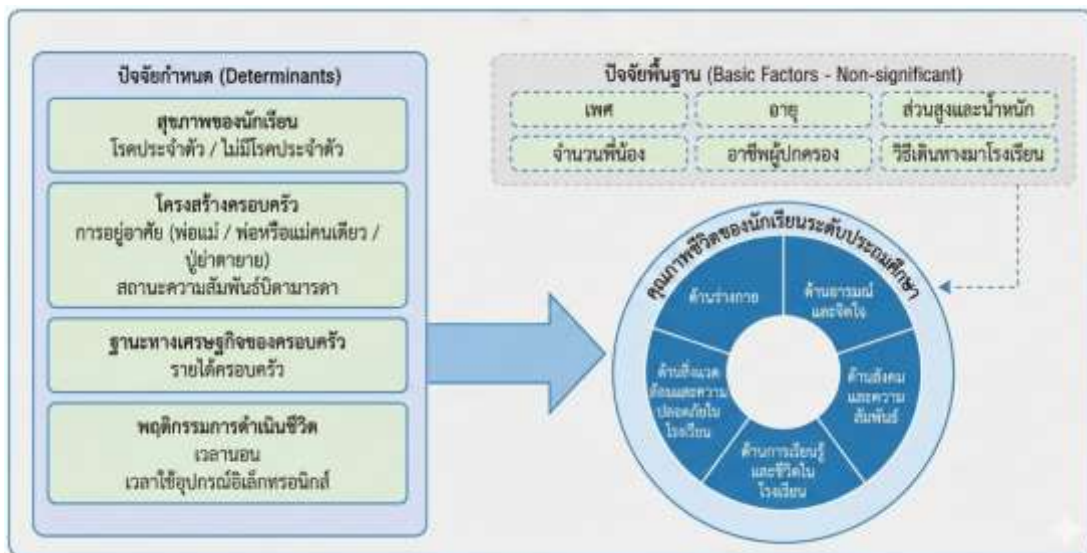
5. พฤติกรรมการดำเนินชีวิตกับคุณภาพชีวิตของนักเรียน

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เวลานอนเฉลี่ยต่อคืนและเวลาใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่อวันเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนอย่างชัดเจน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศของ Sakamoto et al. (2022) และ Mireku et al. (2019) ที่แสดงให้เห็นว่าการนอนหลับไม่เพียงพอและการใช้สื่อดิจิทัลมากเกินไปสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตที่ลดลง ในบริบทของประเทศไทย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของพรรณอร เฟิงโต (2567) ที่พบว่าพฤติกรรมการนอนและการใช้สื่อเป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา ทั้งนี้ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานของ Taylor et al. (2020) ซึ่งเสนอว่าการใช้สื่อดิจิทัลในระดับปานกลางเพื่อการเรียนรู้อาจส่งผลเชิงบวกต่อเด็ก ความแตกต่างดังกล่าวอาจเกิดจากการที่การศึกษาครั้งนี้ไม่ได้จำแนก

ประเภทการใช้สื่อน้อยอย่างละเอียด และบริบทของเครือข่ายโรงเรียนที่ 2 “ปัญญาภาติ” อาจมีข้อจำกัดด้านการกำกับดูแลการใช้สื่อจากครอบครัว

ผลการวิจัยในภาพรวมสะท้อนให้เห็นว่า คุณภาพชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนที่ 2 “ปัญญาภาติ” มิได้เป็นเพียงผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาเท่านั้น หากแต่ทำหน้าที่เป็น “กลไกสนับสนุนการเรียนรู้และชีวิตในโรงเรียน” อย่างเป็นรูปธรรมทั้งในเชิงโครงสร้างและเชิงพฤติกรรม กล่าวคือ ในเชิงโครงสร้าง ปัจจัยด้านสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน เป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่เอื้อต่อความพร้อมของนักเรียนในการเรียนรู้และการใช้ชีวิตในโรงเรียน ขณะที่ในเชิงพฤติกรรม ปัจจัยด้านการนอนหลับและการใช้สื่อดิจิทัลสะท้อนรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน ซึ่งมีอิทธิพลต่อสมดุลทางอารมณ์ สมาธิในการเรียน และความสามารถในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเรียนและสังคมภายในโรงเรียน ผลการวิจัยจึงแสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักเรียนมิใช่ภารกิจเสริมของสถานศึกษา หากแต่เป็นกลไกสำคัญที่สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ การดำรงชีวิตในโรงเรียน และการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน

การศึกษาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในระดับเครือข่ายโรงเรียนที่ 2 “ปัญญาภาติ” จึงมีคุณค่าอย่างยิ่งในการเติมเต็มองค์ความรู้เชิงประจักษ์ในบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับพื้นที่ โดยเฉพาะในระดับเครือข่ายโรงเรียนซึ่งยังมีงานวิจัยค่อนข้างจำกัด ผลการวิจัยสามารถสะท้อนภาพรวมของสถานการณ์คุณภาพชีวิตนักเรียนได้อย่างเป็นระบบ และช่วยให้เห็นจุดแข็ง ตลอดจนประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมอย่างชัดเจน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และผู้กำหนดนโยบายทางการศึกษา ในการออกแบบนโยบาย มาตรการ และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สอดคล้องกับบริบทจริงของพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม ทั้งในระดับเครือข่ายโรงเรียนและระดับเขตพื้นที่การศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนอย่างยั่งยืน และสนับสนุนการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระยะยาว

รูปที่ 1 โมเดลคุณภาพชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาในบริบทเครือข่ายโรงเรียนที่ 2 ‘ปัญญาภาติ’

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าคุณภาพชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีความเชื่อมโยงกับปัจจัยด้านสุขภาพ โครงสร้างครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรมการดำเนินชีวิต ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และการใช้ชีวิตในโรงเรียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับสถานศึกษา

สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักเรียนในฐานะกลไกสนับสนุนการเรียนรู้ โดยดำเนินการอย่างเป็นระบบและครอบคลุมหลายมิติ เช่น

- 1) พัฒนาบรรยากาศโรงเรียนให้เป็นพื้นที่ปลอดภัย เป็นมิตร และเอื้อต่อความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างนักเรียน ครู และบุคลากร
- 2) เสริมสร้างกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาสุขภาพทางอารมณ์และจิตใจของนักเรียน โดยเฉพาะด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น เช่น ด้านอารมณ์และจิตใจ และด้านการเรียนรู้และชีวิตในโรงเรียน
- 3) ส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม เช่น การนอนหลับอย่างเพียงพอ และการใช้สื่อดิจิทัลอย่างเหมาะสมกับวัยและวัตถุประสงค์ทางการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในระดับเครือข่ายและเขตพื้นที่การศึกษา

หน่วยงานต้นสังกัดและผู้บริหารในระดับเครือข่ายโรงเรียนควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ ในการกำหนดนโยบายและมาตรการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดย

- 1) บูรณาการประเด็นคุณภาพชีวิตของนักเรียนไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับเครือข่ายโรงเรียน
- 2) พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่คำนึงถึงความแตกต่างด้านโครงสร้างครอบครัวและฐานะทางเศรษฐกิจ เพื่อช่วยลดความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพชีวิต
- 3) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน ในการสร้างเครือข่ายการดูแลสุขภาพและการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปกครองและครอบครัว

ครอบครัวควรมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนคุณภาพชีวิตของนักเรียน โดย

- 1) ดูแลสุขภาพกายและใจของบุตรหลานอย่างใกล้ชิด
- 2) ส่งเสริมการจัดสรรเวลาในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการนอนหลับและการใช้สื่อดิจิทัล
- 3) สร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวที่อบอุ่นและมั่นคง ซึ่งเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ของนักเรียน

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณในระดับเครือข่ายโรงเรียน ดังนั้นงานวิจัยในอนาคตควร

- 1) ศึกษาเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อทำความเข้าใจประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนในมิติคุณภาพชีวิตอย่างลึกซึ้ง
- 2) ขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังเครือข่ายโรงเรียนหรือพื้นที่อื่น เพื่อเปรียบเทียบบริบทและเพิ่มความสามารถในการอ้างอิงผลการวิจัย
- 3) ศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับรูปแบบและวัตถุประสงค์ของการใช้สื่อดิจิทัลของนักเรียน เพื่อแยกแยะผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบต่อคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ชุดิมา เล็กพงศ์. (2565). การส่งเสริมรากฐานการเรียนรู้: ก้าวที่สำคัญจากปฐมวัยสู่ประถมศึกษา. *วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน*, 4(2), 196–206.
- จิตาวดี ดิจรัส และอุทัย วรรณสายพัฒน. (2568). ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสังคมกับความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 8(1), 29–43.
- นฤมล วรรณศรี และศานิตย์ ศรีคุณ. (2567). การศึกษาอัตลักษณ์และการโต้ตอบทางสังคมของนักเรียนที่มีคุณแม่วัยใสในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก. *วารสารพัฒนศาสตร์ วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 7(2), 160–179.
- ประไพ กิตติบุญฉวี, จีราภรณ์ ชื่นฉ่ำ และศักดิ์มงคล เชื้อทอง. (2565). ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของเด็กวัยเรียน. *มจร การพัฒนาลังคม*, 7(2), 71–84.
- พรรณอร เฟื่องโต, ปณิตดา มีรัตน์ และภราดร พิมพ์พันธุ์. (2567). พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการดำเนินชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารการบริหารการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา*, 2(2), 50–63.
- พรจันทร์ โลจนะศุภฤกษ์, วิพงษ์ชัย ร้องขันแก้ว และสุวิมล ตั้งสัจพจน์. (2562). ความต้องการกิจกรรมการใช้เวลาว่างและคุณภาพชีวิตของนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ*, 11(2), 189–200.
- วไลลักษณ์ พุ่มพวง, พวงเพชร เกษรสมุทร, สุภาภักดิ์ เกตราสุวรรณ, ฐิณีรัตน์ ถาวร, วาริรัตน์ ถาน้อย, สาธกา พิมพ์รุณ, และ สุดารัตน์ เพียรชอบ. (2565). การส่งเสริมสุขภาวะทางใจและป้องกันปัญหาสุขภาพจิตในโรงเรียนประถมศึกษา: มุมมองและความต้องการของนักเรียน ครู และผู้บริหารโรงเรียน. *วารสารการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต*, 36(2), 137–155.
- สุนีย์ สอนตระกูล, สมโภชน์ อนุเดช และสริน พิมพ์บรรยงค์ (2565). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนวัดดอนยอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. *Journal of Modern Learning Development*, 7(3), 40–54.
- อัจฉรา วิไลสกุลยง. (2568). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว 3 มิติ (สังคม สุขภาพ เศรษฐกิจ) ต่อคุณภาพชีวิตประชาชนประเทศไทย. *วารสารการพัฒนาศาสนาชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 13(1), 79–95.
- Alanne, S., Koivuniemi, E., Löyttyniemi, E., & Laitinen, K. (2023). Elementary school-aged children's and parents' report of health-related quality of life and relationships with lifestyle measures: a cross-sectional study. *Nutrients*, 15(5), 1264.
- Donkin, A., Goldblatt, P., Allen, J., Nathanson, V., & Marmot, M. (2018). Global action on the social determinants of health. *BMJ global health*, 3(Suppl 1), e000603.
- Jamil, A., & Atta, M. A. (2025). Associative Relation of the Family's Monthly Household Income with Students' Academic Success. *Open Access Organization and Management Review*, 3(2), 31-42.
- Lu, Y., Zhang, R., & Du, H. (2021). Family structure, family instability, and child psychological well-being in the context of migration: Evidence from sequence analysis in China. *Child Development*, 92(4), e416-e438.

- Mamasoula, C., Pennington, L., Adesanya, A. M., & Rankin, J. (2024). A systematic review and meta-analysis of school and cognitive function domains of health-related quality of life measures for children and young adults with congenital heart disease. *Birth Defects Research*, 116(1), e2275.
- Masini, A., Gori, D., Marini, S., Lanari, M., Scrimaglia, S., Esposito, F., ... & Dallolio, L. (2021). The determinants of health-related quality of life in a sample of primary school children: a cross-sectional analysis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(6), 3251.
- Mireku, M. O., Barker, M. M., Mutz, J., Shen, C., Dumontheil, I., Thomas, M. S., ... & Toledano, M. B. (2019). Processed data on the night-time use of screen-based media devices and adolescents' sleep quality and health-related quality of life. *Data in brief*, 23, 103761.
- Nap-van der Vlist, M. M., Kars, M. C., van der Sprenkel, E. E. B., Nijhof, L. N., Grootenhuis, M. A., van Geelen, S. M., ... & Nijhof, S. L. (2020). Daily life participation in childhood chronic disease: a qualitative study. *Archives of disease in childhood*, 105(5), 463-469.
- Pedro, E. D. M., Leitão, J., & Alves, H. (2020). Bridging intellectual capital, sustainable development and quality of life in higher education institutions. *Sustainability*, 12(2), 479.
- Pulimeno, M., Piscitelli, P., Colazzo, S., Colao, A., & Miani, A. (2020). School as ideal setting to promote health and wellbeing among young people. *Health promotion perspectives*, 10(4), 316.
- Sakamoto, N., Kabaya, K., & Nakayama, M. (2022). Sleep problems, sleep duration, and use of digital devices among primary school students in Japan. *BMC Public Health*, 22(1), 1006.
- Taylor, G., Sala, G., Kolak, J., Gerhardstein, P., & Lingwood, J. (2024). Does adult-child co-use during digital media use improve children's learning aged 0–6 years? A systematic review with meta-analysis. *Educational Research Review*, 44, 100614.

ชื่อเรื่อง รูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

ชื่อผู้วิจัย นางสาวชนิษฐา พงษ์เกษตรกรรม
ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย 4 ข้อ เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 2) สร้างรูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 3) ทดลองใช้รูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 4) ประเมินรูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัย 6 ขั้นตอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน และผู้ปกครอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการประชุมระดมสมอง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1) ผลการศึกษาสภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 พบว่า ความคิดเห็นของรองผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อสภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.75$, $\sigma = 0.59$) และความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อสภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.94)

2) ผลการสร้างรูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 พบว่า รูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 มี 5 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการ เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ และผลลัพธ์ โดยมี 10 โครงการ 29 กิจกรรม

3) ผลการทดลองใช้รูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

3.1 ผลการประเมินความเป็นประโยชน์และความสะดวกในการนำไปใช้ของรูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 พบว่า ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการประเมินการใช้รูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 เกี่ยวกับความเป็นประโยชน์และความสะดวกในการนำไปใช้งาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.86$, $\sigma = 0.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้งด้านความเป็นประโยชน์และความสะดวกในการนำไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น ($\mu = 4.86$, $\sigma = 0.12$) และ ($\mu = 4.85$, $\sigma = 0.13$) ตามลำดับ

3.2 ผลที่เกิดขึ้นจากการทดลองใช้รูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 และปีการศึกษา 2567 ดังนี้

1. ส่อง พบว่า ปีการศึกษา 2566 มีนักเรียน 1,464 คน ประเมินพหุปัญญา 1,119 คน พบแนวด้านการเคลื่อนไหวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 14.03 รองลงมาศิลปะ ร้อยละ 13.94 และภาษา ร้อยละ 11.44 ปีการศึกษา 2567 มีนักเรียน 1,523 คน ประเมินพหุปัญญา 1,132 คน พบแนวด้านศิลปะมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.72 รองลงมา การเคลื่อนไหว ร้อยละ 9.01 และสังคม ร้อยละ 8.30 การจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ระเบียบสะสม และเยี่ยมบ้านครบทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้งสองปีการศึกษา

2. สร้าง พบว่า ปีการศึกษา 2566 ประเมิน SDQ พบกลุ่มปกติ คิดเป็นร้อยละ 95.90 กลุ่มเสี่ยง ร้อยละ 2.05 กลุ่มมีปัญหา ร้อยละ 0.68 กลุ่มพิเศษ ร้อยละ 1.37 ทดสอบ 9S Plus ร้อยละ 77.53 นักเรียนควรดูแล ร้อยละ 7-10 ปีการศึกษา 2567 กลุ่มปกติเพิ่มเป็น ร้อยละ 99.15 กลุ่มเสี่ยงลดเหลือ ร้อยละ 0.85 ไม่พบกลุ่มมีปัญหา กลุ่มพิเศษลดเหลือ ร้อยละ 0.53 ทดสอบ 9S Plus เพิ่มเป็น ร้อยละ 97.96 นักเรียนควรดูแลลดเหลือ ร้อยละ 0.87-2.28

3. เสริม พบว่า กลุ่มเสี่ยง ปีการศึกษา 2566 ด้านการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 7.45 ด้านเกม ร้อยละ 6.56 ด้านสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 0.27 ปีการศึกษา 2567 ด้านการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 9.52 ด้านเกม ร้อยละ 6.30 ด้านสุขภาพ ร้อยละ 1.05 ไม่พบกลุ่มเสี่ยงยาเสพติดและความรุนแรงทั้งสองปีการศึกษา การซ่อมเสริม ระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2566 มากที่สุด คือ ประถมศึกษาปีที่ 3 (249 ครั้ง) ปีการศึกษา 2567 มากที่สุด คือ ประถมศึกษาปีที่ 6 (258 ครั้ง) ระดับมัธยม มัธยมศึกษาปีที่ 1 มากที่สุดทั้งสองปีการศึกษา (422 และ 490 ครั้ง) การให้ความรู้หน้าเสาธง พฤติกรรมเสี่ยง ปีการศึกษา 2566 คิดเป็นร้อยละ 21.88 ปีการศึกษา 2567 คิดเป็นร้อยละ 27.23 ใช้เทคนิคบรรยายมากที่สุดทั้ง ปีการศึกษา 2566 และ 2567 (ร้อยละ 50 และร้อยละ 53.93)

4. ส่ง พบว่า กิจกรรมหลักทางวิชาการ นักเรียนเข้าร่วม คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้งสองปี การเตรียมทดสอบระดับชาติ ปีการศึกษา 2566 นักเรียนเข้าร่วม ร้อยละ 44.74 ปีการศึกษา 2567 ร้อยละ 42.61 การแข่งขันความเป็นเลิศ ปีการศึกษา 2566 นักเรียนเข้าร่วม ร้อยละ 11.95 ปีการศึกษา 2567 ร้อยละ 9.98 ชุมนุมและลดเวลาเรียน มีจำนวน 41 ชุมนุม และลดเวลาเรียน 39 กิจกรรม เท่ากันทั้งสองปี โฮมรูมและประชุมผู้ปกครอง 44 ห้องเรียน ครบทุกห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้งสองปีการศึกษา

5. สุข พบว่า การส่งต่อภายใน ปีการศึกษา 2566 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 0.41 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.20 การส่งต่อภายนอก จำนวน 2 คน ทั้งสองปีการศึกษา และได้รับการช่วยเหลือ คิดเป็นร้อยละ 100

4) ผลการประเมินรูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 พบว่า

4.1 คุณภาพนักเรียน จำนวนนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาลดลง กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา จากปีการศึกษา 2565 ไปยังปีการศึกษา 2567 ลดลง ปีการศึกษา 2565-2567 ไม่มีนักเรียนออกกลางคัน การประเมิน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 100 นักเรียนเรียนจบตามหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 100 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2565 ไปยังปีการศึกษา 2567 คิดเป็นร้อยละ 0.94 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนประเมินระดับดีขึ้นไปเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2565 ไปยังปีการศึกษา 2567 คิดเป็นร้อยละ 10.58 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนระดับดีขึ้นไปเพิ่มขึ้น จากปีการศึกษา 2565 ไปยังปีการศึกษา 2567 คิดเป็นร้อยละ 3.64

4.2 ความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อรูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ทั้ง 2 ปีการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยดังนี้ ปีการศึกษา 2566 ($\bar{X}$ = 4.66, S.D. = 0.53) ปีการศึกษา 2567 ($\bar{X}$ = 4.82, S.D. = 0.34)

4.3 ผลลัพธ์รางวัลที่ผู้เรียน ครู ผู้บริหาร และสถานศึกษาได้รับการยกย่องเชิดชูจากหน่วยงานต้นสังกัด และภายนอก ซึ่งเกิดขึ้นจากการดำเนินการใช้รูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2565 ปีการศึกษา 2566 และปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านเข็กน้อยได้รับรางวัลเพิ่มขึ้นโดยภาพรวมจากปีการศึกษา 2565 จำนวน 125 รางวัล ไปยังปีการศึกษา 2567 จำนวน 211 รางวัล เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 59.24

คำสำคัญ : รูปแบบ, ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 จัดทำโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ นำเสนอแนวคิดการจัดการศึกษาประกอบด้วย การจัดการศึกษาเพื่อประชาชนทุกคน (Education for All) การจัดการศึกษาเพื่อความเสมอภาคและครอบคลุมทุกกลุ่ม (Inclusive Education) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน (All for Education) ยึดเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs 2030) ประเด็นภายในประเทศ และยุทธศาสตร์ชาติเป็นกรอบหลัก เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ "ประชาชนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และรองรับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21" (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 1-3) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2-4) พ.ศ. 2545, 2553 และ 2562 กำหนดให้พัฒนาคนไทยเป็นมนุษย์สมบูรณ์ ครบทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม กำหนดผู้เรียนทุกคนมีศักยภาพเรียนรู้และพัฒนาตนเอง โดยถือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กระบวนการจัดการศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ กำหนดให้สถานศึกษาประเมินผู้เรียนจากพัฒนาการ ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่กระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 จัดการศึกษาในอำเภอหล่มสัก หล่มเก่า เขาค้อ และน้ำหนาว จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (C-PEST) พบผู้เรียนส่วนมากเป็นผู้ด้อยโอกาส ผู้ปกครองทำงานต่างจังหวัด ประกอบอาชีพเกษตรกรรมรับจ้าง ไม่มีเวลาดูแลบุตร ส่วนใหญ่อยู่กับปู่ย่าตายาย การย้ายถิ่นฐานของผู้ปกครองทำให้นักเรียนย้ายติดตาม ส่งผลเกิดปัญหาเด็กออกกลางคัน การเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศที่รวดเร็ว ส่งผลให้ผู้เรียนขาดภูมิคุ้มกัน มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ และแนวโน้มภัยคุกคามไซเบอร์สูงขึ้น จึงกำหนดกลยุทธ์ที่ 2 ตัวชี้วัดที่ 5 ร้อยละเด็กออกกลางคันระดับภาคบังคับกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาหรือได้รับการศึกษารูปแบบเหมาะสม เพิ่มโอกาสความเสมอภาคทางการศึกษา ด้วยกิจกรรม “พาน้องกลับมาเรียน” ส่งเสริมสถานศึกษาติดตามค้นหานักเรียน

ช่วยเหลือเด็กตกหล่นเข้าสู่ระบบ และตัวชี้วัดที่ 6 ร้อยละสถานศึกษาสร้างความเข้มแข็งระบบแนะแนว การ Coaching และดูแลสุขภาพกายจิต ส่งเสริมศูนย์แนะแนวประจำเขตและสถานศึกษาดำเนินงานแนะแนว 3 ขอบข่าย คือ ด้านการศึกษา อาชีพ และส่วนตัวสังคม ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักค้นพบตัวเอง ตัดสินใจวางแผนการศึกษาหรือประกอบอาชีพอย่างเหมาะสม เตรียมความพร้อมเข้าสู่โลกอาชีพสอดคล้องบริบทพื้นที่ในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) และวิถีวิถีถัดไป (Next Normal) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2, 2565)

โรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่พิเศษบนภูเขาที่เดินทางยากลำบาก นักเรียนปีการศึกษา 2565 เป็นชาวเขาเผ่าม้ง ร้อยละ 96.67 ปะกาเกอญอ ร้อยละ 1.76 ไม่ปรากฏสัญชาติ ร้อยละ 0.97 และเชื้อชาติไทย ร้อยละ 0.60 ชุมชนมีประชากร 15,000 คน ประมาณ 3,555 ครัวเรือน อาชีพหลักเกษตรกร รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัว 20,000 บาทต่อปี 10 คนต่อครัวเรือน ส่งผลเกิดปัญหาความแออัด ความยากจน และสุขภาพ นักเรียนบางส่วนไม่ได้อาศัยกับบิดามารดา ผู้ปกครองไปทำการเกษตรต่างจังหวัดระยะยาว ส่งผลนักเรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เช่น ดัดมือถือ ทำผิดวินัย ไม่มีสัมมาคารวะ ไม่ตั้งใจเรียน ใช้ยาเกินตัว ขาดความรับผิดชอบ และยุ่งเกี้ยวอบายมุข จากบริบทชุมชน นักเรียนมีสภาพปัญหา ได้แก่ นักเรียนยากจน 1,870 คน ขาดแคลนอาหารกลางวัน 1,878 คน พิกุลและด้อยโอกาส 27 คน

จากสภาพปัญหาและการใช้นโยบายการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านเข็กน้อยจึงศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงาน 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน เพื่อนำผลวิเคราะห์วางแผนพัฒนาการดำเนินงานให้มีมาตรฐานและพัฒนากระบวนการสถานศึกษา โรงเรียนใช้รูปแบบ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU ประกอบด้วย ส่อง (I take care you) สร้าง (AM creating a screening tool) เสริม (ALWAYS prevention and problem-solving) ส่ง (BESIDE you Promote and develop) และสุข (Forwarding YOU) ตามกรอบการรู้จักนักเรียนรายบุคคล การคัดกรอง การพัฒนาส่งเสริม การป้องกันแก้ไขปัญหา จนกระทั่งการส่งต่อ ส่งผลให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือ พัฒนา ส่งเสริม ป้องกันแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

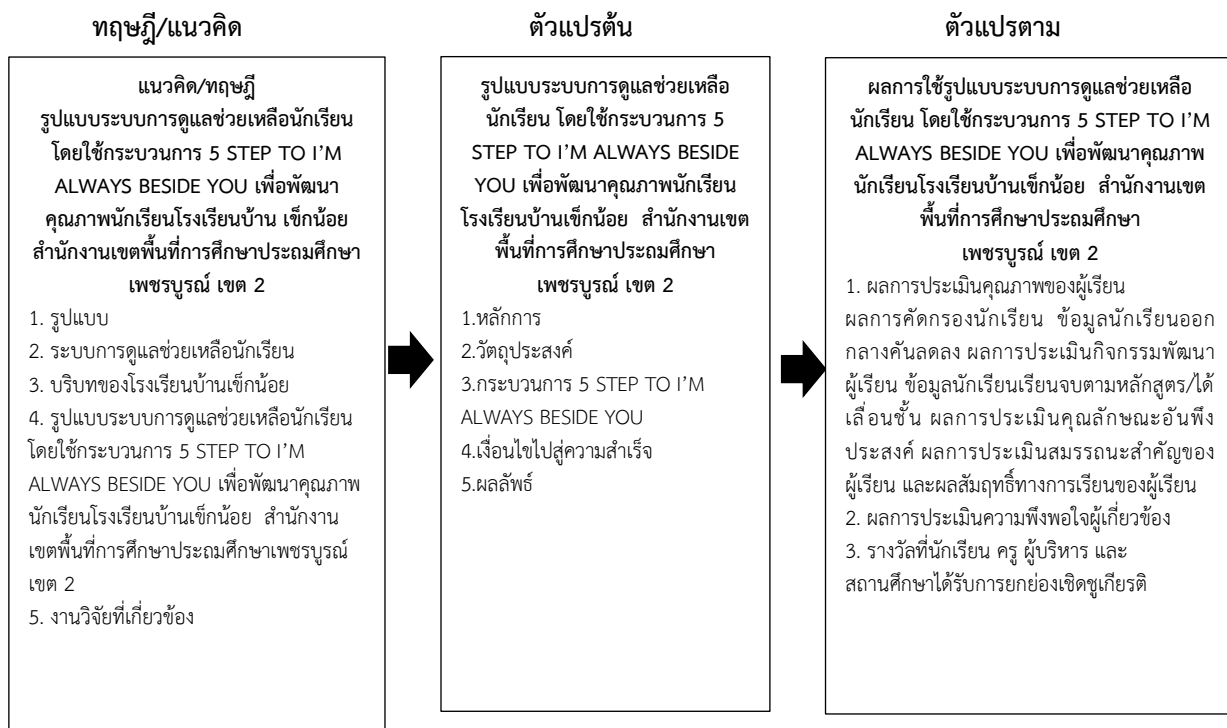
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2
2. เพื่อสร้างรูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2
3. เพื่อศึกษาการทดลองใช้รูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2
4. เพื่อประเมินรูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

กรอบแนวความคิดในการทำการวิจัย

รูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ผู้วิจัยได้ออกแบบกรอบแนวคิดการวิจัย ดังรูปภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบเป็นระยะเวลา 3 ปี การศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2565-2567 โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 6 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดำเนินการระหว่างเดือนสิงหาคม – ธันวาคม 2565 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย (สิงหาคม – กันยายน 2565) ศึกษาและวิเคราะห์เอกสารทางวิชาการ ตำรา หนังสือ บทความวิจัย วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต และเอกสารทางสื่อออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี องค์ประกอบ กิจกรรม และตัวบ่งชี้ที่สำคัญ นำผลการสังเคราะห์มาพัฒนาต่อยอดเป็นกรอบแนวคิดและรูปแบบใหม่ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสังเคราะห์งานวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ความถี่ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ต่างๆ เพื่อคัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่สูงที่สุดมากำหนดใช้ในการวิจัยครั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ตารางสังเคราะห์สองทางและสถิติเชิงพรรณนาโดยการหาค่าความถี่ (Frequencies)

ขั้นที่ 1.2 สำนวณสภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากครูและบุคลากร (ตุลาคม 2565) สำนวณสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค และความต้องการในการพัฒนา จากผู้ปฏิบัติงานจริง ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย 1) รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 3 คน และ 2) ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านเข็กน้อย จำนวน 63 คน รวมทั้งสิ้น 66 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามสภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 66 คน ได้รับคืนครบ 66 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และตอบได้อย่างสมบูรณ์ทุกฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ขั้นที่ 1.3 สสำรวจสภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากผู้ปกครอง (พฤศจิกายน 2565) สสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนำมาประกอบการพัฒนารูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 306 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซี มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามสภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนฉบับผู้ปกครอง ประกอบด้วย 2 ส่วน แจกแบบสอบถามจำนวน 306 ฉบับ ได้รับคืนครบ 306 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และตอบได้อย่างสมบูรณ์ทุกฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Average) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.)

ขั้นที่ 1.4 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (พฤศจิกายน – ธันวาคม 2565) สัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนารูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักเรียนจำนวน 9 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สาธารณสุขอำเภอ พัฒนาการอำเภอ กำนันตำบล ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ อาจารย์มหาวิทยาลัย และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแบบปลายเปิด (Open-ended Question) ผู้วิจัยประสานผู้เชี่ยวชาญเพื่อนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์และจดบันทึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาโดยการหาค่าความถี่

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดำเนินการระหว่างเดือนมกราคม – เมษายน 2566 เพื่อสร้างรูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU ให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน แบ่งเป็น 2 ขั้นย่อย ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 ยกร่างรูปแบบผ่านการประชุมระดมสมอง (มกราคม – กุมภาพันธ์ 2566) ผู้วิจัยจัดประชุมระดมสมองเพื่อร่างรูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU โดยนำผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา ผู้ให้ข้อมูล ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 1) รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน (เนื่องจากรองผู้อำนวยการโรงเรียน 2 คนได้ไปบรรจุเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนที่อื่น) และ 2) ครูที่เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มที่นำและทีมสนับสนุนของโรงเรียนบ้านเข็กน้อย จำนวน 25 คน รวมทั้งสิ้น 26 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ กระบวนการประชุมระดมสมอง โดยผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ จัดประชุมระดมสมองเพื่อระดมความคิดเห็น รวบรวมข้อมูลจากการประชุม นำมาสังเคราะห์ความคิดร่วมกันเพื่อร่างรูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความชัดเจนในด้านองค์ประกอบ กระบวนการ และตัวบ่งชี้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นที่ 2.2 ตรวจสอบรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ (มีนาคม – เมษายน 2566) นำร่างรูปแบบที่ได้จากการประชุมระดมสมองมาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนบ้านเข็กน้อย จำนวน 7 คน ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มที่มีผลการดำเนินงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดีเด่น และอาจารย์มหาวิทยาลัย เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย 1) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และ 2) แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ดำเนินการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญร่วมกันตรวจสอบและวิพากษ์ร่างรูปแบบในประเด็นต่างๆ สรุปผลการตรวจสอบและการวิพากษ์ตามฉันทามติที่ประชุม ผู้วิจัยนำไปปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม จากนั้นสร้างแบบประเมินความเหมาะสมเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 คน (ซึ่งเป็นผู้ร่วมสนทนากลุ่ม) ประเมินร่างรูปแบบที่ปรับปรุงแล้ว เพื่อเตรียมนำรูปแบบไปทดลองใช้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดำเนินการระหว่างเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2566 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2567 (ตลอดปีการศึกษา 2566) เพื่อทดลองนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้จริงในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย 1) ครูและบุคลากรทางการศึกษา

ผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทุกคน จำนวน 68 คน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานตามรูปแบบ และ 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทุกคน จำนวน 1,523 คน ซึ่งเป็นผู้ได้รับการดูแลช่วยเหลือตามรูปแบบที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย 1) คู่มือการใช้รูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน 2) แบบฟอร์มรวบรวมข้อมูลต่างๆ จำนวน 15 แบบ สำหรับบันทึกผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน และ 3) แบบประเมินการทดลองใช้รูปแบบ การเก็บรวบรวมข้อมูล ครูและบุคลากรทางการศึกษาดำเนินงานตามรูปแบบและคู่มือที่กำหนด บันทึกข้อมูลอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา ครูประจำชั้นเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนในห้องเรียนโดยใช้แบบฟอร์มที่กำหนด และเมื่อสิ้นสุดปีการศึกษาครูและบุคลากรทั้งหมด 68 คน ทำแบบประเมินการทดลองใช้รูปแบบ ได้รับแบบประเมินคืนจำนวน 68 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบ ดำเนินการระหว่างเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2566 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2567 ควบคู่ไปกับการทดลองใช้รูปแบบในขั้นตอนที่ 3 เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการทดลองใช้รูปแบบในด้านต่างๆ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 4.1 ประเมินคุณภาพนักเรียน (มีนาคม 2567) ประเมินคุณภาพของนักเรียนที่เกิดขึ้นจากการได้รับการดูแลช่วยเหลือตามรูปแบบที่กำหนด ผู้ให้ข้อมูล คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 ทุกคน จำนวน 1,523 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบฟอร์มสรุปรวบรวมข้อมูลคุณภาพนักเรียน จำนวน 7 แบบ ครอบคลุมทุกมิติของคุณภาพที่ต้องการพัฒนา การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยครูประจำชั้นเก็บข้อมูลจากนักเรียนในห้องเรียน วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความถี่และร้อยละ

ขั้นที่ 4.2 ประเมินความพึงพอใจ (มีนาคม 2567) ประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ที่มีต่อรูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย 1) ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 68 คน 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 278 คน และ 3) ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 310 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามความพึงพอใจ 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 60 ข้อ ฉบับที่ 2 สำหรับนักเรียน จำนวน 44 ข้อ และฉบับที่ 3 สำหรับผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 60 ข้อ ได้รับแบบสอบถามคืนครบทุกกลุ่มคิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นที่ 4.3 รวบรวมรางวัลและผลงาน (เมษายน 2567) เก็บรวบรวมข้อมูลผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม คือ รางวัล โล่ เกียรติบัตร วุฒิบัตร ที่นักเรียน ครู ผู้บริหาร และสถานศึกษาได้รับการยกย่องเชิดชูจากหน่วยงานต้นสังกัดและภายนอก เพื่อเปรียบเทียบผลระหว่างปีการศึกษา 2566 กับปีการศึกษา 2565 ผู้ให้ข้อมูล คือ เจ้าหน้าที่ธุรการกลุ่มบริหารงานบริหารทั่วไป เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบฟอร์มรวบรวมข้อมูลผลลัพธ์ที่เป็นรางวัลและผลงานต่างๆ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและค่าร้อยละ

ขั้นตอนที่ 5 ใช้รูปแบบอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการระหว่างเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2567 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2568 (ตลอดปีการศึกษา 2567) เพื่อนำรูปแบบที่ผ่านการทดลองใช้และได้รับการประเมินแล้วมาใช้อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 5.1 ประเมินและปรับปรุงรูปแบบ (พฤษภาคม 2567) นำผลการศึกษาจากการทดลองใช้รูปแบบในขั้นตอนที่ 4 มาประชุมระดมสมองเพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย 1) คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 14 คน และ 2) ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านเข็กน้อยที่ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 25 คน รวมทั้งหมด 39 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบรายงานการประชุมระดมสมอง ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ จัดประชุมระดมสมอง รวบรวมข้อมูลจากการประชุมนำมติที่ประชุมมาสังเคราะห์ความคิดร่วมกัน ปรับปรุงรูปแบบให้มีความเหมาะสมและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นที่ 5.2 ใช้รูปแบบที่ปรับปรุงแล้ว (พฤษภาคม 2567 – มีนาคม 2568) นำรูปแบบที่ผ่านการปรับปรุงแล้วไปใช้อย่างเต็มรูปแบบตลอดปีการศึกษา 2567 ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย 1) ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทุกคน จำนวน 68 คน และ 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทุกคน จำนวน 1,523 คน เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย 1) แบบประเมินการใช้รูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU และ 2) คู่มือการใช้รูปแบบที่ปรับปรุงแล้ว การเก็บรวบรวมข้อมูล แจกแบบประเมินการใช้รูปแบบกับครูและบุคลากรทางการศึกษา 68 คน เพื่อใช้เป็นข้อมูลการประเมินการใช้รูปแบบตลอดปีการศึกษา เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษาเก็บแบบประเมินคืนจำนวน 68 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นที่ 5.3 ศึกษาผลที่เกิดขึ้น (พฤษภาคม 2567 – มีนาคม 2568) ศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบอย่างต่อเนื่องในปีการศึกษา 2567 ผู้ให้ข้อมูล คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2567 ทุกคน จำนวน 1,523 คน เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย 1) แบบสรุปผลที่เกิดขึ้นจากการทดลองใช้รูปแบบตามกระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU และ 2) แบบรวบรวมข้อมูลผลที่เกิดขึ้น จำนวน 15 แบบฟอร์ม การเก็บรวบรวมข้อมูล ครูประจำชั้นเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนในห้องเรียนโดยใช้เครื่องมือการวิจัยที่กำหนด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินการใช้รูปแบบ ดำเนินการระหว่างเดือนมีนาคม – เมษายน พ.ศ. 2568 เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบในภาพรวมและศึกษาผลที่เกิดขึ้นในทุกมิติ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 6.1 ประเมินคุณภาพนักเรียน (มีนาคม 2568) ประเมินคุณภาพของนักเรียนที่เกิดขึ้นจากการได้รับการดูแลช่วยเหลือตามรูปแบบอย่างต่อเนื่องในปีการศึกษา 2567 ผู้ให้ข้อมูล คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2567 ทุกคน จำนวน 1,523 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสรุปรวบรวมข้อมูลคุณภาพนักเรียน จำนวน 7 แบบฟอร์ม ครอบคลุมทุกมิติของคุณภาพที่ต้องการพัฒนา การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยครูประจำชั้นเก็บข้อมูลจากนักเรียนในห้องเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่และค่าร้อยละ

ขั้นที่ 6.2 ประเมินความพึงพอใจ (มีนาคม 2568) ประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ที่มีต่อรูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU ในปีการศึกษา 2567 ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย 1) ครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทุกคน จำนวน 68 คน 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 278 คน และ 3) ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 310 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามความพึงพอใจ 3 ฉบับ ประกอบด้วย ฉบับที่ 1 แบบสอบถามครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 60 ข้อ ฉบับที่ 2 แบบสอบถามนักเรียน จำนวน 44 ข้อ และฉบับที่ 3 แบบสอบถามผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 60 ข้อ การเก็บรวบรวมข้อมูล เจ้าหน้าที่ธุรการนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 68 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ครูประจำชั้นเก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 278 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และสำหรับผู้ปกครอง ครูประจำชั้นดำเนินการแจกและรับคืนได้จำนวน 310 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นที่ 6.3 รวบรวมรางวัลและผลงาน (เมษายน 2568) เก็บรวบรวมข้อมูลผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม คือ รางวัล โล่ เกียรติบัตร วุฒิบัตร ที่นักเรียน ครู ผู้บริหาร และสถานศึกษาได้รับการยกย่องเชิดชูจากหน่วยงานต้นสังกัดและภายนอก ซึ่งเกิดขึ้นจากการดำเนินการใช้รูปแบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปรียบเทียบผลระหว่างปีการศึกษา 2565-2567 แสดงถึงพัฒนาการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้ให้ข้อมูล คือ เจ้าหน้าที่ธุรการกลุ่มบริหารงานบริหารทั่วไป เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบฟอร์มรวบรวมข้อมูลผลลัพธ์ที่เป็นรางวัล โล่ เกียรติบัตร วุฒิบัตร ที่นักเรียน ครู ผู้บริหาร และโรงเรียนได้รับจากหน่วยงานภายนอก การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่ธุรการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบฟอร์มที่กำหนด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า รูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 มี 5 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการ เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ และผลลัพธ์ สามารถแก้ไขปัญหาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\mu = 4.86$) โดยนักเรียนกลุ่มปกติเพิ่มเป็นร้อยละ 99.15 กลุ่มเสี่ยงลดเหลือร้อยละ 0.85 ไม่พบกลุ่มมีปัญหา คุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.94 สมรรถนะสำคัญเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.58 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นร้อยละ 3.64 และโรงเรียนได้รับรางวัลเพิ่มขึ้นร้อยละ 59.24 **ข้อดี** กระบวนการครอบคลุม 5 ขั้นตอน (ส่อง สร้าง เสริม ส่ง สุข) มี 10 โครงการ 29 กิจกรรม ติดตามประเมินผลเป็นระบบ และได้รับความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด **ข้อจำกัด** กลุ่มเสี่ยงด้านการเรียนเพิ่มเป็นร้อยละ 9.52 และยังมีนักเรียนต้องส่งต่อรับความช่วยเหลือ **ข้อเสนอแนะ** ควรศึกษาต่อเกี่ยวกับการพัฒนาเฉพาะกลุ่มเสี่ยงด้านการเรียน การขยายผลไปโรงเรียนอื่น และผลระยะยาว **การประยุกต์ใช้** รูปแบบนี้เป็นต้นแบบสำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ที่ต้องการระบบชัดเจนและวัดผลได้ เป็นแนวทางยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1.1 รูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านเข็กน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ได้ทดลองใช้กับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ จึงควรมีการศึกษาวิจัยกับโรงเรียนขนาดอื่นๆ และสังกัดอื่น ๆ เพื่อนำผลการวิจัยไปเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในครั้งนี้ว่า มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

1.2 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการคัดกรองนักเรียนรายบุคคล และนำข้อมูลนักเรียนมาจัดทำฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ

1.3 การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามประเด็นที่สังเคราะห์

1.4 ควรปรับลดจำนวนเครื่องมือให้มีความกระชับและเหมาะสมกับบริบทการนำไปใช้ และบูรณาการเครื่องมือที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเข้าด้วยกัน จะช่วยให้รูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสะดวกต่อการนำไปใช้

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 การนำรูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU ไปใช้ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีความรู้ ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน เป็นบทบาทของผู้บริหารที่ต้องสร้างความตระหนัก ให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบ

2.2 การนำรูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU ไปใช้ ผู้นำไปใช้ควรศึกษารายละเอียดของรูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU จากคู่มือการใช้รูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU เพื่อให้เกิดความเข้าใจก่อนนำไปใช้ในบริบทของแต่ละสถานศึกษา

2.3 การนำรูปแบบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการ 5 STEP TO I'M ALWAYS BESIDE YOU ไปใช้ ผู้นำไปใช้ต้องตระหนักถึงองค์ประกอบ 4 (เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ) ซึ่งผู้นำไปใช้ต้องดำเนินการทุกเงื่อนไข

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- กฤษฎีกา พุทธิจร. (2564). *การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนวัดจันทาราม (ตั้งตรงจิตร 5) เน้นสมรรถนะประจำสายงานของครูประจำชั้น* [สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยคริสเตียน].
- กิตติ วิชัยดิษฐ์. (2563). *รายงานการประเมินโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนคลองท่อมราชวรรัฐสรณ์ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่. โรงเรียนอำมาตย์พานิช สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตราง กระบี่*.
- จิรัฐติกา ขวัญนนภา. (2562). *การพัฒนาคู่มือบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน* [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่].
- จิระนันท์ นนทะบุตร. (2564). *การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
- ปิยะพร ป้อมเกษตร. (2559). *การนำเสนอกิจกรรมการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพของนักเรียนมัธยมศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- พรทิพย์ นกุลกิจ. (2562). *การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนคลองฉนวนวิทยา โดยประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 [อัดสำเนา]*.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 116 ตอนที่ 74ก, หน้า 1-23.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (2545, 31 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 119 ตอนที่ 123ก, หน้า 1-3.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. (2553, 9 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 127 ตอนที่ 51ก, หน้า 1-9.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2562, 12 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 136 ตอนที่ 40ก, หน้า 1-5.
- โรงเรียนบ้านเข็กน้อย. (2565). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2566–2570* [อัดสำเนา].
- วุฒิชัย ไหมวงศ์. (2566). *รูปแบบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงรายและพะเยา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย].
- ศักดิ์ชัย สุวรรณคช, อโนทัย ประสาน และพร้อมพิไล บัวสุวรรณ. (2567). *รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 37 จังหวัดกระบี่. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 8(6)*.

- สถิตย์ วิวาสุ. (2562). รายงานการประเมินโครงการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สมชาย สุวรรณราช. (2562). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ไอเดิ้ลส์ โมเดล (I-
DEPS Model) ของโรงเรียนอนุบาลนราธิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นราธิวาส เขต 1. โรงเรียนอนุบาลนราธิวาส.
- สมิหลา สอนโพธิ์. (2562). การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านท่าค้อ
(ชุมชนประสาธศิลป) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1
[วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2. (2565). รายงานผลการดำเนินงาน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 [ม.ป.ท.].
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. พริกหวาน
กราฟฟิค.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607–610.
- Vargas-Madriz, L. F., & Konishi, C. (2021). The relationship between social support and
student academic involvement: The mediating role of school belonging.
Canadian Journal of School Psychology, 36(4), 290–303. <https://doi.org/10.1177/082957352111034713>

ชื่อเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนสู่ความยั่งยืนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม

ชื่อผู้วิจัย นายจตุรงค์ เดชะวงศ์

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนวัดบ้านแจ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 1

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 และ 2) ประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนสู่ความยั่งยืน การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพัฒนา (Developmental Research) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร ครู และนักเรียนแกนนำสถานักเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวนที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานสถานักเรียน และแบบประเมินความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของนักเรียนในการมีส่วนร่วมตามวิถีประชาธิปไตย

2) การพัฒนาและประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านความสอดคล้องกับนโยบายและบริบทของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าแนวทางที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้จริง และเอื้อต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของการดำเนินงานสถานักเรียน ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติในการพัฒนากิจกรรมสถานักเรียนในสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : สถานักเรียน, การพัฒนาความยั่งยืน

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย เป็นภารกิจสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างผู้เรียนให้มีภาวะผู้นำ มีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติบนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล กิจกรรมสถานักเรียนจึงนับเป็นกลไกทางการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติจริงเกี่ยวกับวิถีประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การทำงานเป็นทีม และการบริหารจัดการร่วมกันภายในสังคมโรงเรียน

สถานักเรียนมิได้เป็นเพียงกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์เท่านั้น หากแต่เป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมที่ส่งเสริมให้นักเรียนซึมซับคุณค่าและวัฒนธรรมประชาธิปไตยผ่านการปฏิบัติจริง โดยการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน เช่น หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม และหลักการมีส่วนร่วม อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมประชาธิปไตย การดำเนินงานสถานักเรียนที่มีคุณภาพจึงช่วยหล่อหลอมให้นักเรียนมีค่านิยม สามัคคีธรรม และปัญญธรรม ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาสังคมประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนตั้งแต่ระดับโรงเรียน ครอบครัว ชุมชน ไปจนถึงระดับประเทศ

เด็กและเยาวชนถือเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ หากได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมและเปิดโอกาสให้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ ย่อมสามารถเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีจิตสาธารณะ และมีบทบาทในการธำรงรักษาเอกลักษณ์ของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดแนวทางในการพัฒนากิจกรรมสถานักเรียนให้เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี วิถีประชาธิปไตย การมีจิตอาสา และการพัฒนาตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้งส่งเสริมความร่วมมือของทุกภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558) ได้เน้นย้ำว่าสถานักเรียนเป็นกิจกรรมสำคัญในการปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม และจิตสำนึกประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ตั้งแต่การเลือกตั้งผู้แทนนักเรียน การกำหนดบทบาทหน้าที่ การวางแผนและดำเนินกิจกรรม ไปจนถึงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย และสามารถประยุกต์ใช้หลักการประชาธิปไตยในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยและรายงานทางการศึกษาหลายฉบับสะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินงานสถานักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยยังประสบปัญหาในด้านประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารจัดการ โดยเฉพาะการขาดภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน การขาดความรู้ความเข้าใจใน

บทบาทหน้าที่ การวางแผนการดำเนินงานที่ไม่เป็นระบบ การมีส่วนร่วมของนักเรียนที่ยังไม่ทั่วถึง ตลอดจนการประสานงานกับครูและชุมชนที่ยังไม่เข้มแข็ง ส่งผลให้การดำเนินงานสถานักเรียนไม่สามารถบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ และขาดความต่อเนื่องและความยั่งยืน (สุตารัตน์ พิมพ์บุตร, 2555)

โรงเรียนวัดบ้านแจ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมสถานักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนเข้ากับการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและสามารถแสดงออกถึงวิถีประชาธิปไตยผ่านการปฏิบัติจริง อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่ายังมีข้อจำกัดในด้านกระบวนการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของนักเรียน และความต่อเนื่องของการดำเนินงาน ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาและพัฒนาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนสู่ความยั่งยืนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของการบริหารงานสถานักเรียนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และส่งเสริมสังคมประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนในระยะยาว

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1
- 2) เพื่อพัฒนาและประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนสู่ความยั่งยืนในโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

1) ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	จำนวน 12 คน
2) ตัวแทนนักเรียนโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม	จำนวน 26 คน
3) คณะกรรมการสถานักเรียนโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม	จำนวน 12 คน
รวม	จำนวน 50 คน

ขอบเขตเนื้อหา

- 1) ขอบเขตด้านแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยมุ่งศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสถานักเรียน แนวคิดประชาธิปไตยในสถานศึกษา หลักธรรมาภิบาลทางการศึกษา แนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนให้มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

2) ขอบเขตด้านนโยบายและบริหารการศึกษา

เนื้อหาการวิจัยครอบคลุมการวิเคราะห์นโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การมีส่วนร่วมของนักเรียน และการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนการบริหารจัดการของโรงเรียนวัดบ้านแจ่มในฐานะสถานศึกษาระดับประถมศึกษา เพื่อให้แนวทางที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาและสภาพจริงของโรงเรียน

3) ขอบเขตด้านองค์ประกอบของการดำเนินงานสถานักเรียน

การวิจัยมุ่งศึกษาและพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนในประเด็นหลัก 4 ด้าน ได้แก่

- (1) ด้านโครงสร้างการบริหารและบทบาทหน้าที่ของสถานักเรียน
- (2) ด้านกระบวนการดำเนินงานและกิจกรรมของสถานักเรียน
- (3) ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู ผู้บริหาร และชุมชน
- (4) ด้านการติดตาม ประเมินผล และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม 2) แบบประเมินความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จากเอกสาร ตำราและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและการพัฒนากิจกรรมสถานักเรียนโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

ขั้นที่ 3 กำหนดประเด็นหลักและประเด็นย่อยของคำถามหรือข้อความให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นที่ 4 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม และแบบประเมินความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

ขั้นที่ 5 กำหนดข้อความคำถามหรือข้อความในแต่ละประเด็นให้เหมาะสมและสอดคล้องกับประเด็นสำคัญแต่ละประเด็น

ขั้นที่ 6 สร้างข้อความคำถามหรือข้อความและเรียงลำดับ

ขั้นที่ 7 นำแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม และแบบประเมินความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเพื่อให้ข้อเสนอแนะ หรือข้อควรปรับปรุง

ขั้นที่ 8 ปรับปรุงข้อความคำถามตามผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ หรือข้อควรปรับปรุง

ขั้นที่ 9 นำแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม และแบบประเมินความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเพื่อให้ข้อเสนอแนะ หรือข้อควรปรับปรุง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และทำการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) และนำผลการแสดงความคิดเห็นที่ได้มาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับจุดประสงค์ ได้ค่าค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับจุดประสงค์ ที่มีค่าตั้งแต่ 0.67 – 1.00 โดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

คำนวณค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) ของแบบสอบถามรายข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 โดยแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม มีค่า IOC เท่ากับ 0.89 และแบบประเมินความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม มีค่า IOC เท่ากับ 0.91

ขั้นที่ 10 ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามที่คุณผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

ขั้นที่ 11 จัดพิมพ์ทำเป็นฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) การเตรียมความพร้อมในการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยจัดทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลต่อผู้บริหารโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และการรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล เพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและแบบประเมินอย่างสมัครใจ

2) การเก็บข้อมูลสภาพการดำเนินงานสถานักเรียน โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักเรียน คณะกรรมการสถานักเรียน ครูที่ปรึกษาสถานักเรียน และครูผู้สอน โดยผู้วิจัยอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม รายละเอียดของแต่ละตอน และกำหนดระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามอย่างชัดเจน จากนั้นรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบครบถ้วนเพื่อนำไปตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และใช้เป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน

3) การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียน โดยผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนมาสังเคราะห์ร่วมกับแนวคิด ทฤษฎี และนโยบายที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่มให้มีความเป็นระบบ สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และมุ่งสู่ความยั่งยืนของการดำเนินงานสถานักเรียน

4) การเก็บข้อมูลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงาน โดยผู้วิจัยนำแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนที่พัฒนาขึ้นไปให้กลุ่มผู้ประเมิน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารและกิจการสถานักเรียน ประเมินความเหมาะสมโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม โดยชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีการประเมินอย่างชัดเจน พร้อมเปิดโอกาสให้ผู้ประเมินเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

5) การตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของแบบสอบถามและแบบประเมินทั้งหมด จากนั้นรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงพรรณนา ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย อันเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการสรุปผลการวิจัย และนำเสนอแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนสู่ความยั่งยืนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่มอย่างเป็นรูปธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม และแบบประเมินความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบวิธีของลิเคอร์ท (Likert Scale) ดังนี้

1) เกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม และแบบประเมินความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

ค่าเฉลี่ย	4.51 - 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 - 4.50	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 - 3.50	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 - 2.50	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.50	หมายถึง	น้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนสู่ความยั่งยืนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม โดยใช้แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม และแบบประเมินความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม

รายการ	ระดับคุณภาพ (N=50)		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
ด้านที่ 1 โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของสถานักเรียน	4.46	0.50	มากที่สุด
ด้านที่ 2 กระบวนการดำเนินงานและการมีส่วนร่วม	4.51	0.70	มากที่สุด
ด้านที่ 3 ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม	4.54	0.17	มากที่สุด
ด้านที่ 4 การสนับสนุนจากครูและผู้บริหาร	4.43	0.68	มากที่สุด
ด้านที่ 5 ผลลัพธ์และความยั่งยืนของการดำเนินงาน	4.09	0.44	มากที่สุด
รวม	4.26	0.43	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม พบว่าสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.26$, S.D = 0.43) เมื่อนำมาจัดเรียงด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านที่ 3 ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.54$, S.D = 0.17) รองมาคือ ด้านที่ 2 กระบวนการดำเนินงานและการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.51$, S.D = 0.70) ด้านที่ 1 โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของสถานักเรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.46$, S.D = 0.50) ด้านที่ 4 การสนับสนุนจากครูและผู้บริหาร อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.43$, S.D = 0.68) และ ด้านที่ 5 ผลลัพธ์และความยั่งยืนของการดำเนินงาน อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.09$, S.D = 0.44) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการพัฒนาและประเมินความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม

รายการ	ระดับคุณภาพ (N=50)		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
ด้านที่ 1 ความสอดคล้องกับนโยบายและบริบทสถานศึกษา	4.43	0.51	มากที่สุด
ด้านที่ 2 ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้	4.23	0.44	มากที่สุด
ด้านที่ 3 ความชัดเจนและเป็นระบบ	4.13	0.54	มากที่สุด
ด้านที่ 4 ความเอื้อต่อความยั่งยืน	4.39	0.48	มากที่สุด
รวม	4.40	0.28	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการพัฒนาและประเมินความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.40$, S.D = 0.28) เมื่อนำมาจัดเรียงด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านที่ 1 ความสอดคล้องกับนโยบายและบริบทสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.43$, S.D = 0.51) ลำดับรองลงมาคือ ด้านที่ 4 ความเอื้อต่อความยั่งยืน อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.39$, S.D = 0.48) ด้านที่ 2 ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.23$, S.D = 0.44) และ ด้านที่ 3 ความชัดเจนและเป็นระบบ อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.13$, S.D = 0.54) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนสู่ความยั่งยืนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม ผู้วิจัยได้อภิปรายผลไว้ดังนี้

1) การศึกษาสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D = 0.43) สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินงานสถานักเรียนของสถานศึกษามีความเป็นระบบ มีความชัดเจนด้านโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ และกระบวนการมีส่วนร่วม อันเป็นไปตามเจตนารมณ์ของนโยบายการพัฒนาผู้เรียนตามหลักประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นให้สถานักเรียนเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D = 0.17) อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่านักเรียนคณะกรรมการสถานักเรียนมีศักยภาพในการแสดงบทบาทผู้นำ การทำงานร่วมกันอย่างมีเป้าหมาย และการรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนอย่างชัดเจน ทั้งนี้ อาจเป็นผลจากการจัดกิจกรรมสถานักเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การวางแผน และการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์จริงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ที่เน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติและการสะท้อนผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรศักดิ์ ปาแสง (2560) ที่พบว่าการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียนอย่างเป็นระบบช่วยพัฒนาภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม และความรับผิดชอบต่อของนักเรียนในระดับสูง อีกทั้งยังสอดคล้องกับข้อค้นพบของ สุดารัตน์ พิมพ์บุตร (2555) ที่ระบุว่าปัจจัยความสำเร็จของสถานักเรียน ได้แก่ การมีครูที่ปรึกษาคอยสนับสนุนอย่างใกล้ชิด การกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน และการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพอย่างเต็มที่ ซึ่งช่วยลดข้อจำกัดด้านการขาดภาวะผู้นำและการทำงานเชิงเดี่ยวของคณะกรรมการสถานักเรียน

ในเชิงทฤษฎี ผลการศึกษายังสนับสนุนแนวคิดของ Bush และ Glover (2014) ที่ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาภาวะผู้นำในสถานศึกษาไม่ควรจำกัดอยู่เฉพาะผู้บริหารหรือครูเท่านั้น หากแต่ควรขยายสู่ผู้เรียนผ่านโครงสร้างการมีส่วนร่วมเชิงประชาธิปไตย เช่น สถานักเรียน ซึ่งจะช่วยเหลือหล่อหลอมทักษะความเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบต่อสังคม และความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในระยะยาว นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสะท้อนให้เห็นว่าสถานักเรียนสามารถทำหน้าที่เป็น “พื้นที่การเรียนรู้พลเมือง” (Civic Learning Space) ที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสังคมและประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน

ผลการศึกษาที่พบว่าสภาพการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่มอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม จึงเป็นข้อค้นพบเชิงประจักษ์ที่ชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของสถานศึกษาในการใช้สถานักเรียนเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน และเป็นฐานข้อมูลเชิงวิชาการที่สำคัญในการพัฒนา แนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนสู่ความยั่งยืน ทั้งในระดับสถานศึกษาและการขยายผลเชิงนโยบายในบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยต่อไป

2) การพัฒนาและประเมินความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$, $S.D = 0.28$) แสดงให้เห็นว่าแนวทางที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับสภาพจริงของสถานศึกษา สามารถนำไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม และตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนในมิติการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง อันเป็นประเด็นสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสอดคล้องกับนโยบายและบริบทสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.43$, $S.D = 0.51$) อยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่มได้รับการออกแบบโดยยึดโยงกับนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ ควบคู่กับบริบทของสถานศึกษา ทั้งด้านโครงสร้างการบริหาร วัฒนธรรมองค์กร และทรัพยากรที่มีอยู่ การให้ความสำคัญกับความสอดคล้องดังกล่าวช่วยเสริมสร้างความเป็นไปได้ในการนำแนวทางไปปฏิบัติจริง และเอื้อต่อความต่อเนื่องของการดำเนินงานในระยะยาว

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวทางของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านประชาธิปไตย ความเป็นผู้นำ และการมีส่วนร่วมผ่านกลไกการบริหารจัดการในสถานศึกษา โดยเฉพาะการใช้สถานักเรียนเป็นพื้นที่การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ (experiential learning) สำหรับนักเรียน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ชนก สุขสวัสดิ์ และคณะ (2564) ซึ่งพบว่า รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนที่เชื่อมโยงกับนโยบายสถานศึกษาและบริบทชุมชนอย่างชัดเจน จะช่วยเพิ่มประสิทธิผลของการดำเนินงานและเสริมสร้างความยั่งยืนขององค์กรนักเรียน

ในเชิงแนวคิดการบริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยยังสนับสนุนงานศึกษาของ Hallinger (2021) ที่เสนอว่า การพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของผู้เรียนควรตั้งอยู่บนฐานของนโยบายและบริบทขององค์กร เพื่อให้การบริหารจัดการเกิดความสอดคล้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ การที่แนวทางการดำเนินงาน

สถานักเรียนของโรงเรียนวัดบ้านแจ่มได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด จึงสะท้อนถึงการบริหารจัดการเชิงระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูติมา แก้วคำ และสุรีย์พร วงศ์คำ (2566) ที่ชี้ให้เห็นว่า ความสอดคล้องระหว่างแนวทางการดำเนินงานกับบริบทสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความต่อเนื่องของกิจกรรมสถานักเรียน หากแนวทางดังกล่าวสามารถตอบสนองต่อสภาพจริง และได้รับการยอมรับจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานเกิดความยั่งยืนในระยะยาว

กล่าวคือ ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนโรงเรียนวัดบ้านแจ่ม โดยเฉพาะด้านความสอดคล้องกับนโยบายและบริบทสถานศึกษา เป็นข้อค้นพบเชิงประจักษ์ที่ยืนยันถึงคุณภาพของแนวทางที่พัฒนาขึ้น และสามารถใช้เป็นต้นแบบเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติสำหรับการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1) สถานศึกษาควรนำแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้เป็นกรอบเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ โดยบูรณาการเข้ากับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม การเรียนรู้วิถีประชาธิปไตย และการพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบควรส่งเสริมการดำเนินงานสถานักเรียนภายใต้หลักธรรมาภิบาล โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีบทบาทในการวางแผน ตัดสินใจ ดำเนินกิจกรรม และประเมินผลการทำงานของตนเอง เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ การทำงานเป็นทีม และการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังสถานศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกัน ทั้งด้านขนาดโรงเรียน พื้นที่ และระดับช่วงชั้น เพื่อเปรียบเทียบและยืนยันความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนในบริบทที่หลากหลาย และเพิ่มความสามารถในการอ้างอิงเชิงนโยบายในระดับกว้าง

2) ควรดำเนินการวิจัยเชิงลึกหรือการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสังเกตแบบมีส่วนร่วมร่วมกับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำ คุณลักษณะความเป็นพลเมือง และความยั่งยืนของการดำเนินงานสถานักเรียนอย่างรอบด้านมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Bush, T., & Glover, D. (2014). School leadership models: What do we know? *School Leadership & Management*, 34(5), 553–571.
<https://doi.org/10.1080/13632434.2014.928680>
- Hallinger, P. (2021). Exploring the principal's contribution to school effectiveness: 1980–2020. *School Effectiveness and School Improvement*, 32(1), 1–24.
<https://doi.org/10.1080/09243453.2020.1808520>
- ชุติมา แก้วคำ, & สุรีย์พร วงศ์คำ. (2566). การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารบริหารการศึกษา*, 14(2), 45–60.
- พิมพ์ชนก สุขสวัสดิ์, สมชาย ใจดี, & วราภรณ์ ศรีสุข. (2564). การจัดการสถานักเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะประชาธิปไตยของนักเรียนระดับประถมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 19(3), 87–101.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *แนวทางการดำเนินงานสถานักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แนวทางการจัดกิจกรรมสถานักเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุรศักดิ์ ปาแสง. (2560). การพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนผ่านกิจกรรมสถานักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 18(2), 85–98.
- สุดารัตน์ พิมพ์บุตร. (2555). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

**การพัฒนาสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการ
นักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์**

อรอุมา สังข์งาม

ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข 2) พัฒนารูปแบบ 3) ทดลองใช้รูปแบบ 4) ประเมินรูปแบบ การวิจัยครั้งนี้มี 4 ระยะ 1 ศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข กลุ่มเป้าหมาย คือ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 85 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ระยะ 2 พัฒนารูปแบบ กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบบันทึกการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ คน 3) ทดลองใช้รูปแบบ กลุ่มเป้าหมายเป็น ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 99 คน 4) ประเมินรูปแบบ กลุ่มเป้าหมาย คือ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 85 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.29$, S.D. = 0.62) สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.57$, S.D. = 0.40) 2) รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน มีชื่อเรียกว่า SPIRIT MODEL มีองค์ประกอบ คือ (1) นโยบายและการวางแผน (S – Safe Policy and Planning) (2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเสริมสร้างทักษะชีวิต (P – Promotion of Learning and Life Skills) (3) ระบบเฝ้าระวังและติดตามพฤติกรรมนักเรียน (I – Inspection and Student Behavior Monitoring) (4) การมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และเครือข่าย (R – Relationship and Network Participation) (5) การให้คำปรึกษาและฟื้นฟู (I – Individual Counseling and Rehabilitation) (6) การประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (T – Tracking, Evaluation and Continuous Improvement) และรูปแบบ มีความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ทดลองใช้รูปแบบ พบว่า (1) ด้านพฤติกรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ นักเรียนมีพฤติกรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มขึ้นในทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ (2) ด้านปัญหาเสถียรและอบายมุข พบว่า อัตราพฤติกรรมเสี่ยงด้านยาเสพติด พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข และปัญหาวินัยนักเรียนของนักเรียนลดลงอย่างชัดเจน (3) ความพึงพอใจต่อรูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 4) รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยเสถียรและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ มีความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข, การบริหารกิจการ, รูปแบบการบริหาร

บทนำ

สถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้น การแข่งขันด้านเศรษฐกิจเข้มข้นขึ้น สังคมโลกมีความเชื่อมโยงใกล้ชิด เป็นสภาพไร้พรมแดนการพัฒนาเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กระทั่งชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ขณะที่ประเทศมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้านและจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ชัดเจนขึ้น ซึ่งประเทศต้องปรับตัวขนาดใหญ่ โดยจะต้องเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมให้เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ นอกจากนี้ต้องเร่งยกระดับทักษะฝีมือแรงงานของกลุ่มที่กำลังจะเข้าสู่ตลาดแรงงานและกลุ่มที่อยู่ในตลาดแรงงานในปัจจุบันให้สอดคล้องกับสาขาการผลิตและบริการ โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนามุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนไทยให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะมีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดีรับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคนทุกช่วงวัยรวมทั้งสร้างคนให้ใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560 : 32)

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาประเทศไทย โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีกลไกขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติตามลำดับเพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมาย ซึ่งการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นประเด็นปัญหาภายใต้แผนแม่บทด้านความมั่นคง ที่มุ่งเน้นการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหายาเสพติด และลดระดับความรุนแรงของปัญหายาตามยุทธศาสตร์ชาติและนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ “สังคมไทยปลอดภัยจากยาเสพติด” ซึ่งข้อมูลจากรายงาน World Drug Report 2019 ของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime : UNODC) พบว่า ในปี ค.ศ. 2017 มีผู้ใช้ยาเสพติดทั่วโลกประมาณ 271 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 5.5 ของประชากรโลก และยาเสพติดที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น คือ ยาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์ในกลุ่ม ATS โดยเฉพาะเมทแอมเฟตามีนที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ราชกิจจานุเบกษา, 2561 : 4-5)

ข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2566 การประเมินสถานะหมู่บ้าน ชุมชน ของกระทรวงมหาดไทย รอบที่ 2 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 พบหมู่บ้าน ชุมชน ที่มีปัญหายาเสพติด 24,500 หมู่บ้าน ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 30 ของหมู่บ้าน/ชุมชนทั้งประเทศ กลุ่มผู้เสพยาเสพติดส่วนใหญ่มีอายุ 15-24 ปีคิดเป็นร้อยละ 36 หรือมากกว่า 1 ใน 3 ของผู้เสพทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้มีงานทำ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงาน และรับจ้างมากที่สุด ยาเสพติดที่มีการใช้มากที่สุดคือ ยาบ้า ร้อยละ 74.4 รองลงมาคือ กัญชา ร้อยละ 5.9 และไอซ์ ร้อยละ 5.7 ยาเสพติดที่ต้อง มีการเฝ้าระวังคือ ไอซ์ เฮโรอีน คีตาามีน เอ็กซ์ตาซี และกัญชา เมื่อ

พิจารณาเป็นรายตัวยา พบว่าการแพร่ระบาด ไอซ์ผู้เข้าบำบัดรักษาไอซ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น กลุ่มผู้เสพส่วนใหญ่มีอายุ 24-29 ปี ส่วนใหญ่เป็นผู้เสพยาใหม่ มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 65.1 เฮโรอีน ผู้เข้าบำบัดรักษาเฮโรอีนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น คีตาามินและเอ็กซ์ตาซี ที่นิยมใช้ ในกลุ่มนักเที่ยวกลางคืนซึ่งพบการแพร่ระบาดอย่างมาก ในห้วงที่ผ่านมาในพื้นที่กรุงเทพมหานครและพื้นที่ จังหวัดที่มีสถานบันเทิง และแหล่งท่องเที่ยว โดยผู้เข้าบำบัดรักษาคีตาามินและเอ็กซ์ตาซี มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา กัญชา ผู้เข้าบำบัดรักษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าภายหลังจากการประกาศพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) ให้สามารถนำกัญชามาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ และการวิจัยได้พบว่ามีผู้ใช้กัญชาและผลิตภัณฑ์จากกัญชา (น้ำมันกัญชา) เพิ่มขึ้นนอกจากนี้ยังพบการนำยารักษาโรคและยาอันตรายภายใต้การควบคุมมาใช้ในทางที่ผิดมากขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา/ เช่น ยาแก้แพ้ ยาแก้ปวด ยาแก้ลมประสาท ยานอนหลับ ฯลฯ (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงสาธารณสุข, 2564 : 7)

นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา รัฐบาลได้กำหนดให้ปัญหายาเสพติดเป็น “วาระแห่งชาติ” และมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการ สร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา กำหนดมาตรการป้องกันเด็กและเยาวชนก่อนวัยเสี่ยงและในวัยเสี่ยง ไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เรียนรู้ถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด รู้จักวิธีปฏิเสธหลีกเลี่ยงยาเสพติด และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อหลีกเลี่ยงการหมกมุ่นมั่วสุมกับยาเสพติดและอบายมุข ตลอดจนดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา มีความรู้ ความสามารถและมีคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษาที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการจัดการศึกษาตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการให้เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข นอกจากนี้ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้รับกระบวนการเรียนรู้ การป้องกัน และการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นจากปัจจัยเสี่ยงรอบสถานศึกษาที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ร้านเกม การพนัน หนีเรียน ทะเลาะวิวาท ก่ออาชญากรรม เป็นปัญหาสังคมที่ผู้ปกครอง ครู ต้องเข้าไปช่วยเหลือและแก้ไขไม่ให้มีพฤติกรรมเสี่ยง (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, มปป : 1-2)

ตามนโยบายของรัฐบาลและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มอบหมายให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้วยกระบวนการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด ที่เข้มแข็ง ต่อเนื่อง และยั่งยืน ป้องกันผู้เสพยาเสพติดรายใหม่ และให้การช่วยเหลือผู้ที่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ตามกระบวนการโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข เป็นการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อย่างครบวงจรคุณภาพตามยุทธศาสตร์นั้น เพื่อให้หน่วยงานในพื้นที่และสถานศึกษาในสังกัด เป็นกลไกการขับเคลื่อนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข ให้ผู้บริหารหน่วยงานและผู้บริหารสถานศึกษา อำนาจการ กำกับ ติดตามกระบวนการ ตาม

มาตรการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559 : 22-23)

ปัญหาเสพติดที่เกิดจากนักเรียนในสถานศึกษา มักจะมีสาเหตุมาจากความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว ชุมชน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนซึ่งส่วนใหญ่ดำรงชีวิตอยู่ในสภาพครอบครัวที่แตกแยก ทำให้ขาดความรักความอบอุ่น ความเข้าใจ ขาดการเอาใจใส่ในการอบรมเลี้ยงดู ทำให้เด็กมีความอ่อนไหวทางอารมณ์และขาดที่พึ่งทางจิตใจ ทำให้เด็กต้องไปแสวงหาสิ่งทดแทนจากเพื่อน เมื่อเพื่อนหยิบยื่นสิ่งเสพติดให้แม้จะทราบว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีแต่ก็มีความอยากรู้อยากลอง และเป็น การเรียกร้องความสนใจจากครอบครัว กลุ่มเพื่อนกลายเป็นปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้นักเรียนยังมีส่วนในการเป็นผู้ค้ารายย่อยให้กับกลุ่มเพื่อนนักเรียนด้วยกันเอง มีทั้งลักษณะของการขายเพื่อเป็น การหารายได้สำหรับไว้ซื้อยาเพื่อนำมาเสพเองและการเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการค้ายาเสพติดราย ย่อยที่ปลอมตัวเป็นนักเรียนเข้ามาในสถานศึกษา การกระทำความผิดกล่าวนั้นได้ทำให้เกิดปัญหาที่มีความ ซับซ้อนมากขึ้น (พระครูพิพัฒนสุตคุณ และคณะ, 2564 : 237 - 238)

การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาทุนมนุษย์ที่สนับสนุน การแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างเป็นผลสัมฤทธิ์ ซึ่งมุ่งเน้นคุณภาพคนในแต่ละช่วงวัย ตั้งแต่ พัฒนาการ วัยเด็กปฐมวัยที่ต้องพัฒนาให้มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ และทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโต อย่างมีคุณภาพ ควบคู่กับการพัฒนาคนไทยในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี มี สุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม มีทักษะความรู้ และ ความสามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรอบตัวที่รวดเร็ว บนพื้นฐานของการมีสถาบันทาง สังคมที่เข้มแข็ง ทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันชุมชน และภาคเอกชน ที่ร่วมกันพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีคุณภาพสูง อีกทั้งยังเป็นทุนทางสังคมสำคัญในการขับเคลื่อน การพัฒนา ประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, 2563 : 5) ภาควิชาคือข่าย คือความเป็นหุ้นส่วนร่วมกันระหว่างหน่วยงาน องค์กรหรือคณะบุคคล ทั้งในระดับ นโยบายและระดับปฏิบัติการเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนเป้าหมายของแผนงาน/โครงการการจัดการศึกษา ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในแต่ละพื้นที่ จังหวัด ภูมิภาค และระดับชาติ และการมีส่วนร่วม เป็น กระบวนการวิธีการที่หน่วยงานหรือองค์กร กำหนดให้บุคคลหรือกลุ่มคนที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถรวมตัวกันเป็นคณะบุคคล ชมรมหรือองค์กร เพื่อช่วยเหลือการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา พื้นที่ จังหวัด ภูมิภาคและระดับชาติ ด้วยการส่งเสริมเสนอแนะ ทำนุบำรุงรักษา พัฒนา ปรับปรุงและ พัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ ทั้งในด้านการวางแผน การปฏิบัติการและการติดตามผลการ ดำเนินงานตามแผนและนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : 7-8)

กิจการนักเรียนเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรม วินัย และทักษะชีวิตที่ เหมาะสม ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการป้องกันและลดปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา การบริหารกิจการ นักเรียนที่มีประสิทธิภาพช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีของนักเรียน โดยผ่านกิจกรรมและโครงการที่เน้นการให้ความรู้ ความเข้าใจถึงโทษของยาเสพติดและอบายมุข

นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการตัดสินใจและปฏิเสธสิ่งเสพติดได้จริง จึงช่วยลดความเสี่ยงในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและอบายมุขได้อย่างยั่งยืน กิจกรรมนักเรียนจึงเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งทางร่างกายและจิตใจ สร้างภูมิคุ้มกันและส่งเสริมการมีชีวิตที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ กิจกรรมนักเรียนเป็นอีกหนึ่งภาระงานที่สำคัญ สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนที่ครบถ้วน และเป็นปัจจุบันเพื่อช่วยให้ครูเข้าใจเข้าถึงและพัฒนาผู้เรียน โดยผ่านกระบวนการวางแผนและการบริหารจัดการ อย่างมีคุณภาพเพื่อสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจสังคมการเปลี่ยนแปลง ทางการเมือง สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ภาควิชาภูมิใจ ในความเป็นชาติไทย เกิดการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยผ่านกระบวนการ ทำงานและกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เทิดทูนและจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีจิตสาธารณะ ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ปรับตัวมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันสามารถเลือกดำเนินชีวิตอย่างผู้มีภูมิรู้ ภูมิธรรมและสามารถ ดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับภาวะการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของสังคมโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562 : 33) แนวทางการบริหารกิจกรรมนักเรียนเพื่อส่งเสริมการเป็นสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข ควรมุ่งเน้นการวางแผนและจัดกิจกรรมที่ชัดเจน มีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและทักษะชีวิตอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสร้างความร่วมมือกับครู ผู้ปกครอง และชุมชนในการเฝ้าระวังและสนับสนุน นักเรียนควรได้รับการติดตาม ประเมินผลพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงมาตรการและกิจกรรมให้เหมาะสมและทันต่อสถานการณ์ การบริหารที่มีประสิทธิภาพจะทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง เป็นพื้นที่ปลอดภัยที่ช่วยให้นักเรียนเติบโตอย่างสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจอย่างยั่งยืน

สถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข เป็นสถานศึกษาที่ปลอดยาเสพติด ปลอดบุหรื/บุหรืไฟฟ้า ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปลอดสื่อลามกอนาจาร ปลอดการพนัน ปลอดการทะเลาะวิวาท และปลอดปัจจัยเสี่ยงทุกชนิด มีการดำเนินงานตามนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของกระทรวงศึกษาธิการตามกระบวนการที่มีความเข้มแข็ง ต่อเนื่อง และยั่งยืน ตามนโยบายของรัฐบาลและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบหมายให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ด้วยกระบวนการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด เพื่อป้องกันผู้เสพยาเสพติดรายใหม่ และให้การช่วยเหลือผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดตามกระบวนการโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข โดยใช้แนวคิดและหลักการของ “4 ประสาน 2 คำ” โดย “4 ประสาน” ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู/อาจารย์ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนนักเรียน/นักศึกษา และ “2 คำ” ได้แก่ ดำรงพระสงฆ์ในท้องถิ่นและชุมชน ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้สถานศึกษามีมาตรการป้องกันและปราบปรามผู้จำหน่าย/ผู้เสพ มีมาตรการความปลอดภัย เพิ่มความมั่นใจให้กับผู้บริหาร ครู/อาจารย์ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดและอบายมุขรอบสถานศึกษา ดังนั้น เพื่อให้สถานศึกษามีระบบการดำเนินงานที่เข้มแข็ง ต่อเนื่อง และยั่งยืน จึงมีแนวทางดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ “5 มาตรการ” และกลยุทธ์ “4 ต้อง 2 ไม่” (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2564 : 53) ดังนั้นสถานศึกษาจึงมี

ความสำคัญในการสร้างเครือข่ายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อยกระดับการเฝ้าระวัง ป้องกัน พร้อมทั้งหาแนวทาง และจัดทำแผนแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน โดยเขตพื้นที่ การศึกษา จัดพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนนักศึกษา (พสน.) สนธิกำลังกับ หน่วยงานราชการอื่น ๆ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร ฝ่ายปกครอง ผู้จัดการหอพัก/ห้องเช่า/บ้านเช่า ชุมชน ผู้ปกครอง ร่วมกันออกตรวจพื้นที่จุดเสี่ยงจุดอันตราย ๆ โดยเฉพาะพื้นที่นอกสถานศึกษา เพื่อ ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนให้เหมาะสม การป้องกันเหตุความไม่ปลอดภัยต่าง ๆ รวมถึงการเฝ้า ระวังป้องกันเรื่องยาเสพติด

โรงเรียนบ้านสหกรณ์ เป็นสถานศึกษาขนาดเล็กในชุมชนที่มีความหลากหลายทางสังคมและ วัฒนธรรม ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมของนักเรียนในบางกลุ่ม โดยเฉพาะพฤติกรรมที่เสี่ยง ต่อการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและอบายมุข เช่น การสูบบุหรี่ ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และเล่น การพนัน รวมถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อื่น ๆ เช่น การทะเลาะวิวาท ขาดระเบียบวินัย และการใช้ ถ้อยคำหยาบคาย ทั้งนี้ยังพบว่านักเรียนบางส่วนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติดและ อบายมุขไม่เพียงพอ ขาดภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งในการปฏิเสธสิ่งชั่วร้ายจากสังคมภายนอก ขณะเดียวกันการ มีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในการดูแลนักเรียนยังไม่ชัดเจน ทำให้โรงเรียนต้องแบกรับภาระใน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเพียงลำพัง อีกทั้งระบบการบริหารกิจการนักเรียนยังขาดความต่อเนื่อง และมีข้อจำกัดด้านการจัดกิจกรรมที่เน้นการป้องกันเชิงรุก โรงเรียนจึงมีความจำเป็นเร่งด่วนในการ บริหารกิจการนักเรียนอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสร้างค่านิยม ที่ดี เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็นสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุขอย่างยั่งยืน (โรงเรียน บ้านสหกรณ์, 2566 : 12)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารโรงเรียนบ้านสหกรณ์ ได้ตระหนักถึง ความสำคัญของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ซึ่งอาจนำไปสู่การ เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและอบายมุข อันจะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิต และ อนาคตของนักเรียน อีกทั้งยังส่งผลเสียต่อบรรยากาศโดยรวมของโรงเรียน ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัย ขาดวินัย และลดความเชื่อมั่นของผู้ปกครองและชุมชนที่มีต่อสถานศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะพัฒนาสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจ การนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ ที่มีประสิทธิภาพและเป็นระบบ โดยมุ่งเน้น การสร้างค่านิยม ที่ดีมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนควบคู่ไป กับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อ ร่วมกันดูแล ป้องกัน และเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงบวกให้เกิดขึ้นในหมู่นักเรียน จนนำไปสู่การเป็น สถานศึกษาสีขาวอย่างแท้จริง ซึ่งจะเอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัย มีคุณภาพ และยั่งยืนในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์
4. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์

วิธีดำเนินงาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู จำนวน 9 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 69 คน รวมทั้งสิ้น 85 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ได้มาโดยวิธีการเจาะจง (Purposive Sampling) สำหรับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู จำนวน 9 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 6 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 77 คน รวมทั้งสิ้น 99 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ระยะที่ 4 ประเมินรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู จำนวน 9 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 69 คน รวมทั้งสิ้น 85 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา (Variables)

1. ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL
2. ตัวแปรตาม คือ
 - 2.1 ผลการพัฒนาสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ คือ
 - 2.1.1 ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

2.1.2 ผลที่เกิดกับครู

2.1.3 ผลที่เกิดกับสถานศึกษา

2.1.4 ผลที่เกิดกับชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสถียร และอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียน บ้านสหกรณ์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีค่า IOC ระหว่าง 0.80 - 1.00 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .98

2. แบบบันทึกการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนา สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสถียร และอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ มีค่า IOC ระหว่าง 0.80 - 1.00

3. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสถียร และอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้าน สหกรณ์ มีค่า IOC ระหว่าง 0.80 - 1.00

4. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสถียร และอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ เป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีค่า IOC ระหว่าง 0.80 - 1.00 ค่าความ เชื่อมั่น เท่ากับ .96

5. แบบประเมินความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความเป็น ประโยชน์ (Utility) และความถูกต้อง (Accuracy) ของรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสถียร และอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ มีค่า IOC ระหว่าง 0.80 - 1.00 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .97

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data collection)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในการการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย หนังสือขอเชิญ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และหนังสือขอเชิญสนทนากลุ่ม

2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมายในการเก็บรวบรวม ข้อมูลทางไปรษณีย์ และส่งด้วยตัวเอง

3. เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเองและประสานทางโทรศัพท์ ทำการ ตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบ

4. ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการสนทนากลุ่ม ตามเวลาที่นัดหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสถียร และอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียน บ้านสหกรณ์ โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. วิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษา สีขาว ปลอดภัย เสถียร และอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียน บ้านสหกรณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. วิเคราะห์การสนทนากลุ่มตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4. วิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5. วิเคราะห์ผลการประเมินความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความเป็นประโยชน์ (Utility) และความถูกต้อง (Accuracy) ของรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	μ	S.D.	แปลผล	μ	S.D.	แปลผล
1. นโยบายและการวางแผน	3.42	0.58	ปานกลาง	4.56	0.40	มากที่สุด
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเสริมสร้างทักษะชีวิต	3.35	0.61	ปานกลาง	4.60	0.38	มากที่สุด
3. ระบบเฝ้าระวังและติดตามพฤติกรรมนักเรียน	3.28	0.64	ปานกลาง	4.52	0.42	มากที่สุด
4. การมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และเครือข่าย	3.15	0.66	ปานกลาง	4.58	0.39	มากที่สุด
5. การให้คำปรึกษาและฟื้นฟู	3.22	0.63	ปานกลาง	4.55	0.41	มากที่สุด
6. การประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	3.30	0.60	ปานกลาง	4.62	0.37	มากที่สุด
ภาพรวม	3.29	0.62	ปานกลาง	4.57	0.40	มากที่สุด

จากตาราง พบว่า สภาพปัจจุบัน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.29$, S.D. = 0.62) สภาพที่พึงประสงค์พบว่า พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.57$, S.D. = 0.40)

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ พบว่า รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน มีชื่อเรียกว่า SPIRIT MODEL มีองค์ประกอบ คือ 1) นโยบายและการวางแผน (S – Safe Policy and Planning) 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเสริมสร้างทักษะชีวิต (P – Promotion of Learning and Life Skills) 3) ระบบเฝ้าระวังและติดตามพฤติกรรมนักเรียน (I – Inspection and Student Behavior Monitoring) 4) การมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และเครือข่าย (R – Relationship and Network Participation) 5) การให้คำปรึกษาและฟื้นฟู (I – Individual Counseling and Rehabilitation) 6) การประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (T – Tracking, Evaluation and Continuous Improvement) และรูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ มีความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ พบว่า

3.1. ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

3.1.1 ด้านพฤติกรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้รูปแบบ SPIRIT MODEL

รายการ	ก่อนใช้รูปแบบ		หลังใช้รูปแบบ		ระดับการเปลี่ยนแปลง
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	
1. วินัยและการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	3.21	0.48	4.32	0.41	เพิ่มขึ้นมาก
2. การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง	3.05	0.52	4.28	0.39	เพิ่มขึ้นมาก
3. คุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ	3.18	0.50	4.35	0.38	เพิ่มขึ้นมาก
ภาพรวม	3.15	0.47	4.32	0.40	เพิ่มขึ้นมาก

จากตาราง พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีพฤติกรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มขึ้นในทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างชัดเจน และอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านวินัยและการปฏิบัติตามกฎระเบียบ การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง คุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ รวมถึงภาพรวมพฤติกรรมนักเรียน ทั้งนี้ ผลการเปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้รูปแบบมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.1.2 ด้านปัญหา ยาเสพติดและอบายมุข

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบร้อยละของพฤติกรรมเสี่ยง พบว่า หลังการใช้ SPIRIT MODEL

รายการ	ก่อนใช้รูปแบบ (%)	หลังใช้รูปแบบ (%)	การเปลี่ยนแปลง
พฤติกรรมเสี่ยงด้านยาเสพติด	12.50	2.10	ลดลง 10.40%
พฤติกรรมเสี่ยงเกี่ยวกับอบายมุข	15.80	3.20	ลดลง 12.60%
ปัญหาวินัยนักเรียน	18.40	5.60	ลดลง 12.80%

จากตาราง พบว่า หลังการพัฒนาสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ อัตราพฤติกรรมเสี่ยงด้านยาเสพติด พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข และปัญหาวินัยนักเรียนของนักเรียนลดลงอย่างชัดเจน โดยลดลงร้อยละ 10.40, 12.60 และ 12.80 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูต่อการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาวโดยใช้ SPIRIT MODEL

รายการ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1. ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน	4.45	0.42	มากที่สุด
2. การบูรณาการในงานกิจการนักเรียน	4.38	0.44	มาก
3. การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม	4.51	0.39	มากที่สุด
ภาพรวม	4.45	0.41	มากที่สุด

จากตาราง พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน และด้านการบูรณาการในงานกิจการนักเรียน ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์

องค์ประกอบ SPIRIT MODEL	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1. นโยบายและการวางแผน (S : Safe Policy and Planning)	4.46	0.40	มากที่สุด
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเสริมสร้างทักษะชีวิต (P : Promotion of Learning and Life Skills)	4.52	0.38	มากที่สุด
3. ระบบเฝ้าระวังและติดตามพฤติกรรมนักเรียน (I : Inspection and Student Behavior Monitoring)	4.41	0.43	มาก
4. การมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และเครือข่าย (R : Relationship and Network Participation)	4.48	0.39	มากที่สุด
5. การให้คำปรึกษาและฟื้นฟู (I : Individual Counseling and Rehabilitation)	4.50	0.37	มากที่สุด
6. การประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (T : Tracking, Evaluation and Continuous Improvement)	4.55	0.36	มากที่สุด
ภาพรวม	4.49	0.39	มากที่สุด

จากตาราง พบว่า รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยองค์ประกอบด้านการประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (T : Tracking, Evaluation and Continuous Improvement) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเสริมสร้างทักษะชีวิต (P : Promotion of Learning and Life Skills) และด้านการให้คำปรึกษาและฟื้นฟู (I : Individual Counseling and Rehabilitation) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 การประเมินความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์

รายการ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1. ด้านนโยบายและการวางแผนการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว	4.48	0.39	มากที่สุด
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการเสริมสร้างทักษะชีวิตนักเรียน	4.52	0.37	มากที่สุด
3. ด้านระบบดูแลช่วยเหลือ เฝ้าระวัง และติดตามพฤติกรรมนักเรียน	4.41	0.42	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่าย	4.46	0.40	มากที่สุด
5. ด้านการประเมินผล การให้คำปรึกษา และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	4.55	0.36	มากที่สุด
ภาพรวม	4.48	0.39	มากที่สุด

จากตาราง พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการประเมินผล การให้คำปรึกษา และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

4. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ พบว่า

4.1 ด้านความถูกต้องของรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4.2 ด้านประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4.3 ด้านความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4.4 ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยและอบายมุข โดยใช้รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียน SPIRIT MODEL ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. โรงเรียนควรกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการสถานศึกษาสีขาวที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของ SPIRIT MODEL โดยบูรณาการเข้ากับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้การดำเนินงานด้านการป้องกันยาเสพติดและอบายมุขมีทิศทางที่ชัดเจนและต่อเนื่อง
2. ควรจัดกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาทักษะชีวิต การตัดสินใจอย่างเหมาะสม และการรู้เท่าทันสื่อ โดยบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียนห่างไกลจากยาเสพติดและอบายมุข
3. โรงเรียนควรใช้กระบวนการคัดกรอง ติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยความร่วมมือของครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่าย เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ได้อย่างทัน่วงที
4. ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุข เพื่อให้การดูแลนักเรียนเป็นไปอย่างรอบด้าน และสอดคล้องกับบริบทชุมชน
5. โรงเรียนควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาวตาม SPIRIT MODEL อย่างสม่ำเสมอ พร้อมนำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมหรือแนวทางการดำเนินงาน เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารกิจการนักเรียนและสร้างความยั่งยืนในการเป็นสถานศึกษาสีขาว

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **คู่มือการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข**. สำนักส่งเสริมกิจการการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 (2545). ฉบับที่ 3 (2553) และฉบับที่ 4 (2562)**. กรุงเทพฯ: ครุสภาลาดพร้าว.
- พระครูพิพัฒน์ สุตคุณ, พระมหาเมธี จันทวิโส และกวีภัทร ฉาวชาวนา. (2564). การเอาชนะยาเสพติดในสถานศึกษา. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์ศรีธรรมราช. 8 (3), 235-244.
- ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงสาธารณสุข. (2564). **รายงานผลการดำเนินงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ 2564**. กลุ่มงานยุทธศาสตร์ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (มปป.). **การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด : องค์ความคิดในการเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562) คู่มือการประเมินคุณภาพตามมาตรฐาน
การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ:
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564 ของ
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์.

ราชกิจจานุเบกษา. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580). เล่ม 135 ตอนที่ 82
ก 13 ตุลาคม 2561.

โรงเรียนบ้านสหกรณ์. (2566). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาประจำปีการศึกษา 2566
ของโรงเรียนบ้านสหกรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี
เขต 2. สุราษฎร์ธานี : โรงเรียนบ้านสหกรณ์.

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

ชื่อผู้วิจัย นายสุเมธ หุ่นภักดี
ตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยนานาชาติการพิเศษ

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมของครู 2) สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมของครู 3) ใช้รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมของครู และ 4) ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครู โดยใช้การวิจัยแบบผสม มีวิธีการศึกษา 4 ขั้นตอน

1) การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมของครู มี 2 ขั้นตอนย่อย เครื่องมือที่ใช้ คือ ตรวจสอบสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบกลุ่มเป้าหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน ผลการศึกษา พบว่า องค์ประกอบของแนวทาง มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.กระบวนการบริหาร แนวคิดกระบวนการบริหารด้วยวงจรคุณภาพ ร่วมกับทฤษฎีระบบการจัดการ (PDCA+P) 2. ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3. กระบวนการพัฒนานวัตกรรม

2) การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งกำหนดคุณสมบัติ จำนวน 9 คน ผลการศึกษา พบว่า ผลการตรวจสอบโดยภาพรวม ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79, S.D. = 0.41$)

3) รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินผลการพัฒนานวัตกรรมของครู กลุ่มเป้าหมายในการใช้รูปแบบ ได้แก่ ครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์จำนวน 13 คน กลุ่มผู้ประเมิน เพื่อติดตามการพัฒนานวัตกรรม จำนวน 5 คน ผลการศึกษา พบว่า ผลการประเมินคุณภาพการสร้างนวัตกรรมของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.05$)

4) การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินความพึงพอใจ กลุ่มเป้าหมาย คือ ครู จำนวน 13 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน (ไม่รวมผู้ศึกษาและตัวแทนครู) ตัวแทนนักเรียน จำนวน 20 คน และตัวแทนผู้ปกครอง 25 คน รวมทั้งสิ้น 71 คน

ผลการศึกษา พบว่า ระดับความพึงพอใจ ที่มีต่อการใช้รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.61)

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, การเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศ ไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญา และนวัตกรรมในอีก ๒๐ ปีข้างหน้าดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบโดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่ง คนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทย ที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง นอกจากนี้ การการสร้างการเปลี่ยนแปลงการศึกษาเพื่อให้เกิดสมรรถนะสูง จึงต้องเปลี่ยนโฉมบทบาท ครู ให้เป็นครูยุคใหม่ โดยปรับบทบาทจากครูสอนเป็นโค้ชหรือผู้อำนวยการการเรียนรู้ ทำหน้าที่กระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ และนำวิธีเรียนรู้และวิธีจัดระเบียบการสร้างความรู้ ออกแบบกิจกรรมและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน และมีบทบาทเป็นนักวิจัยพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วย คนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579, 2560) ดังนั้น การศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับทุกฝ่ายเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศ โดยเด็กและเยาวชนควรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ มีสมรรถนะที่ต้องการ และเป็นพลเมืองที่สมบูรณ์ โดยครูจำเป็นต้องมีนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกบทบาทครูจึงต้องเปลี่ยนจากผู้สอน เป็นผู้ออกแบบ สร้างแรงบันดาลใจ และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์การศึกษาต้องมุ่งสร้างคนไทยที่เก่ง ดี มีคุณภาพ และพร้อมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติ ในการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาที่เป็นกุญแจสำคัญในการยกระดับศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างยั่งยืน

จากความสำคัญของการจัดการศึกษาสู่นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่าด้วย การปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูมีนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ ให้มีความเหมาะสมกับบริบทเชิงพื้นที่ (นโยบาย สพฐ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2568 - 2569) สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2568 ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ว่าด้วย ทิศทางการพัฒนา

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ที่มีวิสัยทัศน์ “องค์กรแห่งนวัตกรรม นำสู่คุณภาพผู้เรียน” โดยมีกลยุทธ์ ที่ 5 ในการขับเคลื่อนสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม พัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้เป็นบุคคลและองค์กรแห่งการเรียนรู้ก้าวสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้สถานศึกษามีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้เกิดคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน (แผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ประจำปีงบประมาณ 2568) ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษามีความสอดคล้องตั้งแต่ต้นนโยบายที่ชัดเจน สู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ที่สอดคล้องกับนโยบายที่มีมุมมองปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางส่งเสริมให้ครูมีนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทเชิงพื้นที่ สอดคล้องกับแผนปฏิบัติงานเน้นวิสัยทัศน์ “องค์กรแห่งนวัตกรรม นำสู่คุณภาพผู้เรียน” ขับเคลื่อนด้วยการพัฒนาเขตพื้นที่และสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้รวมถึงส่งเสริมการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อคุณภาพอย่างยั่งยืน

โรงเรียนวัดช่วงสิงห์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาครู ผู้ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองทิศทางการพัฒนาของสถานศึกษา อันส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งจากการรายงานสรุปผลโครงการการกำกับติดตามนิเทศภายในของโรงเรียนวัดช่วงสิงห์พบว่า ครูผู้สอนยังขาดการสร้างสรรค่นวัตกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทและรองรับการเปลี่ยนแปลงในการพลิกโฉมการศึกษาผ่านการใช้นวัตกรรม อีกทั้งยังเป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบเดิม จึงต้องอาศัยการรวมกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (Receivers) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (Co - creators) นอกจากนี้ จากการ SWOT Analysis ในวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกขององค์กร เพื่อวางแผนพัฒนาอย่างมีทิศทาง สำหรับการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2567 และ 2568 ในด้าน การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ หากพบว่า “การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้” ยังมีประเด็นเป็น จุดอ่อน (Weaknesses) ของการจัดการเรียนรู้ จึงมีความจำเป็นเร่งด่วน (โรงเรียนวัดช่วงสิงห์, 2567) จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินงานตามรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครู ผ่านหลักการบริหารคุณภาพที่มีแนวคิดการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ร่วมกับวงจรคุณภาพ เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ในการส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างครอบคลุมทุกมิติ

จากปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนารูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ พบว่ารูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) เป็นรูปแบบที่มีแนวทางและองค์ประกอบที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องต่อองค์ประกอบของการพัฒนานวัตกรรม ทำให้ครูผู้สอนเห็นถึงความสำคัญของการสร้างสรรค์นวัตกรรม ผ่านการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพให้เกิดขึ้นในโรงเรียนจะช่วยสร้างความสามัคคีแก่หมู่คณะ กระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การปรับกระบวนการคิด และนำสู่การลงมือปฏิบัติในการพัฒนาการออกแบบนวัตกรรม เป็นองค์กรแห่งการสร้างสรรค่นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ เพื่อมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และทักษะที่จำเป็นแห่งโลกอนาคต

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเลือกที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ให้มีระบบการบริหารจัดการด้วยวงจรคุณภาพ ร่วมกับทฤษฎีระบบการจัดการของ Likert (Likert's Management

Systems Theory) ในขั้นตอนที่ 4 Participative โดยมีลักษณะเด่นสร้างผู้นำส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ และมีความสัมพันธ์กับนวัตกรรม ที่สนับสนุนนวัตกรรมมากที่สุด เป็นกระบวนการ PDCA+P โดยการศึกษาศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม แล้วนำข้อมูลที่ได้มา สร้างรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ประกอบกับใช้รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม และประเมินรูปแบบความพึงพอใจจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาอย่างครอบคลุม และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์
3. เพื่อใช้รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้ศึกษาได้วางแผนการสร้าง และพัฒนานวัตกรรมออกเป็น 4 ขั้นตอน ตามวัตถุประสงค์การพัฒนานวัตกรรม ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม

1.1.1 ผู้ให้ข้อมูล

การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับองค์ประกอบของการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม

1.1.2 เครื่องมือที่ใช้

แบบสังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาครู และ แบบสังเคราะห์องค์ประกอบของการสร้างนวัตกรรมการสร้างเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาและดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อนำมาร่างเป็นรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู

2. วิเคราะห์ความถี่ขององค์ประกอบและสังเคราะห์องค์ประกอบที่มีความถี่ร้อยละ 50 ขึ้นไป

3. จัดทำแบบสอบถามเพื่อหาความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์

ขั้นตอนที่ 2 สอบถามเพื่อหาความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์

1.2.1 ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีจำนวน 4 คน ศิษยานุศิษย์ จำนวน 1 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้

แบบสอบถาม ตรวจสอบสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์

1.2.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. นำผล จากตอนที่ 1 ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม เพื่อนำมาร่างเป็นรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนานวัตกรรมการรู้ ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์

2. นำแบบสอบถาม เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนานวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ โดยการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) พิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ .50 ขึ้นไป พบว่า ผลการหาค่า IOC อยู่ระหว่าง .08-1.00 และดำเนินการปรับแก้แบบสอบถามตามผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ

3. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปใช้กับผู้บริหารและครูที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้บริหารการศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 15 คน เพื่อทำการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .85

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาออกหนังสือให้กับผู้เชี่ยวชาญพร้อมกับแบบตอบรับ ส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

2. ผู้ศึกษานัดหมายและเก็บรวบรวมข้อมูล

3. นำข้อมูลที่ได้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการสอบถามข้อมูลจากการสังเคราะห์องค์ประกอบ วิเคราะห์ข้อมูล หาดัชนีความสอดคล้อง โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และระดับความคิดเห็น สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.ปรับปรุงแก้ไข ให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ และชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และระดับความคิดเห็น สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 การดำเนินการในขั้นตอนนี้ แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การยกร่างองค์ประกอบและสร้างรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์

2.1.1 ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ศึกษานำผลจากขั้น ตอนที่ 1 พร้อมแก้ไขตามคำแนะนำมายกร่างองค์ประกอบด้วยตนเอง

2.1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การนำผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงพัฒนา จากตอนที่ 1 และรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบและแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) แผนการศึกษาแห่งชาติ การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม 2) จุดเน้นของ สพฐ.ปีงบประมาณ 2568 – 2569 3) นโยบายต้นสังกัด แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2568 4) แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ 5) แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 6) แนวคิดเกี่ยวกับสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ 7) แนวคิดกระบวนการบริหารด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA+P) 8) ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 และ 9) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) การยกร่างพัฒนาพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ ผู้ศึกษาได้สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ได้จากตอนที่ 2 ข้อ 2.1 และการสอบถามความคิดเห็น มาสร้างเป็นคู่มือการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ร่วมกับแนวคิดกระบวนการบริหารด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA+P) เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ ซึ่งองค์ประกอบหลักประกอบด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 กระบวนการบริหาร แนวคิดกระบวนการบริหารด้วยวงจรคุณภาพ ร่วมกับทฤษฎีระบบการจัดการ (PDCA+P) องค์ประกอบที่ 2 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการพัฒนานวัตกรรมโดยทุกองค์ประกอบพัฒนาอย่างเป็นระบบร่วมกัน ภายใต้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์

2.2.1 ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งกำหนดคุณสมบัติ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์บริหารมากกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน ครูผู้สอนที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป 4 คน และ ศึกษาในเทศก์ต่างเขตพื้นที่ที่มีความรู้ ด้านภาษาไทย และด้านการพัฒนานวัตกรรม 1 คน

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้

แบบตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์

2.2.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร และการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยสรุปได้เป็นร่างรูปแบบ ทั้ง 3 องค์ประกอบ ในตอนที่ 2 ขั้นตอนที่ 1

2) ดำเนินการระดมความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ Connoisseurship เพื่อประเมินรูปแบบ และดำเนินการปรับปรุงรูปแบบจากคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3) ปรับปรุงพัฒนารูปแบบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจนมีคุณภาพ แล้วนำไปใช้ในการพัฒนาครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ต่อไป

2.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) กำหนดหัวข้อและประเด็นการสนทนาโดยการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ Connoisseurship ที่สอดคล้องกับตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์

2. สร้างแบบประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ร่วมกับแนวคิดกระบวนการบริหารด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA+P) เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ โดยดำเนินการดังนี้

2.1 วิเคราะห์เนื้อหาจากรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครู โรงเรียนวัดช่วงสิงห์ สร้างเป็นร่างแบบประเมินคุณภาพ และความเหมาะสมเป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert scale) (บุญชม ศรีสะอาด 2553: 109) ของรูปแบบ ต่อการปฏิบัติจริง

2.2. จัดการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ผ่านระบบการประชุมทางไกล ZOOM Meeting และรวบรวมผลการประเมินและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิเคราะห์โดยมีการตรวจสอบ และตีความข้อมูล มีการจัดทำบันทึกไว้อย่างละเอียด และเป็นระบบ พร้อมทั้งได้มีการทำดัชนี (Index) ตามกรอบแนวคิดการพัฒนา นวัตกรรมที่ได้กำหนดไว้อย่างกว้าง เพื่อตอบปัญหาการพัฒนา นวัตกรรม จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการ จำแนกประเภทข้อมูล (Comparison) และเป็นการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) ผู้ศึกษาได้ ดำเนินการ 4 ขั้นตอน (Miles and Huberman, 1994. อ้างถึงใน ชาย โพธิ์สิตา, 2549: 361 362) ดังนี้

1. การจัดระเบียบข้อมูล ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้มาจัดระเบียบเพื่อทำข้อมูลให้เป็นระเบียบทั้งในทาง กายภาพและทางเนื้อหา

2. การแสดงข้อมูลผู้ศึกษานำเสนอข้อมูลอันเป็นผลมาจากการเชื่อมโยงข้อมูลที่จัดระเบียบแล้ว เข้าด้วยกันตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยความสอดคล้องเพื่อนำเสนอเรื่องราวที่ศึกษา

3. การหาข้อสรุป ผู้ศึกษาตีความและตรวจสอบความถูกต้องเพื่อให้ตรงประเด็นของการพัฒนา นวัตกรรม หาข้อสรุป และตีความหมายของผลหรือข้อค้นพบที่ได้จากการแสดงข้อมูล รวมทั้งตรวจสอบ ข้อสรุป หรือความหมายที่ได้นั้นมีความถูกต้องตรงประเด็นและน่าเชื่อถือ นำข้อเสนอแนะมาพิจารณาปรับปรุงรูปแบบ บริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ โดย รูปแบบที่ใช้ในการชี้แจงเคลื่อ ดังนี้

รูปภาพแสดง รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม
ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์

ขั้นตอนที่ 3 การใช้รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

ผู้ศึกษาได้นำรูปแบบไปใช้และติดตามผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์

3.1 ผู้ให้ข้อมูล

- 1) กลุ่มเป้าหมายในการใช้รูปแบบ ได้แก่ ครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์จำนวน 13 คน
- 2) กลุ่มผู้ประเมินเพื่อติดตามการพัฒนานวัตกรรม ตลอดช่วงการใช้รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครูวิชาการ 2 คน และครูหัวหน้าสายชั้น 2 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้

เป็นแบบประเมินผลการพัฒนานวัตกรรมของครู โรงเรียนวัดช่วงสิงห์ ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 กระบวนการบริหาร แนวคิดกระบวนการบริหารด้วยวงจรคุณภาพ ร่วมกับ ทฤษฎีระบบการจัดการ (PDCA+P) องค์ประกอบที่ 2 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการพัฒนานวัตกรรม

3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

- 1) ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการติดตามประเมิน การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครู และสร้างแบบประเมินการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครู
- 2) หาคุณภาพของแบบประเมินการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครู โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และนำมาปรับปรุง จากนั้นนำแบบประเมินการพัฒนานวัตกรรม การเรียนรู้ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ไปใช้กับ กลุ่มเป้าหมาย

ตาราง แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับผลการประเมินคุณภาพ การสร้างนวัตกรรม ของครู โรงเรียนวัดช่วงสิงห์

ที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย (N=13)		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
ด้านที่ 1	ด้านประสิทธิภาพของนวัตกรรม (Effectiveness)	4.49	0.16	มาก
ด้านที่ 2	ด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ (Feasibility & Appropriateness)	4.60	0.23	มากที่สุด
ด้านที่ 3	ด้านการขยายผลนวัตกรรม (Scalability)	4.29	0.14	มาก
รวมเฉลี่ยทั้งหมด		4.46	0.05	มาก

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

ผู้ศึกษาประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ ดังนี้

4.1 ให้ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ครู จำนวน 13 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน (ไม่รวมผู้ศึกษาและตัวแทนครู) ตัวแทนนักเรียน จำนวน 20 คน และตัวแทนผู้ปกครอง 25 คน รวมทั้งสิ้น 71 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นแบบประเมินความพึงพอใจสำหรับ ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียน จำนวน 71 คน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ ชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคอร์ท (บุญชม ศรีสะอาด. 2553: 109) ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติและการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติและการพัฒนาอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติและการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติและการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติและการพัฒนาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีต่อการใช้รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ ในลักษณะของเป็นคำถามปลายเปิด (Open end)

4.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ ผู้ศึกษาได้สร้างและปรับปรุงเครื่องมือ โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามที่ใช้ได้อยู่ระหว่าง 0.5 – 1 นำคำถามที่สร้างและปรับปรุงแล้วไปขอคำแนะนำ ปรีกษาจากผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมพิจารณาตรวจสอบเพื่อให้ได้คำถามที่ถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นปรับปรุงเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนวัดเจ็ดยอด จำนวน 10 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

จัดประชุมคณะครูที่สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.4. วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลคืนมาทั้งหมดแล้ว จึงพิจารณาตรวจสอบแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน แล้วรวบรวมแบบสอบถาม ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ แนวทางการบริหารด้วยวงจรคุณภาพร่วมกับทฤษฎีระบบการจัดการของ Likert (PDCA+P) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ Plan, Do, Check, Act และ Participative โดยเน้นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ด้านที่สองคือ องค์ประกอบของ PLC ที่เน้นวิสัยทัศน์ร่วม ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วม การสะท้อนผล และมุ่งสู่ผลลัพธ์ผู้เรียน และด้านสุดท้ายคือ องค์ประกอบของการพัฒนานวัตกรรมที่เน้นการทดลองใช้ การออกแบบนวัตกรรม การวิเคราะห์ปัญหา การสะท้อนผล และการปรับปรุงพัฒนา ซึ่งทั้งหมดนี้ถือเป็นกรอบสำคัญในการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีส่วนร่วม และพัฒนานวัตกรรมอย่างยั่งยืน โดยต้องแจ้งให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

2. สรุปผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ของครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ สรุปได้ว่ามีทั้งหมด 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 กระบวนการบริหาร แนวคิดกระบวนการบริหารด้วยวงจรคุณภาพ ร่วมกับทฤษฎีระบบการจัดการ (PDCA+P) ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน (Plan) การวางแผนอย่างเป็นระบบชัดเจนร่วมกัน 2) ด้านการดำเนินงาน (Do) การดำเนินการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ร่วมกัน 3) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล (Check) การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้จากการปฏิบัติงาน เปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน 4) ด้านการปรับปรุง แก้ไข (Act) การดำเนินการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงกระบวนการทำงานร่วมกัน เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น 5) ด้านการมีส่วนร่วม (Participative) การบริหารจัดการที่ผู้บริหารมีความไว้วางใจในผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเต็มที่ มีการสื่อสารสองทาง และการตัดสินใจร่วมกันในระดับกลุ่มร่วมกัน องค์ประกอบที่ 2 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน (Shared Vision and Goal) 2) การมีภาวะผู้นำร่วมกัน (Shared Leadership) 3) การทำงานประสานความร่วมมือ (Shared Participation) 4) การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflection) 5) มุ่งสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (Outcome of Learner) และองค์ประกอบที่ 3 กระบวนการพัฒนานวัตกรรม ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ปัญหา 2) การสร้างต้นแบบนวัตกรรม/ออกแบบนวัตกรรม 3) การทดลองใช้ 4) การพัฒนาปรับปรุงนวัตกรรม 5) การสะท้อนผล

3. สรุปผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม พบว่า การบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การสร้าง ความเข้าใจ การแต่งตั้งคณะกรรมการ การดำเนินกิจกรรม และการนิเทศติดตามผล โดยมีกิจกรรมต่อเนื่องตลอดปี การศึกษา ผลการประเมินคุณภาพการสร้างนวัตกรรมโดยคณะกรรมการนิเทศพบว่าอยู่ในระดับ มาก โดยเฉพาะ ด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 4.60 แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของรูปแบบที่ส่งเสริม การพัฒนานวัตกรรมของครูได้อย่างแท้จริงและเป็นรูปธรรม.

4. สรุปผลการประเมินความพึงพอใจของครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน ผู้ปกครอง ที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม พบว่าระดับความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนา และต่อยอดรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนานวัตกรรมของครูให้สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็น และความท้าทายของการจัดการศึกษาในอนาคต
2. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนา รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มุ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบจากหุ้นส่วนความร่วมมือ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอก เพื่อสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาอย่างยั่งยืน
3. ควรส่งเสริมให้มีการนำรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปทดลองใช้ในบริบทของสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกัน ทั้งด้านขนาดโรงเรียน บริบทชุมชน และทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อศึกษาความเหมาะสม ความยืดหยุ่น และประสิทธิผลของรูปแบบในสภาพจริง
4. ควรมีการติดตามและประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในระยะยาว โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อการพัฒนานวัตกรรมของครู คุณภาพการจัดการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชาย โพธิ์สิตา. (2549). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1.(2568). **แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ 2568**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2568). **นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 – 2569**. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579**. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ.
- Louis, K.S. & Miles, M.B. (1995). **Improving the Urban High School : What Work and Why**. New York : Teacher College Press.

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ชื่อผู้วิจัย เฉลิมชาติ ลิมกุล
ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 3) ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 4) ประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช การวิจัยมี 4 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม แหล่งข้อมูลได้แก่ เอกสาร ตำรา บทความวิจัย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ เป็น ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ ระยะที่ 2 สร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินความเหมาะสม ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรวม แบบประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรวม แบบวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรวม แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรวม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นครู ของโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรวม จำนวน 56 คน ระยะที่ 4 ประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศและแบบสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นครู ของโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรวม จำนวน 56 คน เเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า การจัดการเรียนรวมเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม โดยมุ่งให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนอย่างหลากหลาย รูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมคือการนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบชี้แนะ และการนิเทศแบบพี่เลี้ยง

2. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มี 5 องค์ประกอบ

คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการนิเทศ และการวัดและประเมินผล โดยกระบวนการนิเทศตามรูปแบบมีชื่อว่า “PELAD Model” มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการดำเนินงาน (Planning) ขั้นตอนที่ 2 การให้ความรู้และเสริมพลังครู (Educating & Empowering Teachers) ขั้นตอนที่ 3 การขับเคลื่อนการปฏิบัติ (Leading the Action) ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและการนิเทศกำกับติดตาม (Assessing & Supervising) ขั้นตอนที่ 5 การพัฒนาและสะท้อนผล (Developing & Reflecting) และสำหรับผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศ พบว่าโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช พบว่า (1) ผู้รับการนิเทศมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.80 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.57 และพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) ครูผู้รับการนิเทศมีความสามารถในการจัดการเรียนรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.36 และพบว่าค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) ครูผู้รับการนิเทศมีเจตคติต่อการจัดการเรียนรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 และพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 และพบว่าค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยรูปแบบการนิเทศมีความถูกต้อง ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : รูปแบบการนิเทศ, สมรรถนะครู, การจัดการเรียนรวม

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 จ.(3) ให้มีกลไกและระบบการผลิตคัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู (4) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความถนัดและปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อ บรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยให้สอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา 2560 : 75-78) นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ.2561-2580 ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

เป็นประเทศพัฒนา ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง” โดยยุทธศาสตร์ที่ 4.3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะความรู้ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานวิชาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ ตามศักยภาพสถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพ และมาตรฐาน รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ สื่อ ตำราเรียน และนวัตกรรม ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและ สถานที่ มีระบบและกลไกการวัดการติดตามและประเมินผลมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ 2561 : 8)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กล่าวถึง ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ว่า ครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น การศึกษาได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและยุทธศาสตร์ของหน่วยงานเพิ่มขึ้น และระดับความพึงพอใจของครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากการพัฒนาเพิ่มขึ้น โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สื่อตำราเรียน และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ สร้างเสริมและปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยให้มีวินัย จิตสาธารณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์และพัฒนาระบบและกลไกการติดตาม การวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ 2560 : 9)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 10 ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยการจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิ และโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ระบุว่า “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือ ด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิ และโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ” การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรค 2 ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือทุกความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2554 และในพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2551 หมวด 1 เรื่องสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 7 ได้ระบุถึงสถานศึกษาของรัฐ และเอกชนที่จัดการเรียนรวมสถานศึกษาเอกชน การกุศลที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ และศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานได้รับเงินอุดหนุน และความช่วยเหลือเป็นพิเศษจากรัฐ มาตรา 8 ให้สถานศึกษาทุกสังกัด และศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการอาจจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัยในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งการเรียนรวม การจัดการศึกษาเฉพาะความพิการ รวมถึงการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพการพัฒนาศักยภาพในการ

ดำรงชีวิตอิสระ การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น การฝึกอาชีพ หรือการบริการอื่นใด และสถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษา ให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามกฎหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : 7-8)

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศภายใต้แรงกดดันภายนอก จากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย (กระทรวงศึกษาธิการ 2560 : 69)

การนิเทศการศึกษา เป็นการชี้แจง การแสดงหรือการแนะนำเกี่ยวกับการสอนและการอบรม การนิเทศการศึกษาเป็นภารกิจที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษา ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ดังนั้น การนิเทศทางการศึกษาจึงเป็นกระบวนการในการแนะนำช่วยเหลือโรงเรียน ครู ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้การเคารพซึ่งกันและกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 2562 : 76) เป็นแนวความคิดเกี่ยวกับงาน และหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการสอนในเรื่องหลักสูตร การจัดครู เข้าสอน การจัดสื่อการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก การเตรียมและพัฒนาครู รวมทั้งการประเมินผล การเรียนการสอน (Glickman, 2004 : 6) การนิเทศการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลให้ระบบการศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนตามไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงหลักสูตร การปฏิรูปการเรียนรู้ หรือแนวทางการจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ ดังนั้น การนิเทศการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำ ชี้แนะ และช่วยเหลือครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่ และแนวทางการปฏิรูปการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ความเจริญก้าวหน้าของศาสตร์และสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งมีองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้การนิเทศการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการช่วยให้ครูสามารถติดตามความรู้และแนวคิดทางวิชาการที่ทันสมัยอยู่เสมอ อันเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและสมรรถนะที่เหมาะสม อีกทั้ง ปัญหาและอุปสรรคใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอนที่มีความเปลี่ยนแปลงและซับซ้อนตาม

บริบทของสภาพแวดล้อมและความแตกต่างของผู้เรียน ทำให้ครูจำเป็นต้องได้รับการชี้แนะและการช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนการแนะนำเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ ๆ ซึ่งการนิเทศการศึกษานับเป็นกระบวนการสำคัญในการให้ความช่วยเหลือครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2561 : 157-158)

การศึกษาเรียนรวมเป็นการจัดการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งที่เอื้อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถเข้าถึงเรื่องการศึกษาได้ตามสิทธิที่ได้รับจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมุ่งเน้นให้นักเรียนเข้าถึงคุณภาพมาตรฐานแห่งตน ความเสมอภาคที่เท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถอยู่ร่วมกับนักเรียนปกติถึงแม้จะมีพื้นฐานความแตกต่างทางสภาพร่างกายจิตใจอารมณ์ สังคม สติปัญญา และวัฒนธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561: 3) ซึ่งในปีการศึกษา 2559 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้เป็นปีแห่งความร่วมมือด้านการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ โดยความร่วมมือของทุกภาคส่วน และหัวใจสำคัญ คือ การจัดให้มีการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) ขึ้นในโรงเรียนทุกแห่งทั่วประเทศ เพื่อให้นักเรียนทุกคนเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาตนเอง และพัฒนาทักษะอย่างมีคุณภาพภายในบริบทของสังคมสิ่งแวดล้อม ชุมชนเดียวกันกับนักเรียนปกติ และอยู่ภายในความแตกต่างที่ไม่มีอุปสรรคมากีดขวาง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561: 1) โดยสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Global Goals for Sustainable Development) ดังนั้นการจัดการเรียนรวมจะช่วยพัฒนานักเรียนให้สู่สภาวะปกติที่สมบูรณ์ และได้รับสิทธิต่างๆ เท่าเทียมกับคนปกติ นอกจากนี้รูปแบบการเรียน การใช้หลักสูตร การจัดระเบียบทางการบริหาร ยุทธศาสตร์การสอน การใช้ทรัพยากร ควรมีการสนับสนุนและบริการเพื่อสอดคล้องกับความต้องการพิเศษของนักเรียนที่เรียนรวมด้วย จึงเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนรวม โดยไม่คำนึงถึงลักษณะความรุนแรงของความบกพร่อง (Blandul, 2010, p. 29) ซึ่งเป็นการให้บริการทางการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ให้เป็นประชากรที่สมบูรณ์อย่างมีคุณภาพภายใต้การจัดสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด

การจัดการศึกษาเรียนรวม (Inclusive Education : IE) เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานตามศักยภาพแห่งตน มีสิทธิความเสมอภาคอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพตามความสามารถ สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดการศึกษาเป็นพิเศษ สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องเพื่อเป็นการประกันโอกาส และความเสมอภาคในการได้รับการศึกษา มีหน้าที่หลัก ได้แก่ การคัดกรอง การให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรือส่งต่อแพทย์เพื่อวินิจฉัยนักเรียนที่มีแนวโน้มบกพร่องจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล จัดทำ จัดหา พัฒนาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี วิธีการในการพัฒนานักเรียน จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการติดตามความก้าวหน้าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล และดำเนินการตามระบบประกันสุขภาพภายในอย่างเข้มแข็งเพื่อให้เห็นถึงความก้าวหน้าของการพัฒนาโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม ประสานเครือข่าย เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ การใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเกิดการสร้างโอกาส ความเสมอภาค ความเท่าเทียมทางการศึกษาทุกช่วงวัย พัฒนาระบบข้อมูล

สารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้เป็นฐาน ข้อมูลในการส่งต่อ ป้องกันเด็กตกหล่น และ เด็กออกกลางคัน รวมถึงทางเลือกที่หลากหลายให้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ และกลุ่มเปราะบาง รวมทั้งกลุ่ม NEETS ในการเข้าถึงการศึกษาการเรียนรู้อย่างเท่าเทียม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช. : 2565 : 1)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีโรงเรียนโครงการจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วมและเรียนรวม โดยพิจารณาตามขนาดของโรงเรียนที่จัดการศึกษาเรียนรวมในสังกัด สพม.นครศรีธรรมราชพบว่า โรงเรียนขนาดกลางมีจำนวนโรงเรียนที่จัดการเรียนรวม มากที่สุด จำนวน 26 โรงเรียน รองลงมาได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 17 โรงเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 4 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 3 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2565 ผู้วิจัยได้ศึกษาดำเนินการคัดกรองนักเรียนพิการในโรงเรียนที่จัดการศึกษาเรียนรวมในสังกัด สพม.นครศรีธรรมราช จำแนกตามประเภทความพิการได้แก่ 1) บกพร่องทางการมองเห็น 2) บกพร่องทางการได้ยิน 3) บกพร่องทางสติปัญญา 4) บกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ 5) บกพร่องทางการเรียนรู้ 6) บกพร่องทางการพูดและภาษา 7) บกพร่องทางพฤติกรรม และอารมณ์ 8) ออทิสติก 9) พิการซ้ำซ้อน ผลการคัดกรองพบว่า โรงเรียนในสังกัด สพม.นครศรีธรรมราช มีจำนวนนักเรียนพิการเรียนรวมทั้งสิ้น 843 คน โดยกระจายไปตามโรงเรียนต่างๆ ในสังกัด จำนวน 50 โรงเรียนจากโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 71 โรงเรียน และเมื่อพิจารณาจำแนกตามประเภทตามพิการของนักเรียน พบว่า มีนักเรียนบกพร่องทางการเรียนรู้มากที่สุด จำนวน 750 คน คิดเป็นร้อยละ 88.97 ของนักเรียนพิการทั้งหมด รองลงมาคือ บกพร่องทางร่างกาย หรือสุขภาพ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 3.91 บกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 3.20 พิการซ้ำซ้อน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 1.42 บกพร่องทางการพูด และภาษา จำนวน 6 คน บกพร่องทางพฤติกรรม และอารมณ์ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 0.71 ออทิสติก 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.47 บกพร่องทางการมองเห็น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.36 และบกพร่องทางการได้ยิน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.24 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจำแนกตามระดับชั้นของนักเรียนพิการเรียนรวมทั้งหมด จำนวน 842 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มากที่สุด จำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 34.16 ของนักเรียนพิการทั้งหมด รองลงมาได้แก่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 24.08 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 20.88 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 7.95 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 7.59 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 5.34 ตามลำดับ

ผู้วิจัยในฐานะศึกษานิเทศก์ กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ให้ดูแลรับผิดชอบศูนย์พัฒนาวิชาการการศึกษาพิเศษเรียนรวม พบว่า การจัดการเรียนรวมในสถานศึกษาในสังกัดยังมีความแตกต่างหลากหลายในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และสมรรถนะของครูผู้สอน ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและผู้เรียนทั่วไปในชั้นเรียนเดียวกัน จากการนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พบปัญหาและความท้าทายหลายประการ ได้แก่ ครูยังขาด

ความมั่นใจในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ยังไม่เป็นระบบ รวมถึงการเลือกใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้รวมยังไม่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและผู้เรียน ส่งผลให้การจัดการเรียนรวมไม่บรรลุเป้าหมายตามนโยบายด้านการศึกษาพิเศษและการศึกษาเพื่อความเสมอภาค ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัญหา แนวทาง และพัฒนารูปแบบหรือกระบวนการนิเทศที่เหมาะสมในการส่งเสริมสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรวม เพื่อใช้เป็นแนวทางเชิงระบบในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา สร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม และยกระดับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราชให้เป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
4. เพื่อประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินงาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

ระยะที่ 2 สร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม เป็น ครู ของโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช จำนวน 14 โรงเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 56 คน โดยเลือกแบบเจาะจงโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม และด้วยวิธีการคัดเลือกจากครูที่สมัครเข้าร่วมโครงการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม

ระยะที่ 4 ประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม เป็นครู ของโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช จำนวน 14 โรงเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 56 คน

ตัวแปรที่ศึกษา (Variables)

1. ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
2. ตัวแปรตาม คือ สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม ประกอบด้วย
 - 2.1 ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม
 - 2.2 ความสามารถในการจัดการเรียนรวม
 - 2.3 เจตคติต่อการจัดการเรียนรวม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
2. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
3. แบบประเมินความเหมาะสมของเอกสารคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
4. แบบประเมินความเหมาะสมของเอกสารแนวทางการจัดการเรียนรวม
5. แบบประเมินความเหมาะสมของเอกสารชุดฝึกอบรมการจัดการเรียนรวม
6. แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม
7. แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรวม
8. แบบประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรวม
9. แบบวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรวม
10. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม
11. แบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
12. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
2. วิเคราะห์ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ ความเหมาะสมของเอกสารคู่มือการใช้รูปแบบ ความเหมาะสมของเอกสารแนวทางการจัดการเรียนรวม ความเหมาะสมของเอกสารชุดฝึกอบรมการจัดการเรียนรวม โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ผลการทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรวม โดตเปรียบเทียบค่า ที (t – test)

4. วิเคราะห์ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรวม คุณภาพการจัดการเรียนรวม เจตคติต่อการจัดการเรียนรวม ประสิทธิภาพของรูปแบบและความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของรูปแบบ โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช พบว่า

1.1 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ตำรา พบว่า พบว่า การนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบชี้แนะ และการนิเทศแบบพี่เลี้ยง มีความเหมาะสมกับบริบทของการจัดการศึกษาในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช

1.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช สามารถสรุปได้ดังนี้

1.2.1 ความสำคัญของการจัดการเรียนรวม การจัดการเรียนรวมเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม โดยมุ่งให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนอย่างหลากหลาย ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ คุณลักษณะ ทักษะทางสังคม พฤติกรรม และทักษะกระบวนการคิด การจัดการเรียนรวมจึงเป็นแนวปฏิบัติที่เน้นการพัฒนาและแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และเชื่อถือได้ โดยมีเป้าหมายสูงสุดที่การสร้างโอกาส การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการยกระดับศักยภาพของผู้เรียนทุกกลุ่มอย่างเสมอภาค

1.2.2 แนวทางพัฒนาและส่งเสริมครูในการจัดการเรียนรวม ควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม โดยส่งเสริมให้ครูปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นลักษณะของการจัดการเรียนรวม (Inclusive Education) ผ่านกระบวนการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การดำเนินการตามแผน การสะท้อนผล การปรับปรุง และการนำไปใช้ซ้ำอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ที่ช่วยยกระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรวมในสถานศึกษา การพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรดำเนินการภายใต้รูปแบบการนิเทศที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และความแตกต่างของสถานศึกษา โดยเฉพาะเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความหลากหลายด้านภูมิศาสตร์ ทรัพยากร และโครงสร้างบุคลากร รวมถึงสถานศึกษาที่มีครูบรรจุใหม่หรือมีการโยกย้ายบ่อยครั้ง ซึ่งบริบทดังกล่าวทำให้การนิเทศในรูปแบบเดิมอาจไม่ตอบสนองต่อความต้องการของครูอย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการนิเทศที่มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความต้องการของครูแต่ละกลุ่ม

1.2.3 ลักษณะของรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ควรตอบสนองความต้องการของครูจริง สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ ไม่เพิ่มภาระงาน และเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจัดการเรียนรู้ประจำ มีหลักการ เป้าหมาย และกระบวนการนิเทศที่ชัดเจน ครอบคลุมการเตรียมการสอน การจัดการเรียนรู้

การปรับแผนสำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่าง และการประเมินผลผู้เรียนอย่างหลากหลาย มีเครื่องมือ/นวัตกรรมสนับสนุนการจัดการเรียนรวม เช่น แบบประเมินความต้องการจำเป็นพิเศษ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แนวทางการปรับรูปแบบการสอน และสื่อสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องหรือความต้องการพิเศษ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้นิเทศและครู โดยร่วมกำหนดแนวทางแก้ปัญหา ทดลองปฏิบัติ และปรับปรุงกระบวนการ มีปฏิทินการนิเทศที่ชัดเจนและต่อเนื่อง เพื่อให้ครูได้รับการดูแล สนับสนุน และประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ใช้กระบวนการนิเทศที่หลากหลาย เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศในชั้นเรียน การนิเทศออนไลน์ การประชุมกลุ่มย่อย การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) ยึดหลักความเป็นกัลยาณมิตร ประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วม ผู้นิเทศควรมีความรู้ ความน่าเชื่อถือ มีทักษะการสื่อสารที่ดี สร้างแรงบันดาลใจ และช่วยเหลือครูอย่างเหมาะสม นอกจากนี้บรรยากาศในการนิเทศมีลักษณะเป็นกันเอง อาจเป็นเวทีการสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เป็นรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการด้วยธรรมชาติ สำหรับองค์ประกอบของรูปแบบนิเทศนั้น โดยทั่วไปจะมี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ เป็นแนวคิดที่เป็นพื้นฐานหรือหลักการในการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ เป็นเป้าหมายที่กำหนดไว้ในการพัฒนาคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้น 3) เนื้อหา เป็นสาระความรู้ที่กำหนดไว้ให้สัมพันธ์สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรูปแบบ 4) กระบวนการ เป็นขั้นตอนหรือลำดับของการจัดกิจกรรมการนิเทศ กำหนดบทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในแต่ละขั้นตอนเพื่อให้การนิเทศบรรลุผล 5) การวัดและประเมินผล เป็นแนวทางในการวัดและประเมินผลการนิเทศที่จัดขึ้นตามรูปแบบที่ช่วยให้เห็นถึงประสิทธิภาพของรูปแบบและการบรรลุวัตถุประสงค์

2. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช พบว่า รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช มี 5 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการนิเทศ และการวัดและประเมินผล โดยกระบวนการนิเทศตามรูปแบบมีชื่อว่า “PELAD Model” มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการดำเนินงาน (Planning) ขั้นตอนที่ 2 การให้ความรู้และเสริมพลังครู (Educating & Empowering Teachers) ขั้นตอนที่ 3 การขับเคลื่อนการปฏิบัติ (Leading the Action) ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและการนิเทศกำกับติดตาม (Assessing & Supervising) ขั้นตอนที่ 5 การพัฒนาและสะท้อนผล (Developing & Reflecting) และสำหรับผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช สรุปได้ดังนี้

3.1 ครูผู้รับการนิเทศมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.80 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.57 และพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ครูผู้รับการนิเทศมีความสามารถในการจัดการเรียนรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.36 และพบว่าค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 ครูผู้รับการนิเทศมีเจตคติต่อการจัดการเรียนรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 และพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช พบว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 และพบว่าค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยรูปแบบการนิเทศมีความถูกต้อง ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะที่เกิดจากผลการวิจัย

1.1.1 การวางแผนการดำเนินงาน หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาควรนำรูปแบบไปใช้เป็นกรอบในการวางแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดเป้าหมายการนิเทศที่ชัดเจน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการจำเป็นของครูผู้สอนในด้านการจัดการเรียนรวม ทั้งบูรณาการแผนการนิเทศเข้ากับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนพัฒนาครูของสถานศึกษา

1.1.2 การให้ความรู้และเสริมพลังครู ควรใช้รูปแบบเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี และความมั่นใจของครูในการจัดการเรียนรวม ตลอดจนส่งเสริมให้ครูตระหนักถึงคุณค่าและบทบาทของตนในการพัฒนาผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม

1.1.3 การขับเคลื่อนการปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้นิเทศควรนำรูปแบบไปใช้ในการสนับสนุนและขับเคลื่อนการจัดการเรียนรวมในชั้นเรียนจริง โดยส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่าง และส่งเสริมการใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน

1.1.4 การประเมินและการนิเทศกำกับติดตาม ควรนำรูปแบบไปใช้เป็นแนวทางในการนิเทศกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ การสะท้อนผลจากการปฏิบัติจริง และการประเมินเพื่อพัฒนา มากกว่าการตรวจสอบ เพื่อช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรวมได้อย่างตรงจุดและสอดคล้องกับสภาพจริงของห้องเรียน

1.1.5 การพัฒนาและสะท้อนผล ควรส่งเสริมให้ครูและผู้นิเทศใช้ผลจากการนิเทศมาสะท้อนคิดร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ นวัตกรรม และแนวปฏิบัติที่ดีด้านการจัดการเรียนรวม รวมทั้งนำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงรูปแบบการนิเทศให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้การพัฒนาสมรรถนะครูและคุณภาพผู้เรียนเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับครู

1.2.1 ครูควรนำกระบวนการจัดการเรียนรวมไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ทั้งด้านความสามารถ ความต้องการจำเป็นพิเศษ และบริบทของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสในการเรียนรู้อย่างเท่าเทียม

1.2.2 ครูควรใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนในชั้นเรียนรวมอย่างเป็นระบบ ผ่านการวางแผน ปฏิบัติ สะท้อนผล และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

1.2.3 ครูควรเปิดใจและมีส่วนร่วมในการนิเทศอย่างสร้างสรรค์ ทั้งการรับคำชี้แนะ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสะท้อนผลร่วมกับผู้นิเทศและเพื่อนครู เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรวมและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้

1.2.4 ครูควรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรวม โดยเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการใช้สื่อเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความหลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวมในบริบทสถานศึกษาที่แตกต่างกัน

2.2 การติดตามผลระยะยาวของรูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวมต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้และผลลัพธ์ผู้เรียน

2.3 การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวมโดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรวมในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 (2545). ฉบับที่ 3 (2553) และฉบับที่ 4 (2562)**. กรุงเทพฯ: ครุสภาลาดพร้าว.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2562). **แนวปฏิบัติการจัดการเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา**. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2561). **การบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี**. กรุงเทพฯ : แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134/ตอนที่ 40 เมษายน 2560.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580**. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก 13 ตุลาคม 2561.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). **แนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับสถานศึกษา**. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษและเรียนร่วม สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช. (2565). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564**. นครศรีธรรมราช : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช.
- Blandul, V. C. (2010). International approaches to inclusion of children with special educational needs in mainstream education. *Problems of Education in the 21st Century*, 21, 29.

ชื่อเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีด้วยกระบวนการกระจำจ่านิยามผลสานความร่วมมือ
 ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การประเมินเพื่อเรียนรู้และการสะท้อนการเรียนรู้ สำหรับนักเรียน
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ชื่อผู้วิจัย นางอนงค์ ศูนย์กลาง

ตำแหน่งและวิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเพื่อศึกษาผลการพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีด้วยกระบวนการกระจำจ่านิยามผลสานความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การประเมินเพื่อเรียนรู้และการสะท้อนการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดี จำนวน 6 ด้าน รวมทั้งสิ้น 18 แผน แบบทดสอบคุณลักษณะพลเมืองดีก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 6 ฉบับ และแบบประเมินการปฏิบัติตนตามคุณลักษณะพลเมืองดีก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 6 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลด้านประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach) ของแผนการจัดการเรียนรู้โดยการหาค่าเฉลี่ยของผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (ระดับมาก) ด้านประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Empirical Approach) ของแผนการจัดการเรียนรู้โดยการนำผลการทดลองใช้กลุ่มเล็กมาหาละเอียดของคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมระหว่างเรียนและคะแนนจากการทดสอบหลังเรียนของคุณลักษณะพลเมืองดีแต่ละด้าน แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด (75/75) และเปรียบเทียบคุณลักษณะพลเมืองดีก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการทดสอบ Wilcoxon Signed-Rank Test ด้วยโปรแกรม SPSS ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีด้วยกระบวนการกระจำจ่านิยามผลสานความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การประเมินเพื่อเรียนรู้และการสะท้อนการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีด้านความซื่อสัตย์สุจริต การเสียสละ ความรับผิดชอบ การมีวินัย การเคารพ และการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีประสิทธิภาพเชิงเหตุผลอยู่ในระดับดีมากซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดทั้ง 6 ด้าน มีประสิทธิภาพเชิงประจักษ์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดทั้ง 6 ด้าน และนักเรียนมีคุณลักษณะพลเมืองดีก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนมีคุณลักษณะพลเมืองดีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทั้ง 6 ด้าน

คำสำคัญ : คุณลักษณะพลเมืองดี; กระบวนการกระจำจ่านิยาม; ความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง; การประเมินเพื่อเรียนรู้; การสะท้อนการเรียนรู้

บทนำ

การเป็นพลเมืองดีของชาติและโลกเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560, (2560), น. 14-17; ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน Centre for SDG Research and Support: SDG Move), 2564) พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจะต้องเป็นผู้ที่มีสำนึกรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และมีจิตสาธารณะเป็นคุณธรรมประจำใจ รวมไปถึงต้องเป็นผู้มีวินัย มีเหตุผล แสดงออกซึ่งสิทธิเสรีภาพได้อย่างเหมาะสม ไม่ละเมิดผู้อื่น ประเด็นสำคัญคือ มีความรับผิดชอบต่อสังคม กระตือรือร้นและมีส่วนร่วมกับสังคม (กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2559, น. 30) ผลการพัฒนาความเป็นพลเมืองที่ผ่านมามีพบว่า คนไทยส่วนใหญ่ยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี, 2559, น. 43) นักเรียนไทยยังขาดวินัย ขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม ไม่สามารถควบคุมตนเอง มีพฤติกรรมตามใจตนเอง ทำงานไม่เป็นระบบ ไม่ตรงต่อเวลาและไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาของสังคม (นันทมนัส รอดทัศนาศ, 2554, น. 2-3) สอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) ของไทย ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ความรับผิดชอบต่อสังคม ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัย ความอดทน และใฝ่เรียนรู้ อยู่ในระดับพอใช้เท่านั้น (รุ่งฤดี กล้าหาญ, ดวงเดือน ศาสตราภรณ์ และสายสมร เฉลยกิตติ, 2558, น. 59) นักเรียนยังขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, น. 9) นักเรียนส่วนใหญ่ขาดระเบียบวินัยและขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (พิเชษฐ ยิ่งตรง, 2560, น. 172-174) นักเรียนยังขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน และด้านเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม (ธเนต เข้มข้นเขตการ, 2559, น. 112) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความเป็นพลเมืองทุกด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านการเห็นคุณค่า เคารพผู้อื่น ด้านการมีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ ด้านการเคารพสิทธิของผู้อื่น ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านความเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม และด้านการยอมรับความแตกต่าง อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2565, น. 151-152) คุณลักษณะที่จำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ ด้านการรับผิดชอบต่อการใช้ของส่วนรวม รองลงมาคือ ด้านการถือปฏิบัติหน้าที่ ด้านการเคารพสิทธิ ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ และด้านการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ (ธนวรรณ เหมบาสัตย์, 2565, น. 219-221) กล่าวได้ว่า การพัฒนาความเป็นพลเมืองดียังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากนักเรียนยังขาดความตระหนักถึงความสำคัญของ ความซื่อสัตย์สุจริต การเสียสละ ความรับผิดชอบต่อสังคม การมีวินัย การเคารพ และการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน รวมทั้งการมีคุณลักษณะพลเมืองดีด้านต่าง ๆ เหล่านี้อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์

เช่นเดียวกับผลการสังเคราะห์คุณลักษณะพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนบ้านแจรง (ปอเกีย-พลินอุทิศ 1) พบว่า นักเรียนยังขาดคุณลักษณะพลเมืองดีในหลายด้าน ได้แก่ 1) การไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และชุมชน โดยมีพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างชัดเจน เช่น การทิ้ง

ขยะไม่เป็นที่ การไม่ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา การไม่ปฏิบัติตามคำสอนของผู้ปกครองและครู รวมทั้งกฎ ระเบียบและข้อบังคับของโรงเรียน 2) การใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา การเอาเปรียบและสร้างความเดือดร้อนหรือความรำคาญให้ผู้อื่น และการละเมิดสิทธิของผู้อื่น โดยมีพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างชัดเจน เช่น ขกต่อยกันเมื่อแก้ปัญหาไม่ได้ การเล่นและส่งเสียงดังในห้องเรียน การแก่งกันด้วยความรุนแรง การเอาเปรียบผู้ที่ด้อยกว่า การไม่ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น 3) การปฏิบัติตนโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด โดยมีพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างชัดเจน เช่น ปกปิดความจริง โยนความผิดให้ผู้อื่น ไม่ยอมรับผิดหรือผลการกระทำ 4) การขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว โดยมีพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างชัดเจน เช่น ไม่ตั้งใจเรียน ไม่ส่งการบ้าน ไม่ทำความสะอาดบริเวณและห้องเรียน ไม่ได้กำหนดและมอบหมายงานให้ หลบหลีกหรือเกี่ยงกันทำงาน 5) ขาดการเสียสละ โดยมีพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างชัดเจน เช่น เพิกเฉยต่อการช่วยเหลือผู้อื่นแม้สามารถทำได้ การขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การคำนึงถึงสิ่งตนเองต้องการเป็นหลัก และ 6) ใช้สาธารณสมบัติโดยไม่คำนึงถึงความคุ้มค่าทำลายสาธารณสมบัติ และขาดการเอาใจใส่ดูแลรักษาสาธารณสมบัติ เช่น การใช้อุปกรณ์และเครื่องมือของโรงเรียนแล้วจัดเก็บไม่เป็นที่ (สี กรรไกร กาว ฟุตบอล วอลเลย์บอล เครื่องมือเกษตรและอื่นๆ) ไม่ช่วยกันดูแลรักษาเครื่องมือที่ใช้งานร่วมกัน การใช้อุปกรณ์และเครื่องมือโดยไม่คำนึงถึงความคุ้มค่า ไม่ใส่ใจในการปิดน้ำ ปิดไฟและปิดพัดลมเมื่อเลิกใช้งาน การขีดเขียนโต๊ะเก้าอี้ ผนังห้องต่าง ๆ รวมทั้งการขาดจิตอาสา และประเด็นสำคัญคือ ปัญหาเหล่านี้ทวีความรุนแรงมากขึ้นตามระดับชั้นของนักเรียน

ผลจากการศึกษาสาเหตุพบว่า 1) โรงเรียนบ้านแจรง (ปอเกีย พลินอุทิศ 1) เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนในความรับผิดชอบ 8 ชั้นเรียน แต่มีครูประจำการเพียง 6 คน ครูผู้สอนต้องรับผิดชอบจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากกว่า 1 ชั้นเรียน ตลอดจนมีภาระงานที่เกี่ยวข้องอีกจำนวนมาก ส่งผลให้ครูผู้สอนขาดการศึกษาค้นคว้าหาวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดี และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการให้ความรู้เป็นหลัก ขาดการสร้างคามตระหนักและการเห็นคุณค่าในสิ่งที่เรียนรู้ ตลอดจนนักเรียนไม่ได้ลงมือปฏิบัติจริงในการพัฒนาคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องในทุกระดับชั้น 2) ปัญหาครอบครัว เนื่องจากการขายแรงงานต่างถิ่นและการหย่าร้างทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ต้องอาศัยอยู่ญาติ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า เป็นหลัก ส่งผลโดยตรงต่อความรักความอบอุ่น ขาดการดูแลและอบรมบ่มนิสัย และ 3) การเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้นของนักเรียน การเลียนแบบพฤติกรรมของวัยรุ่นในชุมชน การเสพสื่อโซเชียลโดยไม่ได้กรอง รวมทั้งขาดทักษะการวิเคราะห์ผลกระทบของการปฏิบัติตนด้านต่าง ๆ สาเหตุเหล่านี้มีผลโดยตรงต่อการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและไม่เป็นที่พึงปรารถนา

ผลจากการสังเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะพลเมืองดี พบว่า ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ความรู้ความเข้าใจ การเห็นคุณค่าหรือเจตคติ และการปฏิบัติตน และพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองหรือความเป็นพลเมืองจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องยกระดับทั้งความรู้ความสามารถ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และเจตคติ (Disposition) (กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2559, น. 24) เช่นเดียวกับแนวคิดที่ว่า ความเป็นพลเมืองดีเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่มีการแสดงออกถึงการมีความรู้ความเข้าใจ ความคิดหรือเจตคติ และการปฏิบัติตนในทางที่ดีงามต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคม (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2561, น 2) และ

ผลการวิจัยที่พบว่า คุณลักษณะด้านความรับผิดชอบ จำแนกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้และเข้าใจในคุณค่าของความรับผิดชอบ ความศรัทธาในการเป็นผู้มีความรับผิดชอบ และการแสดงออกถึงความรับผิดชอบ (ศุภมิตร ศิริโสภณภักดิ์, 2560, น. 166) โดยหลักการสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ความเป็นพลเมือง ต้องไม่ใช่กิจกรรม “การบรรยาย” ต้องเน้นและใช้ “กิจกรรม” กับ “การลงมือปฏิบัติ” หรือการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม “กระบวนการคิด วิเคราะห์ และฝึกปฏิบัติ” ครูผู้สอนมีบทบาทในฐานะ “วิทยากรกระบวนการ” โดยการเชื่อมโยงการเรียนรู้กับประสบการณ์จริงในวิถีชีวิตทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในความเป็นพลเมือง (อัญชลี ธีระสา, 2562, น. 30) กล่าวได้ว่า หากต้องการพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีต้องใช้วิธีการหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่สามารถพัฒนาได้ทั้งความรู้ความเข้าใจ การตระหนักในคุณค่า และการได้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดเป็นนิสัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ว่า การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ควรเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ใช้กลวิธีการทำงานเป็นทีมและวิถีประชาธิปไตย เน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัย ได้ฝึกคิดอย่างเป็นระบบและเชื่อมโยงเหตุผลเชิงจริยธรรม พร้อมทั้งให้มีการกำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำ ประเมินผลและให้กำลังใจหรือเสริมแรงทางบวก (วันพูนัย กระแสสรุป, 2566, น. 226-229) กล่าวได้ว่า การพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครบองค์สาม คือ ความรู้ความเข้าใจ การตระหนักหรือเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตน และการได้ลงมือปฏิบัติจริง

ผลจากการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์วิธีการที่เหมาะสมกับการพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีพบว่า กระบวนการกระจ่างค่านิยม (Values Clarification) เป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด และรู้จักตัดสินใจเลือกหรือพิจารณาค่านิยมหรือความเชื่อที่มีความสำคัญต่อชีวิตของนักเรียนด้วยตนเอง โดยปราศจากการบ่อนความรู้ ความคิด ความเชื่อให้ผู้เรียน (มณีวัฒน์ ชัยประเสริฐ, 2558, น. 21) เน้นการพัฒนาค่านิยมที่พึงประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและเกิดความตระหนักศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติจนเกิดเป็นนิสัย นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาการคิดของนักเรียนให้สามารถคิด เลือกและตัดสินใจได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในยุคปัจจุบัน เช่น การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน การใช้เหตุผลในการตัดสินใจเลือก และการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมตามบทบาท (สกล สุขสวัสดิ์, 2559, น. 67) ทั้งนี้ผู้ที่เกิดความกระจ่างค่านิยมจะมีการทบทวนการกระทำก่อนลงมือปฏิบัติ ผลการกระทำอาจทำให้เกิดผลดีมากกว่าผลทางลบ และจากการที่นักเรียนเกิดความเข้าใจในการทำความกระจ่างค่านิยมของตนเองแล้วจะทำจนเป็นนิสัย สามารถพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองว่า ค่านิยมใดที่ตนเองควรยึดถือและปฏิบัติและอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมเดิมได้ เนื่องจากกระบวนการกระจ่างค่านิยมจะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับทิศทางชีวิต ซึ่งจะบรรลุได้เพราะรู้ที่จะแสวงหาทางเลือกเพื่อการตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดไว้ (อดิธอร์ ตัญญาญจน์, 2562, น. 7) หรือกล่าวได้ว่า เป็นกระบวนการที่บุคคลสามารถเลือกค่านิยมโดยอาศัยความรู้สึกนึกคิดของตน และการวิเคราะห์พฤติกรรมว่าจะเลือกแสดงพฤติกรรมอย่างไรเมื่ออยู่ในภาวะที่ต้องเลือกและช่วยในการกำหนดว่าการเลือกพฤติกรรมเช่นนั้นจะมีเหตุผลหรือไม่ ผลที่ได้รับจากค่านิยมนี้จะนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีแนวทางในการดำเนินชีวิตในวิถีทางที่แต่ละคนพอใจและเป็น

การสร้างสรรค์สังคมด้วย เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดหลักความมีเหตุผล โดยเน้นการพิจารณาผลที่ตามมาและกระตุ้นให้เกิดความพอใจ เห็นคุณค่าที่จะปฏิบัติตาม ใช้กิจกรรมต่าง ๆ เป็นเครื่องนำทางแทนการใช้เนื้อหาสาระ เน้นใช้การสังเกตและการฝึกปฏิบัติ (กิตติ กลิ่นหอม, 2563, น. 22-23) โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บุคคลประสบความสำเร็จพอใจในคุณภาพชีวิตของตน มองเห็นชีวิตเป็นสิ่งที่มีความหมาย เห็นคุณค่าของตนเองของผู้อื่นและโลก และเพื่อให้เป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคมที่ตนมีส่วนร่วมคือ มีสัมพันธภาพที่ดีต่อครอบครัว ต่อเพื่อนร่วมงาน และต่อกลุ่มสังคม (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2550, น. 148) กล่าวได้ว่า กระบวนการกระจ่างค่านิยม (Values Clarification) เป็นกระบวนการที่มุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจ ความคิดหรือเจตคติ และเน้นการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดเป็นนิสัย ซึ่งสอดคล้องและครอบคลุมกับองค์ประกอบสำคัญของคุณลักษณะพลเมืองดี

จากสภาพและปัญหาของการขาดคุณลักษณะพลเมืองดีของนักเรียนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีคุณลักษณะสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ในส่วนของมาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีด้วยกระบวนการกระจ่างค่านิยมผสมผสานความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การประเมินเพื่อเรียนรู้และการสะท้อนการเรียนรู้
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีด้วยกระบวนการกระจ่างค่านิยมผสมผสานความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การประเมินเพื่อเรียนรู้และการสะท้อนการเรียนรู้
3. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีด้วยกระบวนการกระจ่างค่านิยมผสมผสานความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การประเมินเพื่อเรียนรู้และการสะท้อนการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

2. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแจรน (พอเกีย-พลินอุทิศ 1) ปีการศึกษา 2567 จำนวน 12 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีด้วยกระบวนการกระจำง คำนิยมพสานความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การประเมินเพื่อเรียนรู้และการสะท้อนการเรียนรู้ จำนวน 6 ด้าน รวมทั้งสิ้น 18 แผน

3.2 แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมือง ดี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 28 ข้อ สำหรับผู้เชี่ยวชาญประเมิน

3.3 แบบทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดี จำนวน 6 ฉบับ

3.4 แบบประเมินการปฏิบัติตนตามคุณลักษณะพลเมืองดี จำนวน 6 ฉบับ

4. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีด้วยกระบวนการกระจำง คำนิยมพสานความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การประเมินเพื่อเรียนรู้และการสะท้อนการเรียนรู้ มีขั้นตอน การสร้างและพัฒนา ดังนี้ 1) ดำเนินการสร้างในปีการศึกษา 2564 โดยการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ หลักสูตร ศึกษาและสังเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะพลเมืองดี ศึกษาและสังเคราะห์แนวทางการพัฒนา คุณลักษณะพลเมืองดี สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้กระบวนการกระจำง คำนิยมเพื่อการพัฒนา คุณลักษณะพลเมืองดี กำหนดนิยาม ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะพลเมืองดีที่ต้องการพัฒนา จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมกับองค์ประกอบของ คุณลักษณะพลเมืองดี ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการกระจำง คำนิยม สร้างเครื่องมือวัดผลให้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ ประเมินประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach) ของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ยแล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงตามคำแนะนำและ ข้อสังเกตของผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองใช้กลุ่มย่อย (One by One) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 คน ในปีการศึกษา 2565 เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ใน สถานการณ์จริง สังเคราะห์ปัญหาแล้วดำเนินการพัฒนาและปรับปรุง 2) ประเมินประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Empirical Approach) โดยนำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีไปทดลองใช้กลุ่มเล็ก (Small Group) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 คน ในปีการศึกษา 2566 เครื่องมือที่ใช้ใน การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบทดสอบคุณลักษณะพลเมืองดีก่อนและหลังการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ จำนวน 6 ฉบับ และแบบประเมินการปฏิบัติตนตามคุณลักษณะพลเมืองดีก่อนและหลังการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 6 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมระหว่างเรียน และคะแนนจากการทดสอบหลังเรียนของคุณลักษณะพลเมืองดีแต่ละด้าน แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์

ประสิทธิภาพที่กำหนด สังเคราะห์ปัญหาและดำเนินการพัฒนาและปรับปรุง และ 3) ผลการพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดี นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ภาคสนาม (Field Try-out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 คน ในปีการศึกษา 2567

4.2 แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดี โดยการศึกษาแนวทางและวิธีการสร้างแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) กำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องการประเมินความเหมาะสม ได้แก่ สารสำคัญหรือความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ หรือกระบวนการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล สร้างประเด็นคำถามในแต่ละองค์ประกอบหลัก รวมทั้งสิ้น 28 ข้อ กำหนดเกณฑ์การประเมินและเกณฑ์การแปลความหมายจำแนกเป็น 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด โดยเกณฑ์ขั้นต่ำในการพิจารณาว่าแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีมีความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 หรือมีความเหมาะสมในระดับมากขึ้นไป

4.3 แบบทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดี จำนวน 6 ฉบับ โดยแต่ละฉบับจำแนกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก เพื่อวัดด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานของคุณลักษณะพลเมืองดี ตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก เพื่อวัดด้านด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกพฤติกรรมเพื่อการพัฒนาตน และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ 4 ตัวเลือก เพื่อวัดด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เกี่ยวกับการเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตนตามคุณลักษณะพลเมืองดี โดยมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนาประกอบด้วย การศึกษาและวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ ศึกษาหลักการ วิธีการและขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ และตัวอย่างแบบทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดี สร้างแบบทดสอบให้ครอบคลุมจุดประสงค์ การเรียนรู้ นำแบบทดสอบทั้ง 6 ฉบับ เสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมทั้ง 5 คนเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Validity) นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) พบว่า แบบทดสอบทุกข้อทั้ง 6 ฉบับมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 นำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 60 คน ในปลายภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โดยเป็นโรงเรียนในเครือข่ายเดียวกัน นำคะแนนที่ได้จากการไปทดลองใช้กับนักเรียนทุกคนมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพเพียงพอมาใช้

4.4 แบบประเมินการปฏิบัติตนตามคุณลักษณะพลเมืองดี จำนวน 6 ฉบับ มีรายละเอียดขั้นตอนการสร้างและพัฒนาประกอบด้วย การศึกษานิยาม ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะพลเมืองดีทั้ง 6 ด้าน สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินคุณลักษณะพลเมืองดีทั้ง 6 ด้าน สร้างแบบประเมินการปฏิบัติตนตามคุณลักษณะพลเมืองดีแต่ละด้านโดยกำหนดข้อความซึ่งเป็นพฤติกรรมที่นักเรียนควรปฏิบัติได้ให้ครอบคลุมกับตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะพลเมืองดีในแต่ละด้าน

กำหนดเกณฑ์การประเมินและเกณฑ์การแปลความหมายเป็น 4 ระดับคือ ปรับปรุง พอใช้ ดี และดีเยี่ยม นำแบบประเมินการปฏิบัติตนตามคุณลักษณะพลเมืองดีทั้ง 6 ด้าน เสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมทั้ง 5 คนเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Validity) โดยการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมที่กำหนดกับพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละตัวชี้วัด และดำเนินการปรับและแก้ไขการใช้ภาษาตามคำแนะนำและข้อสังเกตของผู้เชี่ยวชาญ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 นำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีทั้ง 6 ด้าน เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach) และนำไปทดลองใช้กลุ่มย่อย (One by One) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 คน ในปีการศึกษา 2565

5.2 นำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีทั้ง 6 ด้าน ไปทดลองใช้กลุ่มเล็ก ในปีการศึกษา 2566 เพื่อหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Empirical Approach)

5.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีทั้ง 6 ด้าน ไปทดลองภาคสนาม ในปีการศึกษา 2567 เพื่อศึกษาผลการพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดี

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 หาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล โดยนำผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีทั้ง 6 ด้าน โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน มาหาค่าเฉลี่ยทั้งรายข้อ รายด้านและโดยรวมแล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดคือ ระดับมาก

6.2 หาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ โดยนำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีไปทดลองใช้กลุ่มเล็กกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 คน ในปีการศึกษา 2566 นำผลการปฏิบัติกิจกรรมระหว่างเรียนของนักเรียนทุกคนมาหาค่าร้อยละเพื่อหาประสิทธิภาพของกระบวนการ และนำผลการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนทุกคนมาหาค่าร้อยละเพื่อหาประสิทธิภาพของผลลัพธ์ แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดคือ 75/75

6.3 เปรียบเทียบคุณลักษณะพลเมืองดีก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการนำคะแนนการทดสอบก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้าน และผลการแบบประเมินการปฏิบัติตนตามคุณลักษณะพลเมืองดีก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้าน มาเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยการทดสอบ Wilcoxon Signed-Rank Test โดยใช้โปรแกรม SPSS

สรุปผลการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีด้วยกระบวนการกระจำจ่านิยาม ผสานความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การประเมินเพื่อเรียนรู้และการสะท้อนการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับ

การจัดการเรียนรู้ในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ตามมาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข รวมทั้งสิ้น 18 แผน ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดี จำนวน 6 ด้าน ได้แก่

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีด้านความซื่อสัตย์สุจริต จำนวน 3 แผน

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีด้านการเสียสละ จำนวน 3 แผน

1.3 แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีด้านความรับผิดชอบ จำนวน 3 แผน

1.4 แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีด้านการมีวินัย จำนวน 3 แผน

1.5 แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีด้านการเคารพ จำนวน 3 แผน

1.6 แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีด้านการเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน จำนวน 3 แผน

2. แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีด้วยกระบวนการกระจำจ่านิยม ผสานความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การประเมินเพื่อเรียนรู้และการสะท้อนการเรียนรู้ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเชิงเหตุผลอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ระดับมาก) ทั้ง 6 ด้าน และมีประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (75/75) ทั้ง 6 ด้าน

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีด้วยกระบวนการกระจำจ่านิยม ผสานความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การประเมินเพื่อเรียนรู้และการสะท้อนการเรียนรู้ มีคุณลักษณะพลเมืองดีก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนมีคุณลักษณะพลเมืองดีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทั้ง 6 ด้าน

ข้อเสนอแนะ

จากประสบการณ์ที่ได้ระหว่างดำเนินการวิจัยและองค์ความรู้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะจำแนกเป็น 2 ด้านดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 เจาะใจความสำเร็จ การพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1.1.1 กระบวนการกระจำจ่านิยมครอบคลุม 3 องค์ประกอบหลักและ 7 ขั้นตอน สำหรับภารกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรตระหนักและให้ความสำคัญกับประเด็นหลักดังต่อไปนี้

1) องค์ประกอบที่ 1 การเลือก (Choosing) ควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ผลกระทบของทางเลือกทั้งด้านผลดีและผลเสียที่มีต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคมจากทางเลือกที่นักเรียนแต่ละคนนำเสนอ โดยครูผู้สอนไม่ตัดสินถูกหรือผิด เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม และไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ ที่อาจเป็นการโน้มน้าวหรือชักจูงนักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนประเมินค่าและตัดสินใจเลือกแนวทางของตนเองอย่างอิสระ

2) องค์ประกอบที่ 2 การให้คุณค่า (Prizing) ควรให้ความสำคัญกับการเสริมแรงทางบวกเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถเพียงพอสำหรับการปฏิบัติกิจกรรมในขั้นตอนนี้ รวมทั้งการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ภาษาเขียน เช่น การเขียนคำให้ถูกต้อง การเรียบเรียงประโยคที่สมบูรณ์ การใช้ภาษาที่สุภาพและเหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคน เพื่อให้นักเรียนได้ชิ้นงานสำหรับการนำเสนอที่ภาคภูมิใจ

3) องค์ประกอบที่ 3 การปฏิบัติ (Action) ครูผู้สอนควรให้คำแนะนำทั้งในช่วงก่อนการลงมือปฏิบัติหรือการวางแผนว่า นักเรียนต้องปฏิบัติอะไรและปฏิบัติอย่างไร มีลำดับการปฏิบัติก่อนหลังอย่างไร ในระหว่างปฏิบัติควรสังเกตว่านักเรียนสามารถปฏิบัติตามที่วางแผนไว้หรือไม่ นักเรียนประเมินตนเองได้หรือไม่ อย่างไร รวมทั้งหากนักเรียนมีปัญหาระหว่างการลงมือปฏิบัติสามารถขอคำแนะนำจากครูผู้สอนได้ และหลังการปฏิบัติควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหา และเสนอแนะแนวทางสำหรับการปรับปรุงหรือพัฒนาเพื่อให้นักเรียนตัดสินใจเลือกแนวทางของตนเอง

1.1.2 ครูผู้สอน บทบาทสำคัญคือ การเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในส่วนของการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ จัดทำและพัฒนาสื่อ เครื่องมือวัดและประเมินผลให้สอดคล้องและครอบคลุมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การมีข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้แบบเปิด การไม่ตัดสินผิดถูก ชั่วดี ถูกต้องและไม่ถูกต้อง การเป็นกัลยาณมิตร และการเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนทั้งกาย วาจา และใจ เน้นการใช้คำถามระดับสูงเพื่อเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การให้ข้อมูลย้อนกลับนักเรียนรายบุคคลและช่วยเหลือให้นักเรียนทุกคนบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

1.1.3 นักเรียน บทบาทสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดี ประกอบด้วย การกล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็น การยอมรับความคิดเห็นตามหลักเหตุและผล การมีความมั่นใจ มีอิสระในการคิดหรือทดลอง และรับรู้ความสามารถของตนเอง โดย การลงมือปฏิบัติเพื่อพิสูจน์สิ่งที่ตนเลือก การประเมินตนเอง การวิเคราะห์ผลการปฏิบัติ การสรุปและหาแนวทางหรือวิธีการสำหรับการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

1.1.4 ผู้ปกครอง มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดี ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน หน่วยงานต่าง ๆ และชุมชนเพื่อการพัฒนา การเป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน การติดตามและช่วยเหลือนักเรียนในความรับผิดชอบให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งสะท้อนการดำเนินการทั้งในด้านความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางหรือวิธีการสำหรับพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีของนักเรียนในความรับผิดชอบ

1.1.5 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชนในทุกระดับ ควรเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการปฏิบัติตน การช่วยให้คำแนะนำ ตักเตือนเมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การสะท้อนคุณลักษณะพลเมืองดีของนักเรียนในแต่ละปี การศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับโรงเรียนและครูผู้สอนในการทำโครงการหรือออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพและบริบท

1.2 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ นอกเหนือจากการคำนึงถึงความถูกต้องของสาระการเรียนรู้ และตรงตามหลักสูตรแล้ว กิจกรรมการเรียนรู้ ภาระงานหรือสิ่งที่ต้องการให้นักเรียนปฏิบัติต้องเหมาะสมกับวัย สภาพและบริบทของผู้เรียนและชั้นเรียน รวมทั้งเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ต้องครอบคลุมทั้งพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ นักเรียนที่มีความรู้ ทักษะหรือประสบการณ์เดิมไม่เพียงพอควรได้รับการช่วยเหลือเพื่อที่จะเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ใหม่ เช่น การให้คำแนะนำ การอธิบายเพิ่มเติม และการยกตัวอย่างประกอบ นักเรียนได้ประเมินตนเองและมีโอกาสสะท้อนการเรียนรู้ นำเสนอความสำเร็จหรืออธิบายข้อผิดพลาดหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้น มีการนำผลการประเมินระหว่างการเรียนรู้สะท้อนกลับให้ผู้เรียนอย่างรวดเร็วและเหมาะสม ใช้แหล่งเรียนรู้หรือสื่อการเรียนรู้หรือตัวอย่างประกอบที่หลากหลายและกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์จากแหล่งเรียนรู้หรือสื่อการเรียนรู้หรือกรณีตัวอย่าง

1.4 การนำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีทั้ง 6 ด้านไปใช้ ควรพิจารณาถึงความเหมาะสมกับวัย สภาพและบริบทของผู้เรียนและชั้นเรียน และดำเนินการปรับกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียน เช่น ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียน วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของนักเรียน ปัญหาที่นักเรียนหรือชุมชนกำลังประสบอยู่ เป็นต้น

1.5 การพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีไม่มีสูตรสำเร็จตายตัว ทั้งนี้เนื่องจากมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ไม่สามารถควบคุมได้เช่น ความแตกต่างระหว่างบุคคล สภาพและบริบทของนักเรียนและชั้นเรียนในแต่ละปีการศึกษาที่แตกต่างกัน การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคลในทุกด้านก่อนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ครูผู้สอนได้สารสนเทศสำหรับการวิเคราะห์ทางเลือกเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางเพื่อพัฒนานักเรียน ประเด็นสำคัญคือ ไม่ควรยึดติดเพียงหลักการหรือกระบวนการใด กระบวนการหนึ่งเท่านั้น แต่ควรเป็นการผสมผสานแนวคิดหรือหลักการที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดที่นักเรียนจะพึงได้รับ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 การศึกษาเปรียบเทียบผลการพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีด้วยกระบวนการกระจายค่านิยมกับวิธีการสอนหรือกระบวนการเรียนรู้แบบอื่น

2.2 การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละระดับชั้น

2.3 การสังเคราะห์รูปแบบหรือกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละระดับชั้น

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2559). *การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

https://web.parliament.go.th/assets/portals/95/filenewspar/95_322_file.pdf

กิตติ กลิ่นหอม. (2563). *การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำค่านิยมผสมผสานแนวคิดระบบคุณลักษณะเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี]. ThaiLis. https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=49&RecId=2567&obj_id=10781&showmenu=no

ธนวรรณ เข็มบาสัย. (2565). *รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 2*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม]. ThaiLis. https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=34&RecId=9157&obj_id=61365&showmenu=no

ธเนต เข้มเนตรการ. (2559). *การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองระเวียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม]. ThaiLis. https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=440131&query=Array&s_mode=Array&date_field=date_create&date_start=2566

นันท์มนัส รอดทัศน. (2554). *การจัดทำคู่มือจัดกิจกรรมพัฒนาความมีวินัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตวิเทศบางบอน*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. SWU IR. https://ir.swu.ac.th/jspui/bitstream/123456789/99179/1/Nanmanat_R.pdf

พิเชษฐ ยังตรง. (2560). *กลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานการศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์]. dpu.ac.th. <https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/160992.pdf>

- มณีวัฒน์ ชัยประเสริฐ. (2558). *ผลการใช้กระบวนการการกระจายอำนาจนิยามเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านผาสำราญ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]. ThaiLis. https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=57&RecId=51243&obj_id=466440
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 134. ตอนที่ 40 ก. หน้า 14-17
- รุ่งฤดี กล้าหาญ, ดวงเดือน ศาสตราภรณ์ และสายสมร เกลยกิตติ. (2558). *การพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายของไทยในศตวรรษที่ 21* (รายงานการวิจัย). สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). <https://www.niets.or.th/th/catalog/view/494/40>
- วันทนี กระแสกร. (2566). *รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย]. MCU Digital Collection. <https://e-thesis.mcu.ac.th/storage/8ACBNrLGOShIB6InGs8bflAJZ9mZMW3rfrRXzbE5.pdf>
- ศุภมิต ศิริโสภณภักดิ์. (2560). *การพัฒนาแบบเพื่อเสริมสร้างค่านิยมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. ThaiLis. https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=499167&query=Array
- ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Centre for SDG Research and Support: SDG Move). (2564). *Sustainable Development Goals: SDGs*. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. <https://www.sdgmove.com/intro-to-sdgs/>
- สกล สุขสวัสดิ์. (2559). *การพัฒนาค่านิยมความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ที่จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจายอำนาจนิยามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. ThaiLis. https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=97&RecId=8998&obj_id=47187&showmenu=no
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *การศึกษาความเป็นพลเมืองของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ* (รายงานการวิจัย). สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. สำนักงาน. https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ 2560-2579*. พรึกหวานกราฟฟิค.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2565). รายงานผลการประเมินคุณธรรม
จริยธรรม และความเป็นพลเมืองของผู้เรียนทุกช่วงชั้น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. <https://www.moe.go.th/wp-content/uploads/2022/09/05>

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2550). *วิธีการจัดการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 6). ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
อติอร ตัญญาญจน์. (2562). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยโดยใช้*

กระบวนการการระจ่างค่านิยมเพื่อส่งเสริมความซื่อสัตย์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น.

[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chula Digital Collection.

<https://digital.car.chula.ac.th/cgi/viewcontent.cgi?article=10818&context=chula>

อัญชลี ถิระสา. (2562). *คุณลักษณะการรู้ด้านเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด*

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ,

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม]. ThaiLis. [https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.](https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=34&RecId=8100&obj_id=60267)

[php?Int_code=34&RecId=8100&obj_id=60267](https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=34&RecId=8100&obj_id=60267)

ชื่อเรื่อง ผลของการใช้โปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบประยุกต์ขั้นสูง ในการพัฒนาสมรรถภาพด้านความอดทนของระบบหัวใจและไหลเวียนเลือด ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ชื่อผู้วิจัย นายสหโชค กิจนิจชีว์
ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย โรงเรียนพรหมพิกุลทอง
สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาและสร้างโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบประยุกต์ขั้นสูง ในการพัฒนาสมรรถภาพด้านความอดทนของระบบหัวใจและไหลเวียนเลือด ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรหมพิกุลทอง 2) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างก่อนและหลังการทดสอบสมรรถภาพด้านความอดทนของระบบหัวใจ และไหลเวียนเลือด ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรหมพิกุลทอง 3) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างก่อนและหลังการทดสอบสมรรถภาพด้านความคล่องแคล่วว่องไว ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรหมพิกุลทอง โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรหมพิกุลทอง จังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนนักเรียน 30 คน (ชาย 15 คน และหญิง 15 คน) โดยผู้ทดสอบเพศชายใช้นามสมมุติว่า (M) และผู้ทดสอบเพศหญิงใช้นามสมมุติว่า (W) แทนชื่อผู้ทดสอบ เพื่อผู้ทดสอบจะไม่ได้รับผลกระทบใดๆจากการทดลองวิจัยนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1. โปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบประยุกต์ขั้นสูง (Ultimate Training) 2. แบบทดสอบสมรรถภาพและเกณฑ์มาตรฐาน (กรมพลศึกษา, 2562) 3. แบบบันทึกผลการทดสอบ

คำสำคัญ : โปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบประยุกต์ขั้นสูง / ความอดทนระบบหัวใจและไหลเวียนเลือด / ความคล่องแคล่วว่องไว

บทนำ

เด็กและเยาวชนนับเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศชาติ เพราะประเทศชาติจะเจริญ และพัฒนาได้รวดเร็วต้องอาศัยเด็กและเยาวชนในชาติที่มีศักยภาพ มีคุณภาพ ซึ่งหมายถึงเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถทางสติปัญญา มีสุขภาพแข็งแรง มีสมรรถภาพทางกายดีแล้วย่อมส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงาน รวมถึงบุคลิกภาพดีตามไปด้วย ดังนั้นการส่งเสริมพัฒนาการในด้านสมรรถภาพร่างกายควรเริ่มกันตั้งแต่ในระดับพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเด็กในวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่สำคัญที่สุดของชีวิต เพราะเป็นช่วงในการพัฒนา และเตรียมตัวเพื่อก้าวเข้าสู่วัยทำงานและ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเด็กในช่วงนี้จะมีการพัฒนาทุกๆ ด้านอย่างรวดเร็วที่เห็นได้ ชัดเจน คือ พัฒนาการด้านร่างกาย มีการเปลี่ยนแปลงในด้านขนาดของร่างกาย ซึ่งสามารถเห็น ได้จากโครงสร้างของกระดูก และกล้ามเนื้อ ที่ส่งผลให้อัตราความสูงเด็กเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และมีน้ำหนักเพิ่มขึ้น สัมพันธ์กับการเจริญเติบโตของร่างกาย นอกจากนี้ยังมีพัฒนาการในด้านอื่นๆ ควบคู่ไปด้วย ซึ่งสิ่งที่ช่วยให้เด็กในวัยนี้มีการพัฒนาในด้านขนาดของร่างกาย สมรรถภาพ ทางกายได้นั้น มีปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน เช่น การโภชนาการที่ดี การออกกำลังกายรวมไป ถึงการพักผ่อนและการนอนหลับที่เพียงพอด้วย

พลศึกษาเป็นศาสตร์หนึ่งที่มีบทบาทและความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนทั้งทางกาย ทักษะ ความรู้ คุณธรรม และเจตไปพร้อมๆ กัน โดยการใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นชื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ เพราะพลศึกษาเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้และบรรลุจุดมุ่งหมายปลายทางโดยหวังว่า เมื่อเติบโตขึ้นจะได้เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ เป็นคนที่มีคุณภาพ เพราะการเล่นกีฬาหรือการเรียนสอน พลศึกษาจะช่วยพัฒนานักเรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และเป็นพลเมืองที่ดีในสังคม สอดคล้องกับ วาสนา คุณาภิสิทธิ์ (2539, 23) ที่กล่าวไว้ว่ากระบวนการทางการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเพิ่มพูนและพัฒนาร่างกายมนุษย์ให้ดีขึ้น หรือกล่าวไว้ว่า พลศึกษา คือเราที่มุ่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการ ทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และทักษะ โดยใช้กิจกรรมการออกกำลังกายหรือกีฬาต่างๆ เป็นสื่อของการเรียน และสอดคล้องกับ วรศักดิ์ เพียรชอบ (2548: 1) ได้กล่าวถึง พลศึกษาไว้ว่า พลศึกษาช่วย ให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทั้งในด้านร่างกาย ด้านทักษะ ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม และด้านคิตที่ดีไปพร้อมๆ กัน โดยใช้กิจกรรมพลศึกษาและกีฬาเป็นสื่อให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้และมีการพัฒนาการด้วยการ มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง

สมรรถภาพทางกายมีความสำคัญยิ่งต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกคนเพราะสมรรถภาพทางกายเป็นตัวบ่งชี้ความสามารถในการใช้ร่างกายของแต่ละบุคคลในชีวิตประจำวันนี้ ประสิทธิภาพเพียงใด รวมทั้งเป็นเครื่องบ่งชี้ที่แสดงถึงการมีสุขภาพร่างกายที่ดีอีกด้วย ซึ่งบุคคลที่ มีสมหมายทางกายที่ดีนั้นสามารถเป็นกำลังสำคัญในกลไกของการพัฒนาประเทศชาติได้ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่อาศัยคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา สามารถจัดการความเสี่ยงและปรับผังเข้ากับการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งมี ส่วนร่วมในการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย โดยการสร้างเสริมสุข ภาวะของ

คนไทยไปมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ (สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) และแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560 - 2561) ได้มุ่งหวังให้ ภาพกีฬาเป็นส่วนสำคัญของวิถีชีวิตและส่งเสริมให้ประชาชนทุกภาค ส่วนมีน้ำใจนักกีฬาและคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ ประกอบกับมีองค์ ความรู้ด้านการกีฬา อันจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนากีฬาไทยสู่ความเป็นเลิศในระดับสากล องค์ประกอบพื้นฐานทางด้านสมรรถภาพทางกายที่สำคัญ คือ ความแข็งแรง (Strength) ความอดทนของกล้ามเนื้อ (Muscular Endurance) และความอดทนของระบบไหลเวียนโลหิต และระบบหายใจ (Cardiovascular Endurance and Respiratory System) (สุนต นวกิจกุล, 2520) และองค์ประกอบที่มีผลต่อความสามารถทางกาย ก็คือ ความสามารถในการทำงานประสานกันของ ระบบไหลเวียนโลหิต หัวใจ และระบบหายใจ ดังที่ เมเยอร์สและเบลช (Meyers and Blesh, 1962: 232 - 235) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีสมรรถภาพทางกายดี มีความสามารถในการทำงานได้ดี แสดง ว่าระบบไหลเวียนโลหิต หัวใจ และระบบหายใจ จะต้องทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาและพัฒนาระบบหัวใจ และไหลเวียนเลือดโดยใช้โปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบประยุกต์ขั้นสูง ให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้รายวิชาพลศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรหมพิบูลทอง เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความสามารถของระบบหัวใจและไหลเวียนเลือดที่ดียิ่งขึ้นตามเป้าหมายของผู้วิจัยที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาและสร้างโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบประยุกต์ขั้นสูง ในการพัฒนาสมรรถภาพด้านความอดทนของระบบหัวใจและไหลเวียนเลือด ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรหมพิบูลทอง
2. เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างก่อนและหลังการทดสอบสมรรถภาพด้านความคล่องแคล่วว่องไว ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรหมพิบูลทอง
3. เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างก่อนและหลังการทดสอบสมรรถภาพด้านความอดทนของระบบหัวใจ และไหลเวียนเลือด ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรหมพิบูลทอง

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรหมพิบูลทอง จำนวน 116 คน การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีดำเนินการทดสอบพลังของกล้ำเนื้อด้วยวิธีการทดสอบกระโดดไกล โดยนำค่าระยะทาง (เซนติเมตร) ที่ได้ของผู้ทดสอบที่มีค่ามากที่สุดไปหาผู้ทดสอบที่ได้ค่าน้อยที่สุด นำมาตัดลำดับผู้ทดสอบที่มีค่ามากที่สุด 43 คน และผู้ทดสอบที่มีค่าน้อยที่สุด 43 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรหมพิบูลทอง จำนวน 30 คน ได้รับการฝึกโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบประยุกต์ขั้นสูง (Ultimate Training) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผ่านผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา จำนวน 3 ท่าน ครูผู้สอนวิชาพลศึกษา จำนวน 2 ท่าน ค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ (Item Objective Congruence: IOC) เท่ากับ 0.95 ทำการฝึก สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 40 นาที

เกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion criteria)

1. กลุ่มตัวอย่างสมัครใจเข้าร่วมการวิจัยและยินยอมในใบแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย
2. ไม่มีโรคประจำตัวที่เป็นอุปสรรคต่อการออกกำลังกาย
3. เป็นนักเรียนในสังกัด โรงเรียนพรหมพิบูลทอง
4. ต้องผ่านเกณฑ์ประเมินคัดเลือกความพร้อมก่อนการออกกำลังกาย
5. กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

เกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria)

1. กลุ่มตัวอย่างไม่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัย และไม่ยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย
2. กลุ่มตัวอย่างแสดงความประสงค์ไม่เข้าร่วมดำเนินงานวิจัยอีกต่อไป
3. เกิดเหตุสุดวิสัยทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมการวิจัยได้อีกต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย

1. โปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบประยุกต์ขั้นสูง มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้
 - ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร คู่มือเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกออกกำลังกาย
 - สร้างโปรแกรมโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบประยุกต์ขั้นสูง (Ultimate Training) ที่มีรูปแบบท่าฝึกผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยประยุกต์จากทฤษฎีการเคลื่อนไหวตามจังหวะ (Dynamic Rhythm)
 - ผ่านการตรวจหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ (Item Objective Congruence: IOC) เท่ากับ 0.95
2. แบบทดสอบสมรรถภาพ (กรมพลศึกษา, 2562) มีดังนี้
 - แบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวด้วยวิธี วิ่งเก็บของ (วินาที)
 - แบบทดสอบความอดทนของระบบหัวใจไหลเวียนเลือดด้วยวิธี วิ่งระยะไกล

รายละเอียดการเก็บข้อมูลการวิจัย

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับทฤษฎี หลักการ เอกสารที่เกี่ยวข้องในการวิจัย
2. จัดเตรียมอุปกรณ์และสถานที่ในการวิจัย
3. กลุ่มตัวอย่างทุกคน ได้รับการอธิบายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์วิธีการเก็บข้อมูลวิจัยโดยละเอียด
4. ผู้วิจัยทำการทดสอบสมรรถภาพทางกายกับกลุ่มตัวอย่างก่อนเริ่มการฝึก
5. กลุ่มทดลองทำการฝึกโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบประยุกต์ขั้นสูง (Ultimate Training) ดังนี้
 - สัปดาห์ที่ 1-2 ทำการฝึกการเคลื่อนไหวแบบเดี่ยว 5 รูปแบบ รูปแบบละ 40 วินาที พักระหว่างเปลี่ยนรูปแบบ 30 วินาที
 - สัปดาห์ที่ 3-4 ทำการฝึกการเคลื่อนไหวแบบสลับ 5 รูปแบบ รูปแบบละ 40 วินาที พักระหว่างเปลี่ยนรูปแบบ 30 วินาที
 - สัปดาห์ที่ 5-6 ทำการฝึกการเคลื่อนไหวแบบผสม 5 รูปแบบ รูปแบบละ 40 วินาที พักระหว่างเปลี่ยนรูปแบบ 30 วินาที
 - สัปดาห์ที่ 7-8 ทำการฝึกการเคลื่อนไหวแบบระบบ 2 รูปแบบ รูปแบบละ 60 วินาที พักระหว่างเปลี่ยนรูปแบบ 30 วินาที

6. เมื่อฝึกครบ 8 สัปดาห์ทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว และความเร็วของกลุ่มตัวอย่าง

7. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อนำมาใช้ในการสรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย น้ำหนัก ส่วนสูง ความคล่องแคล่วว่องไว และความอดทนของระบบหัวใจไหลเวียนเลือดด้วย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2. เปรียบเทียบภายในกลุ่มของค่าเฉลี่ย ความคล่องแคล่วว่องไว และความอดทนของระบบหัวใจและไหลเวียนเลือด ก่อนและหลังการฝึกโปรแกรมของกลุ่มทดลอง ด้วยสถิติ Paired Sample t-test ทดสอบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

สรุปผลการวิจัย

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลน้ำหนัก ส่วนสูง ดัชนีมวลกาย น้ำหนักของกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27.03 กิโลกรัม และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.87 ส่วนสูงของกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 123.93 เซนติเมตร และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.16 ดัชนีมวลกายของกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.33 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.78

2. จากการศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบประยุกต์ขั้นสูง ในการพัฒนาสมรรถภาพด้านความอดทนของระบบหัวใจและไหลเวียนเลือด ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อน และหลังการทดลอง พบว่า ก่อนการฝึกโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบประยุกต์ขั้นสูง มีค่าเวลาเฉลี่ยต่อวินาทีอยู่ที่ 8.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.81 และหลังการฝึกโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบประยุกต์ขั้นสูง มีค่าเวลาเฉลี่ยต่อวินาทีอยู่ที่ 7.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.55 แสดงถึงนักเรียนมีความสามารถด้านความอดทนของระบบหัวใจและไหลเวียนเลือดมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

3. จากการศึกษาผลของโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบประยุกต์ขั้นสูง ที่มีต่อความคล่องแคล่วว่องไวของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อน และหลังการทดลอง พบว่า ก่อนการฝึกโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบประยุกต์ขั้นสูง มีค่าเวลาเฉลี่ยต่อวินาทีอยู่ที่ 48.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 4.47 และหลังการฝึกโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบประยุกต์ขั้นสูง มีค่าเวลาเฉลี่ยต่อวินาทีอยู่ที่ 46.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 4.36 แสดงถึงนักเรียนมีความคล่องแคล่วว่องไวที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจใช้วิธีการกำหนดสีเพิ่มขึ้น ในการวัดความสามารถในการทดสอบ ปฏิกริยาตอบสนองของผู้เรียนให้มีความท้าทายซับซ้อนมากยิ่งขึ้น
2. นำไปปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะสมกับนักเรียนในทุกช่วงวัย และสอดคล้องกับการใช้ทรัพยากร ในแต่ละโรงเรียนที่มีความแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมพลศึกษา. (2539). การศึกษาสมรรถภาพทางกายของนักเรียน ระดับอายุ 10-12 ปี. (2549). วันที่ค้นข้อมูล 18 มิถุนายน 2568, เข้าถึงได้จาก <http://www.nectec.or.th/courseware/Program/excel/0001.html>
- กรมพลศึกษา และสำนักวิทยาศาสตร์การกีฬา. (2562). คู่มือแบบทดสอบและเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของเด็กเยาวชนและประชาชนไทย.-- กรุงเทพฯ : กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2548). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เฮาส์ ออฟ เคอร์ มีสท์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สำนักทดสอบทางการศึกษาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- วรศักดิ์ เพียรชอบ. (2548). รวบรวมความเกี่ยวกับปรัชญา หลักการสอน วิธีสอน และการวัดเพื่อประเมินผลทางพลศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาสนา คุณาอภิสิทธิ์. (2539). การสอนพลศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2563). การออกกำลังกายสำหรับเด็กวัย 6-12 ปี. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2568, จาก <https://www.thaihealth.or.th>
- สุนต นวกิจกุล. (2520). การสร้างสมรรถภาพทางกาย. กรุงเทพฯ : แผนกวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชื่อเรื่อง	ผลการจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับกระบวนการปัญหา STEPS ที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน รายวิชา คณิตศาสตร์พื้นฐาน 2 (ค21102) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี
ชื่อผู้วิจัย	นางสาวพรรณชฎมน ทวีศักดิ์ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน รายวิชา คณิตศาสตร์พื้นฐาน 2 (ค21102) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี หลังจากใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับกระบวนการปัญหา STEPS ในการจัดการเรียนรู้เทียบกับเกณฑ์การผ่านร้อยละ 70 ตามค่าเป้าหมายของโรงเรียน 2) เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียน และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS ในการแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน รายวิชา คณิตศาสตร์พื้นฐาน 2 (ค21102)

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี จำนวน 3 ห้องเรียน รวมทั้งหมด 116 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าร้อยละ (Percentage) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน รายวิชา คณิตศาสตร์พื้นฐาน 2 (ค21102) จำนวน 6 คาบ คาบละ 50 นาที 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ (ข้อละ 1 คะแนน) รวม 10 คะแนน 3) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาด้านคณิตศาสตร์แบบอัตนัยแสดงวิธีทำ จำนวน 4 ข้อ รวม 20 คะแนน 4) แบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS เรื่อง แก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 116 คน มีคะแนนเฉลี่ย 8.42 คะแนน (จาก 10 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 84.20 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.08 2) ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 14.23 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 3) นักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา 5 STEPS ในการแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.50

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es, กระบวนการแก้ปัญหา 5 STEPS, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาด้านคณิตศาสตร์

บทนำ

การจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางคณิตศาสตร์เป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญ เนื่องจาก คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญสำหรับการพัฒนาคน เป็นวิชาที่ว่าด้วยเหตุผล กระบวนการคิด และการแก้ปัญหา สามารถคาดการณ์วางแผน ตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวันอย่างยิ่ง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งล้วนต้องอาศัยความรู้ ทางคณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานความคิดพื้นฐาน ในการสร้างองค์ความรู้และการทำงาน รวมทั้งสามารถนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2550) เป้าหมายหลักของการ จัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นไปที่การจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาคณิตศาสตร์ไป พร้อม ๆ กับการพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ (สสวท., 2554, หน้า 5) คณิตศาสตร์มีบทบาทช่วย พัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนและรอบคอบ ช่วยให้การคาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา และนำไป ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้องเหมาะสม (สวก. และสพฐ., 2551, หน้า 1) คณิตศาสตร์ยังเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล การคิดเชื่อมโยงอย่าง มีระบบ การคิดวิเคราะห์อย่างมีขั้นตอนและมีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอนต้องพัฒนา รูปแบบสร้างนวัตกรรมกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะและกระบวนการทาง คณิตศาสตร์ ควรมุ่งพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มากกว่า การสอนที่เน้นเนื้อหาสาระเพราะ จัดการเรียนรู้แบบบรรยายนั้น ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทนได้ สอดคล้องกับทฤษฎีความจำสองกระบวนการ (Two – Process Theory of Memory) ของแอกลิสัน และชิฟริน

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้ 5Es คือ กระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ โดยผู้สอนตั้งคำถาม กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการทางความคิดหาเหตุผล จนค้นพบความรู้หรือแนวทางการแก้ปัญหาที่ถูกต้องได้ด้วย ตนเอง สรุปเป็นหลักการกฎเกณฑ์ หรือวิธีการในการแก้ปัญหา และสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในการควบคุม ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่าง กว้างขวาง (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ 2545, หน้า 136) การสอนแบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ เป็น กระบวนการที่ผสมผสานระหว่างการใช้กระบวนการคิดและทักษะต่าง ๆ เพื่อที่จะแก้ปัญหาหรือค้นหาคำตอบ ทำให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ได้ และสามารถสร้างเป็นองค์ความรู้ของนักเรียนเอง (สสวท., 2554, หน้า 18) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ซึ่งเป็นแนวคิดในการสร้างกระบวนการ แก้ปัญหา STEPS สำหรับการจัดการเรียนรู้ 5Es เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้อะไรคือการสืบเสาะหา ความรู้หรือวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry cycle) ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ที่เชื่อว่า การเรียนรู้นั้น เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในของ ผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตัวเอง โดยการนำเอาประสบการณ์หรือสิ่งที่พบเห็นมาเชื่อมโยงกับ ความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม เพื่อสร้างเป็นความเข้าใจของตนเอง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี, 2554) กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5Es มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การสร้างความสนใจ

(Engagement) 2) การสำรวจและค้นหา (Exploration) 3) การ อธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) 4) การ ขยายความรู้ (Elaboration) และ 5) การประเมินผล (Evaluation)

กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา (Polya, 1957: 6-21) เป็นกระบวนการแก้ปัญหาที่ยอมรับ กันโดยทั่วไป และนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย การใช้วิธีการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยาจะช่วยให้มองเห็นภาพรวม ในการแก้ปัญหา และช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะการ แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงขึ้น กระบวนการแก้ปัญหตามแนวคิดของโพลยา (Polya) ได้เสนอขั้นตอนการ แก้ปัญหาไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจปัญหา พิจารณาว่า อะไร คือ ข้อมูล อะไร คือ สิ่งไม่รู้ อะไร คือเงื่อนไขของปัญหา ต้องการให้หาอะไร คำตอบอยู่ในรูปแบบใด รวมทั้งพิจารณาถึงเงื่อนไขที่ให้เพียงพอจะ แก้ปัญหาหรือไม่เกินความจำเป็นหรือขัดแย้งกันเองหรือไม่ ขั้นที่ 2 วางแผนการแก้ปัญหา เป็นขั้นตอนที่ สำคัญมากต้องพิจารณาว่าจะแก้ปัญหาด้วยวิธีใด แก้อย่างไร ค้นหาความสัมพันธ์ ความเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลที่ รู้กับที่ไม่รู้ในปัญหา ขั้นที่ 3 ดำเนินการตามแผน เป็นขั้นลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ตรวจสอบความเป็นไปได้ ของแผน ตรวจสอบในแต่ละขั้นตอนที่ปฏิบัติว่าถูกต้องหรือไม่ เพิ่มเติมรายละเอียดที่จำเป็นเพื่อความชัดเจน แล้วลงมือปฏิบัติจนกระทั่ง พบคำตอบหรือพบวิธีการแก้ปัญหาได้ ขั้นที่ 4 ตรวจสอบผล เป็นการตรวจสอบที่ได้ ในแต่ละขั้นตอนที่ผ่านมาเพื่อดูความ ถูกต้องของคำตอบและวิธีการในการแก้ปัญหา พิจารณายังมีคำตอบอื่น หรือวิธีการแก้ปัญหาวีธีอื่นๆอีก หรือไม่ แล้วตรวจว่าผลลัพธ์ตรงกันหรือไม่ ปรับปรุงวิธีการแก้ปัญหาให้กะทัดรัด ชัดเจนและเหมาะสม ตลอดจนขยายแนวคิดในการแก้ปัญหาในกว้างขวางขึ้นและยังอาจปรับเปลี่ยนบางเงื่อนไข เพื่อหา ข้อสรุปและสรุปผลการแก้ปัญหาในรูปทั่วไป จะเห็นว่าการแก้ปัญหตามรูปแบบของโพลยามีขั้นตอนที่ ชัดเจน ทำให้นักเรียนฝึกคิดแก้ปัญหาย่างเป็นขั้นตอน ถ้านักเรียนได้ใช้การแก้ปัญหตามขั้นตอนของโพลยา น่าจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ดีขึ้น จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS ที่พัฒนามาจาก กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทาง คณิตศาสตร์ เรื่อง แก๊งโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน รายวิชา คณิตศาสตร์พื้นฐาน 2 (ค21102) ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน รายวิชา คณิตศาสตร์ พื้นฐาน 2 (ค21102) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ม.1/2, ม.1/5 และ ม.1/6) หลังจากรับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS เทียบกับ เกณฑ์การผ่านร้อยละ 70 ตามค่าเป้าหมายของโรงเรียน
2. เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับ กระบวนการแก้ปัญหา STEPS ในการแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แบบแผนที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบกลุ่มเดียว ทดสอบหลังเรียน (One group posttest only design) ดังแผนภาพ
แผนภาพที่ 1

E-group	X	O
กลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม	ให้สิ่งทดลอง	สังเกตผลหลังทดลอง
นักเรียน ม.1/2, 1/5 และ 1/6 จำนวน 116 คน	การจัดการเรียนรู้แบบสืบ เสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับ กระบวนการแก้ปัญหา STEPS	- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการ แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การ แก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน - ความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการ จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS

2. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้อง 2, 5 และ 6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
นนทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 3 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 116 คน เนื่องจาก
ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 3 ห้องที่กล่าวมา

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้ 5Es
ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS

2.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วย

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน
- 2) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน
- 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es
ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS

3. เนื้อหาที่ใช้

การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน รายวิชา คณิตศาสตร์พื้นฐาน2 (ค21102) ระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี
พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560

4. ระยะเวลาในการทดลอง

จำนวน 6 คาบ คาบละ 50 นาที

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS ของผู้วิจัย หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นการสร้างความสนใจ ขั้นการสำรวจและค้นคว้า ขั้นการอธิบาย ขั้นการขยายความรู้ และขั้นการประเมินผล โดยนำกระบวนการแก้ปัญหา STEPS 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

S : Search ระดมสมอง ค้นหาคำสำคัญ และวิเคราะห์ประเด็นปัญหา

T : Translate แปลง “ข้อความ” เป็น “สมการสัดส่วน”

E : Execute ลงมือแก้ปัญหาตามลำดับขั้นตอน

P : Prove พิสูจน์ ตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบและความสมเหตุสมผลของคำตอบ

S : Share แบ่งปัน ร่วมอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอหน้าชั้นเรียนมาบูรณาการ

ในขั้นตอนการอธิบายและขยายความรู้ของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es

2. ปัญหาทางคณิตศาสตร์ หมายถึง สถานการณ์ที่เกี่ยวกับคณิตศาสตร์ซึ่งเผชิญอยู่และต้องการค้นหา คำตอบโดยที่ยังไม่รู้วิธีการหรือขั้นตอนที่ได้คำตอบของสถานการณ์นั้นในทันที และการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ หมายถึง กระบวนการในการประยุกต์ความรู้ทางคณิตศาสตร์ ขั้นตอน กระบวนการ ยุทธวิธีแก้ปัญหา และ ประสพการณ์ที่มีอยู่ไปใช้ในการค้นหาคำตอบของปัญหาทางคณิตศาสตร์

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในด้านความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การคิดวิเคราะห์และคิดแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน รายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน 2 (ค21102) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ (ข้อละ 1 คะแนน) รวม 10 คะแนน

4. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ หมายถึง การหาคำตอบของปัญหาหรือสถานการณ์ ที่กำหนด โดยใช้ความรู้และประสพการณ์ที่มีอยู่ในกระบวนการแก้ปัญหา STEPS ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์แบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ (ข้อละ 5 คะแนน) รวม 20 คะแนน

6. เครื่องมือที่ใช้

6.1 เครื่องมือวิจัยที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน รายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน 2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ (ข้อละ 1 คะแนน) รวม 10 คะแนน (ผู้วิจัยสร้างเอง)

2) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ แบบอัตนัย แสดงวิธีทำ 4 ข้อ ประเมินผลการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ตามกระบวนการแก้ปัญหา STEPS 4 ขั้นตอน (STEP) เทียบกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์การให้คะแนนการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ตามกระบวนการแก้ปัญหา STEPS

คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
1	ค้นหา วิเคราะห์ข้อมูลสำคัญ หรือเงื่อนไขจากสถานการณ์ที่กำหนดได้
2	ค้นหา วิเคราะห์ข้อมูลสำคัญ หรือเงื่อนไขจากสถานการณ์ที่กำหนด และคิดแปลงสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ เช่น สมการ ได้ถูกต้อง
3	ค้นหา วิเคราะห์ข้อมูลสำคัญ หรือเงื่อนไขจากสถานการณ์ที่กำหนด คิดแปลงสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ เช่น สมการ ได้ถูกต้อง และแสดงวิธีการคำนวณได้ถูกต้อง แต่ไม่ได้ตรวจสอบคำตอบ
4	ค้นหา วิเคราะห์ข้อมูลสำคัญ เงื่อนไขจากสถานการณ์ที่กำหนด คิดแปลงสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ เช่น สมการ ได้ถูกต้อง และแสดงวิธีการคำนวณได้ถูกต้อง ตรวจสอบคำตอบ แต่ไม่สรุปคำตอบจากสถานการณ์ที่กำหนด
5	ค้นหา วิเคราะห์ข้อมูลสำคัญ เงื่อนไขจากสถานการณ์ที่กำหนด คิดแปลงสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ เช่น สมการ ได้ถูกต้อง และแสดงวิธีการคำนวณได้ถูกต้อง ตรวจสอบคำตอบ และสรุปคำตอบจากสถานการณ์ที่กำหนด

3) แบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน รายวิชา คณิตศาสตร์พื้นฐาน 2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5-point Likert Scale) จำนวน 10 ข้อ (ผู้วิจัยสร้างเอง)

เกณฑ์การแปลความหมายของแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ มีดังนี้

- 4.50 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
- 3.50 - 4.49 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก
- 2.50 - 3.49 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
- 1.50 - 2.49 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย
- 1.00 - 1.49 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

7. ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้และกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

สำรวจปัญหาของนักเรียนในการแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน พบว่า นักเรียนไม่สามารถคิดแปลงสถานการณ์หรือปัญหาเป็นแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษากระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา และพัฒนาต่อยอดเป็นกระบวนการแก้ปัญหา STEPS โดยเพิ่มเติมด้านการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ สอดคล้องกับสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการเชื่อมโยงกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาและกระบวนการแก้ปัญหา STEPS

กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา	กระบวนการแก้ปัญหา STEPS	คำอธิบาย
1. ทำความเข้าใจปัญหา (Understand the problem)	S : Search	การค้นหา วิเคราะห์ และระบุประเด็นของปัญหา เช่น เงื่อนไข ข้อมูลจากสถานการณ์และความรู้พื้นฐานที่ต้องใช้
2. วางแผนการแก้ปัญหา (Devise a plan)	T : Translate	การแปลงข้อมูลและความสัมพันธ์จากสถานการณ์เป็นแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ เช่น สมการ
3. ดำเนินการตามแผน (Carry out the plan)	E : Execute	ลงมือแก้ปัญหาจากสถานการณ์ตามลำดับขั้นตอน
4. ตรวจสอบคำตอบ	P : Prove	ตรวจสอบความถูกต้องและความสมเหตุสมผลของคำตอบ
-	S : Share (เพิ่มเติมจาก Polya)	การสื่อสารทางคณิตศาสตร์ นำเสนอ อธิบายแนวคิด วิธีการ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

จากนั้น ผู้วิจัยศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es เพื่อบูรณาการร่วมกับกระบวนการ STEPS ที่พัฒนาจากโพลยา เพื่อออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการบูรณาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะสืบเสาะหาความรู้ 5ES ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS

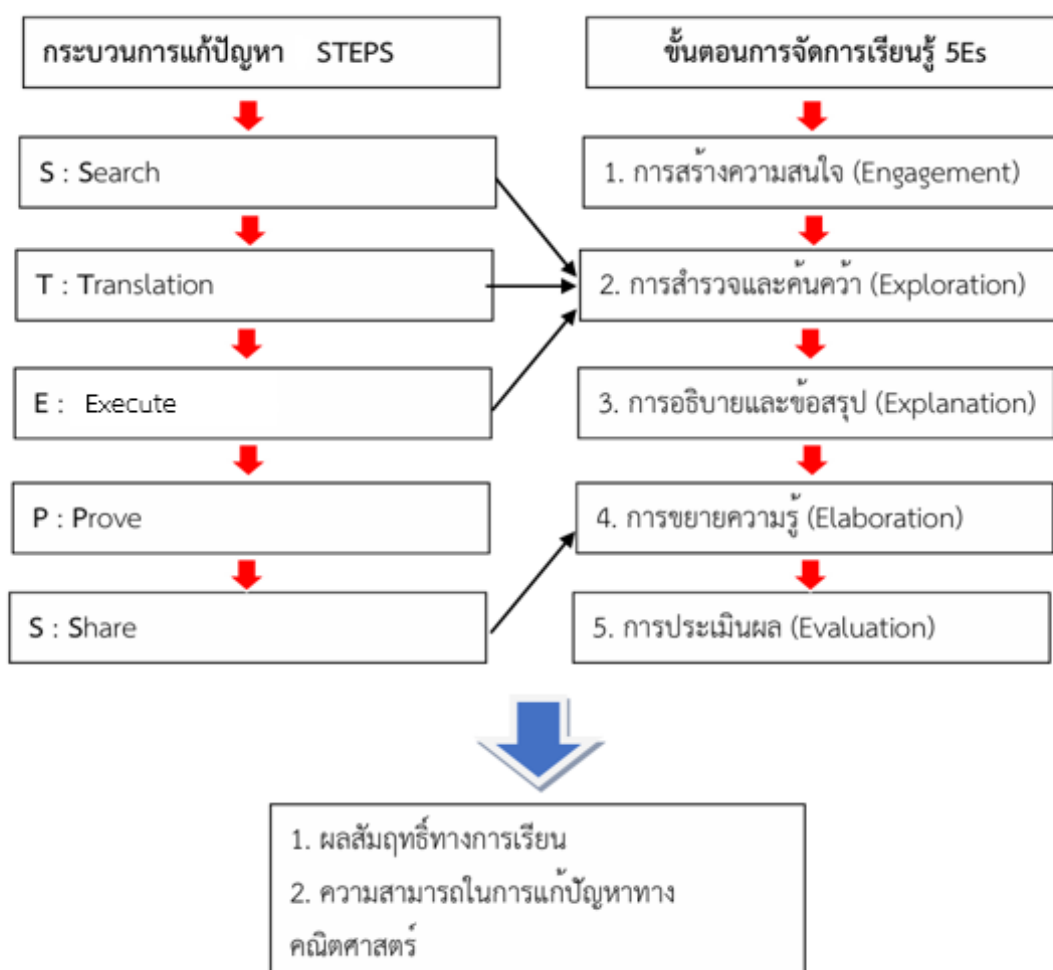
ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ 5Es	การบูรณาการกับกระบวนการแก้ปัญหา		แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
	STEPS	Polya	
Engage	Search	Understand the problem	กระตุ้นความสนใจจากการใช้โจทย์ปัญหาจากสถานการณ์จริงให้ผู้เรียนสำรวจ และตั้งคำถาม
Explore	Translate	Devise a plan	นักเรียนคิดแปลงสถานการณ์เป็นแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ เช่น สมการ แผนภาพ โมเดล ฯลฯ
Explain	Execute	Carry out the plan	นักเรียนใช้คณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา อธิบายขั้นตอน และอภิปราย

ขั้นตอนการจัดการ เรียนรู้แบบสืบเสาะ 5Es	การบูรณาการกับกระบวนการแก้ปัญหา		แนวทางการจัดกิจกรรม การเรียนรู้
	STEPS	Polya	
Elaborate	Prove	Look back	ตรวจสอบความถูกต้องของ คำตอบ และสะท้อนคิดคำตอบ
	STEPS	Polya	
Evaluate	Share	-	ใช้การสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ให้ เหตุผล และนำเสนอ

2. ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน โดยใช้รูปแบบการจัดเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS คาบละ 50 นาที จำนวน 6 คาบ

3. เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบแบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS จำนวน 6 แผน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและปรับแก้ก่อนนำไปใช้สอนจริง

4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสืบเสาะ 5Es ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS

ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS

4.1) การสร้างความสนใจ (Engagement)

ยกตัวอย่างสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ที่นักเรียนสนใจ โดยสามารถสืบค้นเพิ่มเติมหรือให้นักเรียนแต่ละกลุ่มยกตัวอย่างตามความสนใจ

4.2) การสำรวจและค้นคว้า (Exploration)

กระตุ้นให้ผู้เรียนระดมสมองสำรวจปัญหา ค้นคว้า สืบค้นข้อมูล รวมไปถึงความรู้ที่จำเป็นในการหาคำตอบครูผู้สอนทำหน้าที่ Coaching ให้กับนักเรียน โดยร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS

S : Search ระดมสมอง ค้นหาคำสำคัญ และวิเคราะห์ประเด็นปัญหา

T : Translate แปลง “ข้อความ” เป็น “สมการสัดส่วน”

E : Execute ลงมือแก้ปัญหาตามลำดับขั้นตอน

P : Prove พิสูจน์ ตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบและความสมเหตุสมผลของคำตอบ

S : Share แบ่งปัน ร่วมอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอหน้าชั้นเรียนมาบูรณาการ

4.3) การอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation)

ให้นักเรียนอธิบายเพื่อตรวจสอบการวิธีการแก้ปัญหาคำถามถูกต้องและความสมเหตุสมผลของคำตอบร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS ในขั้น P : Prove พิสูจน์ และ S : Share แบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ อภิปราย ถ่ายทอดและสื่อสารกับเพื่อนจากการนำเสนอผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

4.4) การขยายความรู้ (Elaboration)

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกแบบสถานการณ์หรือปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วนจากชีวิตประจำวันหรือชีวิตจริง แล้วดำเนินการแก้ปัญหา ตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบและความสมเหตุสมผล จากนั้นแต่ละกลุ่มนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา

4.5) การประเมินผล (Evaluation)

ครูและนักเรียนจะร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ โดยนักเรียนประเมินตนเองและเพื่อนร่วมประเมิน(Self & Peer Assessment) ในแต่ละคาบให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหรือใบงานรายบุคคลที่สอดคล้องกับการวัดและประเมินผลรายคาบ

5. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ (ข้อละ 1 คะแนน) 10 คะแนน และแบบทดสอบวัดทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน จำนวน 4 ข้อ

6. ให้นักเรียนสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS

7. ให้นักเรียนทำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (μ) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และค่าร้อยละ (%)
2. วิเคราะห์ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ที่เรียนโดยรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับการกระบวนการแก้ปัญหา STEPS ตามเกณฑ์การให้คะแนนการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ตามกระบวนการแก้ปัญหา STEPS ตามตารางที่ 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (μ) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
3. วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับการกระบวนการแก้ปัญหา STEPS เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (μ) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

สรุปผลการวิจัย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้สืบเสาะ 5Es ร่วมกับการกระบวนการแก้ปัญหา STEPS ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์รายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง แก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ม.1/2, 1/5 และ 1/6 จำนวน 116 คน มีคะแนนเฉลี่ย 8.42 คะแนน (จาก 10 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 84.20 สูงกว่าค่าเป้าหมายของสถานศึกษา และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.08 ดังตารางที่ 3 ตารางที่ 3 แสดงคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้สืบเสาะ 5Es ร่วมกับการกระบวนการแก้ปัญหา STEPS ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์รายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง แก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (1/2 , 1/5 และ 1/6)

	N	คะแนนเต็ม	μ	σ
จำนวนนักเรียน	116	10	8.42	1.01

ตารางที่ 4 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้สืบเสาะ 5Es ร่วมกับการกระบวนการแก้ปัญหา STEPS ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์รายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง แก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (1/2 , 1/5 และ 1/6) ที่ไม่ผ่านเกณฑ์และผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

ช่วงคะแนน	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ (%)
คะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 (คะแนน ตั้งแต่ 0 – 6)	0	0
คะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 (คะแนน ตั้งแต่ 7 - 10)	116	100

จากตาราง 4 จะเห็นได้ว่าว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS มีมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์จากการจัดการเรียนรู้ใช้รูปแบบการเรียนรู้สืบเสาะหา 5Es ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS จากเกณฑ์การให้คะแนนการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ตามกระบวนการแก้ปัญหา STEPS ร่วมกับการประเมินตามกระบวนการย่อยในการแก้ปัญหา (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2555, หน้า 127-130) เกณฑ์คุณภาพ 3 ระดับ

1. ความเข้าใจปัญหา
2. การเลือกยุทธวิธีในการแก้ปัญหา
3. การใช้วิธีการในการแก้ปัญหา
4. การสรุปคำตอบ

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน

ความสามารถในการแก้ปัญหา	จำนวนนักเรียน	คะแนนของนักเรียน			
		คะแนนเต็ม	μ	σ	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย
1. ความเข้าใจปัญหา	116	5	3.82	0.22	76.40
2. การเลือกยุทธวิธีในการแก้ปัญหา	116	5	3.60	0.59	72.00
3. การใช้วิธีการในการแก้ปัญหา	116	5	3.26	0.55	65.20
4. การสรุปคำตอบ	116	5	3.33	0.57	66.60
รวม	116	20	14.23	1.66	71.15

จากตารางที่ 5 พบว่า คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ทุกด้าน หากพิจารณารายด้าน พบว่า ความเข้าใจปัญหามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\mu = 3.82$, $\sigma = 0.22$) ด้านการใช้วิธีการในการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\mu = 3.26$, $\sigma = 0.55$)

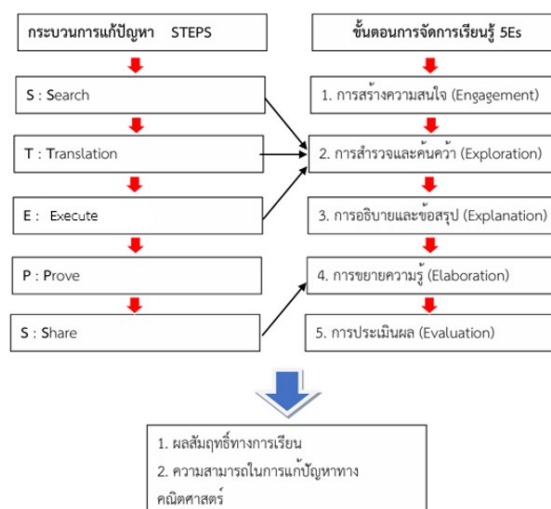
ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับ การใช้กระบวนการแก้ปัญหา STEPS ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์รายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง แก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสัดส่วน จากการทำแบบสอบถามชนิดมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ จากนักเรียนทั้งหมด 116 คน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เข้าใจกระบวนการและขั้นตอนการแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับอัตราส่วน ($\mu = 4.58$, $\sigma = 0.42$) และพึงพอใจด้านแบบทดสอบครอบคลุมเนื้อหาและตรงตามจุดประสงค์น้อยที่สุด ($\mu = 4.31$, $\sigma = 0.51$) ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับการ กระบวนการแก้ปัญหา STEPS ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์รายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง แก๊สทฤษฎีปัญหาเกี่ยวกับ สัดส่วนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (1/2 ,1/5 และ 1/6)

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
	μ	σ	แปลความหมาย
1. กิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้	4.45	0.49	มาก
2. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหา	4.52	0.51	มากที่สุด
3. เนื้อหาการเรียนรู้ลำดับจากง่ายไปหายากได้เหมาะสม	4.57	0.51	มากที่สุด
4. ลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม	4.45	0.49	มาก
5. นักเรียนเข้าใจกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาสมการ	4.58	0.42	มากที่สุด
6. นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้	4.45	0.49	มาก
7. นักเรียนมีความสนใจในรายวิชาคณิตศาสตร์	4.32	0.52	มาก
8. บรรยากาศในชั้นเรียนส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.32	0.52	มาก
9. การวัดและประเมินผลเป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้	4.37	0.51	มาก
10. แบบทดสอบครอบคลุมเนื้อหาและตรงตามจุดประสงค์	4.31	0.57	มาก
สรุปโดยภาพรวม	4.43	0.50	มาก

รูปแบบการจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้ 5Es เป็นกระบวนการที่ผสมผสานระหว่างการใช้ กระบวนการ คิดและทักษะต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาหรือค้นหาคำตอบ ทำให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ได้และ สามารถสร้างเป็นองค์ความรู้ของนักเรียนเอง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี 2554, หน้า 18) เกิดการค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเอง มีการระดมสมอง ใช้กระบวนการกลุ่มในการ วางแผนและลงมือปฏิบัติจริง ตามขั้นตอน รวมทั้งการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ดังนั้น เมื่อนำกระบวนการ แก้ปัญหา STEPS ที่มีแนวคิด พื้นฐานมาจากกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา 4 ขั้นตอน (Polya, 1957 อ้าง ถึงใน สสวท., 2555, หน้า 78)

กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา	กระบวนการแก้ปัญหา STEPS	คำอธิบาย
1. ทำความเข้าใจปัญหา (Understand the problem)	S : Search	การค้นหา วิเคราะห์ และระบุ ประเด็นของปัญหา เช่น เงื่อนไข ข้อมูลจากสถานการณ์และความรู้ พื้นฐานที่ต้องใช้
2. วางแผนการแก้ปัญหา (Devise a plan)	T : Translate	การแปลงข้อมูลและความสัมพันธ์ จากสถานการณ์เป็นแบบจำลอง ทางคณิตศาสตร์ เช่น สมการ
3. ดำเนินการตามแผน (Carry out the plan)	E : Execute	ลงมือแก้ปัญหาจากสถานการณ์ ตามลำดับขั้นตอน
4. ตรวจสอบคำตอบ	P : Prove	ตรวจสอบความถูกต้องและความ สมเหตุสมผลของคำตอบ
-	S : Share (เพิ่มเติมจาก Polya)	การสื่อสารทางคณิตศาสตร์ นำเสนอ อธิบายแนวคิด วิธีการ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับการใช้กระบวนการแก้ปัญหา STEPS ของผู้วิจัย ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์รายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหา เกี่ยวกับอัตราส่วน รายวิชา คณิตศาสตร์ 2 (ค21102) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (1/2, 1/5 และ 1/6) มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 (ค่าเป้าหมายของสถานศึกษา)

1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนเฉลี่ย 8.42 คะแนน (จาก 10 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 84.20 สูงกว่าค่าเป้าหมายของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 และคะแนนรายบุคคลสูงกว่าค่าเป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 100

2) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 71.15 สูงกว่าค่าเป้าหมายของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ร้อยละ 70

3) ด้านความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.59$, $\sigma = 0.50$)

ข้อเสนอแนะ

ครูผู้สอนต้องมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ จึงจะสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และเครื่องมือที่สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม โดยใช้สถานการณ์โจทย์ปัญหาใกล้ตัวที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและความหมายต่อการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาและนิเทศภายใน (Coaching & Mentoring) ทำให้เกิดการสะท้อนคิดร่วมกัน และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เข้มแข็ง รวมไปถึงการสนับสนุนและให้ความสำคัญจากโรงเรียน โดยกำหนดเป็นนโยบายหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน สนับสนุนการพัฒนาตนเองและวิชาชีพของครูอย่างดี

ครูผู้สอนปรับแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ จากสอนเน้นเนื้อหาเป็นกระบวนการและทักษะในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ การจัดกิจกรรมควรมีความยืดหยุ่นและปรับได้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจาก ผู้เรียนมีพื้นฐานไม่เท่ากัน โดยการใช้เกมหรือกิจกรรมทบทวนร่วมกับเทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ การอภิปรายและนำเสนอโดยใช้การสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างระบอบ ผู้สอนอาจจะใช้การนำเสนอผ่านระบบออนไลน์หรือบันทึกวิดีโอสั่นในการฝึกฝนผู้เรียน ปรับบทบาทจากครูเป็น “ผู้บอกคำตอบ” เป็นโค้ชและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นพบและแก้ปัญหาด้วยตนเอง การนิเทศภายในที่มีเป้าหมาย ส่งผลให้พัฒนาครูและสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน อาจจะเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือศึกษานิเทศก์เข้าร่วม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างรอบด้าน

ผู้วิจัยควรศึกษาและทดลองใช้การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบสืบเสาะ 5Es ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหา STEPS กับเนื้อหาคณิตศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ จากนั้นนำเสนอผลการจัดการเรียนรู้ในการประชุมกลุ่มสาระการเรียนรู้ และขยายผลระดับโรงเรียนโดยการนำเสนอวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ต่อยอดเป็นงานวิจัยในชั้นเรียน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน

บรรณานุกรม

- โพลยา, จอร์จ. (2556). วิธีคิดแก้ปัญหา: How to solve it (พิมพ์ครั้งที่ 2). แปลโดย มานพ วงศ์ภัทรทิพย์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สโกเฟลด์, อลัน เอช. (2548). การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์. แปลโดย สุธีระ ประเสริฐสรรพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2554). แนวทางการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ด้วยกระบวนการสืบเสาะ (5Es). สสวท.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). แนวการประเมินสมรรถนะและทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในชั้นเรียน (คู่มือครู). สสวท.
- สุวิทย์ มูลคำ, อรทัย มูลคำ. (2545). การจัดการเรียนรู้เชิงรุก. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อังคณา ธรรมรักษ์. (2564). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะ 5E ต่อการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยศรีปทุม ชลบุรี, 14(2), 59–73. (ThaiJo)
- อภิญา ไผโรจน์. (2562). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับการใช้ทฤษฎีของโพลยา. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 20(1), 45–58. (ThaiJo)
- อุษา จันทรประเสริฐ. (2561). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ 5E ต่อทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารวิชาการราชภัฏนครปฐม, 8(2), 13–27. (ThaiJo)
- ศศิธร โมลา. (2560). ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยรูปแบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา
- จุลจิรา ปิ่นมัน. (2557). ผลการสังเคราะห์รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5Es ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เรื่อง การประยุกต์ของสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา

ชื่อเรื่อง การพัฒนาทักษะ 3Rs8Cs ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการรังสรรค์สังคมดีด้วยสื่อสร้างสรรค์ ในรายวิชาสังคมศึกษา 2 (ส31102) โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี

ชื่อผู้วิจัย นางสาวศิวพร อินทะหล่อ

ตำแหน่งและวิทยฐานะ ครูผู้ช่วย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาทักษะ 3Rs8Cs ของนักเรียน หลังการใช้กิจกรรมรังสรรค์สังคมดีด้วยสื่อสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะ 3Rs8Cs ในรายวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากใช้แบบประเมินการพัฒนาทักษะ 3Rs8Cs ผ่านการจัดทำสื่อวีดิทัศน์สร้างสรรค์เกี่ยวกับปัญหาสังคม และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แบบสอบถามวัดความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้กิจกรรมการรังสรรค์สังคมดีด้วยสื่อสร้างสรรค์ เรื่อง ปัญหาสังคมไทย หรือ ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยรายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน 2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 4 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 152 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ปัญหาสังคมไทย หรือ ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย รายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน 2 รายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน 2 2) ประเมินผลงานโดยใช้เกณฑ์ประเมินการพัฒนาทักษะ 3Rs8Cs ผ่านการจัดทำสื่อวีดิทัศน์สร้างสรรค์เกี่ยวกับปัญหาสังคม เรื่อง ปัญหาสังคมไทย หรือ ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย จำนวน 11 ด้าน และ 3) แบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการสอนแบบสร้างสรรค์สื่อเกี่ยวกับปัญหาสังคม เรื่อง ปัญหาสังคมไทย หรือ ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย รายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 5 ด้าน 29 ข้อ ระยะเวลาในการทดลอง จำนวน 2 คาบ คาบละ 50 นาที สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลสรุปที่ได้จากการวิจัย มีดังนี้

1. ผลการประเมินการพัฒนาทักษะ 3Rs8Cs ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้เกณฑ์ประเมินการพัฒนาทักษะ 3Rs8Cs ผ่านการจัดทำสื่อวีดิทัศน์สร้างสรรค์เกี่ยวกับปัญหาสังคม ค่าเฉลี่ยเลขคณิต เท่ากับ 138.55 คน คิดเป็นร้อยละ 91.15 ของจำนวนนักเรียน โดยมีจำนวนนักเรียนที่มีคะแนนผ่าน

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการสอนแบบสร้างสรรค์สื่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ เท่ากับ 4.70 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.45

คำสำคัญ : ทักษะ 3Rs8Cs, สื่อสร้างสรรค์, การรังสรรค์สังคม, สังคมศึกษา, ปัญหาสังคมไทย, สิทธิมนุษยชน, นักเรียนมัธยมศึกษา

บทนำ

จากการศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2566 - 2570) มีวัตถุประสงค์ เพื่อ พลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” โดยมีเป้าหมายหลักที่ต้องการบรรลุผล 5 ประการ คือ 1. การปรับโครงสร้างผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม 2. การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ 3. การมุ่งสู่สังคมโอกาสและความเป็นธรรม 4. การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน และ 5. การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทโลกใหม่ และตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการมุ่งมั่น ดำเนินการภารกิจหลักตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) โดยขับเคลื่อนการพัฒนาการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัยและการเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 พัฒนาผู้เรียนทุกช่วงวัยจะได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ และมีความพร้อมร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) คือ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อผู้เรียนทุกคน ดังนั้นแล้ว ในปัจจุบันการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ที่ดีนั้น ครูผู้สอนควรจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นผู้มีทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เหมาะสมเพื่อการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 หรือที่เรียกกันว่า 3Rs8Cs ซึ่งเป็นทักษะการเรียนรู้ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาในเรื่องดังกล่าวไว้ โดยแผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมาย ด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ซึ่งทักษะ 8Cs ประกอบด้วย Critical Thinking & Problem Solving คือ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา Creativity & Innovation คือ ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม Cross-cultural Understanding คือ ทักษะความเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรมและกระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม Collaboration, Teamwork & Leadership คือ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ Computing & ICT Literacy คือ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร Career & Learning Skills คือ ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ และ Compassion คือ ความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ให้เกิดแก่ผู้เรียนทุกคน

การจัดเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีจุดหมาย คือ การปลูกฝังส่งเสริม ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทนอดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก บทบาทหน้าที่ของวิชาสังคมศึกษาจึงต้องสามารถเชื่อมโยงสาระอื่นไปยังจุดรวมเดียวกันได้ ก็คือ “การสร้างคนดี” วิชาสังคมศึกษาจึงเป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาพลเมืองของประเทศให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมต้องการ (ชรินทร์ มั่งคั่ง, 2543 : 25, Michael W. Apple อ้างถึงใน สำลี ทองทิพ, 2529: 18-20)

เนื่องจากมนุษย์มีความเชื่อว่า จิตสำนึกแห่งตนของเด็กดั่งามเสมอ สังคมและสิ่งแวดล้อมต่างหากที่ทำให้เด็กมีจิตสำนึกบกพร่อง การปลูกฝังวัฒนธรรมและศีลธรรมจึงเป็นการสร้างสังคมสงบสุข ปราศจากสิ่งชั่วร้าย ให้สิ่งแวดล้อมที่สะอาด เป็นระเบียบ การสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่านั้นช่วยชำระจิตใจของเด็กให้สะอาดบริสุทธิ์ (เกษม วัฒนชัย, 2557 : 25) ดังนั้นแล้ว การออกแบบกิจกรรมและการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา จึงเป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อส่งคุณค่าของประสบการณ์ให้พลเมือง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนผู้เรียนรู้ได้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายและแนวทางในการนำไปใช้อย่างชัดเจนและเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ ซึ่งจุดมุ่งหมายของวิชาสังคมศึกษานั้น มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองไทยและความเป็นพลเมืองโลกที่มีความรอบรู้และมีความรับผิดชอบ ให้เกิดสมรรถนะที่สำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน มีความรู้ที่จะตอบสนองและเป็นพลเมืองที่ดี รอบรู้ และรับผิดชอบทั้งในสังคมโลกและสังคมประเทศ

ทั้งนี้ การจัดหลักสูตรการศึกษากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ได้บรรจุสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคม กฎหมาย สิทธิมนุษยชน เป็นประเด็นหัวข้อสำคัญประการหนึ่ง เนื่องจากโครงสร้างทางสังคมนั้นเป็นองค์ความรู้ในเรื่องขององค์ประกอบที่มีส่วนต่างๆสัมพันธ์กันอย่างมีระเบียบและดำรงอยู่ได้ถาวรตามสมควร โดยเป็นระบบความสัมพันธ์ของสถาบันต่างๆของสังคมในขณะใดขณะหนึ่ง ซึ่งลักษณะของส่วนประกอบต่างๆของสังคมเป็นเสมือนการจำลองภาพนิ่งของระบบความสัมพันธ์ในสังคมมนุษย์ในการกระทำขณะใดขณะหนึ่งที่สมาชิกในสังคมจะมีการกระทำระหว่างกัน เป็นสิ่งเคลื่อนไหวอยู่เสมอ โครงสร้างทางสังคมจึงเป็นเค้าโครงของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมที่มีความเชื่อมโยง ผูกพันระหว่างกันประกอบกับเป็นระบบความสัมพันธ์ของสังคมมนุษย์ ซึ่งอาจแยกองค์ประกอบได้ 3 ประการ คือ กลุ่มสังคม สถาบันทางสังคม และสถานภาพและบทบาท ทั้งนี้ โครงสร้างทางสังคมยังได้กล่าวถึงการจัดระเบียบทางสังคมและบรรทัดฐานทางสังคมซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้แต่ละสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โครงสร้างของสังคมจึงเป็นสิ่งที่ช่วยพยุงให้สังคมมีความมั่นคงถาวร เมื่อกลุ่มทางสังคมและสถาบันทางสังคมถูกขัดเกลากฎการของสังคมทำให้เกิดเป็นคุณสมบัติที่ดีของพลเมืองในสังคมก็จะช่วยให้สังคมเจริญรุ่งเรือง เนื่องจากกลุ่มทางสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความคิดและค่านิยมของบุคคลและสังคมด้วย ดังนั้น การศึกษาเรียนรู้และเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับโครงสร้างของสังคมตลอดจนถึงความสามารถในการวิเคราะห์ถึงปัญหาต่างๆที่เกิดในสังคมนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะหากสามารถวิเคราะห์ที่อยู่บนพื้นฐานของหลักการและความเป็นไปได้ในเชิงโครงสร้างทางสังคมได้แล้วนั้น ผู้เรียนจะสามารถมองเห็นถึงต้นตอของปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้องในทำนองครองธรรมที่ควรจะเป็น

การเรียนรู้และเข้าใจถึงกฎหมายก็เช่นกัน กฎหมายเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่เยาวชนตลอดจนประชากรของชาติควรเรียนรู้ เพราะกฎหมายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความสงบสุข ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและดำรงไว้ซึ่งความเป็นธรรมสำหรับบุคคลในสังคม เพราะการที่บุคคลจำนวนมากจะอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีระเบียบและสงบสุขนั้น จำเป็นต้องมีการสร้างกฎเกณฑ์และข้อตกลงร่วมกันขึ้นมาเพื่อให้สมาชิกของสังคมยึดถือปฏิบัติตาม ตลอดจนควบคุมความประพฤติของสมาชิกในสังคมให้เป็นไปใน

ลักษณะเดียวกันจนกลายเป็นบรรทัดฐานของสังคมซึ่งแยกออกเป็นวิถีประชา กฎ ศีลธรรม จารีต และกฎหมาย กฎหมายจึงเป็นบรรทัดฐานของสังคมที่มีสภาพบังคับมากกว่าบรรทัดฐานอื่นๆ โดยมีการกำหนดวิธีการปฏิบัติและการลงโทษผู้ฝ่าฝืน ซึ่งเมื่อคนในสังคมปฏิบัติตามกฎหมายหรือบรรทัดฐานของสังคม ความสงบเรียบร้อยและความสุขก็จะเกิดขึ้น

ในทางตรงกันข้าม หากสังคมไม่มีระเบียบกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับทางสังคม ความวุ่นวายและปัญหาต่างๆทางสังคมย่อมตามมา ฉะนั้น กฎหมายกับชีวิตและสังคมจึงเกี่ยวข้องกันอยู่เสมอ ดังวลีของ พงศ์ธร บุษุอาเรีย (2543 : 13) ที่กล่าวว่า กฎหมายกับสังคมเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด จนเกิดคำกล่าวที่ว่า “ที่ใดมีสังคม ที่นั่นย่อมมีกฎหมาย” หมายความว่า สังคมจะดำรงอยู่ได้จะต้องมีกฎหมายบังคับใช้ ทั้งนี้ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้เพียงลำพัง จึงต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นแล้ว กฎหมายจึงเกี่ยวข้องและแทรกซึมอยู่ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ ทุกวันและเวลา ทั้งกฎหมายก็ไม่ใช่ว่าเพียงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันเท่านั้น หากเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องรู้ ต้องเข้าใจ ต้องศึกษา เพราะกฎหมายเป็นบรรทัดฐานสังคมซึ่งสมาชิกของสังคมต้องยึดถือและปฏิบัติตาม เพื่อความเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติและเพื่อความอยู่รอดปลอดภัยของตนเอง ดังวลี “ความไม่รู้กฎหมาย ไม่เป็นข้อแก้ตัวให้พ้นผิด” แต่ถึงกระนั้น ยังคงพบว่าผู้คนอีกจำนวนมากที่ยังไม่ค่อยมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและยังขาดจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติตามกฎหมายจนก่อให้เกิดผลเสียต่อตนเอง ต่อสังคมและประเทศชาติ นำไปสู่การก่อให้เกิดเป็นปัญหาทางสังคมและสภาวะปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ทั้งนี้ พื้นฐานสำคัญประการหนึ่งของสาเหตุของปัญหาทางสังคมต่างๆนอกจากปัญหาด้านมิติโครงสร้างทางสังคม มิติด้านความรู้ความเข้าใจกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายแล้ว ยังมีปัญหาของการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่มีความรุนแรงขึ้น แม้ว่าในปัจจุบันสังคมโลกจะให้ความสำคัญกับการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าสังคมโลกในทั่วทุกหนแห่งยังมีการกระทำละเมิดต่อผู้อื่นในด้านต่างๆของความเป็นมนุษย์อยู่ โดยบางสาเหตุเป็นเพียงเพราะความแตกต่างทางสรีระร่างกาย เชื้อชาติ เพศ ความคิด ความเชื่อ ฯลฯ

ดังนั้น การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้าง การขัดเกลาทางสังคม กฎหมายที่สำคัญในชีวิตประจำวัน การเคารพซึ่งสิทธิมนุษยชนของผู้อยู่ร่วมโลก ตลอดจนการสามารถวิเคราะห์ถึงปัญหาต่างๆในสังคมที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นเพื่อเป็นการศึกษาหาแนวทางในการแก้ไขและป้องกันปัญหาต่างๆเหล่านั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อผู้เรียนซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนซึ่งยังมีวุฒิภาวะน้อย การปลูกฝังละสร้างเจตคติและค่านิยมที่ดีในการปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางสังคม ค่านิยมที่ดีงาม กฎหมาย และการเคารพสิทธิมนุษยชนต่อผู้อื่นให้แก่เยาวชนของชาติหรือประชากรของชาติ จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะช่วยเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ทั้งยังช่วยให้บุคคลดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบหรือถูกละเมิดจากผู้อื่น ขณะเดียวกันเขาเหล่านั้นก็จะไม่ไปกระทำการละเมิดหรือผิดกฎหมายต่อผู้อื่นเช่นกัน ซึ่งจะส่งผลไปสู่สังคมที่สงบสุข น่าอยู่ ช่วยส่งเสริมวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ

ในการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานตาม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ในระดับช่วงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 คือ มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และดำรง รักษาประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข ตัวชี้วัด ม.4-6/2 วิเคราะห์ ความสำคัญของโครงสร้างทางสังคม การขัดเกลาทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ม.4-6/4 ประเมิน สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และเสนอแนวทางพัฒนา ม.4-6/3 ปฏิบัติตนและมีส่วนสนับสนุนให้ ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติ เพื่อเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา , 2566)

อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนในวิชาสังคมศึกษาในเนื้อหาที่กล่าวถึงข้างต้นนั้นแม้จะมุ่งเน้น การเรียนในเนื้อหาสาระตามธรรมชาติวิชาเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน สามารถแก้ปัญหา ต่างๆที่อาจพบเจอได้ในชีวิต สถานการณ์ต่างๆ แต่ก็พบว่ายังมีอุปสรรคและปัญหาที่ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถ เข้าใจ วิเคราะห์ แยกแยะ ถึงแก่นสาระสำคัญที่จุดประสงค์ของเนื้อหาสาระนั้นได้อย่างเต็มที่นัก ทำให้การนำ กลับไปประยุกต์ใช้จริงในชีวิตประจำวันไม่มีประสิทธิภาพและไม่ก่อให้เกิดประสิทธิผลตามที่ควรจะเป็น โดยเฉพาะในเรื่องของทักษะต่างๆที่ควรเกิดกับผู้เรียนก็ยังพบว่ายังมีข้อบกพร่องอยู่ และแม้จะมีการใช้เทคนิค รูปแบบการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย แต่ในด้านการมีทักษะ สำคัญต่างๆที่ผู้เรียนพึงมีโดยเฉพาะทักษะที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีในศตวรรษที่ 21 กล่าวคือ ทักษะ 8Cs ได้แก่ ทักษะ Critical thinking and problem solving , ทักษะ Creativity and innovation, ทักษะ Cross-cultural understanding, ทักษะ Collaboration teamwork and leadership, ทักษะ Communication information and media literacy, ทักษะ Computing and IT literacy, ทักษะ Career and learning skills และทักษะ Compassion ของนักเรียนนั้น ยังมีบางทักษะที่ยังบกพร่องอยู่ไม่มากนัก และยังมีบาง ทักษะที่ยังไม่เกิดกับตัวนักเรียน เช่น ทักษะ Cross-cultural understanding เป็นต้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้จัดทำจึงเห็นควรแก้ไข พัฒนาทักษะ 3Rs8CS เพื่อประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนทุกคน ให้นักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับ เพื่อนในกลุ่มและเพื่อนร่วมชั้น นักเรียนได้ฝึกทักษะในการวางแผน ทักษะกระบวนการคิดและการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น ทั้งส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนให้ ดีขึ้นและทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานและเกิดทักษะสำคัญที่ผู้เรียนควรมี สามารถตระหนักและ ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีที่เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย รู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนและผู้อื่น มีทักษะ ในการใช้ชีวิต สามารถแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับตนเอง เกิดขึ้นกับผู้อื่น และสามารถวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหา สำคัญในสังคมและปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้ เพื่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งใน สังคมไทยและสังคมโลก อันเป็นการสนองต่อนโยบายการดำเนินการตามแนวทางการให้การศึกษาแก่ผู้เรียน ของชาติให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาทักษะ 3Rs8Cs ของนักเรียน หลังการใช้กิจกรรมสร้างสรรค์สังคมดีด้วยสื่อสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะ 3Rs8Cs ในรายวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์สังคมดีด้วยสื่อสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะ 3Rs8Cs ในรายวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. แบบแผนที่ใช้ในการวิจัย ศึกษา 1 กลุ่ม วัดผลการทดลอง 1 ครั้ง (One-Shot Case Study) ดังแผนภาพ

E-group	X	O
กลุ่มทดลอง	ให้สิ่งทดลอง	สังเกตผลหลังทดลอง
(นักเรียน ม.4. จำนวน 4 ห้อง)	(การสอนโดยใช้กิจกรรมการ	(ศึกษาการพัฒนาทักษะ 3Rs8Cs ของ
(ควรใช้ทุกห้องที่เราสอน)	สร้างสรรค์สังคมดีด้วยสื่อ	นักเรียน)
	สร้างสรรค์ ในรายวิชาสังคม	
	ศึกษา 2 (ส31102) เรื่อง ปัญหา	
	สังคมไทย หรือ ปัญหาการ	
	ละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศ	
	ประเทศไทย)	

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เครื่องมือวิจัยที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

(1) แบบประเมินการพัฒนาทักษะ 3Rs8Cs ผ่านกิจกรรมการสร้างสรรค์สังคมดีด้วยสื่อสร้างสรรค์ ในรายวิชาสังคมศึกษา 2 (ส31102) เรื่อง ปัญหาสังคมไทย หรือ ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศประเทศไทย รายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นแบบประเมินทักษะ จำนวน 11 ด้าน ซึ่งผู้วิจัยสร้างเอง

แบบประเมินการพัฒนาทักษะ 3Rs8Cs ผ่านการจัดทำสื่อวีดิทัศน์สร้างสรรค์เกี่ยวกับปัญหาสังคม

ส่วนที่ 1: ทักษะ 3Rs

ทักษะ	ผ่าน	ไม่ผ่าน
Reading (การอ่าน)	วิเคราะห์แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สืบค้นและคัดกรอง	สืบค้นข้อมูลได้แต่ขาดการคัดกรองที่มีวิจารณญาณ การสังเคราะห์

ทักษะ	ผ่าน	ไม่ผ่าน
	ข้อมูลอย่างมีวิจารณ์ญาณ สังเคราะห์ข้อมูลเป็นระบบ เข้าใจประเด็นปัญหาในมิติที่หลากหลาย	ข้อมูลยังไม่เป็นระบบ เข้าใจประเด็นปัญหาในระดับพื้นฐาน
wRiting (การเขียน)	เขียนบทสื่อนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลำดับความคิดชัดเจนเป็นระบบ ใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย สื่อสารประเด็นปัญหาสังคมได้ชัดเจน ครอบคลุมทุกประเด็นสำคัญ	เขียนบทสื่อนี้ได้ในระดับพื้นฐาน ลำดับความคิดยังไม่ชัดเจน ใช้ภาษามีข้อบกพร่องบางประการ สื่อสารประเด็นไม่ครบถ้วน
aRithmetic (การคำนวณ)	ใช้ข้อมูลเชิงสถิติและตัวเลขเกี่ยวกับปัญหาสังคมได้อย่างถูกต้อง ใช้กราฟ แผนภูมิ หรือตารางที่เหมาะสม สามารถอธิบายและตีความข้อมูลเชิงปริมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ	นำเสนอข้อมูลเชิงสถิติและตัวเลขได้แต่ยังขาดความซับซ้อน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณยังไม่ลึกซึ้ง การอธิบายและตีความยังไม่ชัดเจน

ส่วนที่ 2: ทักษะ 8Cs

ทักษะ	ผ่าน	ไม่ผ่าน
Critical Thinking and Problem Solving (การคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา)	วิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของปัญหาสังคมอย่างเป็นระบบ นำเสนอแนวทางแก้ไขที่สร้างสรรค์และเป็นไปได้ เชื่อมโยงประเด็นปัญหากับโครงสร้างสังคมที่เกี่ยวข้อง	ขาดการวิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบอย่างเป็นระบบ ไม่มีการเสนอแนวทางแก้ไขที่เป็นรูปธรรม ไม่เชื่อมโยงประเด็นปัญหากับโครงสร้างสังคม
Creativity and Innovation (ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม)	ออกแบบและผลิตสื่อวิทัศน์ที่มีความแปลกใหม่ มีเอกลักษณ์ ใช้เทคนิคนำเสนอที่น่าสนใจและเหมาะสมกับเนื้อหา นำเสนอมุมมองใหม่ต่อปัญหาสังคม	ใช้รูปแบบการนำเสนอที่พบเห็นทั่วไป ขาดความคิดสร้างสรรค์ ไม่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่มีมุมมองใหม่ต่อประเด็นปัญหา
Communication and Collaboration (การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน)	สื่อสารประเด็นปัญหาได้ชัดเจน ตรงประเด็น น่าสนใจ ทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบเหมาะสม รับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	ไม่สามารถสื่อสารประเด็นปัญหาได้ชัดเจน ขาดการทำงานเป็นทีม การแบ่งหน้าที่ไม่เหมาะสม ไม่มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
Computing and Media Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และการรู้เท่าทันสื่อ)	ใช้เทคโนโลยีและโปรแกรมในการผลิตสื่อได้อย่างเหมาะสม เลือกใช้แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ มีจริยธรรมในการนำเสนอ วิเคราะห์และประเมินสื่อได้อย่างมีวิจารณ์ญาณ	ขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยี เลือกใช้แหล่งข้อมูลไม่เหมาะสม ขาดจริยธรรมในการนำเสนอ ไม่สามารถวิเคราะห์และประเมินสื่อได้
Cross-cultural Understanding (ความเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม)	แสดงความเข้าใจและเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสังคม นำเสนอประเด็นโดยคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรม หลีกเลี่ยงการสร้างภาพเหมารวม	ขาดความเข้าใจในมิติทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหา มีการนำเสนอที่แสดงอคติหรือสร้างภาพเหมารวม ไม่คำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรม

ทักษะ	ผ่าน	ไม่ผ่าน
Career and Life Skills (ทักษะอาชีพและทักษะชีวิต)	ประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพในการผลิตสื่อ วางแผนและบริหารจัดการโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ แสดงความรับผิดชอบและความสามารถในการปรับตัว	ไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะวิชาชีพในการผลิตสื่อ ขาดการวางแผนและบริหารจัดการโครงการ ขาดความรับผิดชอบและความสามารถในการปรับตัว
Compassion (ความเมตตา กรุณา)	แสดงความเห็นอกเห็นใจและเข้าใจต่อผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาสังคม นำเสนอเนื้อหาด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สะท้อนจิตสำนึกที่ต้องการช่วยเหลือสังคม	ขาดความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ได้รับผลกระทบ นำเสนอเนื้อหาที่ขาดความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่สะท้อนจิตสำนึกที่ต้องการช่วยเหลือสังคม
Change (การเปลี่ยนแปลง)	นำเสนอแนวทางการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมและเป็นไปได้ แสดงความตระหนักในบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองต่อการเปลี่ยนแปลงสังคม สื่อสามารถกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและพฤติกรรม	ไม่นำเสนอแนวทางการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรม ขาดความตระหนักในบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองต่อสังคม สื่อไม่สามารถกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

(2) แบบสอบถามวัดความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการรังสรรค์สังคมดีด้วยสื่อสร้างสรรค์ เรื่อง ปัญหาสังคมไทย หรือ ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ประเทศไทยรายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 5 ด้าน 29 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยสร้างเอง

แบบประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการสอนแบบสร้างสรรค์สื่อเกี่ยวกับปัญหาสังคม คำชี้แจง

แบบประเมินนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการสอนแบบให้นักเรียนสร้างสื่อสร้างสรรค์เกี่ยวกับปัญหาสังคม โดยไม่จำกัดรูปแบบของวิดีโอ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจของนักเรียน 5 = พึงพอใจมากที่สุด, 4 = พึงพอใจมาก, 3 = พึงพอใจปานกลาง, 2 = พึงพอใจน้อย, 1 = พึงพอใจน้อยที่สุด

รายการประเมิน	5	4	3	2	1
ด้านกระบวนการสอน					
1. การชี้แจงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการสร้างสื่อมีความชัดเจน					
2. ขั้นตอนการสอนและคำอธิบายมีความเข้าใจง่าย					
3. เวลาที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการสอนมีความเหมาะสม					
4. ครูให้คำแนะนำและช่วยเหลือระหว่างการทำกิจกรรมอย่างเหมาะสม					
5. การเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้					
6. การใช้สื่อและตัวอย่างประกอบการสอนมีความน่าสนใจและหลากหลาย					
7. การให้อิสระในการเลือกประเด็นปัญหาสังคมที่สนใจ					

รายการประเมิน	5	4	3	2	1
ด้านเนื้อหาและการประยุกต์ใช้					
8. เนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาสังคมที่นำมาใช้ในการเรียนมีความทันสมัย					
9. กิจกรรมช่วยให้เข้าใจปัญหาสังคมในเชิงลึกมากขึ้น					
10. การสร้างสื่อช่วยให้เกิดการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาสังคม					
11. สื่อสร้างสรรค์ที่ผลิตสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง					
12. กิจกรรมนี้ส่งเสริมให้เกิดจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม					
13. เนื้อหาที่เรียนสามารถเชื่อมโยงกับรายวิชาอื่นๆ ได้					
ด้านการพัฒนาทักษะ					
14. กิจกรรมช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์					
15. กิจกรรมช่วยพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและการร่วมมือ					
16. กิจกรรมช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารและการนำเสนอ					
17. กิจกรรมช่วยพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการสร้างสื่อ					
18. กิจกรรมช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ					
19. กิจกรรมช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์					
ด้านการวัดและประเมินผล					
20. เกณฑ์การให้คะแนนมีความชัดเจนและเหมาะสม					
21. วิธีการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย					
22. นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผล					
23. การให้ข้อเสนอแนะและคำแนะนำหลังการประเมินมีประโยชน์					
24. การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้					
ด้านความพึงพอใจโดยรวม					
25. ความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนที่เน้นการสร้างสื่อสร้างสรรค์					
26. ความพึงพอใจต่อการนำเสนอประเด็นปัญหาสังคมผ่านสื่อที่สร้างขึ้น					
27. ความพึงพอใจต่อบรรยากาศการเรียนรู้ในห้องเรียน					
28. ความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนในรูปแบบนี้					
29. ความพึงพอใจต่อผลงานสื่อสร้างสรรค์ที่ตนเองและเพื่อนๆ สร้างขึ้น					

เกณฑ์การแปลความหมายของแบบสอบถามวัดความพึงพอใจฯ มีดังนี้

- 4.50 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
- 3.50 - 4.49 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก
- 2.50 - 3.49 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
- 1.50 - 2.49 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย
- 1.00 - 1.49 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

2) เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย

(1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โครงสร้าง สถาบัน การจัดระเบียบ และการขัดเกลาทางสังคม หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 มนุษย์กับสังคม วัฒนธรรมไทย, แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายน่ารู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 กฎหมายน่ารู้ และ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ รายวิชา สังคมศึกษา 2 รหัสวิชา ส 31102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น

(2) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการรังสรรค์สังคมดีด้วยสื่อสร้างสรรค์ เรื่อง ปัญหาสังคมไทย หรือ ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย รายวิชาสังคมศึกษา พื้นฐาน 2 มี รายละเอียดกิจกรรมดังนี้

- การจัดกิจกรรม /กลยุทธ์/วิธีการ/รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ 5Es การเรียนรู้แบบร่วมมือและกระบวนการกลุ่ม ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง มนุษย์กับสังคม วัฒนธรรมไทย

- การจัดกิจกรรม /กลยุทธ์/วิธีการ/รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ และกระบวนการกลุ่ม ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง กฎหมายน่ารู้

- การจัดกิจกรรม /กลยุทธ์/วิธีการ/รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้รูปแบบ MACA ใช้กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิด

โดยมีหลักฐานการเรียนรู้คือชิ้นงานผลงานนักเรียนภายใต้การใช้นวัตกรรม รังสรรค์สังคมดีด้วยสื่อสร้างสรรค์ 3Rs8CS เรื่อง ปัญหาทางสังคม/ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) ครูแจ้งวัตถุประสงค์ ลักษณะและรูปแบบชิ้นงาน พร้อมกับเกณฑ์การให้คะแนนให้นักเรียนทราบ

- 2) ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละเท่า ๆ กัน และร่วมกันปรึกษาหารือ คิดหัวข้อที่จะนำเสนอในรูปแบบการถ่ายทำคลิปรังสรรค์สังคมดีด้วยสื่อสร้างสรรค์ โดยไม่จำกัดรูปแบบหรือประเภทของสื่อ เช่น ละคร/ภาพยนตร์สั้น รายการทีวี รายการวาไรตี้ สารคดี รายการข่าว เป็นต้น โดยให้เลือกประเภทจาก 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

(1) หัวข้อเกี่ยวกับปัญหาสังคมไทย

คลิปสื่อสร้างสรรค์สังคมเกี่ยวกับปัญหาสังคมในปัจจุบัน โดยในเนื้อหาของสื่อต้องมีการนำเสนอรายละเอียดประเด็นให้ครบถ้วนดังนี้

ก. นำเสนอเกี่ยวกับปัญหาสังคมเรื่องอะไร

ข. ในคลิปต้องนำเสนอเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากปัญหาทางสังคมที่เลือกมาไม่ว่าจะเป็นผลกระทบต่อผู้ถูกกระทำเอง ผลกระทบต่อสังคมรอบข้าง หรือ

ผลกระทบใดๆก็ตามในมิติแคบที่สุดและกว้างที่สุดด้วย ตลอดจนผลกระทบทางด้านค่านิยมความนึกคิดของสังคมเกิดผลเสียต่อเยาวชนและผู้อื่นในเชิงจิตใจหรือไม่ เป็นแบบอย่างที่ไม่ดีหรือไม่อย่างไรเหล่านี้ เป็นต้น

ค. ปัญหาที่เลือกมามีที่มาหรือสาเหตุจากอะไร โดยวิเคราะห์เชื่อมโยงกับโครงสร้างทางสังคม เช่น เกิดจากสถาบันทางสังคมหนึ่งหรือหลายสถาบันอ่อนแอ หรือเกิดจากบรรทัดฐานทางสังคม เช่น เรื่องของกฎหมายที่ยังไม่เข้มแข็ง หรือเป็นเชิงโครงสร้างทางสังคมทั้งระบบเกี่ยวกับทั้งเรื่องของค่านิยม บรรทัดฐานทางสังคม และการจัดระเบียบทางสังคมที่ไม่เป็นระบบ หรือปัญหานั้นเกิดจากการที่สังคมไทยรับเอาวัฒนธรรมสากลที่ผิดๆมาใช้ เป็นต้น

ง. ในสื่อต้องปรากฏแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมที่เลือกมาด้วย โดยเชื่อมโยงกับการป้องกันและแก้ปัญหาผ่านกระบวนการทางโครงสร้างทางสังคม การจัดระเบียบทางสังคมหรือการขัดเกลาทางสังคม เช่น การแก้ปัญหาโดยแก้จากสถาบัน แก้จากกฎหมาย แก้ปัญหาโดยการขัดเกลาได้หรือไม่อย่างไร หรือแก้จากค่านิยมวิถีประชาและอื่นๆ เป็นต้น

จ. สมาชิกในกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ถึงแนวทางการแก้ปัญหาและข้อเสนอแนะว่าหากกรณีปัญหาที่นักเรียนเลือกมาแสดงนั้น เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนหรือคนใกล้ชิด นักเรียนจะอย่างไรแก้ปัญหาอย่างไร และในกรณีที่ปัญหาอาจจะไม่ได้เกิดกับตัวนักเรียนและผู้ใกล้ชิด แต่เป็นปัญหาที่เกิดกับผู้อื่นหรือนักเรียนได้รับรู้จากข่าวสาร นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อเป็นส่วนหนึ่งให้สังคมไทยไม่เกิดปัญหานั้นอีก

(2) หัวข้อปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศประเทศไทย

ให้นักเรียนทำคลิปสื่อสร้างสรรค์สังคม เช่น การทำคลิปหนังสือ การทำเป็นรายการทีวี รายการโทรทัศน์ สารคดี หรือรายการข่าวและอื่นๆเพื่อนำเสนอถึงปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยเลือกมาหนึ่งการละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านแรงงานต่างด้าว การละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านการกลั่นแกล้งรังแก ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านการเลือกปฏิบัติ เป็นต้น โดยในคลิปสื่อสร้างสรรค์นั้นจะต้องระบุ ครอบคลุมถึงประเด็นดังนี้

ก. ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้นคือเรื่องอะไร

ข. ผลกระทบของปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เลือกมาคืออะไรทั้งผลกระทบในระดับแคบที่สุดคือต่อตัวผู้ถูกระทำละเมิดและกว้างที่สุดคือทั้งสังคมไทยตลอดจนผลกระทบทางด้านค่านิยมความนึกคิดของสังคมเกิดผลเสียต่อเยาวชนและผู้อื่นในเชิงจิตใจหรือไม่ เป็นแบบอย่างที่ไม่ดีหรือไม่อย่างไร เป็นต้น

ค. วิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เลือกมาว่าน่าจะมีสาเหตุหรือที่มาของปัญหาจากอะไร เช่น ค่านิยมหรือวัฒนธรรมที่ผิดๆหรือเป็นการเอาวัฒนธรรมจากสากลหรือต่างชาติเข้ามาแบบผิดๆแบบนี้ เป็นต้น หรือเชื่อมโยงกับ โครงสร้างสังคมสถาบันทางสังคมหรือ คนใน สังคมไม่ได้ถูกขัดเกลา เป็นต้น

ง. ร่วมกันในกลุ่มวิเคราะห์ว่าปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยที่เลือกมานั้นมีระบุถึงสิทธิดังกล่าวในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนข้อใด หรือไม่ถ้า

มี มีข้อไหนบ้าง อย่างไรบ้าง และมีบัญญัติถึงสิทธิเรื่องดังกล่าวที่นำเสนอ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตราใดบ้าง อย่างไรบ้าง

จ. สมาชิกในกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ถึงแนวทางการแก้ปัญหา การละเมิดสิทธิมนุษยชนเรื่องดังกล่าว และข้อเสนอแนะว่าหากกรณีปัญหาที่นักเรียนเลือกมาแสดง นั้น เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนหรือคนใกล้ชิด นักเรียนจะอย่างไรแก้ปัญหาอย่างไร และในกรณีที่ปัญหาอาจจะ ไม่ได้เกิดกับตัวนักเรียนและผู้ใกล้ชิด แต่เป็นปัญหาที่เกิดกับผู้อื่นหรือนักเรียนได้รับรู้จากข่าวสาร นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อเป็นส่วนหนึ่งให้สังคมไทยไม่เกิดปัญหานี้ขึ้นอีก

เมื่อกลุ่มได้นำเสนอเสร็จ ครูให้นักเรียนกลุ่มอื่นร่วมพูดคุย อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

3. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ดำเนินการทดลองสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ปัญหาสังคมไทย หรือ ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศประเทศไทย รายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน 2 โดยใช้กิจกรรมการ รังสรรค์สังคมดีด้วยสื่อสร้างสรรค์ จำนวน 2 คาบ คาบละ 50 นาที

2) ดำเนินการประเมินผลงานโดยใช้เกณฑ์ประเมินการพัฒนาทักษะ 3Rs8Cs ผ่าน การจัดทำสื่อวิทัศน์สร้างสรรค์เกี่ยวกับปัญหาสังคม เรื่อง ปัญหาสังคมไทย หรือ ปัญหาการละเมิดสิทธิ มนุษยชนในประเทศประเทศไทย รายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน 2

3) ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามวัดความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้กิจกรรมการ รังสรรค์สังคมดีด้วยสื่อสร้างสรรค์ เรื่อง ปัญหาสังคมไทย หรือ ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศ ประเทศไทย รายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน 2

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1) วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เรื่อง ปัญหาสังคมไทย หรือ ปัญหา การละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศประเทศไทย รายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน 2 เทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยวัด จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์แต่ละหัวข้อ เป็น ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (μ) และ ค่าร้อยละ (%)

2) วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมโดยใช้กิจกรรมการรังสรรค์สังคมดี ด้วยสื่อสร้างสรรค์กิจกรรมการรังสรรค์สังคมดีด้วยสื่อสร้างสรรค์ โดยใช้ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (μ) และค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินการพัฒนาทักษะ 3Rs&8Cs โดยใช้กิจกรรมการรังสรรค์สังคมดีด้วยสื่อ สร้างสรรค์สังคม เรื่อง ปัญหาสังคมไทย หรือ ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศประเทศไทย รายวิชา สังคมศึกษาพื้นฐาน 2 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้เกณฑ์ประเมินการพัฒนาทักษะ 3Rs8Cs ผ่านการจัดทำสื่อวิทัศน์สร้างสรรค์เกี่ยวกับปัญหาสังคม ค่าเฉลี่ยเลขคณิต เท่ากับ 138.55 คน คิดเป็นร้อยละ 91.15 ของจำนวนนักเรียน โดยมีจำนวนนักเรียนที่มีคะแนนผ่าน

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการสอนโดยใช้กิจกรรมการสร้างสรรค์สังคมดีด้วยสื่อสร้างสรรค์สังคม เรื่อง ปัญหาสังคมไทย หรือ ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศประเทศไทย รายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน 2 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ เท่ากับ 4.70 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.45

ข้อเสนอแนะ

พัฒนาให้มีการแยกเกณฑ์การวัดและประเมินผลแยกแต่ละชนิดของ 3Rs8Cs ให้ชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- Bandura, A. (1977). Social Learning Theory. Prentice-Hall.
- Cialdini, R. B. (2001). Influence: Science and Practice. Allyn & Bacon.
- Kolb, D. A. (1984). Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. Prentice Hall.
- Lewin, K. (1951). Field Theory in Social Science. Harper & Row.
- เกษม วัฒนชัย. (2557). โรงเรียนคุณธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: ธนรัช.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2551). การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา. องค์ความรู้หลักสูตรและการสอน สังคมศึกษาเชียงใหม่ : ลูกช้างนานามีเดียเซ็นเตอร์
- _____. (2560). อุดมคติวิทยา หลักสูตรสังคมศึกษาเพื่อปวงชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2561). องค์ความรู้หลักสูตรและการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แชมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงศ์ธร บุญอารีย์. (2543). กฎหมายกับสังคม. กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์ดวงกมล (2520) จำกัด.
- สมคิด สร้อยน้ำ. (2542). หลักการสอน. อุดรธานี: สถาบันราชภัฏอุดรธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทางตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ , จาก <https://oer.learn.in.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ 21st Century

Skills ในศตวรรษที่ 21, จาก <https://secondary.obec.go.th/newweb/wp-content/uploads/2017/12/E-CEN21book.pdf>

ชื่อเรื่องวิจัย การพัฒนาทักษะด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw)

ผู้วิจัย นางสาวสุกานดา ทองตัน
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้รูปแบบ One Group Pretest–Posttest Design โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี จำนวน 36 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แบบร่วมมือกันโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียน รูปแบบปรนัยจำนวน 10 ข้อ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลสรุปที่ได้จากการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์

บทนำ

ในปัจจุบันทักษะด้านการอ่านมีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างมากในการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนที่ต้องการอ่านหนังสือเรียน ตำราหรือวารสารภาษาอังกฤษเพื่อให้มีความรู้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเรียนรู้ที่ทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ ประสบการณ์ ความรู้และความบันเทิงต่างๆ อีกทั้งทักษะการอ่านเป็นทักษะที่ซับซ้อนต้องอาศัยการฝึกฝนจากการเรียนภายในห้องเรียน จากครูผู้สอนจนชำนาญ จึงจำเป็นต้องมีการฝึกฝนเพิ่มเติมนอกห้องเรียนด้วยตนเอง จากการศึกษาปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษพบว่า ผู้เรียนมีปัญหาเกี่ยวกับด้านทักษะการอ่าน คือ ไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน เนื้อเรื่อง

ที่อ่านมีความยาวมากเกินไปจนไม่สามารถจับใจความสำคัญได้ ความยากและความหมายของคำศัพท์ในเรื่องที่อ่าน อีกทั้งนักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้นักเรียนกลุ่มอ่อนเรียนไม่ทันและขาดความมั่นใจในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับปัญหาของผู้เรียนที่พบในการสอนทักษะด้านการอ่าน เกิดจากหลายสาเหตุ ได้แก่ พื้นฐานในการอ่านของผู้เรียน กลวิธีการสอนที่ผู้เรียนได้รับไม่สอดคล้องกับบทอ่านเท่าที่ควร กระบวนการเรียนการสอนของครู สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนบรรยากาศภายในชั้นเรียน

หลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งยังกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ไว้ว่านักเรียนสามารถอ่านออกเสียงข้อความ ข่าว โฆษณา นิทาน และบทร้อยกรองสั้นๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน ระบุหรือเขียนสื่อที่ไม่ใช่ความเรียงรูปแบบต่างๆ สัมพันธ์กับประโยคและข้อความที่ฟังหรืออ่าน เลือกรหัสหรือหัวข้อเรื่อง ใจความสำคัญ รายละเอียดสนับสนุน และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ., 2551: 1-3)

จากการศึกษากลวิธีที่เกี่ยวข้องในการสอนอ่านที่จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการอ่าน นำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความและทักษะสังคมได้นั้น วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญถือเป็นรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น กล่าวคือ การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (Cooperative learning) เป็นวิธีการที่มีแนวคิดในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย มุ่งเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม รวมถึงมีการช่วยเหลือพึ่งพาส่งกันและกันและเป็นการพัฒนาทักษะทางสังคม เป็นวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนกลุ่มเล็ก ประมาณ 2-5 คน โดยสมาชิกแต่ละกลุ่มมีการคละเทศ เชื่อชาติและความสามารถทางการเรียน ผู้เรียนมีทักษะการทำงานกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกของกลุ่มแต่ละคนรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย (Johnson and Johnson, 1994 : 122) นอกเหนือจากนั้นยังได้พัฒนาทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration, teamwork & leadership) โดยการจัดการเรียนการสอนต้องเปลี่ยนจากเน้นการสอนของครูมาเป็นเน้นการเรียนรู้ของนักเรียน เปลี่ยนจากเน้นการเรียนรู้ของปัจเจก (Individual Learning) มาเป็นเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม (Team Learning) เปลี่ยนจากการเรียนแบบเน้นการแข่งขันมาเป็นเน้นความร่วมมือหรือช่วยเหลือแบ่งปันกัน (กาญจนา ไกลถิ่น, 2562 : 43)

จากการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (Cooperative learning) พบว่า การอ่านแบบจิ๊กซอว์ (Jigsaw Reading) ถือเป็นหนึ่งในหลายๆกิจกรรมของการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้แนวคิดการต่อภาพ โดยแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม คละความสามารถ เก่งปานกลาง อ่อน โดยเมืองค์ประกอบในการเรียนที่สำคัญคือ ผู้เรียนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในทางบวก มีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม มีความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละบุคคล มีการใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะการทำงานกลุ่มย่อย และมีกระบวนการทำงานของกลุ่ม (Johnson

and Johnson, 1994) ได้คิดรูปแบบชั้นเรียน แบบจิ๊กซอว์ (Jigsaw) ขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียน และต่อมาได้มีการพัฒนารูปแบบวิธีการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1. เตรียมเนื้อหา ผู้สอนจัดเตรียมเนื้อหาสาระหรือเรื่องที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยแบ่งเนื้อหาหรือหัวข้อที่จะเรียนออกเป็นหัวข้อย่อยเท่ากับจำนวนสมาชิกของแต่ละกลุ่ม

2. จัดกลุ่มการเรียนรู้ ผู้สอนจัดแบ่งกลุ่มผู้เรียนให้มีสมาชิกที่มีความสามารถละกันเป็นกลุ่มครอบครัว (Home Groups)

3. ขั้นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ศึกษา ค้นคว้า และเรียนรู้ สมาชิกที่ทำหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Groups) แต่ละคนจะแยกย้ายจากกลุ่มพื้นฐานไปจับกลุ่มใหม่เพื่อทำการศึกษาเอกสารในส่วนที่ตนเองได้รับมอบหมาย โดยสมาชิกที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษาหัวข้อย่อยเดียวกัน จะไปนั่งรวมกลุ่มกันเพื่ออ่านเอกสาร สรุปเนื้อหาสาระ จัดลำดับขั้นตอนการนำเสนอ และเตรียมนำไปสอนหรือให้ความรู้แก่สมาชิกในกลุ่มพื้นฐาน

4. ขั้นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเสนอความรู้ ผู้เชี่ยวชาญของแต่ละกลุ่มกลับกลุ่มเดิมของตนเองแล้วผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันอธิบาย ให้ความรู้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มทีละคนจนครบ มีการซักถามข้อสงสัยตอบปัญหา ทบทวน ให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน

5. ขั้นทดสอบความรู้ ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละคนทำการทดสอบเกี่ยวกับเนื้อหาความรู้ ที่ครอบคลุมทุกหัวข้อที่เรียนรู้ แล้วนำคะแนนของสมาชิกแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนของกลุ่ม

6. ขั้นมอบรางวัล ผู้สอนมอบรางวัล หรือให้คำชื่นชม ชมเชย กลุ่มที่ได้คะแนนรวมสูงสุด

จากการจัดการเรียนรู้รายวิชาการอ่านเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี พบว่านักเรียนมีปัญหาในเรื่องการอ่าน โดยนักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหาและไม่สามารถตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้ นักเรียนกลุ่มอ่อนเกิดความไม่มั่นใจในการตอบคำถามและเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อภาษาอังกฤษ ผู้สอนจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนผ่านรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning มุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการแบ่งกลุ่มเพื่อศึกษาเนื้อหาสาระ การทดสอบ การให้คะแนน และระบบการให้รางวัล นิยมนำมาใช้ในการสอนอ่านภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งเทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) จะใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน 5 ประการ ได้แก่ (1) การพึ่งพาอาศัยกัน เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเท่าเทียมกัน (2) ผู้เรียนทุกคนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมถึงข้อมูลและความคิดเห็นต่างๆ (3) การใช้ทักษะทางสังคมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (4) การเรียนรู้ร่วมกันควรมีการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มที่ใช้ในการทำงาน (5) การเรียนรู้ร่วมกันต้องมีผลงานหรือผลสัมฤทธิ์ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มที่สามารถตรวจสอบและวัดประเมินได้ ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะด้านการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การสอนรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) เพราะนอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาสาระต่างๆ ได้กว้างขึ้นและลึกซึ้งขึ้นแล้ว ยังสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนทางด้านสังคมและอารมณ์มากขึ้นด้วย รวมทั้งมีโอกาสได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันร่วมกับผู้อื่นได้

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาและต้องการพัฒนาทักษะด้านการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี และผู้วิจัยพบว่าวิธีการสอนที่มีเทคนิคในการพัฒนาทักษะการอ่านที่น่าสนใจและสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาการสอนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ ผ่านการบูรณาการการสอนแบบร่วมมือกัน โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ (jigsaw) (Johnson, D. W. & Johnson, R. T., 2001) ถือเป็นเทคนิคการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ฝึกทักษะการทำงานร่วมกันและการรับผิดชอบต่อบทบาทและหน้าที่ของตนเอง สร้างความมั่นใจในการถ่ายทอดความรู้จากเรื่องที่อ่านร่วมกัน เกิดทัศนคติที่ดีและสามารถพัฒนาทักษะทางการอ่านภาษาอังกฤษอย่างเต็มศักยภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw)
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ที่มีต่อการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw)

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2567 จำนวน 540 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 36 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw)

ตัวแปรตาม คือ

1. ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw)
2. ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw)

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง

1. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจำนวน 10 ข้อ
2. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw)

ระยะเวลาในการทดลอง

เดือนธันวาคม – เดือนมกราคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ในช่วงชั่วโมงเรียนรายวิชาการอ่านเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 2 รหัสวิชา อ31218 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ปีการศึกษา 2567 โดยเป็นชั่วโมงเรียนในเนื้อหาส่วน Reading ของบทเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การพัฒนาทักษะการอ่าน** หมายถึง การอ่านบทอ่าน บทความ เนื้อเรื่อง ในบทเรียนรายวิชาการอ่านเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 2 รหัสวิชา อ31218 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2

2. **แผนการจัดการเรียนรู้** หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในบทเรียนของนักเรียนและมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ตรงตามหลักสูตรและตัวชี้วัดของรายวิชา

3. **รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw)** หมายถึง กิจกรรมของการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้แนวคิดการต่อภาพ โดยแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม คณะความสามารถ เก่ง ปานกลาง อ่อน โดยมีองค์ประกอบในการเรียนที่สำคัญคือ ผู้เรียนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในทางบวก มีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม มีความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละบุคคล มีการใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะการทำงานกลุ่มย่อย และมีกระบวนการทำงานของกลุ่ม

4. **นักเรียน** หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 36 คน

แบบแผนที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยในชั้นเรียน (classroom-based research) มีกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (one group pretest – posttest design) โดยมีแบบแผนการวิจัยดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2550 : 60)

	T1	X	T2
	T1		
	X		
รูปแบบการ			
	T2		

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนอย่างละจำนวน 10 ข้อ โดยเป็นข้อสอบแบบปรนัย ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับบทอ่านของบทเรียนจากหนังสือ Unlock ม.4 โดยกำหนดการให้ค่าคะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน จำนวน 10 ข้อ รวม 10 คะแนน โดยผู้วิจัยได้มีการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รวมถึงศึกษาทฤษฎีหลักการและวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง การใช้ภาษา และความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

ตารางที่ 1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของความตรงเชิงเนื้อหาของของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางด้านการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw)

แบบทดสอบ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	ค่า IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
แบบทดสอบข้อที่ 1	1	1	1	3	1.00	นำไปใช้ได้
แบบทดสอบข้อที่ 2	1	1	1	3	1.00	นำไปใช้ได้
แบบทดสอบข้อที่ 3	1	1	1	3	1.00	นำไปใช้ได้
แบบทดสอบข้อที่ 4	0	1	1	2	0.67	นำไปใช้ได้
แบบทดสอบข้อที่ 5	1	1	0	2	0.67	นำไปใช้ได้
แบบทดสอบข้อที่ 6	1	1	1	3	1.00	นำไปใช้ได้
แบบทดสอบข้อที่ 7	1	1	1	3	1.00	นำไปใช้ได้
แบบทดสอบข้อที่ 8	1	1	1	3	1.00	นำไปใช้ได้
แบบทดสอบข้อที่ 9	1	1	0	2	0.67	นำไปใช้ได้
แบบทดสอบข้อที่ 10	1	1	0	2	0.67	นำไปใช้ได้

2. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) ซึ่งผู้วิจัยออกแบบโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 10 ข้อ ที่สร้างขึ้นใหม่ให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) กำหนดเกณฑ์ค่าระดับความพึงพอใจแต่ละช่วงคะแนน ความหมาย และเกณฑ์การประเมินผล ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 107)

ค่าเฉลี่ยระดับ 4.51 – 5.00 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระดับ 3.51 – 4.50 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระดับ 2.51 – 3.50 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระดับ 1.51 – 2.50 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระดับ 1.00 – 1.50 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

โดยนำแบบประเมินความพึงพอใจให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมิน เพื่อพิจารณาหาความตรงเชิงเนื้อหาหรือค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-objective Congruence : IOC)

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของความสอดคล้องของประเด็นแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw)

ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	ค่า IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1. เนื้อหาของบทเรียนมีความน่าสนใจและเหมาะสม	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
2. ครูผู้สอนอธิบายรูปแบบการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน	1	0	1	2	0.67	สอดคล้อง

ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	ค่า IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
3. กิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจ	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
4. การเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Jigsaw ช่วยให้การอ่านมีความง่ายขึ้น	0	1	1	2	0.67	สอดคล้อง
5. นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษอย่างเต็มที่	1	1	0	2	0.67	สอดคล้อง
6. การเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Jigsaw ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
7. การเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Jigsaw ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านได้	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
8. นักเรียนสามารถแสดงออกทางภาษาได้อย่างเต็มศักยภาพ	1	0	1	2	0.67	สอดคล้อง
9. การเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Jigsaw ส่งเสริมบรรยากาศในชั้นเรียน	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง
10. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Jigsaw	1	1	1	3	1.00	สอดคล้อง

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) โดยผู้วิจัยได้มีการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางที่ต้องรู้และควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการศึกษาวិธีการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีหลักการและแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ มีการสอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมแบบ Active Learning จำนวน 1 แผนการจัดการเรียนรู้ เวลา 1 ชั่วโมง และให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหา รวมถึงกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล จากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence : IOC)

ตารางที่ 3 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของความตรงเชิงเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw)

แผนการจัดการเรียนรู้	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	ค่า IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
Festivals and Celebrations	1	1	1	3	1.00	นำไปใช้ได้

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) โดยมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

(1) **เตรียมเนื้อหา** ผู้สอนจัดเตรียมเนื้อหาสาระหรือเรื่องที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยแบ่งเนื้อหา หรือหัวข้อที่จะเรียนออกเป็นหัวข้อย่อยเท่ากับจำนวนสมาชิกของแต่ละกลุ่ม

(2) **ชั้นจัดกลุ่มการเรียนรู้** ผู้สอนจัดแบ่งกลุ่มผู้เรียนให้มีสมาชิกที่มีความสามารถ คละกัน เป็นกลุ่มครอบครัว (Home Groups)

(3) **ชั้นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ** ศึกษา ค้นคว้า และเรียนรู้ สมาชิกที่ทำหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Groups) แต่ละคนจะแยกย้ายจากกลุ่มพื้นฐานไปจับกลุ่มใหม่เพื่อทำการศึกษาเอกสารในส่วนที่ตนเองได้รับมอบหมาย โดยสมาชิกที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษาหัวข้อย่อยเดียวกัน จะไปนั่งรวมกลุ่มกันเพื่ออ่านเอกสาร สรุปเนื้อหาสาระ จัดลำดับขั้นตอนการนำเสนอ และเตรียมนำไปสอนหรือให้ความรู้แก่สมาชิกในกลุ่มพื้นฐาน

(4) **ชั้นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเสนอความรู้** ผู้เชี่ยวชาญของแต่ละกลุ่มกลับกลุ่มเดิมของตนเองแล้วผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันอธิบาย ให้ความรู้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มทีละคนจนครบ มีการซักถามข้อสงสัยตอบปัญหา ทบทวน ให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน

(5) **ชั้นทดสอบความรู้** ผู้สอนให้ผู้เรียนแต่ละคนทำการทดสอบเกี่ยวกับเนื้อหาความรู้ที่ครอบคลุมทุกหัวข้อที่เรียนรู้ แล้วนำคะแนน ของสมาชิกแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนของกลุ่ม

(6) **ชั้นมอบรางวัล** ผู้สอนมอบรางวัล หรือให้คำชื่นชม ชมเชย กลุ่มที่ได้คะแนนรวมสูงสุด

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนเรียน โดยผู้วิจัยทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) แล้วบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนก่อนเรียนสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

2. ดำเนินการทดลองสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาการอ่านเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 2 รหัสวิชา อ31218 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) จำนวน 1 แผนการเรียนรู้ เวลา 1 ชั่วโมง

3. ทดสอบหลังเรียน ผู้วิจัยทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) ซึ่งเป็นชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน จากนั้นบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนหลังเรียนสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

4. สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาอังกฤษ โดยเปรียบเทียบผลคะแนนทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

2. วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) ดังตาราง 4 – 6

ตาราง 4 คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านภาษาอังกฤษก่อนเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw)

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D
ก่อนเรียน	36	10	4.64	1.85

จากตาราง 4 แสดงว่า คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านภาษาอังกฤษก่อนเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 36 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.64 คะแนน และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.85 คะแนน

ตาราง 5 คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw)

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D
หลังเรียน	36	10	8.86	0.93

จากตาราง 5 แสดงว่า คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 36 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 8.86 คะแนน และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.93 คะแนน

ตาราง 6 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ด้านการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw)

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D
ก่อนเรียน	36	10	4.64	1.85
หลังเรียน	36	10	8.86	0.93

จากตารางที่ 6 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียน ($\bar{X}$ =8.86, S.D=0.93) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 36 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ =4.64, S.D=1.85) ตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ที่มีต่อการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) ดังตาราง 7

ตาราง 7 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ที่มีต่อการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw)

รายการ	ระดับความพึงพอใจ			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D	แปลความหมาย	
1. เนื้อหาของบทเรียนมีความน่าสนใจและเหมาะสม	4.64	0.54	ระดับมากที่สุด	4
2. ครูผู้สอนอธิบายรูปแบบการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน	4.61	0.49	ระดับมากที่สุด	5
3. กิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจ เป็นแบบ Active Learning	4.42	0.60	ระดับมาก	10
4. การเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Jigsaw ช่วยให้การอ่านมีความง่ายขึ้น	4.56	0.60	ระดับมากที่สุด	7
5. นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษอย่างเต็มที่	4.44	0.64	ระดับมาก	9
6. การเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Jigsaw ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน	4.58	0.55	ระดับมากที่สุด	6
7. การเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Jigsaw ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านได้	4.67	0.47	ระดับมากที่สุด	3
8. นักเรียนสามารถแสดงออกทางภาษาได้อย่างเต็มศักยภาพ	4.50	0.55	ระดับมาก	8
9. การเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Jigsaw ส่งเสริมบรรยากาศในชั้นเรียน	4.72	0.45	ระดับมากที่สุด	2
10. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Jigsaw	4.75	0.43	ระดับมากที่สุด	1
สรุปโดยภาพรวม	4.59	0.07	ระดับมากที่สุด	

จากตาราง 7 แสดงว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) อยู่ในลำดับที่ 1 รองลงมาคือ การเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Jigsaw ส่งเสริมบรรยากาศในชั้นเรียน มีความพึงพอใจอยู่ในลำดับที่ 2 ในขณะที่การเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Jigsaw ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านได้ มีความพึงพอใจอยู่ในลำดับที่ 3 และลำดับสุดท้ายคือ กิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจ เป็นแบบ Active Learning

สรุปผลการวิจัย

1. คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียน ($\bar{X}$ =8.86, S.D=0.93) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 36 คน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ =4.64, S.D=1.85) โดยมีจำนวนนักเรียนที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม จำนวน 36 คน คิดร้อยละ 100 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ เท่ากับ 4.59 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.07

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนพบว่า เมื่อดำเนินการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) โดยเลือกใช้ในช่วงโมเมนต์ที่มุ่งเน้นเนื้อหาเป็นบทอ่านหรือเนื้อเรื่อง เนื่องจากในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ เนื้อหาวิชาที่นักเรียนมักพบ

ปัญหาในการเรียนรู้ คือเนื้อหาที่เป็นบทอ่าน โดยเฉพาะบางบทความที่มีเนื้อหาค่อนข้างยาวทำให้นักเรียนไม่สามารถจับใจความได้ รวมถึงไม่เข้าใจเนื้อหาโดยสรุปและขาดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน แต่เมื่อมีการปรับเนื้อหาและรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์พบว่า การเรียนการสอนมีความสนุกสนานมากขึ้น นักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาของบทความที่อ่านได้ในเวลาที่จำกัด เพราะมีแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อยให้แต่ละกลุ่มตามรูปแบบเทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) ทำให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านเพื่อศึกษาข้อมูลโดยละเอียด และทักษะการอ่านจับใจความเพื่อสรุปให้สมาชิกในกลุ่มฟังร่วมกัน อีกทั้งนักเรียนแต่ละคนจะสามารถได้มีโอกาสมีส่วนร่วมทั้งกับชั้นเรียนมากขึ้น นอกจากนี้ กิจกรรมแข่งขันตอบคำถามท้ายบทเรียนยังช่วยสร้างความสนุกสนานและความสามัคคี จึงถือได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) นอกจากจะช่วยพัฒนาทักษะด้านการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนให้ดีขึ้นแล้ว ยังช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนทุกคนในห้องเรียนอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน จากการวิเคราะห์การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) พบว่ามีค่าเฉลี่ยมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) อยู่ในลำดับที่ 1 รองลงมาคือ การเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Jigsaw ส่งเสริมบรรยากาศในชั้นเรียน มีความพึงพอใจอยู่ในลำดับที่ 2 ในขณะที่การเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Jigsaw ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านได้ มีความพึงพอใจอยู่ในลำดับที่ 3 และลำดับสุดท้ายคือ กิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจ เป็นแบบ Active Learning

จากผลการวิจัยครั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าการที่ความสามารถของนักเรียนในการอ่านภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น เนื่องมาจากเหตุผลที่ว่า การได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย มุ่งเน้นให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองทำให้เกิดความสนุกเพลิดเพลิน อีกทั้งนักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนร่วมชั้นทำให้ไม่รู้สีกดดันและมีความมั่นใจในการถ่ายทอดเนื้อหาร่วมกันภายในกลุ่ม Johnson and Johnson (1994: 107-108) กล่าวว่า เทคนิคจิ๊กซอว์มีพื้นฐานทางทฤษฎีมาจากการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning Theory) ที่ช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะการร่วมมือในการทำงานเพิ่มสูงขึ้น และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมา เอี่ยมสุวรรณ (2552) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) โดยผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.88/81.00 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนได้คะแนนพัฒนา (d) เฉลี่ย 9.30 คิดเป็นร้อยละ 31.00 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) อยู่ในระดับมาก โดยรวมมีค่าเฉลี่ยทุกด้าน เท่ากับ 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.07

ข้อเสนอแนะ

1. ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) ควรมีการอธิบายรูปแบบกิจกรรมแต่ละขั้นตอนอย่างละเอียด เพื่อให้นักเรียนติดตามกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนได้อย่างชัดเจน
2. ครูควรกระตุ้นนักเรียนให้ทบทวนบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในเรื่องของการอ่านและการเขียน เพื่อกิจกรรมที่หลากหลายจะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนและช่วยให้การจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น
3. ควรกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อการเรียนด้วยกิจกรรมที่หลากหลายอย่างเข้มแข็ง เช่น ให้นักเรียนทำกิจกรรมเป็นคู่ เป็นรายกลุ่มที่มีขนาดต่างกัน หรือให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนและนักเรียนมีความสนใจเพื่อให้การเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. ควรมีการนำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ไปดำเนินการวิจัยในทักษะการฟัง การพูดและการเขียนในครั้งต่อไป
5. ควรมีการศึกษาค้นคว้าความคงทนในการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศและในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

บรรณานุกรม / เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ
- กาญจนา ไกลถิ่น. (2562). การพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจและทักษะความร่วมมือของนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ฉัตรประวิณ วัฒนา. (2555). การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ชลธิดา หงษ์เหม. (2560). การพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนที่ความคิด. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย. มหาวิทยาลัยศิลปากร
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น
- ปัทมา เอี่ยมสุวรรณ. (2552). การใช้กลวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ศราวุฒิ เวียงอินทร. (2560). การพัฒนาการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยเนื้อหาตามบริบทท้องถิ่น โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ 2, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Johnson, D. W., and Johnson, R. T. (1994). Leading the cooperative school (2nd ed.). Edina, MN: Interaction Book Company

ชื่อเรื่อง

การศึกษาผลสัมฤทธิ์และทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาของทางฟิสิกส์ เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาตามเทคนิคของโพลยา

ชื่อผู้วิจัย

นายณัฐวุฒิ ขยันขาย

ตำแหน่งและวิทยฐานะ

ครูผู้ช่วย

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาตามเทคนิคของโพลยา ที่มีต่อทักษะการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ จำนวน 43 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกทักษะ แบบวัดทักษะในการแก้ปัญหา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ inferential คือ การทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า ทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาตามเทคนิคของโพลยาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

คำสำคัญ : แบบฝึกทักษะ, การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาตามเทคนิคของโพลยา และทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อทั้งปัจจุบัน เนื่องจากเป็นศาสตร์ที่มีความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตในประจำวันและการประกอบอาชีพของทุกคน วิทยาศาสตร์ช่วยส่งเสริมให้มนุษย์พัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ ทั้งการคิดอย่างมีเหตุผล การคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ รวมถึงทักษะการค้นคว้าหาความรู้ และการแก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้นตอน นอกจากนี้ยังช่วยให้สามารถตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลและหลักฐานที่หลากหลายและเชื่อถือได้ วิทยาศาสตร์จึงเป็นหนึ่งในวิชาหลักที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อผลักดันให้ประเทศก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากร กระทรวงศึกษาธิการ จึงมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ที่เชื่อมโยงความรู้เข้ากับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ส่งเสริมทักษะการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้และการแก้ปัญหาที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงที่เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 30) โดยการศึกษาวิทยาศาสตร์นั้น แบ่งย่อยเป็นสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แก่ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา โลก ดาราศาสตร์ และอวกาศ และเทคโนโลยี

ฟิสิกส์เป็นศาสตร์ที่มุ่งศึกษาปรากฏการณ์ธรรมชาติ โดยอาศัยหลักการ ทฤษฎี และกฎเกณฑ์ที่เป็นพื้นฐานสำคัญ ดังนั้น การเรียนรู้ฟิสิกส์จึงจำเป็นต้องมีทักษะการคำนวณเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น การทำกิจกรรมทดลอง การแก้โจทย์ปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนด หรือกล่าวได้ว่า ฟิสิกส์เป็นวิชาที่เน้นการศึกษาเชิงปริมาณ นั่นคือ การอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ด้วยข้อมูลเชิงตัวเลขในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ทางคณิตศาสตร์ในการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่สังเกตได้จากปรากฏการณ์จริงกับคำอธิบายทางทฤษฎี โดยยอมรับข้อจำกัดของข้อมูลที่ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของเครื่องมือวัด สิ่งเหล่านี้จะช่วยพัฒนาทักษะการศึกษาค้นคว้าและการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ช่วยให้สามารถนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้หลักการทางฟิสิกส์ในด้านต่าง ๆ ทั้งในเชิงความคิดและเชิงปฏิบัติการ นอกจากนี้ยังส่งเสริมความสนใจในเรื่องวิทยาศาสตร์ การคิดและการปฏิบัติอย่างมีเหตุผล

การคิดวิเคราะห์ผลดีและผลเสียต่อสังคมจากการนำความรู้ทางฟิสิกส์และเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ รวมถึงการตระหนักถึงอิทธิพลของสังคมที่มีต่อการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี(สถาบันส่งเสริมการสอน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2560: 2) จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียน พบว่านักเรียนมีปัญหาด้านทักษะการคำนวณทางคณิตศาสตร์ เมื่อเผชิญกับโจทย์ปัญหาที่ไม่คุ้นเคย จะไม่สามารถแก้ไขได้ นักเรียนขาดความสามารถในการเริ่มต้นแก้โจทย์ปัญหาด้วยตนเอง และไม่มีขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและเป็นระบบ เพื่อให้ นักเรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจในการแก้ปัญหา และต้องมีการส่งเสริมให้นักเรียนค้นหาแนวทางการแก้ปัญหาด้วยตนเอง นักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาและพัฒนากระบวนการแก้ปัญหาทางฟิสิกส์อย่างต่อเนื่อง โดยส่วนใหญ่ใช้กลยุทธ์ เทคนิค และกระบวนการแก้ปัญหาที่อิงตามแนวคิดของนักการศึกษาคนสำคัญ นั่นคือ กระบวนการแก้ปัญหาตามเทคนิคของโพลยา ซึ่งเสนอขั้นตอนการแก้ปัญหาไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การทำความเข้าใจปัญหา การวางแผนการแก้ปัญหา การลงมือปฏิบัติตามแผน และการตรวจสอบวิธีการและคำตอบ (Polya, 1957: หน้า 1-5) ซึ่งพบว่าวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวสามารถช่วยให้ผู้เรียนแก้ปัญหาคิดคำนวณได้ สอดคล้องกับโปรโตเลสและโรเปส (Portoles & Lopez, 2008:106) กล่าวสรุปไว้ว่า ความสำเร็จในการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ของนักเรียนขึ้นอยู่กับ 2 ปัจจัยหลัก ประการแรก คือ การที่นักเรียนมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในแนวคิด ทฤษฎี และหลักการพื้นฐานของวิชาฟิสิกส์ และประการที่สองคือ การที่นักเรียนมีกลยุทธ์ในการประยุกต์ใช้ความรู้เหล่านั้นเพื่อแก้ไขปัญหานั้นที่เผชิญ

นอกจากใช้กระบวนการแก้ปัญหาดังกล่าวสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้เสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้และแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยแนะนำให้ครูใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง กระตุ้นความสนใจในเนื้อหา ส่งเสริมการถามตอบ การสื่อสาร การนำเสนอ การวิเคราะห์ และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยครูมีบทบาทเป็นผู้ควบคุมกิจกรรม ให้คำปรึกษา และชี้แนะ (สถาบันส่งเสริมการสอน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2560) เมื่อพิจารณาจากสภาพปัญหาและเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้นตอน ร่วมกับกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาตามเทคนิคของโพลยา เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 60

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีการดำเนินการศึกษาตามหัวข้อต่อไปนี้ 7 หัวข้อ ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รูปแบบการวิจัย การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ ที่เรียนวิชาฟิสิกส์ จำนวน 43 คน แบ่งเป็น ชาย 15 คน และหญิง 28 คน

2. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น ซึ่งดำเนินการตามรูปแบบการวิจัยที่เรียกว่า One Group Pretest-Posttest Design (ไพศาล วรคา, 2559, หน้า 142) ซึ่งมีแบบแผนการวิจัยดังตารางที่ 3-1

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest-Posttest Design

ก่อนสอบ	ทดลอง	หลังสอบ
O ₁	X	O ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

O₁ แทน การทดสอบก่อนเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

O₂ แทน การทดสอบหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

X แทน การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 แผน 4 ชั่วโมง

2. แบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

3. แบบวัดทักษะในการแก้ปัญหา เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก

4. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

4.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาตามเทคนิคของโพลยา เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

2. ศึกษาวิธีการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาตามเทคนิคของโพลยา จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. วิเคราะห์เนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ จากหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ โดยกำหนด เนื้อหาในเรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก ใช้เวลา ทั้งสิ้น 4 ชั่วโมง

4. ดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาตามเทคนิคของโพลยา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยให้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 1 แผน

5. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อหัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อตรวจสอบรายละเอียดของแผน ความถูกต้อง ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และการวัดและประเมินผล เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

6. ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของหัวหน้ากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

7. นำแผนการจัดการเรียนรู้วิชา ฟิสิกส์ เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย และยังไม่เคยเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก มาก่อน จำนวน 1 ห้องเรียน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของจุดประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ สื่อ และการวัดและประเมินผลของแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ สมบูรณ์ เพื่อที่จะนำไปใช้สอนจริงกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายต่อไป

8. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงแก้ไข และจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปทดลองใช้จริงกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

4.2 การสร้างแบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ตามกระบวนการแก้ปัญหของโพลยา เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ตามกระบวนการแก้ปัญหของโพลยา เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งประกอบด้วยกำหนดยุทธศาสตร์ ที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนฝึกทักษะการแก้ปัญหตามแนวคิด ในการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ ตามกระบวนการแก้ปัญหของโพลยา ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจกับปัญหา

ขั้นที่ 2 จัดเตรียมหลักการ

ขั้นที่ 3 การหาผลลัพธ์

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบคำตอบ

มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจกับปัญหา เป็นขั้นที่นักเรียนอ่านปัญหาโจทย์ตีความว่า พิจารณาสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคำถามหรือปัญหา ว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่โจทย์ต้องการรู้และสิ่งที่ไม่ทราบค่า และกำหนดวิธีการหลักการที่เหมาะสมในการแก้ปัญห ในขั้นตอนนี้ นักเรียนสามารถวาดแผนภาพประกอบในการแก้ปัญห เช่น แผนภาพ Free body diagram

ขั้นที่ 2 จัดเตรียมหลักการ เป็นการจัดเตรียมปริมาณที่ใช้ในการอธิบายปัญหา ในขั้นตอนนี้ นักเรียนจะต้องคิดและเขียนในส่วนของกฎ หลักการ แนวคิดหรือสูตรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหลักการทางฟิสิกส์ และคณิตศาสตร์ ที่สามารถจะนำมาใช้ในการแก้ปัญหา หรือการกำหนดตัวแปรและปริมาณต่าง ๆ ที่ใช้ในการคำนวณ และเขียนสูตรทางฟิสิกส์ที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาและสามารถนำมาช่วยในการแก้ปัญหา เช่น สมการการเคลื่อนที่ในแนวระดับและแนวตั้ง

ขั้นที่ 3 การหาผลลัพธ์ คือ การแทนค่าเพื่อการแก้โจทย์ปัญหาเป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนพิสูจน์ ตรวจสอบสมการที่เกี่ยวข้องจากการคำนวณว่ามีความถูกต้องหรือผิดพลาดในส่วนใดบ้างและถ้าตรวจสอบแล้ว ไม่พบข้อผิดพลาดนักเรียนก็สามารถจะประเมินคำตอบที่ได้ว่าถูกต้องหรือไม่ในขั้นตอนต่อไป

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบคำตอบ หลังจากตรวจพิสูจน์ความสอดคล้องของสมการและได้มาเป็นผลลัพธ์นักเรียนทำการตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้รับว่าสอดคล้องตรงตามโจทย์ต้องการหรือไม่และจากผลลัพธ์ นำไปสู่คำตอบอย่างสมเหตุสมผลเพียงใดหรือไม่ และส่งเสริมให้นักเรียนลองหาทางเลือกในการแก้ปัญหาที่แตกต่างในการแก้ปัญหาเดิมเพื่อเพิ่มความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้น

4.3 แบบวัดทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

แบบทดสอบวัดทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาแบบทดสอบวัดทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาที่มีผู้สร้างไว้แล้ว และศึกษาวิธีการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยารวมทั้งปรึกษาเพื่อนครู เพื่อเป็นข้อมูลประกอบ การสร้างแบบทดสอบวัดทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ในการวิจัยครั้งนี้

2. ศึกษารายละเอียดของผลการเรียนรู้สาระการเรียนรู้และเนื้อหาที่จะนำไปสร้างแบบทดสอบวัดทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์

3. กำหนดลักษณะของแบบทดสอบวัดทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ เป็นแบบอัตนัย

4. สร้างแบบทดสอบวัดทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ

5. สร้างเกณฑ์การให้คะแนนทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบแยกองค์ประกอบ

ตาราง 2 เกณฑ์การประเมินคะแนนทักษะในการแก้โจทย์แบบอัตนัย ข้อที่ 1 – 5 คะแนนเต็มของการได้มาซึ่ง 1 คำตอบ คือ 5 คะแนน แยกการประเมินเป็น 4 ขั้นตอน ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

สิ่งที่ประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา	คะแนน
ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจปัญหา (เต็ม 1 คะแนน)	เปลี่ยนปริมาณเป็นสัญลักษณ์ได้ถูกต้องชัดเจนทุกข้อ	1
	เปลี่ยนปริมาณเป็นสัญลักษณ์ได้ถูกต้องไม่ครบถ้วน	0.5
	ไม่ตอบ หรือเปลี่ยนปริมาณเป็นสัญลักษณ์ไม่ถูกต้องเลย	0
ขั้นที่ 2 วางแผนแก้ปัญหา (เต็ม 1 คะแนน)	กำหนดสูตรที่เลือกใช้ได้ถูกต้อง	1
	กำหนดสูตรที่เลือกใช้ไม่ถูกต้อง	0
ขั้นที่ 3 ดำเนินการแก้ปัญหา (เต็ม 2 คะแนน)	แทนค่าในสูตรและคิดคำนวณเป็นไปตามลำดับ ขั้นตอนได้ถูกต้อง	2
	แทนค่าในสูตรได้ถูกต้องแต่คิดคำนวณไม่เป็นไป ตามลำดับขั้นที่ถูกต้อง	1

สิ่งที่ประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา	คะแนน
	ไม่ตอบ หรือแทนค่าในสูตรผิดและคิดคำนวณ ไม่เป็นไปตามลำดับขั้นที่ถูกต้องเลย	0
ขั้นที่ 4 ตรวจสอบคำตอบ (เต็ม 1 คะแนน)	คำตอบและหน่วยถูกต้องชัดเจน	1
	คำตอบถูกต้องแต่หน่วยไม่ถูกต้อง	0.5
	ไม่ตอบ หรือคำตอบและหน่วยไม่ถูกต้องเลย	0

6. นำแบบทดสอบวัดทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาฟิสิกส์ ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการวิจัยและการวัดประเมินผล เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดไม่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

7. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบวัดทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ โดยแบบทดสอบวัดทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อสอบแต่ละข้อมีค่า เท่ากับ 1.00 และปรับปรุงแบบทดสอบวัดทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

8. จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ เพื่อนำแบบทดสอบวัดทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ที่ได้ไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนเบญจมราชูทิศที่เป็นกลุ่มเป้าหมายต่อไป

4.4 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก

แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีวิธีการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้รายวิชา ฟิสิกส์ เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2. สร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้รายวิชา ฟิสิกส์ เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริกในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แบบทดสอบปรนัย จำนวน 10 ข้อ ให้ครอบคลุมผลการเรียนรู้

3. นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาฟิสิกส์ ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการวิจัยและการวัดประเมินผล เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดไม่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

4. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยหาค่า IOC ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.00 และปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริกตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5. นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางเรียนที่ได้ไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างตามลำดับ ดังนี้

1. ก่อนการทดลองให้นักเรียนทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางเรียนรู้อาชีพฟิสิกส์ เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2. ผู้วิจัยดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่างด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น โดยให้นักเรียน เรียนและปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาทาง ฟิสิกส์ เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

3. เมื่อสิ้นสุดการทดลองให้นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางเรียนรู้อาชีพฟิสิกส์ เรื่อง ปรากฏการณ์ โฟโตอิเล็กทริก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ชุดเดิมไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนอีกครั้ง จากนั้นนำผลที่ได้ไป วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง โดยใช้แบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์ เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ทางสถิติตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ผลคะแนนก่อนและหลังการเรียนรู้ โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบทักษะการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ เรื่องปรากฏการณ์ โฟโตอิเล็กทริก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2. เปรียบเทียบทักษะการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์กับเกณฑ์ โดยใช้การทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว (One sample t-test) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์หลังการจัดการเรียนรู้แบบ สืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาตามเทคนิคของโพลยา กับเกณฑ์ร้อยละ 60

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์กับเกณฑ์ โดยใช้การทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว (One sample t-test) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์หลังการจัดการเรียนรู้แบบ สืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาตามเทคนิคของโพลยา กับเกณฑ์ร้อยละ 60

สรุปผลการวิจัย

ทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาตามเทคนิคของโพลยา มีทักษะใน การแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริกหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 (มีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 81.04) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาตามเทคนิคของโพลยา มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริกหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 (มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 82.60) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์และทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาของทางฟิสิกส์ เรื่อง ปรากฏการณ์โฟโตอิเล็กทริก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาตามเทคนิคของโพลยา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ผู้สอนควรเตรียมแผนการสอนและเทคนิคการสอนที่เหมาะสม เพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2. ในการพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ ผู้สอนควรให้นักเรียนฝึกทำแบบฝึกหัดอย่างสม่ำเสมอตามเวลาที่กำหนด และเลือกใช้โจทย์ปัญหาที่เชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนรู้หรือสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน

3. ผู้สอนควรส่งเสริมการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และกิจกรรมที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) และการแก้โจทย์ปัญหาตามเทคนิคของโพลยา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาชุดฝึกทักษะที่เน้นการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ให้ครอบคลุมทุกเนื้อหา เพื่อสร้างความต่อเนื่องและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกัน

2. ในการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ตามกระบวนการของโพลยา ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนและการตรวจสอบคำตอบเป็นพิเศษ เนื่องจากนักเรียนมักผิดพลาดในการคำนวณในขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน และมักละเลยการตรวจสอบคำตอบ ดังนั้น ผู้สอนควรฝึกฝนการคำนวณควบคู่กับการแก้ปัญหา และเน้นย้ำให้นักเรียนตรวจสอบคำตอบจนเป็นนิสัย

3. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ นอกเหนือจากความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น ความคงทนในการเรียนรู้ หรือทัศนคติต่อเทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา

4. ควรมีการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาตามเทคนิคของโพลยาในกลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กุศยา แสงเดช. (2545). **แบบฝึกคู่มือพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์แม็ค จำกัด

จารุวรรณ จันทมัตตการ (2560). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาเคมี เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยา และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ**. วิทยานิพนธ์นี้การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ชนาธิป พรกุล. (2554). การสอนกระบวนการคิดทฤษฎีและการนำไปใช้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาตรี ฝ่ายคำตา. (2551). การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ = Inquiry-based teaching and learning. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 11(1), 39-42.
- ทิตนา แคมมณี. (2553). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนัยรัตน์ พลเยี่ยม. (2560). การศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัมและการชน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับเทคนิคการแก้ปัญหาของโพลยา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิตยา กิจโร. (2553). การศึกษาผลการฝึกทักษะการตั้งคำถามของนักเรียนในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความคิด สร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการมัธยมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประภาพร ถิ่นอ่อง. (2553). การพัฒนาแบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยก ตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา (วิจัยและพัฒนา การศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2545). พฤติกรรมการสอนวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2548). วิธีวิทยาการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ
- ไพบุลย์ มูลดี. (2546). การพัฒนาแผนการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำที่ไม่ตรง ตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภพ เล่าไพบุลย์. (2542). แนวการสอนวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิชรา เล่าเรียนดี. (2544). รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด (พิมพ์ครั้งที่ 7). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ศศิธร เวียงวะลัย. (2556). การจัดการเรียนรู้ Learning management. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2551). ทักษะ/ กระบวนการทางคณิตศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). คู่มือการใช้หลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

- สิริกร กลยนิย, .มารศรี กลางประพันธ์ และสมเกียรติ พลละจิตต์. (2557). การพัฒนาความสามารถในโจทย์
ปัญหาคณิตศาสตร์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคการแบ่งกลุ่ม
ผลสัมฤทธิ์ (STAD) ร่วมกับกระบวนการ แก้ปัญหาของโพลยา. วารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 11(54).
- สิริพร ทิพย์คง. (2544). การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือ
กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ.
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2544). การผลิตนวัตกรรมการเรียนการสอน การสร้างแบบฝึก. ชัยนาท: ชมรม
พัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2553). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2546). 21 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนากระบวนการคิด
(พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สมพร ต่อยยี่ปี. (2554). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์เทเรซาหนองจอก กรุงเทพฯ. ปรินูญานิพนธ์ การศึกษา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชามัธยมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ
- อรพินท์ ชื่นชอบ. (2549). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์และความสามารถในการแก้ปัญหาทาง
ฟิสิกส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยเสริมการ
แก้ปัญหตามเทคนิคของโพลยา. (วิทยานิพนธ์ปรินูญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- อุษณีย์ เสือจันทร์. (2553). การพัฒนาแบบฝึกทักษะแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง วิธีเรียงสับเปลี่ยนและ
วิธีจัดหมู่ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 5.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิจัยและประเมินผล การศึกษา (วิจัยและพัฒนา
การศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Polya, G., & Conway, J. H. (1957). **How to solve it: A new aspect of mathematical method**
(Vol. 2). Princeton, NJ: Princeton university press.
- Portoles, J. S. & Lopez, V. S. (2008). **Types of Knowledge and their Relation to Problem**
Solving in Science: Direction for Practice. Education Science Journal, 6

ชื่อเรื่อง การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อยกระดับสมรรถนะ
ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ของนักเรียนโรงเรียนชัยบาดาลวิทยา จ.ลพบุรี

ชื่อผู้วิจัย นางสาวแสงรติกานต์ อัมประเสริฐ
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ
โรงเรียนชัยบาดาลวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

บทคัดย่อ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580) แผนการศึกษาชาติ (พ.ศ.2560-2579) และแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา กำหนดให้มีการพัฒนาเด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัยให้มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่ดีสมวัยทุกด้าน

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมกับชีวิตที่ส่งผลต่อการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ซึ่งเรียกว่า การเรียนรู้ 3R x 8Cs โดย 3R ได้แก่ **การอ่านออก (Reading)** การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) และ 8Cs (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

ดังนั้น ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ ต้องสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถและเต็มตามศักยภาพ (Quality) การประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ หรือ PISA (Programme for International Student Assessment) ริเริ่มขึ้นโดย OECD ซึ่งหลักสำคัญของ PISA คือ การประเมินความฉลาดรู้ ซึ่ง**ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน (Reading Literacy)** คือ ความสามารถที่จะทำความเข้าใจกับสิ่งที่อ่านได้ สามารถนำไปใช้ประเมิน สะท้อนออกมาเป็นความคิดเห็นของตนเอง และมีความรักผูกพันกับการอ่าน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายพัฒนาความรู้และศักยภาพ และการมีส่วนร่วมในสังคม ครอบคลุมมิติทั้งด้านพุทธิพิสัยและด้านจิตพิสัย ดังนั้น**ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน** จึงมีความหมายครอบคลุมทั้งความรู้และทักษะที่จะเข้าใจเรื่องราวและสาระของสิ่งที่ได้อ่าน ตีความและแปลความของข้อความที่ได้อ่าน และประเมิน คัดวิเคราะห์ ย้อนกลับไปถึงจุดหมายของการเขียนว่าต้องการส่งสาร สาระอะไรให้แก่ผู้อ่าน เพื่อประเมินว่านักเรียนได้พัฒนาศักยภาพในการอ่านของตน และสามารถใช้อ่านให้เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและความเป็นไปได้ของสังคมอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

ด้วยเหตุนี้ **การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)** คือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีรูปแบบคล้ายกับการสอนออนไลน์ นักเรียนเรียนรู้บทเรียนจากสื่อการสอน อาทิ วิดีโอการสอน เอกสาร ใบความรู้ และศึกษา คิด วิเคราะห์ ด้วยตนเองจากที่บ้าน ก่อนมาทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ในห้องเรียน เทคโนโลยีจึงมีส่วนช่วยให้การสอนในห้องเรียนกลับด้านมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ครูผู้สอนเล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อเป็นเครื่องมือเชิงกลยุทธ์ที่สามารถนำไปปรับใช้ได้จริงในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นระบบและยั่งยืน เพื่อพัฒนา**ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน**ของผู้เรียน

คำสำคัญ

1. โมเดลห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) คือ การเรียนรู้บทเรียนที่บ้าน ทำกิจกรรมที่โรงเรียน

2. ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจกับสิ่งที่ได้อ่าน ตีความ บูรณาการ สร้างความหมาย วิเคราะห์ และประเมินผล

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตขยายความไปถึง “ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน (Reading Literacy)” เพราะการอ่านเป็นกระบวนการเริ่มต้น และการอ่านเป็นการขยายความรู้ ทักษะ และกลยุทธ์ ที่แต่ละคนพัฒนาขึ้นมาตลอดชีวิตในบริบทต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับบุคคลนั้น โดยทักษะความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ไม่เพียงมีความสำคัญเฉพาะบุคคลเท่านั้น แต่ยังเป็นทักษะที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวม ในระดับนโยบายและระดับบริหารจัดการต่าง ๆ ของประเทศ (ศูนย์การดำเนินงาน PISA แห่งชาติ, 2561)

ประเทศไทยได้เข้าร่วมการประเมินโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ หรือ PISA (Programme for International Student Assessment) นับตั้งแต่ปี 2000 จนถึงการประเมินในปี 2024 พบว่าแนวโน้มของผลการประเมินด้านการอ่านลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยผลการทดสอบ PISA 2020 มีนักเรียนในประเทศไทยเข้าร่วมการประเมิน จำนวน 8,366 คน จาก 209 โรงเรียน ในทุกสังกัดการศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านเท่ากับ 393 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของ OECD (487 คะแนน) และอยู่ในระดับต่ำกว่าความสามารถพื้นฐาน เมื่อพิจารณาแนวโน้มความฉลาดรู้ด้านการอ่านจากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มของผลการประเมินด้านการอ่านมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ระบบการศึกษาไทยจึงต้องยกระดับความสามารถ “ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน” อย่างเร่งด่วน

การยกระดับ “ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน” ได้นั้น นักเรียนต้องได้รับการพัฒนาการใช้กระบวนการอ่านให้เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจการอ่านที่ได้รับ ซึ่งกระบวนการอ่าน (Reading Process) เพื่อครอบคลุมการอ่านในแง่มุมต่างๆ โดยแบ่งออกเป็น 3 กระบวนการ คือ รู้ตำแหน่งของข้อมูลในเรื่องที่อ่าน (Locate Information) มีความเข้าใจในเนื้อเรื่อง (Understand) และประเมินและสะท้อนความคิดเห็นต่อเนื้อเรื่อง (Evaluate and Reflect) (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2562)

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อเป็นกรอบแนวคิดและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ สำหรับครูในการขับเคลื่อนและพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านของผู้เรียน ให้มีประสิทธิภาพและเป็นระบบ

2. เพื่อยกระดับสมรรถนะความฉลาดรู้ของผู้เรียนด้านการอ่าน ครอบคลุมความสามารถในการวิเคราะห์ แก้ปัญหา และประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง

เป้าหมาย

1.เป้าหมายเชิงปริมาณ

- 1) ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน : ร้อยละ 80 ของผู้เรียนในทุกระดับชั้น มีผลการประเมินความสามารถในการอ่านจับใจความ วิเคราะห์ ตีความ และการเขียนสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด
- 2) นักเรียนโรงเรียนชัยบาดาลวิทยา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ได้รับความรู้ ความสามารถตามการบูรณาการในรายวิชาภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.เป้าหมายเชิงคุณภาพ

- 1) ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน : ผู้เรียนสามารถอ่าน ทำความเข้าใจบทความทางวิชาการหรือข้อมูลข่าวสารที่ซับซ้อนได้ สามารถเรียบเรียงความคิดและข้อมูลได้อย่างมีเหตุผล โต้แย้งอย่างสร้างสรรค์ และนำเสนอผลงานได้อย่างถูกต้องและสละสลวย
- 2) นักเรียนมีความสามารถในการบูรณาการความรู้ ทักษะ ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน เพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อนในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กระบวนการพัฒนาผลงานหรือขั้นตอนการดำเนินงาน

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ตัวชี้วัด อีกทั้งมีการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่สะท้อนให้เห็นถึงเป้าหมายด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะกระบวนการ (Process) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude) และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน จึงจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งครูผู้สอนได้นำวงจรควบคุมคุณภาพ (PDCA) ของเดมมิง ซึ่งประกอบไปด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) มาใช้ในการดำเนินงาน ดังนี้

P = Plan (ขั้นวางแผน)

1.ศึกษาโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) วิเคราะห์มาตรฐาน ตัวชี้วัด วิชาภาษาไทย กำหนดวัตถุประสงค์ และเลือกแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียน

2.วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล ประเมินความสามารถของผู้เรียน เพื่อคัดกรองนักเรียน และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3.ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)

4.ศึกษาวิธีการใช้ และเลือกเครื่องมือประเมินความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการเขียน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

5.นำข้อมูลที่ค้นคว้าได้มาวิเคราะห์ วางแผน ออกแบบกิจกรรม และสื่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อประเมินความฉลาดรู้ด้านการอ่านและเขียน

6.จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)

7.จัดทำแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจในการเรียน

8.ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน 50 ข้อ ต้องการจริง 40 ข้อ

9. นำแบบทดสอบเสนอหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อตรวจสอบความ คลอบคลุม จุดประสงค์และเนื้อหาและภาษาที่ใช้

10. นำข้อสอบมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

11. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นจำนวน 50 ข้อ เพื่อจะเลือกใช้จริง 40 ข้อ โดยตาราง IOC ไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับผลการ เรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา นำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่า IOC ซึ่งต้องได้ค่าตั้งแต่ 0.50 – 1.00

12. นำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่า IOC ซึ่งต้องได้ค่าตั้งแต่ 0.50 – 1.00

13. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นมาจัดพิมพ์ แล้วนำไปวัดความรู้กับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

14. ทำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนน ดังนี้

ตอบถูก ให้ 1 คะแนน

ตอบผิด ไม่ตอบ เลือกตอบเกิน 1 ตัวเลือก ให้ 0 คะแนน

15. นำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ซึ่งต้องได้ค่าตั้งแต่ 0.22 – 0.84

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) การ วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนการใช้ชุดแบบฝึกทักษะทางการเรียนของนักเรียน ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ T-Test แบบ Dependent Simple

D = Do (การปฏิบัติการ)

1. นำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียน โรงเรียนชัยบาดาลวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขตลพบุรี

2. นำแบบประเมินความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการเขียนมาใช้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การ เรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียน

C = Check (การตรวจสอบ)

1. วัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยมีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย

2. ประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับ ด้าน (Flipped Classroom)

A = Act (การปรับปรุงแก้ไข)

1. ทบทวน ปรับปรุง แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี กิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีการวัดและ ประเมินผล

2. ร่วมกลุ่มกิจกรรม PLC กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้น เพื่อร่วมกัน วิเคราะห์ถึงจุดเด่น และจุดด้อย รวมถึงข้อพึงระวัง เพื่อพัฒนางานต่อไป

2. ผลการดำเนินการ/ผลสัมฤทธิ์/ประโยชน์ที่ได้รับ

ผลที่เกิดกับนักเรียน

1. นักเรียนโรงเรียนชัยบาดาลวิทยา อำเภอยายาย จ.ลพบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขตลพบุรี ที่ได้เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อยกระดับสมรรถนะความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ของนักเรียนโรงเรียนชัยบาดาลวิทยา จ.ลพบุรี ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน ร้อยละ 100

2. นักเรียนโรงเรียนชัยบาดาลวิทยา อำเภอยายาย จ.ลพบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขตลพบุรี มีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อยกระดับสมรรถนะความฉลาดรู้ด้านการอ่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในด้านเนื้อหา โดยเนื้อหาที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับ มาตรฐาน/ตัวชี้วัด และคำอธิบายรายวิชาอยู่ในระดับมากที่สุด ($X = 4.70$) และภาษาที่ใช้อธิบายและสื่อความหมาย เข้าใจง่าย ในระดับมาก ($X = 4.35$)

3. นักเรียนมีทักษะการใช้งานเทคโนโลยี และสามารถเรียนรู้ผ่านสื่อการสอนในรูปแบบออนไลน์ ได้ ทุกที่ ทุกเวลา ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น และมีเจตนาที่ดีต่อการเรียนการสอน และการจัด กิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย

ผลที่เกิดกับครู

1. ครูผู้สอนมีทักษะการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย โดยใช้เทคโนโลยี ในรูปแบบการจัดการ เรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)

2. ครูมีคลังเทคโนโลยีดิจิทัล ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และสามารถพัฒนาต่อยอดเป็นผู้สร้างและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างมี ประสิทธิภาพ

ผลที่เกิดกับโรงเรียน

โรงเรียนมีผลการประเมินสมรรถนะความฉลาดรู้ด้านการอ่านในระดับที่สูงขึ้น พร้อมทั้งมีแหล่ง เรียนรู้ในรูปแบบเทคโนโลยีดิจิทัล ที่เปรียบเสมือนห้องสมุดออนไลน์ที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ทุกที่ และทุกเวลา

ประโยชน์ที่ได้รับ

สำหรับนักเรียน

1. นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง หรือเป็นกลุ่มได้ตลอดเวลา เพื่อสร้าง ทักษะชีวิตและทักษะทางสังคม และเป็นสื่อที่สามารถใช้กระบวนการคิดได้อย่างหลากหลาย โดยเฉพาะการคิด วิเคราะห์ คิดประเมินค่า และการคิดอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นกระบวนการคิดขั้นสูงสุด

2. นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สำหรับฝึกทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีช่องทาง ในการเรียนรู้ สืบค้นข้อมูลได้อย่างหลากหลายขึ้น สำหรับนักเรียนที่มีความพร้อมทางด้านอุปกรณ์ นักเรียนสามารถ เรียนรู้และทบทวนบทเรียนได้ตลอดเวลา และเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ มากขึ้น

3. นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความฉลาดรู้ด้านการอ่าน และได้รับการพัฒนาทักษะ ทางด้านเทคโนโลยี และซึ่งสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

4.ผลการประเมินความพึงพอใจ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สำหรับครู

1.การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ถือว่าเป็นสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถในการพัฒนาสมรรถนะ **ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน** ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนของตนเองได้ หรือสามารถนำไปพัฒนาเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้อื่นๆ และครูสามารถปรับวิธีการสอนที่ทันสมัยขึ้น ได้สร้างสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน เพื่อให้ทันกระแสยุค 4.0 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2.เป็นสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทฤษฎี และเป็นตัวช่วยในการจัดการเรียนการสอน มีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าเมื่อนำบทเรียนที่ผ่านสื่อเทคโนโลยีมาใช้ จะทำให้มีผลการเรียนทางด้าน **ความฉลาดรู้ด้านการอ่านที่เพิ่มสูงขึ้น** อย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้อื่นๆ แบบใหม่ ที่ออกแบบสอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียนลงไป ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Active Learning) และใช้เทคนิคการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)

3.แบบประเมินความสามารถด้านการอ่าน เป็นสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เน้นสมรรถนะผู้เรียนมาตรฐาน และตัวชี้วัด ที่นำไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่มุ่งให้เกิดความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

4.แบบประเมินความสามารถด้านการอ่าน เป็นสื่อการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ และเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะต่าง ๆ สำหรับพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และเป็นการมุ่งส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมทางการศึกษา

สำหรับผู้บริหาร

ผู้บริหารได้ขับเคลื่อนการนำกิจกรรมการคัดเลือกวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) การยกระดับสมรรถนะความฉลาดรู้ด้านการอ่านของผู้เรียน มาปรับใช้ให้ครูจัดการเรียนการสอนทั้งระบบ และสามารถปรับใช้ได้อย่างยั่งยืน

สำหรับโรงเรียน

โรงเรียนมีผลการประเมินเพื่อยกระดับสมรรถนะความฉลาดรู้ด้านการอ่านของผู้เรียนที่สูงขึ้น และมีสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลของครูผู้สอนที่ได้ใช้ ได้ผลิต และสร้างขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

สำหรับผู้ปกครองและชุมชน

1.ผู้ปกครองและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามการเรียนของนักเรียนโดยผ่านช่องทางการสื่อสารระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน สามารถสร้างความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น

2.เป็นสื่อที่ลดภาระของผู้ปกครอง และเป็นสื่อที่สามารถศึกษาได้ตลอดเวลา

3.เป็นสื่อที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มเติม ได้องค์ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยี เกิดความสนใจใฝ่รู้ รู้จักสืบเสาะหาความรู้ สนใจและอยากศึกษาไปพร้อม ๆ กับบุตรหลาน

ตาราง 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อยกระดับสมรรถนะความรู้ด้านการอ่าน ของนักเรียนโรงเรียนชัยบาดาลวิทยา จ.ลพบุรี

รายการ	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	$\bar{x}$	S.D.	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1)	420	13981	367.92	13.50	87.60
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E 2)	40	1274	33.53	2.84	83.83
ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E1 / E 2) เท่ากับ 87.60/83.83					

จากตาราง พบว่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) จากการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อยกระดับสมรรถนะความรู้ด้านการอ่าน ของนักเรียนโรงเรียนชัยบาดาลวิทยา จ.ลพบุรี มีค่าเท่ากับ 87.60 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) จากการทำแบบวัดทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ มีค่าเท่ากับ 83.83 ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย เรื่อง บทพากย์เอราวัณ-โวหารสททาวรรณคดีไทย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ (E1 / E 2) เท่ากับ 87.60/83.83 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อยกระดับสมรรถนะความรู้ด้านการอ่าน ของนักเรียนโรงเรียนชัยบาดาลวิทยา จ.ลพบุรี

ผู้วิจัยได้ได้ทำการเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยได้ผลปรากฏ ดังตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนจากการทำแบบทดสอบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนในรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อยกระดับสมรรถนะความรู้ด้านการอ่าน ของนักเรียนโรงเรียนชัยบาดาลวิทยา จ.ลพบุรี

รายการ	คะแนนเต็ม	ผลรวมของคะแนน	$\bar{x}$	S.D.
คะแนนก่อนเรียน	40	869	22.87	3.47
คะแนนหลังเรียน	40	1274	33.53	2.84

จากตาราง 2 พบว่าคะแนนความสามารถในการทำแบบทดสอบ ของเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียน มีค่าเท่ากับ 1274 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.53 สูงกว่าคะแนนรวมก่อนเรียนซึ่งมีค่าเท่ากับ 869 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.87 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนที่สูงขึ้น

การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อยกระดับสมรรถนะความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ของนักเรียนโรงเรียนชัยบาดาลวิทยา จ.ลพบุรี ผู้วิจัยได้วัดความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบวัดความพึงพอใจ ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน(Flipped Classroom) เพื่อยกระดับสมรรถนะความฉลาดรู้ด้านการอ่าน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ฉันพอใจเนื้อหาเรื่อง โวหารรสทางวรรณคดี	4.14	0.80	มากที่สุด
ฉันชอบเขียนโวหารรสทางวรรณคดี			
ฉันชอบเนื้อหาที่เรียน เพราะเนื้อหาที่ใช้สอนเข้าใจง่าย และไม่ซับซ้อน	4.57	0.57	มาก
	4.29	0.76	มาก
ฉันชอบกิจกรรมในเวลาเรียนภาษาไทย			
ฉันชอบที่ได้ฝึกทักษะต่างๆ จนมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน	4.43	0.63	มาก
	4.29	0.77	มาก
ฉันต้องการให้ถึงชั่วโมงภาษาไทยเร็วๆ จะได้ทำกิจกรรมที่ชอบ	4.43	0.74	มาก
ฉันสนุกกับการเรียนที่ไม่ซ้ำซาก			
ฉันไม่ชอบการศึกษาหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเกินไป	4.36	0.68	มาก
	4.46	0.64	มาก
ฉันพอใจสื่อและอุปกรณ์การเรียน	4.18	0.79	มากที่สุด
ฉันสนุกกับการเล่นเกมแบบมีส่วนร่วม	4.64	0.56	มาก
ฉันมีความสุขในการเรียน	4.25	0.80	มากที่สุด
ฉันชอบใบความรู้ หรือเนื้อหาที่แปลกใหม่ และเป็นเรื่องใกล้ตัว	4.57	0.69	มาก
ฉันชอบกิจกรรมการเรียนที่ฝึกให้คิด และแสดงความคิดเห็น	4.32	0.61	มาก
	4.04	0.69	มาก
ฉันมีความสุขในการทำงานกับเพื่อนในกลุ่ม	4.25	0.70	มาก
ฉันพอใจที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในชั้น			
รวม	4.35	0.70	มาก

จากตาราง นักเรียนที่เรียนในรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อยกระดับสมรรถนะความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ของนักเรียนโรงเรียนชัยบาดาลวิทยา จ.ลพบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ เรียงตามลำดับคือ ฉันพอใจเนื้อหาเรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ ฉันพอใจสื่อและอุปกรณ์การเรียน และฉันมีความสุขในการเรียน

สรุปผลการวิจัย

จากการนำการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อยกระดับสมรรถนะความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ของนักเรียนโรงเรียนชัยบาดาลวิทยา จ.ลพบุรี ไปใช้จริง พบว่า ผู้เรียนมีความสามารถความฉลาดรู้ด้านการอ่านในระดับดีขึ้นอย่างชัดเจน ดังนี้

(1) ร้อยละ 90 ของผู้เรียนในทุกระดับชั้น มีความสามารถในการอ่านจับใจความ วิเคราะห์ตีความ และการเขียนสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านเกณฑ์ระดับ ดี ขึ้นไป

(2) นักเรียนสามารถบูรณาการที่เชื่อมโยงการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเพิ่มขึ้น ซึ่งสะท้อนถึงการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ในการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เพื่อยกระดับสมรรถนะ “ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน” ของนักเรียนโรงเรียนชัยบาดาลวิทยา อ.ชัยบาดาล จ.ลพบุรี นอกเหนือจากแบบประเมินวัดความสามารถด้านการอ่านและการเขียน ยังมีการใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน รายวิชาภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และชุดแบบฝึกทักษะทางการเรียน รายวิชาภาษาไทย ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนชัยบาดาลวิทยา โดยเกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ต่อผู้เรียน ดังนี้

(1) หลังการใช้ชุดแบบฝึกทักษะทางการเรียน รายวิชาภาษาไทย ทำให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ในการเรียนก่อนทดลอง ร้อยละ 56 อยู่ในเกณฑ์ พอใช้ เพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ 24

(2) ประเมินประสิทธิภาพแบบประเมินวัดความสามารถด้านการอ่านและการเขียน รายวิชาภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียน โดยศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อแบบประเมินประสิทธิภาพแบบประเมินวัดความสามารถด้านการอ่านและการเขียน โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 และค่าเบี่ยงเบนเท่ากับ 0.70

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ศูนย์การดำเนินงาน PISA แห่งชาติ. 2561.

สืบค้น วันที่ 1 สิงหาคม 2568. จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/>

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. แบบประเมินความสามารถด้านการอ่าน. 2562.

สืบค้น วันที่ 17 สิงหาคม 2568. จาก <https://pubhtml5.com/xowu/dcwu/basic/>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. ความสามารถด้านการอ่าน. 2561

สืบค้น วันที่ 20 กรกฎาคม 2568. จาก <https://www.onec.go.th/>

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาการเรียนวิทย์ ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอบแบบเทคนิค STAD ด้วย AOPE Model
ชื่อผู้วิจัย	นางประจัน ไชยมาลีอุปถัมภ์
ตำแหน่ง	ครูโรงเรียนบ้านโปะหมอ (พรหมเทพราษฎร์บำรุง)
วิทยฐานะ	ครูชำนาญการพิเศษ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. สร้างรูปแบบการสอนและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนวิทย์ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั้งก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนวิทย์ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอโดยเทคนิค STAD ด้วย AOPE Model และ 3. ศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนวิทย์ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอโดยเทคนิค STAD ด้วย AOPE Model ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโปะหมอ (พรหมเทพราษฎร์บำรุง) การศึกษาวิจัยเชิงทดลอง กลุ่มประชากร คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนบ้านโปะหมอ (พรหมเทพราษฎร์บำรุง) การสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนวิทย์ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอโดยเทคนิค STAD ด้วย AOPE Model ผลวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเท่ากับ 82.35/81.72 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ และรูปแบบการสอน AOPE Model มีองค์ประกอบ คือ A = Active กระตุ้นให้นักเรียนมุ่งมั่นตั้งใจเรียนรู้ ใช้กระบวนการสร้างพลังบวกในการเรียนรู้ O = Observation ให้นักเรียนสังเกตรายละเอียดเนื้อหา เรียนรู้ด้วยตนเอง P = Process ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์อย่างมีขั้นตอน E = End result นั่นคือหาภาพความสำเร็จร่วมกัน 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. ความพึงพอใจต่อการใช้ชุดกิจกรรม โดยรวมค่าเฉลี่ย 4.90 อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนาการเรียนวิทย์, เทคนิค STAD, AOPE Model, ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

บทนำ

การเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญของยุคปัจจุบันและเป็นรากฐานของสังคมที่มีบทบาทในการพัฒนามนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถ สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ (2561, น.16) กล่าวว่า แผนการดำเนินงานชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่ 3 เป็นหลักสำคัญในการดำเนินงาน คือการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้” การพัฒนาการดำเนินงานภายใต้กรอบประเทศไทย 4.0 สู่ศตวรรษที่ 21 เริ่มด้วยการฝึกให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนแบบบูรณาการสหวิชาการ เชื่อมโยงความรู้ให้เข้ากับจินตนาการ การจัดการเรียนการสอน

ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดซึ่งประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างมี วิจารณ์ญาณ คิดไตร่ตรอง คิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการและมีวิสัยทัศน์เป็นไปตามทักษะกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์ ดังพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้าน สมเด็จเจ้าพระยา (2566, น. 62) “การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความ ประพฤติ ทักษะ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ” การดำเนินใน ชีวิตประจำวันเป็นเครื่องมือหรือกลไกสำหรับมนุษย์ให้มีการพัฒนาความคิด ความสามารถ วิเคราะห์ปัญหา และแก้ไขปัญหาได้ มีการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้มีการพัฒนาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ พัฒนาความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล มีความคิดสร้างสรรค์ คิด วิเคราะห์เรียนรู้ตามทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ดังพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2564, น. 18) “..การศึกษาเป็นปัจจัยหลักในการสร้าง และพัฒนาความรู้ ความคิด ตลอดจนความประพฤติและคุณงามความดีของบุคคล ให้บุคคลดำรงตนอยู่ใน สังคมและในโลกได้อย่างมั่นคงและมีความสงบร่มเย็นได้ แม้ว่าโลกจะเปลี่ยนแปลงไปรวดเร็วเพียงใดก็ตาม..” เป็นการเรียนรู้ควบคู่ทักษะ ธนภรณ์ ก้องเสียง (2558, น. 43) กล่าวว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีความสำคัญและจำเป็นในการเสาะแสวงหาความรู้ช่วยให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น อย่างมีเหตุผล มีทักษะ ที่สำคัญทั้งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะการเปลี่ยนแปลงของสังคมในศตวรรษที่ 21 ในการ ค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถ ตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลหลากหลายและประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ ซึ่งการเรียนรู้สามารถที่จะเรียนรู้ได้ตลอด ชีวิตจากสิ่งแวดล้อมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ในชีวิตของตนเอง เรียนรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้านของ ชุมชนในท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ อัครภา ประยูรรัตน์ และคณะ (2566, น. 63) กล่าว ว่า ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพของแต่ละคนได้เรียนรู้จากความ เป็นอยู่ภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่นของตนเอง ดังแผนที่ชีวิตของพ่อ... พระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทองสุข มันทาทร (2567, น. 5) “จงเป็นน้ำครึ่งแก้วตลอดชีวิต เพื่อเรียนรู้เพิ่มเติม ได้ตลอด” สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2560, น. 3) กล่าวว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่ได้เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญ ในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้ และแก้ปัญหาที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอนมีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย การเรียนรู้วิทยาศาสตร์มุ่งเน้นที่จะให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ในรูปแบบต่างๆ ให้นักเรียนได้มีการคิดวิเคราะห์ได้ตามทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จากการเรียนรู้ในห้องเรียน สู่วิถีชีวิต ของชุมชนต่างๆ เพื่อให้เด็กเรียนมีแนวคิดพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้อง ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้ นักเรียนเกิดความเข้าใจในหลักการ ทฤษฎี ขอบเขต ธรรมชาติ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างเหมาะสม

จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโรงเรียนบ้านโปะหมอ (พรหมเทพราชบุรีบำรุง) ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานระดับชาติ (National Test : NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2566 พบว่ายังมีค่าคะแนนที่ไม่น่าพึงพอใจ ฝ่ายวิชาการโรงเรียนบ้าน โปะหมอ (พรหมเทพราชบุรีบำรุง) (2566, น. 2-3) ปีการศึกษา 2565 ด้านความสามารถด้านภาษาไทย

ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 38.78 ด้านความสามารถด้านคณิตศาสตร์ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.42 ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนบ้านโปะหมอ (พรหมเทพราษฎร์บำรุง) (2567, น. 2-3) ปีการศึกษา 2566 ด้านความสามารถด้านภาษาไทย ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 45.97 ด้านความสามารถด้านคณิตศาสตร์ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 30.80 ทั้ง 2 ปีการศึกษา ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานระดับชาติ (National Test : NT) มีคะแนนต่ำกว่าระดับจังหวัด ต่ำกว่าระดับเขตพื้นที่การศึกษา และต่ำกว่าระดับประเทศ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2567 ภาคเรียนที่ 1 ก่อนเรียนผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล ฝ่ายวิชาการโรงเรียนบ้านโปะหมอ (พรหมเทพราษฎร์บำรุง) (2567, น. 2) ประเมินเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ในวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผลปรากฏว่าผลการประเมินความสามารถทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับปรับปรุง 7.76 อยู่ในระดับพอใช้ร้อยละ 44.47 และผู้วิจัยประเมินด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 ทักษะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากการใช้วิธีให้นักเรียนทำการปฏิบัติการทดลองเรื่องกลุ่มสิ่งมีชีวิต ฝ่ายวิชาการโรงเรียนบ้านโปะหมอ (พรหมเทพราษฎร์บำรุง) (2567, น. 2 – 3) ผลปรากฏว่าทักษะการสังเกต ระดับปรับปรุงร้อยละ 32.25 ระดับพอใช้ร้อยละ 32.25 ทักษะการจำแนกประเภท ระดับปรับปรุงร้อยละ 12.90 ระดับพอใช้ร้อยละ 38.71 ทักษะการวัด ระดับปรับปรุงร้อยละ 41.94 ระดับพอใช้ร้อยละ 29.03 ทักษะการใช้จำนวน ระดับปรับปรุงร้อยละ 16.13 ระดับพอใช้ร้อยละ 41.94 ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล ระดับปรับปรุงร้อยละ 19.35 ระดับพอใช้ร้อยละ 41.94 ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ระดับปรับปรุงร้อยละ 12.90 ระดับพอใช้ร้อยละ 35.48 ทักษะการหาความสัมพันธ์ของสเปกกับสเปก และสเปกกับเวลา ระดับปรับปรุงร้อยละ 32.26 ระดับพอใช้ร้อยละ 22.53 และทักษะการพยากรณ์ ระดับปรับปรุงร้อยละ 32.26 ระดับพอใช้ร้อยละ 32.26 จากข้อมูลดังกล่าวมีนักเรียน ร้อยละระดับปรับปรุง และระดับพอใช้ ที่ต้องแก้ปัญหาเป็นการด่วน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการนำไปสู่การเรียนรู้ตามทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จากการประเมินจะเห็นได้ว่าจากการคิดวิเคราะห์ระดับพอใช้และระดับปรับปรุงมีค่ารวมร้อยละ 52.23 ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 ทักษะ ระดับพอใช้และระดับปรับปรุงมีค่ารวมร้อยละ 59.26 ระดับพอใช้และระดับปรับปรุงมีค่าร้อยละที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน การเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฝึกให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ หากผู้เรียนคิดวิเคราะห์ไม่ได้ก็ไม่สามารถที่จะทำการปฏิบัติตามทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้ นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยพัฒนาด้านสติปัญญาและความคิดของผู้เรียน การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งให้นักเรียนควรเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสม เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ตามทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ขนาธิป พรกุล (2561, น. 141-142) กล่าวว่า การบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทำเป็นกลุ่ม มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมสร้างความรู้และผลงานร่วมกัน ผู้เรียนได้สัมผัสกับสภาพจริงมีส่วนร่วมในการวางแผน ทำกิจกรรม หรือแก้ปัญหา สู่วิถีชีวิตของผู้เรียน จนทำให้ผู้เรียนปฏิบัติเป็นกิจนิสัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561, น. 4) กล่าวว่า เด็กและเยาวชนที่มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรมมีความรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีสภาวะผู้นำก้าวทันการเปลี่ยนแปลง มีทักษะการดำรงชีวิต สามารถนำความรู้มาบูรณาการกับการเรียนการสอนและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียนได้ดี ทิศนา แคมมณี (2563, น. 144) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่มเป็นการดำเนินการเรียนการสอนโดยที่ผู้สอนให้ผู้เรียนทำงาน/กิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม พร้อมทั้งสอน/ฝึก/แนะนำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มที่ดีควบคู่ไปกับการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563, น. 107) กล่าวว่า เรียนรู้ด้วยวิธีการ Active Learning เพื่อใช้พัฒนากระบวนการคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

หรือจากสถานการณ์จำลองผ่านการลงมือปฏิบัติ และเปิดโลกทัศน์มุมมองร่วมกันของผู้เรียนและครูด้วยการจัดการเรียนการสอนในเชิงแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น การเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแบบร่วมมือจึงเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้ และในความสำเร็จของกลุ่ม คนที่เรียนเก่งช่วยคนที่อ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น แต่ต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่มความสำเร็จของแต่ละบุคคล คือความสำเร็จของกลุ่ม เพราะฉะนั้นการจัดการเรียนรู้ฝึกการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค STAD (Student Teams Achievement Division) ซึ่งมีการจัดกลุ่มผู้เรียนตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบด้วยเป็นผู้เรียนที่เรียนเก่ง – ปานกลาง – อ่อน จากปัญหาผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานระดับชาติ (National Test : NT) มีคะแนนต่ำกว่าระดับจังหวัด ต่ำกว่าระดับเขตพื้นที่การศึกษาและต่ำกว่าระดับประเทศ ทั้งปีการศึกษา 2565 และปีการศึกษา 2566 และการประเมินการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล ผู้เรียนร้อยละ 38.10 ที่ควรได้รับการแก้ไข ที่จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือเป็นการด่วน จากปัญหาดังกล่าวนี้นี้ ผู้วิจัยได้มีการคิดไปสู่วิธีที่จะแก้ปัญหา สามารถทำให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563, น. 52) กล่าวว่าจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์ เป็นนักคิด นักปฏิบัติ นักประดิษฐ์ นำไปสู่การพัฒนานวัตกรรมในอนาคตรวมทั้งจัดกิจกรรมกีฬา การออกกำลังกายและสนับสนุนให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะของตนเองให้มีสุขภาพที่ดี สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ผู้วิจัยได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD (Student Teams Achievement Division) ด้วย AOPE Model ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเป็นแนวทางในการหารูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ตลอดจนการพัฒนาความสามารถในการใช้ทักษะตามหลักกระบวนการวิทยาศาสตร์ เน้นนักเรียนได้ปฏิบัติจริง นักเรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเองจากการเรียนรู้จากสถานการณ์ต่างๆ ที่กำหนดให้มี เกิดการพัฒนาความรู้ สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ และนักเรียนเรียนอย่างมีความสุข ส่งผลทำให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้คิดวิเคราะห์แก้ปัญหาตามทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. สร้างรูปแบบการสอนและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั้งก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอโดยเทคนิค STAD ด้วย AOPE Model
3. ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอโดยเทคนิค STAD ด้วย AOPE Model ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโปะหมอ (พรหมเทพราษฎร์บำรุง)

วิธีดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 การสร้างนวัตกรรมชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1. การสร้างชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 เล่ม

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีพื้นฐาน หลักการที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ จากตำรา วารสาร เอกสารและรายงานผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโปะหมอ (พรหมเทพราชบุรุษบำรุง) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1.3 ศึกษารายละเอียดของเนื้อหา กำหนดชื่อเรื่องชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอให้สอดคล้องกับหลักสูตร โดยเน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

1.4 ศึกษารวบรวมประสบการณ์ของนักเรียนที่ได้พบเห็นในชีวิตประจำวันจากชุมชน เพื่อนำมากำหนดเค้าโครงเรื่อง แบบทดสอบ และดำเนินการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1.5 นำชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งด้านหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรสถานศึกษา โครงสร้าง ตัวชี้วัด เนื้อหาสาระสำคัญ ภาษาที่ใช้ รูปภาพประกอบ แบบทดสอบ การวัดผลประเมินผล และนำมาแก้ไขปรับปรุงตามที่คุณเชี่ยวชาญเสนอแนะ

1.6 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ใช้ประกอบชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้มีทั้งหมด จำนวน 8 แผน ใช้เวลาในการสอน 21 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนในการจัดทำ ดังนี้

1.6.1. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโปะหมอ (พรหมเทพราชบุรุษบำรุง) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และตัวชี้วัด

1.6.2. ศึกษารายละเอียดเนื้อหา เพื่อวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา ตัวชี้วัด และจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐานและโครงสร้างการสอน

1.6.3. ศึกษาแนวการสอนของกลุ่มวิชาการ และสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คู่มือครู คลิป VDO เกี่ยวกับการสอน เพื่อนำกิจกรรมมาพิจารณาเป็นแนวในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

1.6.4. ดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน เวลาเรียน 8 สัปดาห์ จำนวน 21 ชั่วโมง โดยกำหนดสาระสำคัญ ตัวชี้วัด เนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียนและเวลา

1.6.5. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด โดยใช้รูปแบบการเขียนแผนแบบเรียงหัวข้อ

2. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบจากตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 ข้อ ชนิด 4 ตัวเลือก คือ ก ข ค และ ง

ตอนที่ 2 การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1. รายการชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1.1 นำชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นนำไปตรวจสอบหาประสิทธิภาพของหนังสือ ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบหาคุณภาพโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

นำผลที่ได้จากการประเมินชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยนำคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มาหาค่าพารามิเตอร์ และค่า Sigma โดยใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2560, น. 121) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ผลการประเมินชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาขึ้น พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.40 – 5.00 โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ย 4.78 อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมากที่สุด

1.2 นำชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.3 ดำเนินการจัดทำชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ฉบับสมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้กับภาคสนาม

2. รายการแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2.1 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบหาคุณภาพในด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา และความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยจัดทำแบบสำรวจให้ผู้เชี่ยวชาญ

พิจารณาข้อความของข้อสอบในแต่ละข้อ ซึ่งได้กำหนดคะแนนสำหรับการพิจารณาข้อความแต่ละข้อ ดังนี้
บุญชม ศรีสะอาด (2560, น. 70)

ให้ + 1 ถ้าแน่ใจว่า ข้อสอบข้อนี้วัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้จริง

ให้ 0 ถ้าไม่แน่ใจว่า ข้อสอบข้อนี้วัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้

ให้ -1 ถ้าแน่ใจว่า ข้อสอบข้อนี้ไม่ได้วัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้

2.2 นำผลที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน ทั้ง 5 ท่าน มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ คำนวณหาค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence : IOC) จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และได้ทำการคัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.50 – 1.00

2.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด และได้มีการปรับปรุงนวัตกรรมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ไปดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อหาความยากง่าย อำนาจจำแนก และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตามลำดับต่อไป

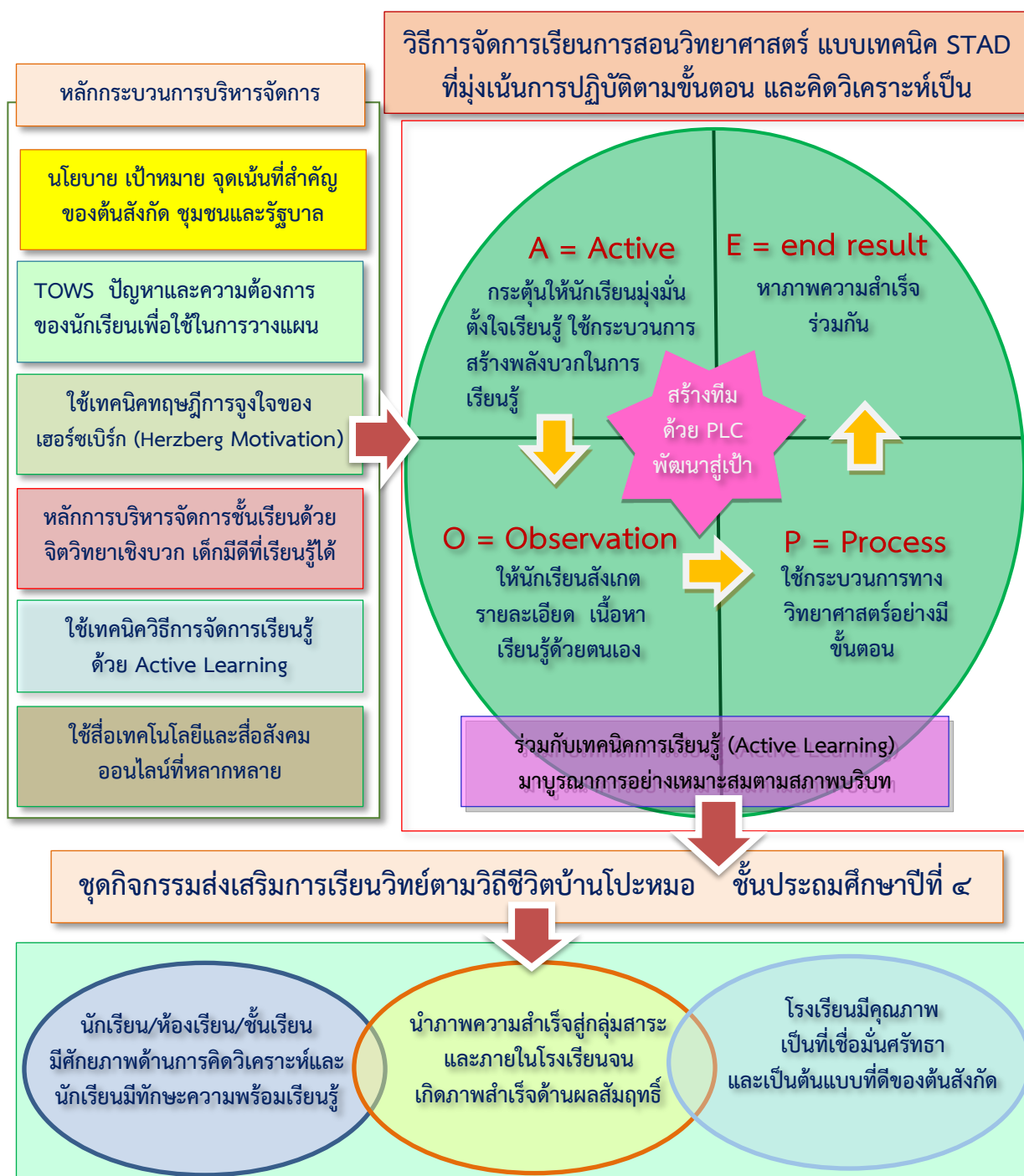
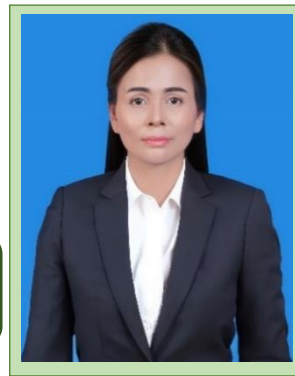
2.4 นำกระดาษคำตอบที่ได้จากการตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดำเนินการตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์หาความยาก (P) จากสูตรบุญชม ศรีสะอาด (2560, น. 97) และอำนาจจำแนก (B) จากสูตรของ Brennan บุญชม ศรีสะอาด (2560, น. 106) ของแบบทดสอบวิเคราะห์เป็นรายข้อ แล้วคัดเลือกข้อสอบที่ดีเฉพาะข้อที่มีค่าความยาก(P) ตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.80 และอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ไว้เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้วเลือกข้อสอบที่ตรงตามเกณฑ์ จำนวน 30 ข้อ

2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปดำเนินการในการหาความเชื่อมั่นจากสูตร KR20 พล เหลืองรังสี (2567, น. 418-149) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80

2.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้จากการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อของแบบทดสอบ (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด และหาเพื่อหาความยากง่าย อำนาจจำแนก และความเชื่อมั่นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว นำไปดำเนินการใช้กับนักเรียน และนำผลที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ภาคสนามมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตรงตามเกณฑ์ และจัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 ข้อ เป็นข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนฉบับสมบูรณ์ กิจกรรมการเรียนรู้สร้างสรรค์วิทย์...พิชิตการปฏิบัติ คติวิเคราะห์ ด้วย AOPE Model และชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ฉบับสมบูรณ์

สร้างสรรค์วิทย์...พิชิตการปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ ด้วย A O P E Model

นางประจัน ไชยมาลีอุปถัมภ์ ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
โรงเรียนบ้านโปะหมอ (พรหมเทพราษฎร์บำรุง) อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 3 การทดลองนำชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง

1. การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาจากนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโปะหมอ (พรหมเทพราษฎร์บำรุง) ตำบลบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 2 ปีการศึกษา 2567 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 31 คน

2. การกำหนดแบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนาชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อใช้ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 กับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 31 คน ปีการศึกษา 2567 ซึ่งได้เลือกใช้แบบการศึกษากลุ่มเดียว มีการวัดก่อนเรียน 1 ครั้งและหลังเรียน 1 ครั้ง (One Group Pretest Posttest Design) มนสิข สิทธิสมบูรณ์ (2566, น. 89) ดังแสดงในตาราง

ตารางแบบแผนการทดลอง

สอบข้อสอบวัดผลก่อนการใช้ ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตาม วิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	ตัวแปรอิสระ	สอบข้อสอบวัดผลหลังการใช้ ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
O ₁	X	O ₂

เมื่อ

O₁ คือ การวัดตัวแปรตามก่อนการทดลอง

X คือ การทดลองใช้ชุดกิจกรรม

O₂ คือ การวัดตัวแปรตามหลังการทดลอง

O₁ และ O₂ เป็นการวัดด้วยเครื่องมือวัดชนิดเดียวกัน มีมาตรวัดอันเดียวกันเปรียบเทียบผลการทดลอง ระหว่าง O₂ กับ O₁

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือดำเนินการค้นคว้า คือชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3.2 เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วยข้อคำถามแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ได้ดำเนินการใช้กับผู้เรียนเพื่อหาความยากง่าย อำนาจจำแนก และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ จากนั้นนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับกลุ่มทดลอง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2567 ซึ่งคณะนักเรียนทั้งเก่ง ปานกลาง และอ่อน ก่อนนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง

4. การทดลองนำชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง

4.1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินการงานต่างๆ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยได้มีการนำชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มาเป็นสื่อที่ใช้การจัด

กิจกรรมการเรียนการสอนพัฒนาการเรียนวิทย์ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอบแบบเทคนิค STAD ด้วย AOPE Model โดยให้นักเรียนทุกคนทำข้อสอบแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ จากนั้นดำเนินการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้นักเรียนดำเนินการร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ ผู้วิจัยจัดเตรียมให้ โดยให้นักเรียนร่วมกันศึกษาหาความรู้ควบคู่การทำกิจกรรมต่างๆ และทำกิจกรรมร่วมกับ ชุมชนบ้านโปะหมอบเช่นการใช้ชีวิตแบบค้าขายสินค้า การทำการเพาะเห็ด การจักสานสิ่งประดิษฐ์จากใบพ้อ จากนั้นผู้วิจัยได้รวบรวมเรื่องราวจากการจัดกิจกรรมเรียนรู้ทั้งหมดมาแต่งเป็นเพลงชื่อเพลง ME SUK บ้านโปะหมอบ ผู้แต่งเพลงโดยนางประจัน ไชยมาลีอุปถัมภ์ และผู้เรียบเรียงดนตรีโดยครูระพีณ ชุมเสน ครูสอน วิชาดนตรีของโรงเรียน มีนักเรียนวงดนตรีของโรงเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยเป็นผู้บรรเลงเสียงดนตรี ขับร้องโดยเด็กชายกิตติภูมิพัฒน์ นาคขำ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 เป็นนักร้องประจำวงดนตรีของ โรงเรียน ซึ่งเป็นนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วย และนางประจัน ไชยมาลีอุปถัมภ์ ผู้วิจัยขับร้องร่วม มีแดนเซอร์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 ซึ่งเป็นนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จากนั้นนำไปต่อยอดกับนักเรียนชั้นอื่นๆ ด้วยการทำกิจกรรมออกกกำลังกายทุกวันพุธ ซึ่งวันพุธทางโรงเรียนให้นักเรียนทุกคนแต่งกายด้วยชุดพลศึกษา ทุกวันพุธหน้าเสาธงก็จะมีการออกกกำลังกายด้วยเพลง ME SUK บ้านโปะหมอบ ต่อจากการทำกิจกรรม หน้าเสาธง เป็นการสร้างการออกกกำลังกายด้วยวิทยาศาสตร์การกีฬาด้านกล้ามเนื้อและส่วนต่างๆ ของร่างกาย และปลูกฝังการมีความรัก ห่วงเห่นในชุมชนบ้านโปะหมอบของตนเอง และนักเรียนทุกคนจากกลุ่มตัวอย่างได้ แสดงความสามารถจากเพลง ME SUK บ้านโปะหมอบในรายการตามที่หน่วยงานต่างๆ ในแต่ละเวทีจัดขึ้น และ นักเรียนทุกคนทำข้อสอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินงานการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนาการเรียนวิทย์ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอบแบบเทคนิค STAD ประกอบการเรียนด้วยชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนวิทย์ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อใช้เป็นนวัตกรรมในการยกระดับผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนบ้านโปะหมอบ (พรหมเทพราษฎร์บำรุง) ปีการศึกษา 2567 จำนวน 31 คน จำนวน 21 ชั่วโมง ปีการศึกษา 2567 ซึ่งได้เลือกใช้แบบ การศึกษากลุ่มเดียว วัดก่อนเรียนและหลังเรียน (One Group Pretest Posttest Design) มนสิข สิทธิสมบูรณ์ (2566, น. 89) โดยมีขั้นตอนก่อนทำการทดลอง ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกคนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ขั้นตอนระหว่างการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ในการพัฒนาการเรียนวิทย์ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอบแบบเทคนิค STAD ใช้เวลาทั้งหมด 21 ชั่วโมง ปีการศึกษา 2567 ขั้นตอนหลังการทดลอง ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในการพัฒนาการเรียนวิทย์ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอบแบบเทคนิค STAD แล้วเก็บข้อมูลที่ได้นำคะแนนที่ได้จากการสอบของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติตามลำดับขั้นตอนของการวิจัย เพื่อทดสอบสมมติฐานและสรุปผลการศึกษาค้นคว้า

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องพัฒนาการเรียนวิทย์ ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอบแบบเทคนิค STAD ด้วย AOPE Model ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโปะหมอบ (พรหมเทพราษฎร์บำรุง) มีผลสรุปได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของการเรียนวิทย์ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอบโดยเทคนิค STAD ด้วย AOPE Model ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าจากการวิจัยของการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรม

ส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอมีประสิทธิภาพ 82.35/81.72 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั้งก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอโดยเทคนิค STAD ด้วย AOPE Model พบว่าการวิจัยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอโดยเทคนิค STAD ด้วย AOPE Model หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอแบบเทคนิค STAD ด้วย AOPE Model ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโปะหมอ (พรหมเทพราชบุรุษบำรุง) พบว่าโดยรวมค่าเฉลี่ย 4.90 อยู่ในระดับมีความพึงพอใจมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงาน

1.1 การนำชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอไปใช้ในการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรศึกษาตัวชี้วัด เนื้อหา กิจกรรมต่างๆ ให้เข้าใจก่อนแล้วจึงชี้แนะผู้เรียนให้ปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างถูกต้อง ผู้สอนจะคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน และให้การเสริมแรงเมื่อนักเรียนทำคะแนนได้สูงสุด เพื่อช่วยให้กระบวนการจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ

1.2 ผู้สอนควรเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เริ่มตั้งแต่การจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน จัดเตรียมข้อมูล จัดเตรียมสภาพแวดล้อม คำถามที่จะคอยกระตุ้นความสนใจความกระตือรือร้นของผู้เรียนเพื่อส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

1.3 การจัดการเรียนรู้แบบเทคนิค STAD ด้วย AOPE Model ในขั้นตอนกิจกรรมกลุ่ม ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นคว้า สรุปด้วยตนเองอย่างถ่องแท้ ผู้สอนให้ความช่วยเหลือเมื่อจำเป็นและคอยกระตุ้นการเรียนรู้เป็นระยะๆ

1.4 ควรนำชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอ พัฒนาเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การอ่าน การเขียน และรองรับหลักสูตรใหม่ที่จะใช้เป็นทางการสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในปีการศึกษา 2568 ในสาระที่ 4 เทคโนโลยี เพื่อสร้างความสนใจในการเรียนรู้ของนักเรียนตามลำดับต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรศึกษาผลการเรียนรู้แบบเทคนิค STAD ด้วย AOPE Model ที่ผู้เรียนเรียนรู้กันเป็นกลุ่มที่หลากหลายรูปแบบ หรือผสมผสานด้วยเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อประสิทธิภาพที่ดี

2.2 ควรศึกษาวิจัยโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเทคนิค STAD ด้วย AOPE Model กับผู้เรียนในระดับชั้นอื่นๆ เพื่อทำให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

2.3 ควรนำวิธีการจัดการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตบ้านโปะหมอแบบเทคนิค STAD ด้วย AOPE Model ไปบูรณาการร่วมกับกระบวนการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อที่จะได้เทคนิคใหม่ๆ ที่มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน สร้างความตระหนักให้รักถิ่นฐานบ้านเกิดด้วยการนำความรู้วิทยาศาสตร์ ผลิตในการเรียนรู้ มุ่งสู่มูลค่าเพิ่ม เสริมรายได้ให้กับชุมชนบ้านโปะหมอตามลำดับต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ชนาธิป พรกุล. (2561). *กระบวนการสร้างความรู้ของครูกรณีการสอนบูรณาการ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทองสุข มันทาทร. (2567). *รวมสุภาษิต ข้อคิด คำคม*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บริษัท เพ็ญพรินตัง จำกัด.
- ธนภรณ์ ก้องเสียง. (2558). *การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยใช้กิจกรรม การทดลองวิทยาศาสตร์เสริมการเรียนรู้ : กรณีศึกษาโรงเรียนปรางโมทวิทยารามอินทรา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ฝ่ายวิชาการบ้านโปะหมอ (พรหมเทพราชบุรีบำรุง), โรงเรียน. (2566). *เอกสารรายงานผลการทดสอบ ระดับชาติ*. สงขลา : โรงเรียนบ้านโปะหมอ (พรหมเทพราชบุรีบำรุง).
- _____. , โรงเรียน. (2567). *เอกสารผลการประเมินด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ขั้นพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. สงขลา : โรงเรียนบ้านโปะหมอ (พรหมเทพราชบุรีบำรุง).
- _____. , โรงเรียน. (2567). *เอกสารผลการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคลชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2*. สงขลา : โรงเรียนบ้านโปะหมอ (พรหมเทพราชบุรีบำรุง).
- _____. , โรงเรียน. (2567). *เอกสารรายงานผลการทดสอบระดับชาติ*. สงขลา : โรงเรียนบ้านโปะหมอ (พรหมเทพราชบุรีบำรุง).
- พล เหลืองรังสี. (2567). *การวิจัยทางหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้*. สงขลา : บริษัท อะวา 2013 จำกัด.
- พระเทพรัตนราชสุดาเจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร, สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพฯ. (2564). *มูลนิธิราชวัลลภสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรี ปี 2564*. กรุงเทพฯ : มาตา การพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. (2566). *หลักสูตรการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- มนสิข สิริสมบุญ. (2566). *การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- สุนทร สันธพานนท์. (2561). *นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : 9119 เทคนิคพรินตัง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *จากศาสตร์พระราชาสู่สุดยอดเด็กไทยหัวใจเกษตร, วารสารวิชาการ*. ปีที่ 21 ฉบับที่ 1: หน้า 4 ; เดือนมกราคม – มีนาคม.
- _____. (2563). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563*. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อัครา ประยูรรัตน์ และคณะ. (2566). *TPAT5 ความถนัดครุศาสตร์-ศึกษาศาสตร์*. กรุงเทพฯ : บริษัท ด้านสุภาการพิมพ์ จำกัด.

ชื่อเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านและจดจำพยัญชนะไทยโดยใช้กระบวนการ Unplugged Coding ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน

ชื่อผู้วิจัย นางสาวสรารัตน์ เดชะวงศ์
ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนอนุบาลลำพูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 1

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พยัญชนะไทยด้วยกระบวนการ Unplugged Coding ที่มีต่อทักษะการอ่านและการจดจำพยัญชนะไทยของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างคือเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการจัดกิจกรรม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกระบวนการ Unplugged Coding และแบบทดสอบทักษะการอ่านและการจดจำพยัญชนะไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้พยัญชนะไทยด้วยกระบวนการ Unplugged Coding มีประสิทธิภาพเท่ากับ 97.73/98.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2) ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านและการจดจำพยัญชนะไทยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรม พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ากระบวนการ Unplugged Coding สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การบูรณาการแนวคิดวิทยาการคำนวณผ่านกิจกรรม Unplugged Coding ซึ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่นและการลงมือปฏิบัติ ช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบควบคู่กับทักษะการอ่านและการจดจำพยัญชนะไทยได้อย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาปฐมวัยต่อไป

คำสำคัญ : การพัฒนาทักษะการอ่านและจดจำพยัญชนะไทย , กระบวนการ Unplugged Coding

บทนำ

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี บริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ โดยมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยเต็มตามศักยภาพ และเมื่อมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดจุดหมายของเด็กที่จบการศึกษาปฐมวัย ดังนี้ 1) มีร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี 2) มีสุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม 3) มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 4) มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

ภาษาไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะการอ่านและจดจำพยัญชนะไทย ถือเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ในทุกสาระวิชาและเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาการสื่อสารและการคิดในระดับที่สูงขึ้นตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มุ่งเน้นให้เด็กมีพัฒนาการด้านภาษาที่เหมาะสมกับวัย ทักษะการอ่านและจดจำพยัญชนะไทยจึงเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ในระดับปฐมวัย ซึ่งถือเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญต่อการวางรากฐานทางสติปัญญาและกระบวนการคิดของเด็ก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันพบว่าเด็กไทยในระดับปฐมวัยยังคงประสบปัญหาในการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียน ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านความเข้าใจภาษาและความสามารถในการสื่อสารในระดับที่สูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) การศึกษาในระดับอนุบาลจึงควรมุ่งเน้นวิธีการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางภาษาผ่านกระบวนการที่เป็นธรรมชาติและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก

แนวทางหนึ่งที่น่าสนใจในการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัยคือการนำแนวคิด "วิทยาการคำนวณ" (Computational Thinking) มาใช้โดยวิทยาการคำนวณเป็นกระบวนการคิดเชิงตรรกะและเป็นระบบ ซึ่งช่วยให้เด็กสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีขั้นตอน และพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การบูรณาการวิทยาการคำนวณเข้ากับการเรียนรู้ภาษาไทยจึงเป็นแนวทางที่มีศักยภาพในการช่วยส่งเสริมทักษะการอ่านและเขียนของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ หนึ่งในรูปแบบของการเรียนรู้วิทยาการคำนวณที่ได้รับการพัฒนาสำหรับเด็กปฐมวัยคือ "Unplugged Coding" ซึ่งเป็นแนวทางการเรียนรู้โค้ดดิ้งโดยไม่ต้องใช้คอมพิวเตอร์รูปแบบการเรียนรู้ใช้กิจกรรมที่เป็นรูปธรรม เช่น การใช้บัตรคำ การเคลื่อนที่ของร่างกาย และเกมการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้เด็กปฐมวัยเข้าใจหลักการของการคิดเชิงคำนวณโดยไม่ต้องอาศัยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ Unplugged Coding ช่วยให้เด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาทักษะการคิดเชิงตรรกะ การแก้ปัญหา และการใช้เหตุผลผ่านการเล่นและการทำกิจกรรมที่สนุกสนาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้การเล่นเป็นฐาน (Play-Based Learning) ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

จากการสังเกตสภาพปัญหาในชั้นเรียนอนุบาล 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน พบว่า เด็กจำนวนหนึ่งยังคงประสบปัญหาในการจดจำรูปพยัญชนะและเสียงพยัญชนะที่ถูกต้อง เนื่องจากวิธีการเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่อาจขาดความน่าสนใจ ขาดการลงมือปฏิบัติที่หลากหลาย และไม่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่เน้นการเล่นและการสำรวจ ปัญหาดังกล่าว หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างทันที่ อาจส่งผลกระทบต่อความพร้อมในการอ่านและการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญและโอกาสในการนำแนวคิด Unplugged Coding มาบูรณาการกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พยัญชนะไทย โดยออกแบบเป็นชุดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กต้องใช้การลำดับขั้นตอน เช่น การเดินตามรหัสคำสั่งเพื่อหาพยัญชนะและการจดจำรูปแบบ เช่น การจัดกลุ่มพยัญชนะตามลักษณะ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนจากการท่องจำแบบผิวเผิน ไปสู่การเรียนรู้ผ่านการคิดอย่างมีระบบและมีความหมาย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว งานวิจัยเรื่อง "การพัฒนาทักษะการอ่านและจดจำพยัญชนะไทยด้วยกระบวนการ Unplugged Coding ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน" จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย โดยจะเป็นการสร้างนวัตกรรมทางการสอนที่สามารถแก้ไขปัญหการจดจำพยัญชนะไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการตอบโจทย์ความท้าทายทางการศึกษาในปัจจุบัน และเป็นการวางรากฐานทักษะแห่งอนาคตให้กับนักเรียนอย่างเป็นองค์รวมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้พยัญชนะไทยด้วยกระบวนการ Unplugged Coding สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน
- 2) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาทักษะการอ่านและจดจำพยัญชนะไทย ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้พยัญชนะไทยด้วยกระบวนการ Unplugged Coding

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้พยัญชนะไทยด้วยกระบวนการ Unplugged Coding และศึกษาผลการพัฒนาทักษะการอ่านและจดจำพยัญชนะไทย ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้พยัญชนะไทยด้วยกระบวนการ Unplugged Coding

ประชากร

เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 30 คน

ขอบเขตเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาแนวทางการจัดประสบการณ์เพื่อให้ครอบคลุมพหุวัฒนธรรมไทยทั้งสิ้น 44 ตัว (ก-ฮ) โดยเน้นที่การเรียนรู้และการจดจำใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) รูปพหุวัฒนธรรม 2) ชื่อพหุวัฒนธรรม และ 3) เสียงพหุวัฒนธรรม
2. ศึกษากระบวนการ Unplugged Coding โดยเนื้อหาของกิจกรรมจะเน้นการบูรณาการแนวคิดพื้นฐานของการคิดเชิงคำนวณ 4 องค์ประกอบหลัก เพื่อใช้เป็นกลไกในการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมไทย ได้แก่ 1) การลำดับขั้นตอน 2) การหารูปแบบ 3) การคิดเชิงตรรกะ/เงื่อนไข และ 4) การย่อปัญหา
3. ศึกษาขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์และชุดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย เช่น เกมกระดานพหุวัฒนธรรม, การ์ดคำสั่ง, และการจัดกลุ่มพหุวัฒนธรรม เป็นต้น

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) แผนการจัดประสบการณ์การพัฒนารอ่านและจดจำพหุวัฒนธรรมไทยโดยใช้กระบวนการ Unplugged Coding ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน 2) แบบทดสอบการอ่านและจดจำพหุวัฒนธรรมไทย ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้พหุวัฒนธรรมไทยด้วยกระบวนการ Unplugged Coding ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) แผนการจัดประสบการณ์การพัฒนารอ่านและจดจำพหุวัฒนธรรมไทยโดยใช้กระบวนการ Unplugged Coding ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน จำนวน 10 แผน ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี ของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดแผนการจัดประสบการณ์และชุดกิจกรรม

1.2 สร้างแผนการจัดประสบการณ์การพัฒนารอ่านและจดจำพหุวัฒนธรรมไทยโดยใช้กระบวนการ Unplugged Coding ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน

1.3 นำแผนการจัดประสบการณ์การพัฒนารอ่านและจดจำพหุวัฒนธรรมไทยโดยใช้กระบวนการ Unplugged Coding ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบหาความสอดคล้องของเนื้อหาและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้และความเหมาะสมในการเลือกเนื้อหาและกิจกรรมที่ใช้จัดกิจกรรมรวมถึงความสอดคล้องในการประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐาน

1.4 นำแผนการจัดประสบการณ์การพัฒนารอ่านและจดจำพหุวัฒนธรรมไทยโดยใช้กระบวนการ Unplugged Coding ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในการจัดเรียงลำดับความยากง่ายของเนื้อหา

1.5 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การพัฒนารอ่านและจดจำพหุวัฒนธรรมไทยโดยใช้กระบวนการ Unplugged Coding ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ฉบับสมบูรณ์เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์

2) แบบทดสอบการอ่านและจดจำพยัญชนะไทย ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้พยัญชนะไทยด้วยกระบวนการ Unplugged Coding ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบและวิธีการตรวจสอบหาคุณภาพของแบบทดสอบ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น. 69-113)

2.2 วิเคราะห์เนื้อหาและหาผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อนำมาสร้างแบบทดสอบการอ่านและจดจำพยัญชนะไทย ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้พยัญชนะไทยด้วยกระบวนการ Unplugged Coding ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน

2.3 สร้างแบบทดสอบการอ่านและจดจำพยัญชนะไทย ประกอบด้วยแบบทดสอบการอ่านออกเสียงพยัญชนะ จำนวน 30 ข้อ และแบบทดสอบการจดจำพยัญชนะ ชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เพื่อนำไปคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย และหาค่าอำนาจจำแนก ให้เหลือแบบทดสอบการอ่านออกเสียงพยัญชนะ จำนวน 20 ข้อ และแบบทดสอบการจดจำพยัญชนะ ชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

2.4 นำแบบทดสอบการอ่านและจดจำพยัญชนะไทยไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบหาความสอดคล้องของเนื้อหาและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

คำนวณค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) ของข้อสอบรายข้อแล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 เพื่อนำไปทดลองใช้หาค่าอำนาจจำแนก ค่าความยากง่าย และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (ไพศาล วรคำ, 2559, น. 269) โดยแบบทดสอบการอ่านและจดจำพยัญชนะไทย ประกอบด้วยแบบทดสอบการอ่านออกเสียงพยัญชนะ จำนวน 20 ข้อ และแบบทดสอบการจดจำพยัญชนะ ชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยมีค่า IOC เท่ากับ 0.89

2.5 นำแบบทดสอบการอ่านและจดจำพยัญชนะไทย ที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่กำลังเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/2 โรงเรียนอนุบาลลำพูน จำนวน 30 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ คือตอบ ถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20 - 0.80 และหาค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.20 - 1.00 ให้เหลือ 20 ข้อ จากทั้งหมด 30 ข้อ (ไพศาล วรคำ, 2559, น. 298) ได้ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.47 - 0.73 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.27 - 0.53

2.6 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้ 20 ข้อ มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ทั้งฉบับ โดยใช้สูตรของลิวิงสตัน (Livingston' Method) (ไพศาล วรคำ, 2559, น. 291) ได้ค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.60

2.7 จัดพิมพ์แบบทดสอบการอ่านและจดจำพยัญชนะไทยที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว จำนวน 20 ข้อ และคู่มือประกอบการใช้แบบทดสอบการอ่านและจดจำพยัญชนะไทยของเด็กปฐมวัยซึ่ง

ประกอบด้วย คำชี้แจง คำแนะนำในการใช้แบบทดสอบการเตรียมตัวก่อนสอบเวลาที่ใช้ในการสอบเพื่อนำไปใช้ในการทดสอบจริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 30 คน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1) ทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) กับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบการอ่านและจดจำพยัญชนะไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยแบบทดสอบการอ่านออกเสียงพยัญชนะ จำนวน 20 ข้อ และแบบทดสอบการจดจำพยัญชนะ ชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

2) จัดประสบการณ์ตามแผนการจัดกิจกรรมเสริมทักษะการอ่านและจดจำพยัญชนะไทย ให้กับกลุ่มตัวอย่างตามลำดับแผนจนครบทั้ง 10 แผน แผนละ 40 นาที สัปดาห์ละ 1 แผน รวมเป็นระยะเวลา 10 สัปดาห์ เก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเรียนโดยการสังเกตพฤติกรรมและจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมแต่ละแผน

3) ในแต่ละสัปดาห์ที่จัดประสบการณ์ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรม โดยหาจากคะแนนเฉลี่ยของการประเมินพฤติกรรมระหว่างเรียนมาคำนวณหาค่าร้อยละ (E1) เปรียบเทียบ กับคะแนนเฉลี่ยร้อยละจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน (E2) โดยนำมาเปรียบเทียบกันในรูปแบบ $E1 / E2$ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของประสิทธิภาพ เท่ากับ $97.73 / 98.33$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์

4) ทดสอบหลังเรียน (Post - test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบการอ่านและจดจำพยัญชนะไทยฉบับเดิมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยแบบทดสอบการอ่านออกเสียงพยัญชนะ จำนวน 20 ข้อ และแบบทดสอบการจดจำพยัญชนะ ชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ทดสอบอีกครั้ง เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาภายหลังจากการจัดประสบการณ์และการใช้ชุดกิจกรรม

5) นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการพัฒนาทักษะการอ่านและจดจำพยัญชนะไทยด้วยกระบวนการ Unplugged Coding ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) วิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมเสริมทักษะการอ่านและจดจำพยัญชนะไทยตามเกณฑ์ 80/80 โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนจาก ค่าเฉลี่ยคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านและจดจำพยัญชนะไทย หลังการจัดประสบการณ์โดยใช้สูตรการหาค่า $E1 / E2$

2) เปรียบเทียบทักษะการอ่านและจดจำพยัญชนะไทยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ t - test (Dependent Sample)

เกณฑ์การเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะการอ่านและจดจำพยัญชนะไทยด้วยกระบวนการ Unplugged Coding ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ดังนี้

15.00 – 20.00	หมายถึง	มีทักษะการอ่านและจดจำอยู่ในระดับ ดี
8.00 – 14.00	หมายถึง	มีทักษะการอ่านและจดจำอยู่ในระดับ พอใช้
0.00 – 7.00	หมายถึง	มีทักษะการอ่านและจดจำอยู่ในระดับ ปรับปรุง

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านและจดจำพยัญชนะไทยด้วยกระบวนการ Unplugged Coding ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน สรุปผลได้ดังนี้

1) ผลการพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้พยัญชนะไทยด้วยกระบวนการ Unplugged Coding สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การพัฒนากการอ่านและจดจำพยัญชนะไทย โดยใช้กระบวนการ Unplugged Coding ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

จำนวนเด็กปฐมวัย	คะแนน	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	ร้อยละ
30	ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1)	44	1,290	97.73
30	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)	20	590	98.33

จากตารางที่ 1 ผลการพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การพัฒนากการอ่านและจดจำพยัญชนะไทย โดยใช้กระบวนการ Unplugged Coding ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 จากจำนวนเด็กปฐมวัย 30 คน พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์การพัฒนากการอ่านและจดจำพยัญชนะไทยโดยใช้กระบวนการ Unplugged Coding ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน มีค่าเฉลี่ย E1 / E2 เท่ากับ 97.73 / 98.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์

2) ผลเปรียบเทียบทักษะการอ่านและจดจำพยัญชนะไทยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน

ตารางที่ 2 ผลเปรียบเทียบทักษะการอ่านและจดจำพยัญชนะไทยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D	t	Sig.(1-tailed)
ก่อนเรียน	30	11.07	1.72	27.48 *	0.0000
หลังเรียน	30	19.67	0.61		

จากตารางที่ 2 ผลเปรียบเทียบทักษะการอ่านและจดจำพยัญชนะไทยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน จากจำนวนเด็กปฐมวัย 30 คน พบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน มีคะแนน

เฉลี่ยเท่ากับ 11.07 คะแนน และ 19.67 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการดำเนินงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านและจดจำพยัญชนะไทยด้วยกระบวนการ Unplugged Coding ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นที่ค้นพบมาอภิปรายได้ดังนี้

1) จากการศึกษาผลการพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้พยัญชนะไทยด้วยกระบวนการ Unplugged Coding สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน จำนวน 30 คน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 พบว่าค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 97.73 และ 98.33 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงให้เห็นว่าแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถส่งเสริมการเรียนรู้พยัญชนะไทยของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในระหว่างการจัดกิจกรรมและผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนรู้

ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการนำกระบวนการ Unplugged Coding มาประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้พยัญชนะไทย ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากกิจกรรม Unplugged Coding เน้นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การใช้ร่างกาย การเล่น และการแก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้น ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่เรียนรู้ได้ดีที่สุดผ่านประสบการณ์ตรงและกิจกรรมที่มีความหมาย (Bredekamp & Copple, 2009) ส่งผลให้เด็กมีความกระตือรือร้น สนใจ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ผลการประเมินระหว่างเรียน (E1) อยู่ในระดับสูงมาก

นอกจากนี้ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) ที่สูงกว่าเกณฑ์ แสดงให้เห็นว่าเด็กสามารถจดจำจำแนก และเชื่อมโยงพยัญชนะไทยได้อย่างถูกต้อง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการออกแบบกิจกรรมที่บูรณาการทักษะการคิดเชิงลำดับขั้น (Sequential Thinking) การคิดเชิงตรรกะ และการแก้ปัญหาอย่างง่าย อันเป็นหัวใจสำคัญของแนวคิดวิทยาการคำนวณ (Wing, 2006) เมื่อนำมาปรับให้เหมาะสมกับบริบทเด็กปฐมวัยโดยไม่ใช้คอมพิวเตอร์ จะช่วยให้เด็กเข้าใจแนวคิดเชิงนามธรรมผ่านสื่อและกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bers et al. (2014) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมแนวคิดวิทยาการคำนวณในระดับปฐมวัยสามารถส่งเสริมทักษะการคิด การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ด้านภาษาได้อย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลิสรา พันธุ์ศรี (2563) ที่ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ Unplugged Coding สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่าสามารถพัฒนาทักษะการคิดและความเข้าใจเนื้อหาการเรียนรู้ได้ดี เนื่องจากเด็กได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติและการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครูอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสนับสนุนแนวคิดของ วราภรณ์ ชัยวัฒน์ (2561) ที่ระบุว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่บูรณาการทักษะการคิดกับการเรียนรู้ภาษาไทยในเด็กปฐมวัย จะช่วยส่งเสริมความพร้อมด้านภาษา การจดจำ และการเชื่อมโยงความหมายได้ดีกว่าการจัดการเรียนรู้แบบเน้นการท่องจำเพียง

อย่างเดียว ทั้งนี้ การใช้ Unplugged Coding เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้พยัญชนะไทยอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน และเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

จากที่กล่าวมาพบว่า ความสำเร็จของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้พยัญชนะไทยด้วยกระบวนการ Unplugged Coding ในครั้งนี้ เกิดจากการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย เน้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการพัฒนากระบวนการคิดควบคู่ไปกับการเรียนรู้ภาษา ส่งผลให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และสามารถนำแนวทางดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับปฐมวัยในบริบทอื่น

2) จากผลการศึกษาการเปรียบเทียบทักษะการอ่านและการจดจำพยัญชนะไทยของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ Unplugged Coding ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1/1 โรงเรียนอนุบาลลำพูน จำนวน 30 คน พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน (19.67 คะแนน) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน (11.07 คะแนน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถส่งเสริมทักษะการอ่านและการจดจำพยัญชนะไทยของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาวิจัยทำให้พบประเด็นที่น่าสนใจและเป็นประเด็นที่สำคัญคือ กระบวนการ Unplugged Coding เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดอย่างเป็นลำดับขั้น การเชื่อมโยงความคิด และการแก้ปัญหา ผ่านกิจกรรมที่ไม่ใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่เรียนรู้ได้ดีจากการลงมือปฏิบัติจริง การเล่น และการมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและเพื่อน ส่งผลให้เด็กเกิดความเข้าใจเชิงความหมาย (meaningful learning) และสามารถจดจำพยัญชนะไทยได้ดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านรูปร่าง เสียง และลำดับของพยัญชนะ

นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการ Unplugged Coding ยังช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมของเด็กอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากกิจกรรมมีลักษณะเป็นเกม การเคลื่อนไหว และการแก้ปัญหา ทำให้เด็กเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ส่งผลให้การเรียนรู้พยัญชนะไทยไม่เพียงการท่องจำ แต่เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เด็กสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (constructivist learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Papadakis et al. (2016) ที่พบว่าการจัดกิจกรรมแนวคิดเชิงคำนวณในระดับปฐมวัย ช่วยพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านภาษาและการคิดอย่างเป็นระบบ เนื่องจากเด็กได้ฝึกการเรียงลำดับ การเชื่อมโยง และการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการอ่านและการจดจำสัญลักษณ์ทางภาษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bers (2018) ที่ชี้ให้เห็นว่าการบูรณาการแนวคิดการเขียนโปรแกรมแบบไม่ใช้คอมพิวเตอร์กับการเรียนรู้ของเด็กเล็ก ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ภาษา และการคิดอย่างเป็นระบบได้อย่างมีนัยสำคัญ

ในบริบทของประเทศไทย ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา แสงสว่าง (2564) ซึ่งศึกษาผลการจัดกิจกรรม Unplugged Coding เพื่อพัฒนาทักษะการคิดและการเรียนรู้ภาษาไทยของเด็กปฐมวัย พบว่าเด็กมีพัฒนาการด้านการจดจำพยัญชนะและการเชื่อมโยงเสียงกับสัญลักษณ์ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย ศรีสุข (2563) ที่ระบุว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเล่น

และการคิดอย่างเป็นขั้นตอน ช่วยส่งเสริมทักษะด้านภาษาและความพร้อมทางการอ่านของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาพบว่า ผลการวิจัยครั้งนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ Unplugged Coding เป็นแนวทางที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย สามารถพัฒนาทักษะการอ่านและการจดจำพยัญชนะไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยของสถานศึกษาอื่น ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ด้านภาษาไทยให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

1) หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาควรกำหนดให้กระบวนการ Unplugged Coding เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาทักษะการอ่านและการจดจำพยัญชนะไทยในระดับปฐมวัย โดยบูรณาการในหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา

2) ควรสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยด้านการออกแบบและจัดกิจกรรม Unplugged Coding อย่างเป็นระบบ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพและสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน

3) ควรส่งเสริมการจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับกิจกรรม Unplugged Coding เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และความเท่าเทียมทางการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรขยายผลการวิจัยไปยังสถานศึกษาและบริบทที่หลากหลาย เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและการใช้ประโยชน์เชิงนโยบายในระดับพื้นที่และระดับประเทศ

2) ควรศึกษาผลของการจัดกิจกรรม Unplugged Coding ในระยะยาว เพื่อประเมินผลต่อพัฒนาการด้านภาษาและทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยอย่างยั่งยืน

3) ควรสนับสนุนการวิจัยที่บูรณาการตัวแปรด้านทักษะการคิดเชิงคำนวณและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการกำหนดนโยบายการศึกษาปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

Bers, M. U. (2018). *Coding as a playground: Programming and computational thinking in the early childhood classroom*. Routledge.

Bers, M. U., Flannery, L., Kazakoff, E. R., & Sullivan, A. (2014). Computational thinking and tinkering: Exploration of an early childhood robotics curriculum. *Computers & Education*, 72, 145–157. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2013.10.020>

- Bredenkamp, S., & Copple, C. (2009). *Developmentally appropriate practice in early childhood programs serving children from birth through age 8* (3rd ed.). National Association for the Education of Young Children.
- Papadakis, S., Kalogiannakis, M., & Zaranis, N. (2016). Developing fundamental programming concepts and computational thinking with ScratchJr in preschool education. *International Journal of Mobile Learning and Organisation*, 10(3), 187–202.
<https://doi.org/10.1504/IJMLLO.2016.077867>
- Wing, J. M. (2006). Computational thinking. *Communications of the ACM*, 49(3), 33–35.
<https://doi.org/10.1145/1118178.1118215>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กุลิสรา พันธุ์ศรี. (2563). *การจัดการเรียนรู้แบบ Unplugged Coding ที่มีผลต่อทักษะการคิดของเด็กปฐมวัย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัย _____.
- วรารณ ชัยวัฒน์. (2561). *การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทยโดยบูรณาการทักษะการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย*. _____.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *รายงานสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับปฐมวัย*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยของประเทศไทย*. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุพัตรา แสงสว่าง. (2564). *การจัดกิจกรรม Unplugged Coding เพื่อพัฒนาทักษะการคิดและการเรียนรู้ภาษาไทยของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- อรัญญา ศรีสุข. (2563). การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเล่นเพื่อส่งเสริมความพร้อมด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 22(3), 45–58.

ชื่อเรื่อง	การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค GI (Group Investigation) เรื่อง การกลาย (กล่องสุ่มโครโมโซม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567
ผู้วิจัย	นายดนุพล คานทอง
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ

บทคัดย่อ

งานวิจัยในชั้นเรียนนี้เป็นงานวิจัยเชิงทดลองโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางการเรียน ประเมินทักษะกระบวนการกลุ่มของนักเรียน และศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอน โดยศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค GI (Group Investigation) เรื่อง การกลาย (กล่องสุ่มโครโมโซม) โรงเรียนโยธินวิทยาสุราษฎร์ จังหวัดยโสธร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 พบว่า ผลสัมฤทธิ์มีการพัฒนาขึ้นโดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนของนักเรียน 32 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.16 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.32 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของนักเรียน 32 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.44 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.81 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนน้อยกว่าหลังเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการประเมินโดยการสังเกตพฤติกรรมกลุ่มของนักเรียนแต่ละกลุ่มทุกกลุ่มอยู่ในระดับ มาก ที่สุด และผลความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อครู อยู่ในระดับ มากที่สุด

คำสำคัญ : การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E), การจัดการเรียนรู้เทคนิค GI, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, พฤติกรรมกลุ่ม

บทนำ

การเรียนรู้เกี่ยวกับ ยีนและโครโมโซม เป็นหัวข้อสำคัญในวิชาชีววิทยาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากเป็นพื้นฐานของพันธุศาสตร์และเกี่ยวข้องโดยตรงกับความเข้าใจเรื่องการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม ซึ่งมีความสำคัญต่อการศึกษาดูในระดับที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาและข้อสังเกตที่ผ่านมา พบว่านักเรียนมักประสบปัญหาในการทำความเข้าใจแนวคิดที่เป็นนามธรรม เช่น โครงสร้างของ DNA กระบวนการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม และการทำงานของโครโมโซม ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ

แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสามารถช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น หนึ่งในแนวทางที่ได้รับการยอมรับคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ซึ่งช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการสำรวจ ทดลอง และอภิปราย นอกจากนี้ การใช้ การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค GI (Group Investigation) ยังช่วยเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีม การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีความสำคัญในการพัฒนาแนวทางการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมุ่งเน้นให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับยีนและโครโมโซม รวมถึงพัฒนาพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้านชีววิทยาในอนาคต โดยผู้วิจัยจึงสนใจการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน

ยโสธรพิทยาสรรค์ จังหวัดยโสธร จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค GI (Group Investigation) เรื่อง การกลาย (กล่องสุ่มโครโมโซม)

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ สืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับ เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ GI (Group Investigation) เรื่อง การกลาย (กล่องสุ่มโครโมโซม)
2. เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับ เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ GI (Group Investigation) เรื่อง การกลาย (กล่องสุ่มโครโมโซม)
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ สืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับ เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ GI (Group Investigation) เรื่อง การกลาย (กล่องสุ่มโครโมโซม)
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ สืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับ เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ GI (Group Investigation) เรื่อง การกลาย (กล่องสุ่มโครโมโซม)

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. กำหนดประชากร (Population)

กลุ่มประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยโสธรพิทยาสรรค์จำนวน 32 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

2. แบบแผนการวิจัย (Research Design)

ใช้แบบแผนกลุ่มเดียว วัดก่อน-หลัง (One-Group Pretest-Posttest Design)

3. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection Procedure)

3.1 สอนด้วยวิธีปกติ และวัดผลด้วยแบบทดสอบในห้องเรียน

3.1 จัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ 5E ร่วมกับเทคนิค GI เรื่อง “การกลาย (กล่องสุ่มโครโมโซม)” และวัดผลหลังเรียน

3.2 นำคะแนนก่อนเรียน-หลังเรียนมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instruments)

4.1 แผนการจัดการเรียนรู้ชีววิทยา1 เรื่อง การกลาย (mutation)

4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย 20 ข้อ

4.3 แบบประเมินทักษะการทำงานกลุ่ม และแบบประเมินชิ้นงาน

4.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน

5. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ (Development and Validation of Research Instruments)

5.1 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

5.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ.2551 (ปรับปรุง พ.ศ.2560)

5.1.2 ศึกษาเนื้อหา เอกสาร และหนังสือเรียน

5.1.3 ออกแบบแผนการสอนด้วย 5E ร่วมกับ GI

5.1.4 ให้ผู้เชี่ยวชาญและครูกลุ่มสาระฯ ตรวจสอบ แล้วปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง

5.2 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

- 5.2.1 วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร
- 5.2.2 สร้างแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ
- 5.2.3 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน
- 5.2.4 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และคัดเลือกข้อที่มีค่า $IOC \geq 0.5$
- 5.2.5 ได้แบบทดสอบที่มีค่า IOC รวม = 0.88 (ใช้ได้ทั้ง 20 ข้อ)

6. การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

- 6.1 เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน ของนักเรียน 32 คนโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t-test (Dependent Samples)
- 6.2 หาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.) ของการจัดการเรียนรู้แบบ 5E ร่วมกับ GI

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล (Statistics Method)

- 7.1 ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (IOC)
- 7.2 สถิติพื้นฐาน คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
- 7.3 การทดสอบสมมติฐาน: t-test แบบกลุ่มตัวอย่างสัมพันธ์ (Dependent Samples)

สรุปผลการวิจัย

การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค GI (Group Investigation) เรื่อง การกลาย (กล่องส้มโครโมโซม) สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการวิเคราะห์คะแนนจากนักเรียนจำนวน 32 คน พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 7.16 (S.D. = 1.32) และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 14.44 (S.D. = 1.81) ซึ่งคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ 5E ร่วมกับเทคนิค GI ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผลการประเมินจากแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน พบว่า ทุกกลุ่มมีพฤติกรรมการทำงานอยู่ในระดับ “มากที่สุด” และผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และครูผู้สอนก็อยู่ในระดับ “มากที่สุด” สะท้อนว่ารูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าวช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม การทำงานร่วมกัน และการเรียนรู้อย่างมีความสุข ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิวิมล ขอนดอก และคณะ (2565) ซึ่งพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ สามารถช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับดี แสดงให้เห็นว่าการบูรณาการกระบวนการสืบเสาะกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาทั้งด้านสติปัญญาและทักษะทางสังคมของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค GI ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนชีววิทยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะบทเรียนที่มีเนื้อหาเชิงนามธรรม เพื่อส่งเสริมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานกลุ่มของผู้เรียน

2. การวิจัยครั้งต่อไปควรใช้รูปแบบการทดลองที่มีกลุ่มควบคุมและขยายกลุ่มตัวอย่างให้หลากหลายมากขึ้น เพื่อยืนยันประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวและเพิ่มความสามารถในการอ้างอิงผลการวิจัยในบริบทที่กว้างขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). กรมวิชาการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ทิตินา แคมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2546). การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มวิทยาศาสตร์ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ศศิวิมล ขอนดอก และคณะ. (2565). มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี : วารสารครุศาสตร์ฯ.ปริทรรศน์ฯ หน้า 265-277.
- อภิญา แก้วใส. (2560). มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. อุบลราชธานี.การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ภาคผนวก
(ภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้)

ภาคผนวก
(นำเสนอชิ้นงานผ่านแอปพลิเคชัน Padlet)

Aun Danupon + 5 • 2 เดือน

Mutation (polyploid)

ให้ศึกษานี้และกลุ่ม upload ชิ้นงาน

Brilliant Orangutan
2 เดือนที่แล้ว

กลุ่ม 3

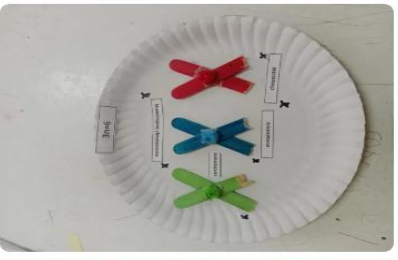
รายชื่อสมาชิก
นางสาวลลิตดา ชื่นดี เลขที่ 20
นางสาวจุรรารณ แซ่ล้ง เลขที่ 21
นางสาวมลิฑิตา โพนแก้ว เลขที่ 33
นางสาวณภัทร แสนสุข เลขที่ 24

☆ จัดอันดับ
+ เห็นความคิดเห็น

0 0

กนกธิดา
2 เดือนที่แล้ว

กลุ่มที่ 4

1. นางสาว กนกธิดา พุทธิรักษา
2. นางสาว บุศรากร โพธิ์เมือง
3. นาย อลงกต สุขกล้า
4. นาย วรณเฑาะพ สร้อยเมฆ
5. นาย พีรวิทย์ จำปาหวัด
6. นาย พงศกร บุญเทล

☆ จัดอันดับ
+ เห็นความคิดเห็น

0 0

Brilliant Hummingbird
2 เดือนที่แล้ว

กลุ่มที่ 1

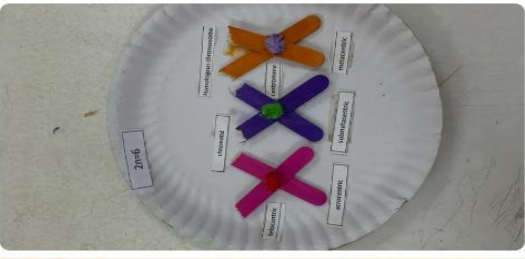
1. นางสาวลลิตดา อยู่คง เลขที่ 34
2. นางสาวจิราวรรณ จ้อยสาคร เลขที่ 22
3. นางสาวกรรณิภา สุนทรารักษ์ เลขที่ 18
4. นางสาวณพบุษ ดึงแสน เลขที่ 23
5. นายกมลสิทธิ์ เข้มทอง เลขที่ 1
6. นายอนันท์ เครื่องทองใหญ่ เลขที่ 12

☆ จัดอันดับ
+ เห็นความคิดเห็น

0 0

Studios Magpie
2 เดือนที่แล้ว

กลุ่มที่ 5

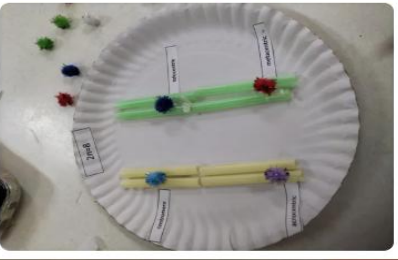
นาย วัชรกรมณู นันทาแสง
นาย ชีรวัฒน์ สร้อยเมฆ
นาย ประเวศ แก้วทองคำ
นาย จารุวิทย์ สมองนอก
นาย นนทพันธ์ มีระสิงค์

☆ จัดอันดับ
+ เห็นความคิดเห็น

0 0

Careful Ocelot
2 เดือนที่แล้ว

กลุ่ม 6

นางสาว มลลิลย์ ไวกกลาง เลขที่ 32
นางสาวไพลิน วงศ์สุวรรณ เลขที่ 31
นางสาว ไชฟ้า ตาศรีคุณเมือง เลขที่ 35
นางสาวกมลฉัตร พอดำ เลขที่ 17

☆ จัดอันดับ
+ เห็นความคิดเห็น

0 0

ภาคผนวก

(แบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน)

แบบทดสอบ เรื่อง การกลาย (mutation)

คำชี้แจง: จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดเป็นส่วนหลักของการเกิดการกลายพันธุ์ในระดับยีน?

- A) การเปลี่ยนแปลงจำนวนโครโมโซม
- B) การเกิดการเพิ่มหรือลดลงของนิวคลีโอไทด์ในเอ็น
- C) การจับคู่ผิดปกติของโครโมโซมขณะเกิดไมโอซิส
- D) การเกิด polyploidy
- E) การแลกเปลี่ยนชิ้นส่วนโครโมโซมที่ผิดปกติ

2. การกลายพันธุ์แบบเงียบ (Silent Mutation) คืออะไร?

- A) การเปลี่ยนแปลงใน DNA ที่ไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโปรตีน
- B) การเปลี่ยนแปลงของ DNA ที่ทำให้เกิดการสร้างโปรตีนผิดปกติ
- C) การเพิ่มจำนวนโครโมโซมในเซลล์
- D) การแลกเปลี่ยนตำแหน่งของโครโมโซม
- E) การเกิด polyploidy ในพืช

3. Polyploidy คืออะไร?

- A) การที่มีจำนวนโครโมโซมเพิ่มขึ้นจากปกติเป็นจำนวนหลายเท่าของ n
- B) การกลายพันธุ์ที่เกิดจากการเพิ่มหรือลดลงของยีนบางส่วน
- C) การแลกเปลี่ยนชิ้นส่วนของโครโมโซมระหว่างกัน
- D) การเปลี่ยนลำดับของนิวคลีโอไทด์ภายในยีน
- E) การเกิดเซลล์สืบพันธุ์ผิดปกติ

4. สิ่งมีชีวิตชนิดใดที่มีการเกิด polyploidy ได้บ่อยที่สุด?

- A) สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม
- B) สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก
- C) พืช
- D) แมลง
- E) ไวรล

5. การเปลี่ยนแปลงจำนวนโครโมโซมแบบใดที่เรียกว่า polyploidy?

- A) การเกิด triploid (3n)
- B) การเกิด tetraploid (4n)
- C) การเกิด monosomy (2n-1)
- D) การเพิ่มโครโมโซมแบบจุด
- E) การเกิด hexaploid (6n)

6. โรคใดเกิดจากการมีโครโมโซมเกินมา 1 แท่งในคู่ที่ 21?

- A) Turner syndrome
- B) Klinefelter syndrome
- C) Down syndrome
- D) Edwards syndrome
- E) Patau syndrome

7. การกลายพันธุ์ที่เกิดจากการแทรกของเบสเพิ่มเข้าไปเรียกว่าอะไร?

- A) Insertion
- B) Deletion
- C) Substitution
- D) Translocation
- E) Inversion

8. สาเหตุหลักของ polyploidy ในพืชคืออะไร?

- A) ความผิดปกติของไมโทซิสหรือไมโอซิส
- B) การกลายพันธุ์ของยีนที่ควบคุมการแบ่งเซลล์
- C) การได้รับรังสีอัลตราไวโอเลตมากเกินไป
- D) การติดเชื้อจากไวรัสที่ไม่มีผลต่อโครโมโซม
- E) การเกิด Translocation

9. ตัวอย่างพืชที่มีการเกิด polyploidy ตามธรรมชาติคืออะไร?

- A) ข้าวโพด
- B) กล้วย
- C) ส้ม
- D) กาแฟ
- E) แอปเปิ้ล

10. การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างโครโมโซมที่เกิดจากการย้ายตำแหน่งของชิ้นส่วนโครโมโซมไปอยู่ที่ตำแหน่งใหม่เรียกว่าอะไร?

- A) Deletion
- B) Duplication
- C) Translocation
- D) Inversion
- E) Substitution

11. การเกิด polyploidy ในพืชมีข้อดีอย่างไร?

- A) ทำให้พืชมีขนาดเล็กลง
- B) เพิ่มความต้านทานต่อโรค
- C) ลดอัตราการเจริญเติบโต
- D) ทำให้พืชไม่มีเมล็ด
- E) ทำให้พืชมีอายุสั้นลง

12. ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมที่อาจทำให้เกิดการกลายพันธุ์ได้คืออะไร?

- A) สารเคมี
- B) รังสี UV
- C) ไวรัส
- D) อุณหภูมิสูงผิดปกติ
- E) ทุกข้อถูก

13. โรค Turner syndrome เกิดจากอะไร?

- A) ขาดโครโมโซมเพศ X (XO)
- B) มีโครโมโซมเพศเพิ่มมา 1 แท่ง (XXY)
- C) มีโครโมโซม 3 แท่งในคู่ที่ 21
- D) มีโครโมโซม X เพิ่มมา
- E) การกลายพันธุ์ของยีนที่ไม่ใช่ยีนเพศ

14. Triploid (3n) คืออะไร?

- A) การมีโครโมโซมคู่ที่ 21 เกินมา
- B) การเพิ่มโครโมโซมเป็นสามชุด
- C) การขาดโครโมโซมในเซลล์
- D) การมีโครโมโซม X เพิ่มมา
- E) การมีโครโมโซมขาดหายไป

15. การเกิด mutation ที่ตำแหน่งใดของยีนที่อาจทำให้เกิดโรคมะเร็งมากที่สุด?

- A) Intron
- B) Exon
- C) Promoter
- D) Enhancer
- E) Terminator

16. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของ polyploidy?

- A) มีการเพิ่มจำนวนชุดโครโมโซม
- B) พบมากในพืช
- C) พบในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมมากกว่าสัตว์อื่น
- D) ทำให้พืชมีขนาดใหญ่ขึ้น
- E) ช่วยเพิ่มความแข็งแรงของพืช

17. นักวิจัยพบว่าเซลล์พืชพันธุ์หนึ่งมีขนาดใหญ่มากเมื่อเกิดการเกิด polyploidy แต่ในขณะเดียวกันกลับมีเมล็ดที่เล็กหรือไม่มีเมล็ดเลย ข้อใดเป็นเหตุผลที่เป็นไปได้มากที่สุดที่อธิบายผลกระทบนี้?

- A) การเพิ่มจำนวนโครโมโซมทำให้เซลล์ใหญ่ขึ้น แต่มีผลต่อการพัฒนาของเมล็ด
- B) Polyploidy ทำให้มีเนื้อเยื่อพืชที่ผลิตสารพิษที่ลดการสร้างเมล็ด
- C) การเปลี่ยนแปลงของจำนวนโครโมโซมไม่มีผลต่อขนาดเมล็ดหรือเมล็ด
- D) Polyploidy ทำให้พืชมีโครโมโซมที่ไม่เสถียร ส่งผลให้เมล็ดไม่สามารถเจริญได้
- E) การกลายพันธุ์ของโครโมโซม X เป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงนี้

18. หากนักวิทยาศาสตร์ต้องการพัฒนาสายพันธุ์ข้าวที่มีผลผลิตสูงขึ้นโดยใช้ polyploidy ควรใช้แนวทางใดที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด?

- A) ใช้สารเคมี เช่น โคลชิซิน (Colchicine) เพื่อกระตุ้นการเพิ่มจำนวนโครโมโซม
- B) คัดเลือกพันธุ์ข้าวที่มีการกลายพันธุ์แบบจุด (Point Mutation)
- C) ผสมข้าวกับพืชชนิดอื่นที่ไม่ใช่ข้าวเพื่อเพิ่มความหลากหลายทางพันธุกรรม
- D) นำข้าวไปสัมผัสกับรังสีแกมมาเพื่อกระตุ้นการกลายพันธุ์
- E) ตัดต่อยีนของข้าวเพื่อเพิ่มจำนวนโครโมโซมเทียม

19. หากนักวิทยาศาสตร์ต้องการพัฒนาสายพันธุ์ข้าวที่มีผลผลิตสูงขึ้นโดยใช้ polyploidy ควรใช้แนวทางใดที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด?

- A) ใช้สารเคมี เช่น โคลชิซิน (Colchicine) เพื่อกระตุ้นการเพิ่มจำนวนโครโมโซม
- B) คัดเลือกพันธุ์ข้าวที่มีการกลายพันธุ์แบบจุด (Point Mutation)
- C) ผสมข้าวกับพืชชนิดอื่นที่ไม่ใช่ข้าวเพื่อเพิ่มความหลากหลายทางพันธุกรรม
- D) นำข้าวไปสัมผัสกับรังสีแกมมาเพื่อกระตุ้นการกลายพันธุ์
- E) ตัดต่อยีนของข้าวเพื่อเพิ่มจำนวนโครโมโซมเทียม

20. จากข้อมูลเกี่ยวกับการกลายพันธุ์และ polyploidy ข้อใดสรุปได้ถูกต้องที่สุดเกี่ยวกับผลกระทบของ polyploidy ต่อสิ่งมีชีวิต?

- A) Polyploidy ทำให้สิ่งมีชีวิตทุกชนิดมีชีวิตสั้นลงเนื่องจากความไม่เสถียรของโครโมโซม
- B) สิ่งมีชีวิตที่เกิด polyploidy มักไม่สามารถดำรงชีวิตได้เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมที่รุนแรง
- C) Polyploidy ส่งผลดีต่อพืชมากกว่าสัตว์ เนื่องจากช่วยเพิ่มขนาดและความแข็งแรงของพืช
- D) Polyploidy เป็นผลเสียต่อสิ่งมีชีวิตทุกชนิด เพราะทำให้เกิดความผิดปกติทางพันธุกรรม
- E) Polyploidy เป็นภาวะที่พบได้เฉพาะในพืชที่ปลูกโดยมนุษย์เท่านั้น

ภาคผนวก
(แผนการจัดการเรียนรู้ต่อ)

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้/สาระสำคัญ	คุณลักษณะ/สื่อ	กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E)	บันทึกหลังสอน
			ตอนที่ 1 : กล้องจุลทรรศน์ - จากระยะฉาย (แท่นนิวเคลียส) - ของไม่เคลื่อน (น้ำไป DIY Chromosome) - การ กรอกร เปรียบเทียบ - โจทย์จำนวนโครโมโซม เช่น $2n = 8$, $n = 6$, $3n = 9$ (แต่ละกลุ่มไม่ซ้ำกัน) ตอนที่ 2 : DIY Chromosome - สมาชิกในกลุ่มจะร่วมกันคิดสร้างสรุขึ้นงาน DIY Chromosome (จากโจทย์ที่กำหนดให้) โดยมีโจทย์หลักคือ จำนวนชุด และจำนวนโครโมโซมที่นักเรียนจะต้องทำให้ออกมา - Label คำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง เช่น chromatid, centromere, homologous chromosome, short/long arm หรือรูปร่างโครโมโซมแบบ Metacentric, Submetacentric, Acrocentric, Telocentric ตอนที่ 3 นำเสนอผลงานผ่านแอปพลิเคชัน <u>canva</u> - แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานและอธิบายคำศัพท์ต่างๆ กลุ่มอื่นจะได้เห็นผลงานการออกแบบของเพื่อนที่ใช้อธิบายต่างไปจากกลุ่มตัวเอง - เพื่อนแต่ละคนสามารถเข้าไปพูดคุยใจ แสดงความคิดเห็น และประเมินชิ้นงานของแต่ละกลุ่มได้ 28. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการเรียน เรื่อง โยโมโซม โดยครูสรุปได้ การกลาย คือ การเปลี่ยนแปลงของสิ่งมีชีวิตทำให้เกิดความแตกต่างจากสิ่งมีชีวิตพ่อแม่ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ 1) การกลายระดับยีนเป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับนิวคลีโอไทด์ 2) การกลายระดับโครโมโซมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของโครโมโซมซึ่งจะมีผลต่อยีนจำนวนมาก - การเปลี่ยนแปลงรูปร่างของโครโมโซม ทำให้โครโมโซมมีรูปร่างเปลี่ยนแปลง เช่น การขาดหาย - การเปลี่ยนแปลงจำนวนโครโมโซมเป็นการเปลี่ยนแปลงจากการเพิ่มหรือลดลงของจำนวนโครโมโซมจากจำนวนปกติ ที่เกิดจากการไม่แยกจากกัน (nondisjunction) ของโครโมโซมระหว่างการแบ่งเซลล์ ขั้นประเมิน ขั้นประเมินผล (evaluation) 29. ครูให้นักเรียนทำแบบประเมินหลังเรียน เรื่อง โยโมโซม 30. ครูประเมินความเข้าใจ (Q) ของนักเรียนโดยการสังเกตการตอบคำถาม การมีส่วนร่วมและการนำเสนอผลงาน 31. ครูประเมินความเข้าใจของนักเรียนทางวิทยาศาสตร์ (P) ของนักเรียนจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะกำลังมีปฏิสัมพันธ์กิจกรรมการเรียนรู้พร้อมทั้งใช้แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คิดต่างๆ ที่	

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้/สาระสำคัญ	คุณลักษณะ/สื่อ	กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E)	บันทึกหลังสอน
			สังเกตจากการอภิปราย การแสดงความคิดเห็นของนักเรียน การทำงานร่วมกันในกลุ่ม การนำเสนอผลงานหรือสื่อทางสิ่งเขียน 32. ครูประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์หรือจิตวิทยาศาสตร์ (A) ของนักเรียนจากการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึง ศีลวิพากษ์วิจารณ์ การคิดอย่างมีเหตุผล การคิดอย่างสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความสนใจใฝ่รู้ ได้หา การแสดงออกถึงความคิดเห็น ความรับผิดชอบ	

ภาคผนวก

(คะแนนผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค GI (Group Investigation) เรื่อง การกลาย (กล่องสู่มโครโมโซม) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4)

นักเรียนคนที่	คะแนนก่อนเรียน (20)	คะแนนหลังเรียน (20)
1	10	17
2	8	13
3	7	14
4	8	15
5	8	13
6	7	14
7	6	12
8	6	12
9	7	14
10	7	14
11	6	13
12	6	13
13	6	12
14	7	14
15	10	18
16	7	14
17	6	18
18	7	16
19	6	16
20	6	14
21	6	12
22	6	13
23	6	13
24	6	15
25	8	14
26	8	17
27	10	18
28	10	16
29	8	15
30	7	16
31	7	14
32	6	13
X	229	462
S.D.	1.32	1.81

ภาคผนวก
(สรุปสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม)

สรุปสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม										
จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค GI (Group Investigation) เรื่อง การกลาย (กล้องจุลทรรศน์)										
พฤติกรรมที่สังเกต	กลุ่ม1	กลุ่ม2	กลุ่ม3	กลุ่ม4	กลุ่ม5	กลุ่ม6	รวม	Mean	S.D.	
1. การร่วมมือกันในกลุ่ม (ช่วยเหลือ แบ่งหน้าที่ ทำงานร่วมกัน)	5	4	4	5	4	5	27	4.5	0.55	
2. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (แสดงความคิดเห็น ฟังเพื่อน ถกเถียงอย่างสร้างสรรค์)	4	5	5	5	4	5	28	4.67	0.52	
3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคน (ไม่มีใครถูกเลย ทุกคนมีบทบาท)	5	5	5	4	4	5	28	4.67	0.52	
4. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง (ทำตามบทบาทที่ได้รับ)	4	5	4	4	4	4	25	4.17	0.41	
5. การใช้เหตุผลในการตัดสินใจของกลุ่ม (ใช้หลักการ ไม่ใช้อารมณ์)	5	5	5	5	5	5	30	5	0	
6. ความสามารถในการแก้ปัญหาร่วมกัน (ช่วยกันคิดหาทางออกเมื่อเจอปัญหา)	4	5	4	4	4	5	26	4.33	0.52	
7. การให้ความเคารพซึ่งกันและกัน (ฟังกัน ไม่ขัดแย้งรุนแรง)	5	4	5	4	5	4	27	4.5	0.55	
8. ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม (ตั้งใจ มีพลังในการเรียนรู้)	4	5	4	4	5	4	26	4.33	0.52	
9. การสรุปและนำเสนอผลการเรียนรู้ของกลุ่ม (สามารถนำเสนอได้ดีและครบถ้วน)	5	5	4	4	4	5	27	4.50	0.55	
10. การประเมินตนเองและปรับปรุงการทำงานของงานของกลุ่ม (รับฟังข้อเสนอแนะและพัฒนา)	5	5	5	5	5	5	30	5	0	
รวม	46	48	45	44	44	47	274	45.67	1.63	
เฉลี่ย (Mean)	4.60	4.80	4.50	4.40	4.40	4.70	27.4	4.57	0.16	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	0.52	0.42	0.53	0.52	0.52	0.48	2.98	0.50	0.04	
ช่วงคะแนนเฉลี่ย	4.21	-	5.00	คะแนน	=	มากที่สุด				
	3.41	-	4.20	คะแนน	=	มาก				
	2.61	-	3.40	คะแนน	=	ปานกลาง				
	1.81	-	3.60	คะแนน	=	น้อย				
	1.00	-	1.80	คะแนน	=	น้อยที่สุด				

(สรุปประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สรุปประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมของนักเรียนต่อครูผู้สอน																																				
จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค GI (Group Investigation) เรื่อง การกลาย (กล่องสุ่มโครโมโซม)																																				
รายการประเมิน	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	รวม	Mean	S.D.	
1. ความน่าสนใจของกิจกรรมการเรียนรู้	5	5	4	4	4	5	4	5	4	4	5	5	4	5	5	5	5	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	4	4	5	5	5	147	4.594	0.499	
2. ความเข้าใจเนื้อหาหลังจากทำกิจกรรม	4	4	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4	5	4	4	5	4	4	5	4	5	4	5	4	5	5	5	5	4	5	5	146	4.563	0.504		
3. ความสนุกและความกระตือรือร้นในการเรียน	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4	5	5	4	4	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	5	4	5	4	144	4.5	0.508	
4. การมีส่วนร่วมของนักเรียนในกลุ่ม	4	4	4	5	4	4	4	4	5	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4	4	5	145	4.531	0.507	
5. ความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักเรียน	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	4	5	147	4.594	0.499
6. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและอภิปรายในกลุ่ม	4	4	4	5	4	4	4	4	5	4	4	4	4	5	5	4	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4	4	5	143	4.469	0.507	
7. การใช้สื่อและอุปกรณ์ช่วยสอน	5	5	5	4	5	4	5	5	4	5	4	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	4	5	153	4.781	0.42	
8. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม	4	4	4	5	4	4	4	4	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	4	4	4	131	4.094	0.296	
9. ความชัดเจนของคำอธิบายและแนวทางการเรียนรู้	5	5	4	5	4	4	5	4	5	4	4	5	5	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4	4	5	145	4.53	0.507	
10. ความพึงพอใจโดยรวมต่อกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้	5	5	4	5	4	5	5	4	5	4	4	4	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	4	5	5	4	139	4.344	0.483
รวม	46	46	44	48	44	44	46	44	48	44	43	45	46	44	44	45	45	42	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45	47	44	44	46	45	1440	45.00	1.27
เฉลี่ย (Mean)	4.60	4.60	4.40	4.80	4.40	4.40	4.60	4.40	4.80	4.40	4.30	4.50	4.60	4.40	4.40	4.50	4.50	4.20	4.50	4.50	4.50	4.50	4.50	4.50	4.50	4.50	4.50	4.70	4.40	4.40	4.60	4.50	4.60	144	4.50	0.13
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	0.52	0.52	0.52	0.42	0.52	0.52	0.52	0.52	0.42	0.52	0.48	0.53	0.52	0.52	0.53	0.53	0.53	0.42	0.53	0.53	0.53	0.53	0.53	0.53	0.53	0.53	0.53	0.48	0.52	0.52	0.52	0.53	0.52	16.3	0.51	0.03

ภาคผนวก

(แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค GI (Group Investigation) เรื่อง การกลาย (กล้องจุลทรรศน์โครโมโซม))

แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม
จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ด้วยเทคนิค GI (Group Investigation) เรื่อง การกลาย (กล้องจุลทรรศน์โครโมโซม)
ระดับชั้น: มัธยมศึกษาปีที่ 4 วันที่สังเกต:..... ผู้สังเกต:.....

ระดับ 5 - มากที่สุด, 4 - มาก, 3 - ปานกลาง, 2 - น้อย, 1 - น้อยที่สุด

พฤติกรรมที่สังเกต	ระดับ				
	5	4	3	2	1
1. การร่วมมือกันในกลุ่ม (ช่วยเหลือ แบ่งหน้าที่ ทำงานร่วมกัน)					
2. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (แสดงความคิดเห็น ฟังเพื่อน ถกเถียงอย่างสร้างสรรค์)					
3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคน (ไม่มีใครถูกเลย ทุกคนมีบทบาท)					
4. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง (ทำตามบทบาทที่ได้รับ)					
5. การใช้เหตุผลในการตัดสินใจของกลุ่ม (ใช้หลักการ ไม่ใช่อารมณ์)					
6. ความสามารถในการแก้ปัญหาร่วมกัน (ช่วยกันคิดหาทางออก เมื่อเจอปัญหา)					
7. การให้ความเคารพซึ่งกันและกัน (ฟังกัน ไม่ขัดแย้งรุนแรง)					
8. ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม (ตั้งใจ มีพลังในการเรียนรู้)					
9. การสรุปและนำเสนอผลการเรียนรู้ของกลุ่ม (สามารถนำเสนอได้ดีและครบถ้วน)					
10. การประเมินตนเองและปรับปรุงการทำงานของกลุ่ม (รับฟังข้อเสนอแนะและพัฒนา)					
รวม					

บันทึก

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก

(แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค GI (Group Investigation) เรื่อง การกลาย (กล่่องส้มโครโมโซม))

**แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ด้วยเทคนิค GI (Group Investigation) เรื่อง การกลาย (กล่่องส้มโครโมโซม)
ระดับชั้น: มัธยมศึกษาปีที่ 4 วันที่ :**

คำชี้แจง แบบประเมินนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ โปรดทำ

เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด

ระดับ 5 - มากที่สุด, 4 - มาก, 3 - ปานกลาง, 2 - น้อย, 1 - น้อยที่สุด

พฤติกรรมที่สังเกต	ระดับ				
	5	4	3	2	1
1. ความน่าสนใจของกิจกรรมการเรียนรู้					
2. ความเข้าใจเนื้อหาหลังจากทำกิจกรรม					
3. ความสนุกและความกระตือรือร้นในการเรียน					
4. การมีส่วนร่วมของนักเรียนในกลุ่ม					
5. ความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักเรียน					
6. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและอภิปรายในกลุ่ม					
7. การใช้สื่อและอุปกรณ์ช่วยสอน					
8. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการทำกิจกรรม					
9. ความชัดเจนของคำอธิบายและแนวทางการเรียนรู้					
10. ความพึงพอใจโดยรวมต่อกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้					
รวม					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

(โปรดระบุความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้)

.....

.....

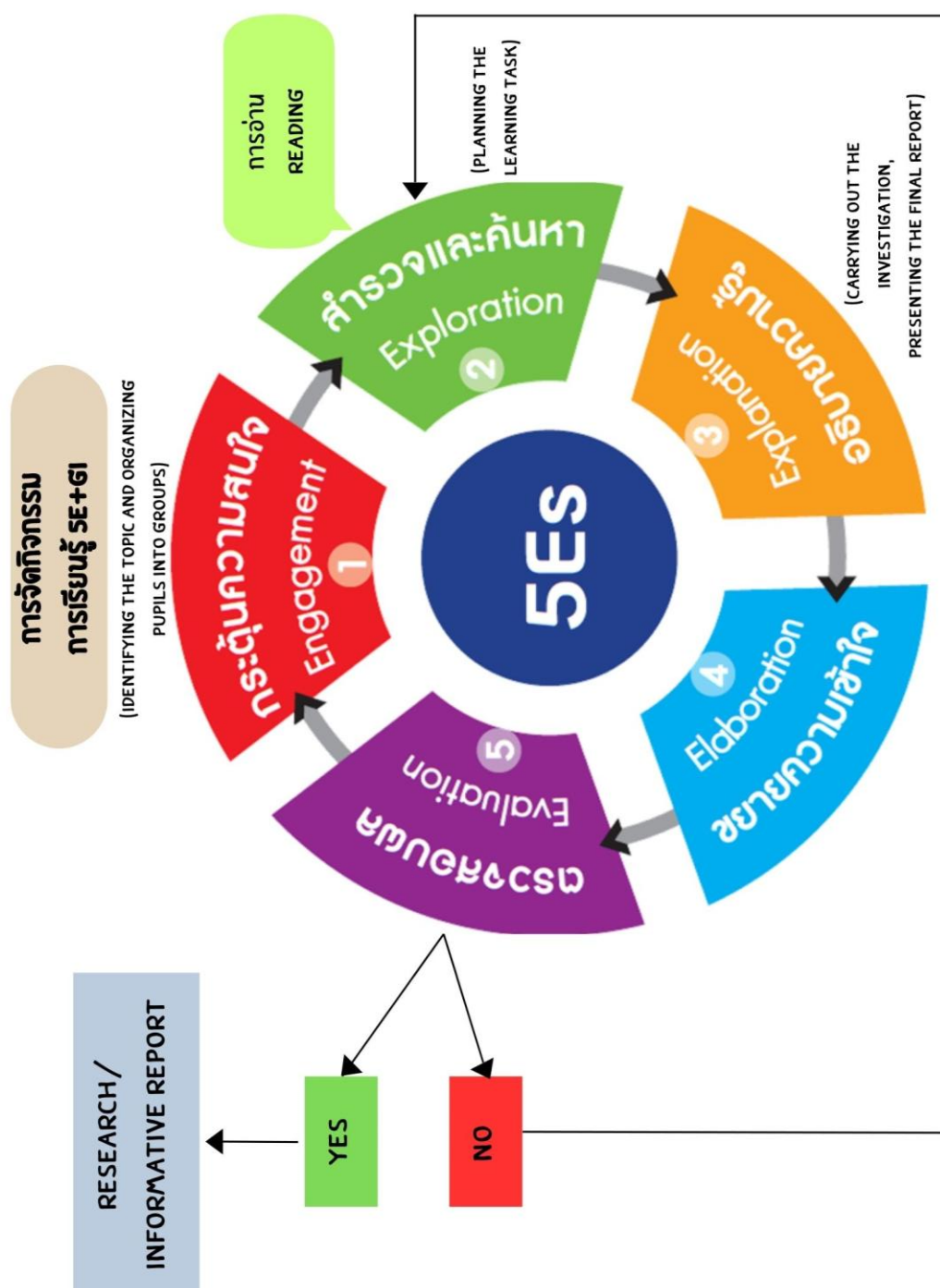
.....

.....

(ในรูปแบบ Google Form)

ภาคผนวก

(Flowchart การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค GI (Group Investigation) เรื่อง การกลาย (กลุ่มสุ่มโครโมโซม))

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉลากภาพวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริม
การเขียนเรื่องตามจินตนาการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านบนนา

ชื่อผู้วิจัย นายปรัชญา สมนา

ตำแหน่งและวิทยฐานะ ครู วิทยฐานะ ชำนาญการ

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับ ฉลากภาพวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 2) เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉลากภาพวัฒนธรรม ที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ IMPACT Model ร่วมกับฉลากภาพวัฒนธรรมโดยมีวิธีดำเนินการศึกษา 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉลากภาพวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการเขียนเรื่องตามจินตนาการ โดยการ PLC ร่วมกับคณะครูโรงเรียนบ้านบนนาเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น ในการจัดการเรียนการสอน วิชา ภาษาไทย โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบและยกกร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ แบบสังเคราะห์องค์ประกอบ ขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model เครื่องมือที่ใช้ แบบบันทึกวง PLC (Professional Learning Community) ขั้นที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model เครื่องมือที่ใช้ แบบตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งกำหนด คุณสมบัติ 5 ท่าน และ ขั้นที่ 4 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านนากลางสาขานบ้านห้วยผักกูด จำนวน 15 คนถูกเลือกโดยวิธีการเจาะจง (Purposive Sampling) 2) ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉลากภาพวัฒนธรรม การวิเคราะห์ข้อมูล สังเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อนำเสนอผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียน โดย ผู้ศึกษาผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานระดับชาติ (National Test : NT) ด้านภาษาไทย สารที่ 2 การเขียน ป.3/5 เขียนเรื่องตามจินตนาการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตั้งแต่ปี 2565 – 2567 ที่มีการพัฒนารูปแบบ IMPACT Model ร่วมกับฉลากภาพวัฒนธรรม 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ IMPACT Model ร่วมกับฉากภาพวัฒนธรรม โดยการ ประเมิน ความพึงพอใจ โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน บ้านบนนา จำนวน 13 คน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 6 คน รวม 19 คน ผลการศึกษาพบว่า

1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับ ฉากภาพวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการเขียน เรื่องตามจินตนาการ มีองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ มี 6 ขั้นตอน คือ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบภาพ 2) การใช้คำถามกระตุ้นคิด 3) การวางโครงเรื่อง 4) การเขียนอย่างสร้างสรรค์ 5) การตรวจสอบและปรับปรุง และ 6) การสะท้อนความรู้สึก ผลการตรวจสอบผลการตรวจสอบตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็น ประโยชน์ ของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.79$, $\sigma = 0.41$)

2) ผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉากภาพวัฒนธรรม ที่มีต่อ ความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานระดับชาติ (National Test : NT) ด้านภาษาไทย สาระที่ 2 การเขียน ท.2.1 ป.3/5 เขียนเรื่องตามจินตนาการ ปี 2566 – 2567 ที่มีการพัฒนา รูปแบบ IMPACT Model ร่วมกับฉากภาพ พบว่า ปีการศึกษา 2566 อยู่ร้อยละ 57.14 ระดับคุณภาพ ดี และใน ปีการศึกษา 2567 ได้นำการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉากภาพวัฒนธรรม ที่มีต่อความสามารถในการ เขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า มีค่าเฉลี่ย 83.11 อยู่ในระดับคุณภาพ ดีมาก

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้าน การเขียนเรื่องตามจินตนาการ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉากภาพวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจ มากที่สุด ($\mu = 4.54$, $\sigma = 0.61$)

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, IMPACT Model, การจัดการเรียนรู้, ฉากภาพวัฒนธรรม, การเขียนเรื่องตาม จินตนาการ

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสำหรับการสื่อสารที่สำคัญของคนไทย ทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ทั้งระดับบุคคลและระดับสังคม เป็นเครื่องมือสำหรับการคิด การรู้คิดด้วยภาษาไทยจะช่วยให้การเรียนรู้ และการแสวงหาความรู้ในศาสตร์อื่น ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ภาษาไทยเป็นสำนึกร่วม เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ตลอดจนเป็นเครื่องมือสำหรับการสร้างสรรค์และการเข้าถึงสุนทรียภาพ ดังนั้น การใช้ภาษาไทยจึงเป็นสมรรถนะที่ต้องศึกษาและฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ สารการเรียนรู้นี้มีสมรรถนะเฉพาะ 4 สมรรถนะ ได้แก่ 1) การฟัง การดู และการพูดเพื่อพัฒนาการคิด 2) การอ่านเพื่อพัฒนาการคิด 3) การเขียนเพื่อพัฒนาการคิด 4) การเข้าใจธรรมชาติของภาษาและการใช้ภาษาไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน , 2551) ดังนั้น ภาษาไทยจึงมีความสำคัญต่อการสื่อสารและพัฒนามนุษย์ให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องบูรณาการการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนานาศักยภาพการเรียนรู้ ทั้งนี้จึงกล่าวได้ว่าภาษาไทยมิใช่เป็นเพียงใช้เพื่อการสื่อสารเพียงเท่านั้น แต่เป็นรากฐานของการพัฒนาคนที่จะเป็นพลเมืองชาติต่อไป

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 22 กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” ในขณะที่แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ได้วางเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนไว้ว่า มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs) อันได้แก่ การอ่านออก (Reading) เขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น(Arithmetic) ซึ่งการเขียนเป็นการใช้ทักษะ ซึ่งจะต้องอาศัยการนำถ้อยคำและความรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ มาเรียบเรียงลำดับความคิดให้ต่อเนื่องกันดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียนโดยเฉพาะในการจัดการศึกษาภาษาไทย จึงจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้และต้องคำนึงถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้สอดคล้องต่อเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

ทักษะการเขียนเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสาร ถ่ายทอดความคิด ความรู้ และจินตนาการอย่างเป็นระบบ ช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาและกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ในทุก ระดับและวิชาการต่าง ๆ อีกทั้งยังส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (โสภา ชัยวัฒน์, 2561) นอกจากทักษะการเขียนช่วยฝึกความคิดอย่างมีระบบ เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน แก้ไข และถ่ายทอดสารอย่างชัดเจน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการแสดงออกทางภาษาและสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(อาภรณ์ บัวทอง, 2562) ดังนั้น ทักษะการเขียนเป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยพัฒนาความคิด การสื่อสาร และการเรียนรู้ อย่างมีระบบผู้เรียนสามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด และจินตนาการได้อย่างชัดเจนและสร้างสรรค์ส่งเสริมการวางแผน แก้ไข และแสดงออกอย่างมั่นใจในการใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทักษะการเขียนเกิด ประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนรู้

ฉากภาพวัฒนธรรม เป็นความร่วมมือการพัฒนาวัฒนธรรมจากมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ร่วมกับ สถานศึกษาในเครือข่ายในการพัฒนาทักษะด้านภาษาของผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นสื่อสำหรับการฝึกให้เด็กกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น และฝึกการโต้ตอบ และสิ่งที่สำคัญคือ ฝึกให้เด็กได้คิดวิเคราะห์ เป็นการพัฒนาทักษะ ทางด้านภาษา โดยเฉพาะทักษะการพูดและการฟัง ใช้กลวิธีในการตั้งคำถามปลายเปิด – ปลายปิด โดยยึดหลักการ ตั้งคำถาม โดยรูปแบบเป็นไปตามวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนทางผู้ศึกษาจึงนำวัฒนธรรมมาบูรณาการเรียนรู้ รายวิชาภาษาไทยเพื่อบ่มบ่มให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนบ้านบนนา เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก นักเรียนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ ใช้ ภาษาไทยเป็นภาษาที่ 2 ของนักเรียนส่งผลให้ทักษะด้านภาษาไทยจึงต้องได้รับการกระตุ้นการจัดการเรียนรู้ให้ เป็นไปตามบริบทเชิงพื้นที่ และจากการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีการลำดับความคิดในการเขียนไม่ต่อเนื่องกัน เขียนเรื่องวกวน ไม่มีความเป็นเหตุเป็นผล เนื้อหาที่เขียนไม่ สอดคล้องกับภาพ และไม่มีความสัมพันธ์กับภาพ ขาดการคิดและจินตนาการแปลกใหม่ในการเขียน นอกจากนี้ยัง พบว่าในงานเขียนของนักเรียนมีการใช้คำเชื่อมคำเดิมซ้ำกันบ่อยครั้ง ส่งผลให้เนื้อหาไม่กระชับ ไม่เขียนเว้นวรรค และขาดความสร้างสรรค์ในงานเขียนตามจินตนาการ ส่งผลให้จากการวิเคราะห์ผลการทดสอบความสามารถ พื้นฐานระดับชาติ (National Test : NT) ด้านภาษาไทย สาระที่ 2 การเขียน ป.3/5 เขียนเรื่องตามจินตนาการ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2564-2565 อยู่ในระดับพอใช้ การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับ ฉากภาพ วัฒนธรรม ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ ปี 2566 ทำให้ผลการทดสอบเริ่มพัฒนาขึ้นในปีการศึกษา 2566 อยู่ในระดับดี ในปีการศึกษา 2567 ปีงบประมาณ 2568 จึงได้พัฒนารูปแบบต่อเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ประกอบกับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในฐานะผู้ศึกษาจัดการศึกษาภาษาไทย จึงเป็นความท้าทายในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ได้ดำเนินการศึกษา ภายใต้การมีส่วนร่วม และความร่วมมือของ คณะครูโรงเรียนบ้านบนนา จากชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อนำเสนอวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่พัฒนา โดยการ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับ ฉากภาพวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการเขียนเรื่องตาม จินตนาการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านบนนา ซึ่งคาดหวังว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาทักษะด้าน

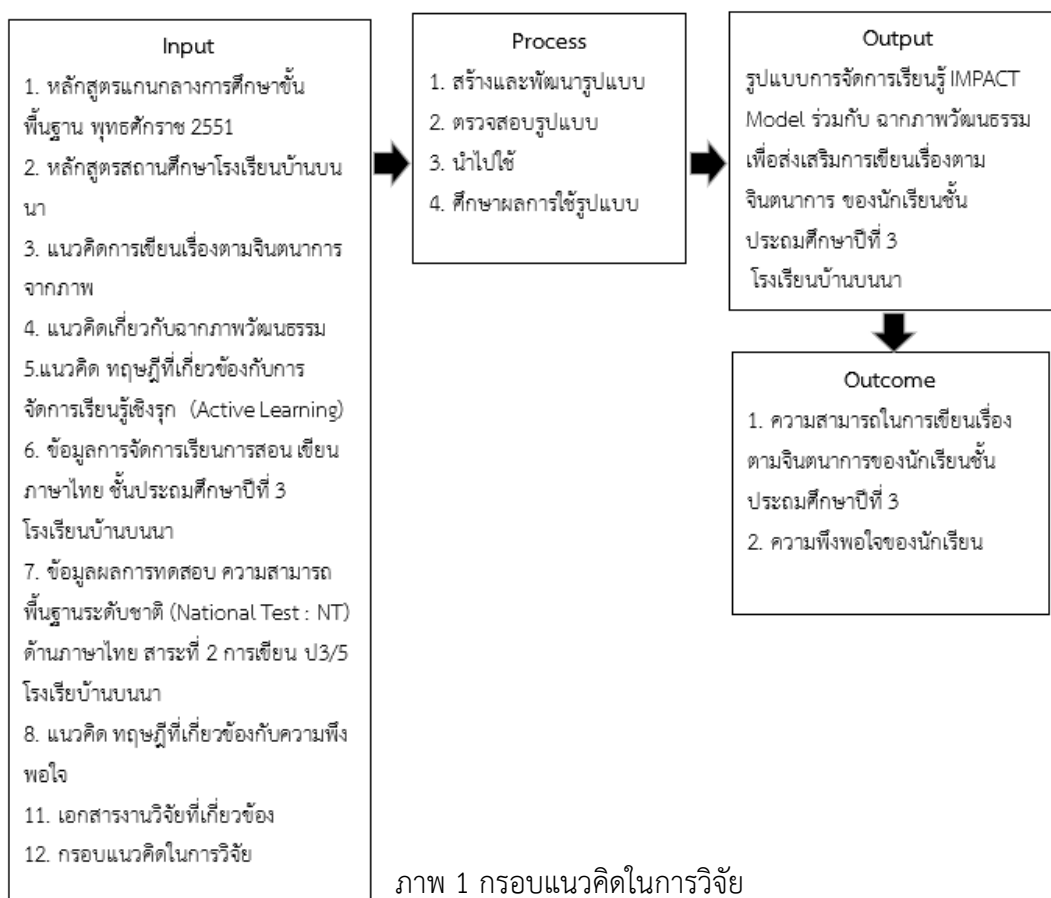
การเขียนของนักเรียนอย่างยั่งยืน และสามารถประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน การศึกษาในระดับสูงขึ้น และการประกอบอาชีพในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับ ฉากภาพวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉากภาพวัฒนธรรม ที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ IMPACT Model ร่วมกับฉากภาพวัฒนธรรม

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิจัยในการพัฒนานวัตกรรมตามกรอบแนวคิด ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดการวิจัยโดยผู้ศึกษาได้วางแผนการสร้าง และพัฒนานวัตกรรมออกเป็น 3 ขั้นตอน ตามวัตถุประสงค์การพัฒนานวัตกรรม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับ ฉากภาพ วัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบและยกร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการสอนเขียนตามจินตนาการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับฉากภาพวัฒนธรรม

ขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉากภาพวัฒนธรรม

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉากภาพวัฒนธรรม

ขั้นที่ 4 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉากภาพวัฒนธรรม

การหาคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับ ฉากภาพ วัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการ PLC ร่วมกับ คณะครูโรงเรียนบ้านบนนา เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น ในการจัดการเรียนการสอน วิชา ภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการ จึงนำไปสู่การสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ร่วมกับ ฉากภาพวัฒนธรรม โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบและยกร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการสอนเขียนตามจินตนาการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับฉากภาพวัฒนธรรม

1) ผู้ให้ข้อมูลในการวิเคราะห์องค์ประกอบของ ขั้นตอนการสอนเขียนตามจินตนาการจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) เครื่องมือที่ใช้แบบสังเคราะห์องค์ประกอบโดยทำการศึกษาและดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

ออกแบบเครื่องมือการสังเคราะห์องค์ประกอบ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่อง องค์ประกอบและแนวทางการเขียนตามจินตนาการ วิเคราะห์ความถี่ขององค์ประกอบและสังเคราะห์องค์ประกอบที่มีความถี่ร้อยละ 50 ขึ้นไป จัดทำแบบสอบถามเพื่อหาความสอดคล้องขององค์ประกอบของรูปแบบ

3) การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉากภาพวัฒนธรรม

1) ผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนารูปแบบ ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนบ้านบนนา จำนวน

13 คน ซึ่งมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา และมีความรู้ความเข้าใจในบริบทของสถานศึกษา

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกวง PLC ซึ่งผู้ศึกษาได้ออกแบบพัฒนาเพื่อหาแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ตามรูปแบบ IMPACT Model และการใช้ฉลากภาพวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาและดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการ PLC ออกแบบแบบบันทึก PLC ให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญ และนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model และการใช้ฉลากภาพวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการเขียนเรื่องตามจินตนาการ นำแบบบันทึกไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ปรับปรุงแบบบันทึกตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำเครื่องมือไปใช้จริงในการประชุม PLC กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ ยกร่างรูปแบบ IMPACT Model ร่วมกับฉลากภาพวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการเขียนเรื่องตามจินตนาการ

3) การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการถอดความจากแบบบันทึกวง PLC และวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อหาสาระสำคัญ แนวคิดหลัก และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉลากภาพวัฒนธรรม

1) ผู้ให้ข้อมูล ผู้ทรงคุณวุฒิโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งกำหนดคุณสมบัติ ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 1 ท่าน ครูผู้สอนภาษาไทย จำนวน 4 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมทักษะการเขียน และการออกแบบรูปแบบนวัตกรรมทางการศึกษา รวม 5 ท่าน

2) เครื่องมือที่ใช้ แบบตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้

3) การหาคุณภาพของเครื่องมือ

จัดทำแบบตรวจสอบ กำหนดรายการตรวจสอบที่ครอบคลุม 3 ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ นำเครื่องมือเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 ท่าน วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ ดัชนีความสอดคล้อง และ นำรูปแบบปรับตามคำแนะนำแก้ไขและนำไปทดลองใช้

4) การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ควบคู่กับ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ขั้นที่ 4 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉลากภาพวัฒนธรรม

1) กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านนากลาง สาขามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 15 คนถูกเลือกโดยวิธีการเจาะจง (Purposive Sampling)

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลผลการทดลอง

1. ใช้แบบประเมินการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง
2. บันทึกข้อเสนอแนะและความคิดเห็นจากครูผู้สอนและนักเรียนเกี่ยวกับการใช้รูปแบบ

3) การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ผลการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนเปรียบเทียบก่อนและหลังใช้รูปแบบ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติทดสอบสมมติฐานที่เหมาะสม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงและพัฒนาารูปแบบในขั้นตอนถัดไป

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉากภาพวัฒนธรรม ที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2.1 ผู้ให้ข้อมูล

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านบนนา ปีการศึกษา 2567
2. ข้อมูลผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานระดับชาติ (National Test : NT) ด้าน

ภาษาไทย สาระที่ 2 เรื่องการเขียน ป.3/5

2.2 เครื่องมือที่ใช้ตารางแสดงผลการใช้นวัตกรรม 3 ปีย้อนหลังจากผลการทดสอบ ความสามารถพื้นฐานระดับชาติ (National Test : NT) ด้านภาษาไทย สาระที่ 2 เรื่องการเขียน ท2.1 ป.3/5การเขียนเรื่องตามจินตนาการ

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลสังเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อนำเสนอผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ IMPACT Model ร่วมกับฉากภาพวัฒนธรรมศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉากภาพวัฒนธรรม

3.1 ให้ข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านบนนา จำนวน 13 คน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 6 คน รวม 19 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบประเมินความพึงพอใจ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคอร์ท (บุญชม ศรีสะอาด. 2553: 109)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับ ฉากภาพวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในลักษณะของเป็นคำถามปลายเปิด (Open end)

3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ ผู้ศึกษาได้สร้างและปรับปรุงเครื่องมือ โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามที่ใช้ได้อยู่ระหว่าง 0.5 – 1 นำคำถามที่สร้างและปรับปรุงแล้วไปขอคำแนะนำ ปรีกษาจากผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมพิจารณาตรวจสอบเพื่อให้ได้คำถามที่ถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นปรับปรุงเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนวัดช่วงสิงห์ จำนวน 10 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล จัดประชุมผู้ปกครอง และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 วิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลคืนมาทั้งหมดแล้ว จึงพิจารณาตรวจสอบแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน แล้วรวบรวมแบบสอบถาม ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับ ฉากภาพวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 ข้อดังนี้

1.1 จากสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องการเขียนเรื่องตามจินตนาการ จำนวน 15 เรื่อง ในการศึกษาค้นประกอบของการเขียนเรื่องตามจินตนาการจากภาพ จาก ได้องค์ประกอบได้หมด 6 องค์ประกอบ เป็นรูปแบบ MPACT Model ดังตาราง 1

ที่	องค์ประกอบขั้นตอนการพัฒนาการเขียนเรื่องตามจินตนาการจากภาพ	จิราภรณ์ โพธิ์ศรี (2562)	กาญจนา พรหมเกษม (2561)	ณัฐธิดา หาญจิตร (2560)	พรณี ศรีสุวรรณ (2563)	สุปรณี พงศ์ประยูร (2562)	สุวิทย์ แก้วสุวรรณ (2564)	พรมภา บุญสุวิทย์ (2566)	อภิรักษ์ บันนะ (2565)	พรสวรรค์ โทศล (2565)	Kim, S. Y. (2003)	Jalongo, M. R. (2004)	Arizpe, E., & Styles, M. (2003)	Pantaleo, S. (2008)	Nikolajeva, M., & Scott, C. (2006)	Lewis, D. (2001)	รวม	ร้อยละ	องค์ประกอบ
1	วิเคราะห์องค์ประกอบภาพ	/	/		/	/	/		/	/	/	/	/	/	/	/	12	80	ใช้ได้
2	การวางโครงเรื่อง	/	/			/	/	/	/	/		/		/			9	60	ใช้ได้
3	การเขียนเรื่องความจากภาพอย่างสร้างสรรค์	/	/	/	/			/		/	/	/	/	/	/	/	12	80	ใช้ได้
4	การตรวจสอบและปรับปรุง	/	/	/				/	/	/		/		/			8	58	ใช้ได้
5	จินตนาการเรื่องจากภาพ		/							/			/		/		4	27	
6	การใช้คำถามกระตุ้นคิด	/		/	/		/	/	/	/	/			/		/	9	60	ใช้ได้
7	ถ่ายทอดเป็นเรื่องราว			/													1	7	
8	ตั้งชื่อเรื่อง				/												1	7	
9	สะท้อนความรู้สึก			/		/	/	/	/	/		/			/		8	53	ใช้ได้

จากตาราง 1 พบว่าองค์ประกอบของ การเขียนเรื่องตามจินตนาการประกอบด้วย 1) วิเคราะห์องค์ประกอบภาพ 2) การใช้คำถามกระตุ้นคิด 3) การวางโครงเรื่อง 4) การเขียนอย่างสร้างสรรค์ 5) การตรวจสอบและปรับปรุง และ 6) การสะท้อนความรู้สึก เมื่อสังเคราะห์ออกมาเป็นรูปแบบ MPACT Model Imaginative Picture-based Approach for Creative Thinking (IMPACT) คือ “กระบวนการเขียนจากภาพที่ทรงพลังต่อจินตนาการและการคิดสร้างสรรค์”

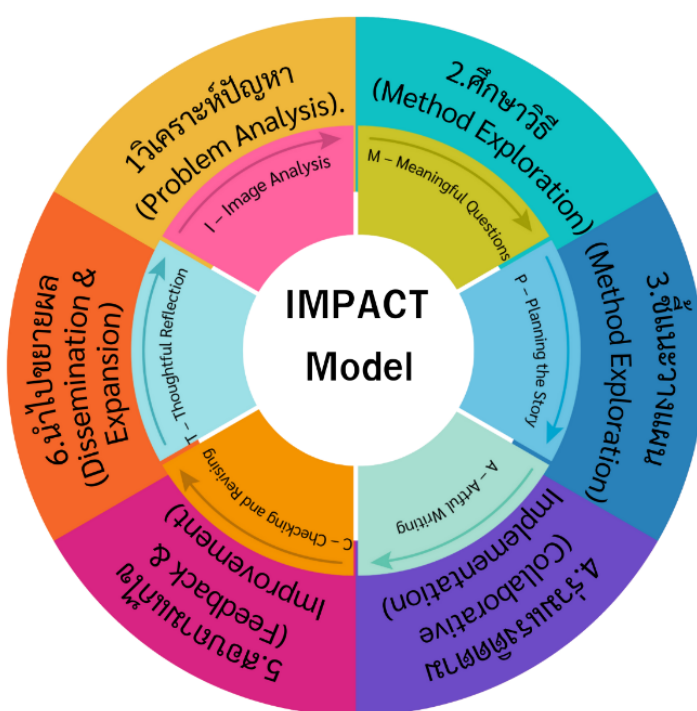
1.2 จากการ PLC ร่วมกับคณะครูโรงเรียนบ้านบนนา เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนการสอน วิชา ภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการ จึงนำไปสู่การ

สร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ร่วมกับ ฉากภาพวัฒนธรรม สำหรับส่งเสริมทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จึงได้ยกร่าง รูปแบบแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉากภาพวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านบนนา

ดั่งภาพ 2

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับ ฉากภาพวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านบนนา

คำอธิบายขั้นตอน

- วิเคราะห์ปัญหา
เป็นขั้นตอนแรกที่ครูและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันตรวจสอบและค้นหาปัญหาหรือความต้องการในการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้ทราบจุดที่ต้องพัฒนาและแก้ไขอย่างชัดเจน
- ศึกษาวิธี
ขั้นตอนนี้เป็นการค้นคว้าและศึกษาแนวทาง วิธีการ หรือสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและทันสมัย เพื่อเตรียมใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้
- ชี้แนะวางแผน
ครูและทีมงานร่วมกันวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยกำหนดเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมาย วิธีการ และเครื่องมืออย่างรอบคอบ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามที่ตั้งไว้
- ร่วมแรงติดตาม
ดำเนินการ ตามรูปแบบIMPACT Model จัดกิจกรรมตามแผน และร่วมกันติดตามการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด เพื่อประเมินความก้าวหน้าและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นทันที
- สอบถามแก้ไข
เป็นการเก็บข้อมูลความคิดเห็นและประเมินผลจากผู้เรียน ผู้สอน และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไข ให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- นำไปขยายผล
หลังจากประสบความสำเร็จและได้ผลดีแล้ว จะนำรูปแบบหรือแนวทางที่พัฒนาขึ้นไปเผยแพร่และขยายผลในวงกว้าง เพื่อเป็นประโยชน์กับโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น ๆ ต่อไป

จากภาพ 2 ผลการ PLC ร่วมกับคณะครูโรงเรียนบ้านบนนา เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น ในการจัดการเรียนการสอน วิชา ภาษาไทย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการ มีขั้นตอน 6 ขั้นตอน คือ 1) วิเคราะห์ปัญหา 2) ศึกษาวิธี 3) ชี้แนะวางแผน 4) ร่วมแรงติดตาม 5) สอบถามแก้ไข 6) นำไปขยายผล โดยมีขั้นตอนการเขียนเรื่องตามจินตนาการจากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 15 เรื่องพบว่ามี จำนวน 6 ขั้นตอนคือ 1. I – Image Analysisวิเคราะห์องค์ประกอบภาพมองภาพอย่างลึกซึ้ง แยกแยะองค์ประกอบ รายละเอียด อารมณ์ และบริบทของภาพ 2.M – Meaningful Questions การใช้คำถามกระตุ้นคิดตั้งคำถามปลายเปิดเพื่อเปิดพื้นที่จินตนาการ เช่น ใคร ทำอะไร ทำไม จะเกิดอะไรต่อไป 3.P – Planning the Story การวางแผนเรื่องจัดลำดับเหตุการณ์ ตัวละคร ฉาก และแนวคิดหลัก ก่อนลงมือเขียน 4. A – Artful

Writing การเขียนอย่างสร้างสรรค์ถ่ายทอดเรื่องราวที่สร้างจากภาพอย่างมีจินตนาการ ชัดเจน และน่าสนใจ

5. C – Checking and Revising การตรวจสอบและปรับปรุงทบทวน แก้ไข เพิ่มเติมให้สมบูรณ์ด้านภาษาและโครงสร้างเรื่อง 6. T – Thoughtful Reflection สะท้อนความรู้สึกแสดงความคิดและความรู้สึกหลังเขียน เช่น สิ่งที่เราเรียนรู้หรือความรู้สึกที่เกิดขึ้น

1.3 ผลการตรวจสอบผลการตรวจสอบตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉากภาพวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน แสดงผลตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบ ในภาพรวม ดังตาราง 2

รายการ	ค่าเฉลี่ย (N=5)		
	μ	σ	ระดับความคิดเห็น
ด้านความถูกต้อง	4.80	0.04	มากที่สุด
ด้านความเหมาะสม	4.76	0.24	มากที่สุด
ด้านความเป็นประโยชน์	4.77	0.29	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.79	0.41	มากที่สุด

จากตาราง 2 แสดงผลการตรวจสอบประเมินคุณภาพ และความเหมาะสมในภาพรวมพบว่า อยู่ใน

ระดับมากที่สุด ($\mu = 4.79$, $\sigma = 0.41$)

2) ผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉากภาพวัฒนธรรม ที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานระดับชาติ (National Test : NT) ด้านภาษาไทย สาระที่ 2 การเขียน ป.3/5 เขียนเรื่องตามจินตนาการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตั้งแต่ปี 2566 – 2567 ที่มีการพัฒนารูปแบบ IMPACT Model ร่วมกับฉากภาพ พบว่า ปีการศึกษา 2566 อยู่ในค่าเฉลี่ย 57.14 ระดับคุณภาพ ดี และในปีการศึกษา 2567 ได้นำการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉากภาพวัฒนธรรม ที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า มีค่า เฉลี่ย 83.11 อยู่ในระดับคุณภาพ ดีมาก ดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉากภาพวัฒนธรรม ที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉลากภาพวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านบนนา จำนวน 13 คน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 6 คน รวม 19 คน โดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจ มากที่สุด ($\mu = 4.54$, $\sigma = 0.61$)

ข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษาผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานระดับชาติ (National Test: NT) ด้านภาษาไทย สาระที่ 2 เรื่องการเขียนตามจินตนาการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้เรียนในปีการศึกษา 2564-2565 อยู่ในระดับคุณภาพ พอใช้ เนื่องจากผู้เรียนยังขาดทักษะด้านการเขียน ความคิดสร้างสรรค์ จากจินตนาการ ในฐานะครูผู้สอนภาษาไทย สำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงเล็งเห็นปัญหาที่เป็นความท้าทายในการพัฒนาทักษะด้านการเขียนที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเขียนตามจินตนาการให้ดีขึ้นและต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2566 เป็นต้นมา ร่วมกับสร้างชุมชนทางวิชาชีพในสถานศึกษา เพื่อร่วมสังเคราะห์ปัญหา และออกแบบการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

หลังจากได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ IMPACT Model ร่วมกับฉลากภาพวัฒนธรรมมาใช้เพื่อส่งเสริมการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความสนใจและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ฉลากภาพวัฒนธรรมทำหน้าที่เป็นสื่อที่กระตุ้นจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ทำให้นักเรียนสามารถนำเสนอความคิดและความรู้สึกผ่านการเขียนได้อย่างอิสระและหลากหลายมากขึ้นความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนพัฒนาขึ้นในหลายด้าน ทั้งเรื่องเนื้อหาที่มีความสมบูรณ์และสอดคล้อง การใช้ภาษาที่เหมาะสม และการเรียบเรียงเรื่องราวอย่างมีระบบ ครูผู้สอนเห็นว่า รูปแบบ IMPACT Model ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นขั้นตอน มีการวางแผน การลงมือปฏิบัติ และการสะท้อนผลอย่างชัดเจน ส่งผลให้การพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบรรยากาศในชั้นเรียนมีความน่าสนใจและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมมากขึ้น รูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวยังช่วยแก้ไขปัญหาคกระตุ้นให้นักเรียนเขียนเรื่องตามจินตนาการได้อย่างตรงจุดและเหมาะสม ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านการเขียนของนักเรียนพัฒนาขึ้นอย่างยั่งยืน จึงสรุปได้ว่าการนำนวัตกรรม IMPACT Model ร่วมกับฉลากภาพวัฒนธรรม

มาใช้เป็นเครื่องมือส่งเสริมการเขียนเรื่องตามจินตนาการนั้น นับเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเขียนเรื่องตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ที่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลง
2. ควรมีการนำผลการศึกษาไปต่อยอดการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะภาษาของผู้เรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง
3. ควรพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยที่สอดคล้องต่อบริบทเชิงพื้นที่ทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ โพธิ์ศรี. (2562). การพัฒนาทักษะการเขียนจากภาพโดยใช้เทคนิค KWL. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- กาญจนา ทรัพย์เกษม. (2561). การพัฒนาทักษะการเขียนจากภาพโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ณัฐธิดา หาญจิตร. (2560). การพัฒนาเขียนอย่างสร้างสรรค์จากภาพโดยใช้เทคนิคคำถามกระตุ้นคิด. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรณิ ศรีสุวรรณ. (2563). การพัฒนาทักษะการเขียนโดยใช้ภาพการ์ตูนเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุปราณี พงศ์ประยูร. (2562). การใช้ภาพกระตุ้นการเขียนสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุรีย์พร แก้วสุวรรณ. (2564). นวัตกรรมเขียนจากภาพด้วยเทคนิคการสอนแบบร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะการ
เขียน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรนภา บุญสุริวงษ์. (2566). การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โดยจัดการเรียนรู้แบบซินเนคติกส์ร่วมกับผังกราฟิก (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- อภิรักษ์ บุนนະ. (2565). การพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ด้วยประสบการณ์ร่วมกับ

สตอรี่ไลน์ (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

พรสวรรค์ โกศล. (2565). *การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะเขียนเรื่องจากภาพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*

โดยใช้เทคนิค 5W1H (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).

Arizpe, E., & Styles, M. (2003). *Children reading picturebooks: Interpreting visual texts*. Routledge.

Jalongo, M. R. (2004). *Young children and picture books: Literature from infancy to six*. National

Association for the Education of Young Children.

Kim, S. Y. (2003). *The creativity scale*. Korea Creativity Research Institute.

Lewis, D. (2001). *Reading contemporary picturebooks: Picturing text*. Routledge.

Nikolajeva, M., & Scott, C. (2006). *How picturebooks work*. Routledge.

Pantaleo, S. (2008). *Exploring student response to contemporary picturebook narratives*.

University of Toronto Press.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes* (M.

Cole, V. John-Steiner, S. Scribner, & E. Souberman, Eds. & Trans.). Harvard University

Press.

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ
เพื่อส่งเสริมการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดช่วงสิงห์

ชื่อผู้วิจัย นางทิพย์สุตา สมฤทธิ์
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ เพื่อส่งเสริมการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดช่วงสิงห์ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ สำหรับส่งเสริมทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ และสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดช่วงสิงห์ จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 25 คน ผลการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE เพื่อส่งเสริมการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ จำนวน 8 แผน รวมเวลา 16 ชั่วโมง ร่วมกับหนังสือภาพ จำนวน 10 เล่ม แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ แบบประเมินคุณภาพนวัตกรรม และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบการเรียน และหลังเรียน และการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ พบว่า

1. ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ สำหรับส่งเสริมทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ และสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดช่วงสิงห์ มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. หลักการของรูปแบบ 2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3. กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4. การวัดและประเมินผลของรูปแบบ 5. ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และมีประสิทธิภาพ โดยรวมเท่ากับ 81.25/80.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับ

หนังสือภาพ พบว่า คะแนนความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียน ($\bar{X}$ = 24.64, S.D. = 3.21) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 33.08, S.D. = 3.68) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ พบว่า ผู้เรียนที่มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ ระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.72, S.D.= 0.45)

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, การเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 22 กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” ขณะเดียวกันแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ได้วางเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนไว้ว่า มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs) อันได้แก่ การอ่านออก (Reading) เขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566: 2) ที่กำหนดนโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 – 2568 ในเรื่องของการปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยและหลากหลาย ส่งเสริมให้มีการต่อยอดแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญผู้เรียน พัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะผู้เรียนตามความถนัด ความสนใจ ด้วยการเรียนรู้อย่างมีความสุข

วิชาภาษาไทยเป็นวิชาพื้นฐานที่จะนำไปสู่การเรียนรู้การสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยเป็นเครื่องมือในการอธิบายความรู้และเนื้อหาในสาขาวิชานั้น ๆ เป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ เพื่อให้การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง การเรียนวิชาภาษาไทยมีหลายทักษะที่ผู้เรียนต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ดังที่ปรากฏในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 2 มาตรฐานที่ 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษา ค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ ตัวชี้วัดที่ 8 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อการศึกษ งานเขียนที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์อย่างมีศิลปะ การเขียน จะสามารถแสดงความคิด อารมณ์ ออกมาอย่างประณีตบรรจง ทำให้ผู้อ่านได้รับอรรถรสของภาษา เกิดภาพพจน์และเพลิดเพลินไปกับความไพเราะของภาษา บางเรื่องอาจขาดเหตุผลผิดความเป็นจริง หรือไม่ป็นธรรมชาติทั้งนี้เพราะการเขียนเชิงสร้างสรรค์มุ่งแสดงออกทางความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์เป็นจุดสำคัญ (ธรรวิทย์ ทองเสียน, 2559: 5) สอดคล้องกับ จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ (2562: 2) ได้กล่าวถึงของการเขียนสร้างสรรค์ไว้ว่า “การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่แสดงออกซึ่งความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้วยภาษาที่ขัดเกล่าอย่างเหมาะสม ถูกต้องตามประเภทของเนื้อหาที่แสดงออกนั้น” นอกจากนั้น ศิวรักษ์ ศรีสะอาดดี, (2566) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนสร้างสรรค์ว่าเป็นงานถ่ายทอดความรู้ อารมณ์ ความรู้สึก อย่างมีศิลปะในการเขียน เพื่อได้ทอดให้ผู้อ่านได้รับรู้ และเกิดภาพพจน์ความรู้สึก เพลิดเพลิน และการเขียนตามจินตนาการและสร้างสรรค์ งานเขียนควรที่ความคิดริเริ่มมีความแปลกใหม่

การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตามความถนัดของผู้เรียน ทำให้ได้ลงมือปฏิบัติ คิดและตัดสินใจในการทำกิจกรรมต่างๆ มีการสะท้อนความคิดและความรู้ที่ได้รับไปแก้ปัญหา โดย Bonwell & Eison (1991) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ การจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนทำบางสิ่งบางอย่างและการคิดเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่างที่พวกเขากำลังลงมือปฏิบัติ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ได้สรุปความหมายของการเรียนรู้เชิงรุกว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกสร้างแรงบันดาลใจให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้สามารถ คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์มีสมรรถนะ

หนังสือภาพไร้คำ เป็นหนังสือที่ไม่มีข้อความพิมพ์ เนื้อหาถูกถ่ายทอดผ่านภาพ การอ่านหนังสือภาพร่วมกัน ส่งผลดีอย่างมากต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็ก รวมถึงพัฒนาการด้านสติปัญญาและทักษะทางสังคมและอารมณ์ของเด็ก ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับประโยชน์ของหนังสือภาพไร้คำต่อพัฒนาการของเด็ก พบว่า การอ่านหนังสือร่วมกัน ช่วยพัฒนาทักษะด้านภาษาจินตนาการ การรับรู้ และการแสดงออกของเด็กอย่างมีนัยสำคัญ โดยไม่ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาของผู้ดูแล (Dowdall และคณะ, 2020) สอดคล้องกับ Head Zauche และคณะ (2016) ที่กล่าวถึงการใช้หนังสือภาพร่วมกัน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ดูแลและเด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กันผ่านบทสนทนา และการผลัดกันพูด ซึ่งส่งผลดีต่อกระบวนการคิดและการพัฒนาทางภาษา นอกจากนี้ การอ่านร่วมกันระหว่างพ่อแม่มักยังส่งผลดีต่อพัฒนาการทางจิตสังคมของเด็กอีกด้วย อีกทั้ง Petrie และคณะ (2021: 6) ระบุว่า หนังสือภาพไร้คำ คือ หนังสือที่ถ่ายทอดเรื่องราวเกือบทั้งหมดผ่านภาพประกอบ โดยลดบทบาทของข้อความพิมพ์ลง ดังนั้นผู้อ่านจึงต้องร่วมกันสร้างความหมายจากภาพมากกว่าการพึ่งพาข้อความ หนังสือภาพไร้คำ จึงไม่มีข้อจำกัดด้านภาษา เนื่องจากไม่มีข้อความพิมพ์ จึงก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ภาษา

และพัฒนาทักษะการเล่าเรื่องผ่านการคิด การพูด และการเขียนเพื่อนำเสนอเรื่องราว เป็นการสร้างจินตนาการให้เกิดขึ้นได้อย่างหลากหลายและสร้างสรรค์

จากการสอนวิชาภาษาไทยให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผู้เรียนจำนวน 19 คนร้อยละ 76.00 ขาดทักษะในการเขียน กล่าวคือ นักเรียนมีการลำดับความคิดในการเขียนไม่ต่อเนื่องกัน เขียนเรื่องวกวน ไม่มีความเป็นเหตุเป็นผล เนื้อหาที่เขียนไม่สอดคล้องกับภาพ และไม่มีความสัมพันธ์กับภาพ ขาดการคิดและจินตนาการแปลกใหม่ในงาน สอดคล้องกับ พิสมัย ลาภมาก และประสพสุข ฤทธิเดช, สุรกานต์ จังหาร (2560) ได้กล่าวว่าการสอนทักษะการเขียนค่อนข้างมีปัญหาและมีอุปสรรคไม่ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายเท่าที่ควร เนื่องจากนักเรียนมีความเคยชินกับการเรียนที่ต้องตอบคำถามโดยใช้ความรู้ความจำและลักษณะข้อสอบที่ไม่เอื้อกับระบบการคิดและการเขียนเพราะเป็นข้อสอบแบบปรนัยเสียเป็นส่วนใหญ่ ทำให้นักเรียนขาดทักษะการคิดและการเขียน ขาดกิจกรรมลักษณะต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัย และระดับชั้นของนักเรียน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาในฐานะผู้สอนวิชาภาษาไทยจึงมีความตระหนักในความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนาสมรรถนะด้านการเขียนของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น จึงได้ดำเนินการศึกษาวิธีการพัฒนาการสอนเขียนร่วมกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) คณะครูโรงเรียนวัดช่วงสิงห์ เพื่อออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ที่มุ่งแก้ไขปัญหาการเขียนของนักเรียน โดยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามแนวคิด INSPIRE Model ร่วมกับการใช้หนังสือภาพเป็นสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนเชิงจินตนาการและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดช่วงสิงห์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ สำหรับส่งเสริมทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ และสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้ศึกษาได้วางแผนการสร้าง และพัฒนานวัตกรรมออกเป็น 3 ขั้นตอน ตามวัตถุประสงค์การพัฒนา นวัตกรรม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ สำหรับส่งเสริมทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบและยกร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการสอนเขียนตามจินตนาการและสร้างสรรค์ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหนังสือภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.1 ศึกษา วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

1.2 เขียนรายละเอียดองค์ประกอบของรูปแบบจากการสังเคราะห์องค์ประกอบ

1.3 นำผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และขั้นตอนการสอนเขียนตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ของนักวิชาการ สรุปเป็น องค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบและยกร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ สำหรับส่งเสริมทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

1.3.1 หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

1.3.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

1.3.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้

1.3.4 การวัดและประเมินผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

1.3.5 ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.1 แหล่งข้อมูล กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และมีประสบการณ์ด้านการสอนภาษาไทย ด้านการวิจัยและวัดผลการศึกษา และด้านสื่อนวัตกรรม จำนวน 5 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้

1.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE

1.2.2 หนังสือภาพ จำนวน 10 เล่ม

1.3 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.3.1 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับการใช้หนังสือภาพ จำนวน 10 เล่ม และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน เวลา 16 ชั่วโมง

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ขั้นที่ 4 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพเพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่

1) แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model 6 ขั้นตอน

2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1) แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2) แบบทดสอบการเขียนตามจินตนาการและสร้างสรรค์ แบบอัตนัยจำนวน 2 ข้อ

ขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ เพื่อส่งเสริมการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์

1.1 แหล่งข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 25 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้

1.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1) แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดช่วงสิงห์ จำนวน 8 แผน

2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์

1.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพแล้วในขั้นตอนที่ 2

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงโม่งเรียนวิชาภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งแต่วันที่ 11 พฤศจิกายน 2567 – 12 ธันวาคม 2567

1.4.1 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย จากนั้นตรวจผลการทดสอบ และเก็บคะแนนของแต่ละคนไว้

1.4.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ จำนวน 8 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง พร้อมกับทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

1.4.3 เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ครบทุกแผนแล้ว ผู้ศึกษาให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) และตรวจผลการทดสอบจากนั้นนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการใช้สถิติ Dependent Samples t-test

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ

ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. การสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ สำหรับส่งเสริมทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ และสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จากการวิเคราะห์บริบทการจัดการเรียนรู้การเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดช่วงสิงห์ พบว่า การเรียนการสอนยังคงยึดรูปแบบดั้งเดิม เน้นถ่ายทอดจากแบบเรียน ขาดกิจกรรมส่งเสริมการคิดและจินตนาการ ขาดสื่อสร้างสรรค์และเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับบริบทของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจ ความมั่นใจ และทักษะในการเขียนอย่างมีโครงสร้าง จึงมีความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้สื่อสร้างสรรค์ และเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริงเพื่อยกระดับทักษะการเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งจากการวิเคราะห์บริบทดังกล่าว จึงนำไปสู่การสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ สำหรับส่งเสริมทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการ และสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ เพื่อส่งเสริมการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดช่วงสิงห์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการลงมือปฏิบัติ การมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงองค์ความรู้ใหม่กับโครงสร้างความรู้เดิม โดยใช้เนื้อหาและสื่อที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนเป็นเครื่องมือกระตุ้นความเข้าใจ และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจและภาคภูมิใจในการนำเสนอผลงานการเขียนอย่างสร้างสรรค์

1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วยขั้นตอน 6 ขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ขั้นที่ 1 กระตุ้นความคิดและสร้างแรงบันดาลใจ (Inspire) ขั้นที่ 2 สำรวจความรู้เดิม ส่งเสริมจินตนาการ (Navigate) ขั้นที่ 3 ค้นคว้าหาความรู้ (Seek knowledge) ขั้นที่ 4 ลงมือสร้างสรรค์ผลงาน (Produce) และในขั้นที่ 4 จะมีขั้นตอนการสอนเขียน 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) เตรียมการก่อนเขียน (2) เพียรร่างโครงเรื่อง (3) ปราดเปรื่องบรรยาย (4) แก้ไขให้สมบูรณ์ (5) เกื้อการุณเพื่อนพ้อง ขั้นที่ 5 สื่อสารและแลกเปลี่ยน (Interact) ขั้นที่ 6 สะท้อนคิด เพิ่มคุณค่า (Reflect & Evaluate)

1.4 การวัดและประเมินผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

1.4.1 วัดความสามารถในการเขียนจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์

1.4.2 วัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบเชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ จากแบบสอบถามความพึงพอใจ

1.5 ปัจจัยสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่

1.5.1 ครูผู้สอน มีบทบาทเป็นผู้ออกแบบ และดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียน ในการกระตุ้นให้เกิดการคิด วิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

1.5.2 ผู้เรียน ที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ มีเจตคติที่ดี และมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น

1.5.3 สื่อและแหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลาย ทันสมัย และสอดคล้องกับเนื้อหา ช่วยกระตุ้นความสนใจและเสริมสร้างความเข้าใจของผู้เรียน

1.5.4 สภาพแวดล้อมทางกายภาพและบรรยากาศในชั้นเรียน ที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการแสดงออกทางความคิดของผู้เรียน และ

1.5.5 การสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งด้านนโยบาย ทรัพยากร และการส่งเสริมความร่วมมือของคณะครูในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ

2.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการ และสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการ และสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลการทดสอบ	จำนวน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	25	40	24.64	3.21	8.832	.000
หลังเรียน	25	40	33.08	3.68		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าคะแนนความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียน ($\bar{X}$ 33.08, S.D. 3.68) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ 24.64, S.D. 3.21) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ

ตารางที่ 2 แสดงผลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ข้าพเจ้ามีความรู้สึกสนุกสนานและมีความสุขในการเรียนรู้การเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์	4.76	0.43	มากที่สุด
2	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ข้าพเจ้าคิดเรื่องราวได้อย่างแปลกใหม่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.96	0.20	มากที่สุด
3	ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างชัดเจน เป็นระบบ และเอื้อต่อการมีส่วนร่วมของผู้เรียน	4.68	0.47	มากที่สุด
4	สื่อหนังสือภาพที่ใช้ในการเรียนรู้มีความเหมาะสม น่าสนใจ และสามารถกระตุ้นความคิดและจินตนาการของข้าพเจ้าได้	4.92	0.27	มากที่สุด
5	กิจกรรมที่จัดขึ้นช่วยให้ข้าพเจ้าสามารถเขียนเรื่องได้อย่างมีโครงสร้างชัดเจน สื่อสารความคิดได้ครบถ้วน	4.64	0.48	มากที่สุด
6	ข้าพเจ้าได้รับโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอภิปรายแนวคิดกับเพื่อนร่วมชั้น	4.68	0.47	มากที่สุด
7	ข้าพเจ้าสามารถแสดงออกทางความคิดและถ่ายทอดจินตนาการผ่านงานเขียนได้อย่างอิสระ	4.84	0.37	มากที่สุด
8	รูปแบบ INSPIRE Model เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการคิด การสื่อสาร และการร่วมมือในการเรียนรู้	4.48	0.50	มาก
9	กระบวนการเรียนรู้ช่วยเสริมสร้างทักษะการอ่าน วิเคราะห์ และเชื่อมโยงเนื้อหาภาพกับแนวคิดที่นำไปสู่การเขียนอย่างสร้างสรรค์	4.60	0.49	มากที่สุด
10	ข้าพเจ้าได้ฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์ การตั้งคำถาม และการสังเคราะห์ข้อมูลผ่านกิจกรรมต่าง ๆ	4.48	0.50	มาก
11	ข้าพเจ้ามีโอกาสนำเสนอผลงานทางความคิดของตนเอง และรู้สึกมั่นใจในการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์	4.88	0.32	มากที่สุด
12	ข้าพเจ้ามีความรู้สึกว่าการเขียนของตนเองพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม	4.80	0.40	มากที่สุด
13	ข้าพเจ้ารู้สึกภาคภูมิใจในผลงานการเขียน ที่ได้พัฒนาขึ้นจากกิจกรรมการเรียนรู้	4.52	0.50	มากที่สุด
14	ข้าพเจ้าสามารถสร้างสรรค์เนื้อหาโดยใช้ภาพจากหนังสือภาพเป็นแรงบันดาลใจได้	4.80	0.40	มากที่สุด
15	โดยภาพรวม ข้าพเจ้ามีความพึงพอใจต่อบุคคลที่จัดการเรียนรู้ INSPIRE Model ร่วมกับการใช้หนังสือภาพในการเรียนรู้	4.76	0.43	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย		4.72	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 ซึ่ง หมายความว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการเขียนเชิงจินตนาการอย่างเป็นระบบ มีความสามารถในการถ่ายทอดแนวคิดและจินตนาการผ่านงานเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ถ่ายทอดแนวคิดผ่านการเชื่อมโยงภาพและเรื่องราวได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังส่งผลให้สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ดังกล่าวในการเขียนในวิชาอื่น ๆ ได้อย่างคล่องแคล่วและสร้างสรรค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนได้นำความรู้ที่ได้รับจากการพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ไปปรับใช้กับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน การเขียนตอบข้อสอบอัตนัยในการสอบ O – NET ปีการศึกษา 2567 ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสะท้อนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ปรากฏในคะแนนเฉลี่ยของการเขียนตอบอัตนัยที่ระดับ 14.60 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 73.00 และผู้เรียนยังได้นำความรู้ในเรื่องการเขียนตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ไปปรับประยุกต์ใช้กับการเขียนเรียงความ โดยเข้าร่วมแข่งขันในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ครั้งที่ 72 ปีการศึกษา 2567 ในกิจกรรมเรียงร้อยถ้อยความ ป.4 - ป.6 ได้รับรางวัลเหรียญทองชนะเลิศ สะท้อนให้เห็นว่านวัตกรรมดังกล่าวมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมศักยภาพด้านการเขียนของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก INSPIRE Model ร่วมกับหนังสือภาพ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเรื่องตามจินตนาการ ในระดับชั้นอื่น ๆ
2. ควรพัฒนาสื่อหนังสือภาพในรูปแบบสื่อดิจิทัล อาทิ หนังสือภาพแบบอินเทอร์แอคทีฟ (Interactive e-book) หรือแอปพลิเคชันบนแท็บเล็ต เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: ครูสภา ลาดพร้าว.
- จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ. (2562). *การเขียนเชิงสร้างสรรค์ (Creative Writing)*. กรุงเทพมหานคร: โอเอส พริ้นติ้ง เฮาส์.
- พิสมัย ลาภมาก, ประสพสุข ฤทธิเดช, สุรกานต์ จังหาร. (2560). *การพัฒนาแบบการเรียนการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วารสารบัณฑิตศึกษาปีที่ 14 ฉบับที่ 64 มกราคม – มีนาคม 2560.

- ศิริรักษ์ ศรีสะอาดดี. (2566). การสอนเขียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษา. วารสารการจัดการทางการศึกษาปฐมวัยปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2567.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนา และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Bonwell, C.C.; & Eison, J. A. (1991). *Active Learning: Creative Excitement in the Classroom*. ASHE-ERIC Higher Education Reports No. 1. Washington, D.C.
- Dowdall, N., Melendez-Torres, G. J., Murray, L., Gardner, F., Hartford, L., & Cooper, P. J. (2020). *Shared picture book reading interventions for child language development: A systematic review and meta-analysis*. Child development, 91(2), e383 - e399.
- Head Zauche, L., Thul, T. A., Darcy Mahoney, A. E., & Stapel-Wax, J. L. (2016). *Influence of language nutrition on children's language and cognitive development: an integrated review*. Early Childhood Research Quarterly, 36, 318-333. สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2567, จาก <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2016.01.015>.
- Petrie, A., Mayr, R., Zhao, F., & Montanari, S. (2021). *Parent-child interaction during storybook reading: wordless narrative books versus books with text*. Journal of Child Language, 50(1), 104–131. สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2567, จาก <https://doi.org/10.1017/S0305000921000763>

ชื่อเรื่อง	การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์
ชื่อผู้วิจัย	นางสุปราณี อ่างหิรัญ
ตำแหน่ง	ครู โรงเรียนอนุบาลราชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1
วิทยฐานะ	ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย

บทคัดย่อ

รายงานผลการดำเนินงานวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย (สำหรับครูผู้สอน) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ มีจุดประสงค์เพื่อ

- 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด
- 2) เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้น ด้วยรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนานวัตกรรมครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิง ที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2/4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ของโรงเรียนอนุบาลราชบุรี จังหวัดราชบุรี มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 30 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนานวัตกรรม ได้แก่

- 1) แผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์

- 2) แบบประเมินโดยสังเกตทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย

นวัตกรรมรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ เป็นการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ ที่นำกรอบแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืนและตัวอย่างกิจกรรมในการพัฒนาที่ยั่งยืนของโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย ตลอดจนพัฒนาต่อยอดเป็นกิจกรรมใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับเด็กและบริบทในชั้นเรียนเพื่อปลูกฝังให้เด็กปฐมวัยได้มีส่วนร่วมในการสร้างความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม แผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ ยึดหลักกระบวนการสืบเสาะ 6 ขั้นตอน ตามแนวทางของโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย คือวัฏจักรการสืบเสาะ (Inquiry Cycle Method) มีลำดับขั้นตอนของการจัดกิจกรรมที่ชัดเจนแบ่งเป็น 6 ขั้นตอน โดยมีการน้อมนำ

ศาสตร์ของพระราชกฤษฎีกาในหลวงรัชกาลที่ 9 เป็นหลักการในพัฒนาทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย คือ การมีพฤติกรรมหรือความสามารถในการปฏิบัติตนในการมีส่วนร่วมในการสร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการเชื่อมโยงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ครูมีการวิเคราะห์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้สอดคล้องกิจกรรมในแผนการจัดกิจกรรมทุกกิจกรรมแล้ว นำเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่วิเคราะห์ได้ไปเชื่อมโยงในชั้นที่ 6 ของกระบวนการสืบเสาะคือขั้นตอนการสรุปอภิปรายผล ด้วยวิธีการการตั้งคำถามชวนคิด ชวนคุย เกี่ยวกับกับเป้าหมายและกรอบแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย ให้เด็กได้บอกถึงแนวทางในการปฏิบัติตน ในการมีส่วนร่วมในการสร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่ครูวิเคราะห์ไว้ในแผนการจัดกิจกรรมทุกแผน แผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคุณกิจกรรรมวิทยาศาสตร์มีจำนวนทั้งสิ้น 15 แผนการจัดกิจกรรม จัดกิจกรรมทั้งสิ้น 15 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 1 ชั่วโมง ในช่วงเวลา 9.30- 10.30 น.

จากการดำเนินการใช้วัตรกรรมรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดย การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคุณกิจกรรรมวิทยาศาสตร์ พบว่า

- 1) รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคุณกิจกรรรมวิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 88.33/90
 - 2) ทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยมีการพัฒนาสูงขึ้นร้อยละ 86.67
- หลังจากการจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการ บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคุณกิจกรรรมวิทยาศาสตร์

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย,หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง,กิจกรรมวิทยาศาสตร์,ทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย

บทนำ

ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญ ครั้งที่ 70 (The 70th session of the United Nations General Assembly) ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ เมืองนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2558 ได้จัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals–SDGs) โดยมีมติที่ประชุมกำหนดเป็นมติการพัฒนาที่ยั่งยืนสี่ด้าน ได้แก่ สิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ และการบริหารจัดการ การประกาศเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่งผลให้ภูมิภาค ประเทศ สถาบันและบุคคลมีข้อผูกพันต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การบูรณาการอย่างมีกลยุทธ์ เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และด้วยความตั้งใจ หรือการบรรจุเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนไว้ในการศึกษาทุกระดับ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการคำนึงถึงการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นประเด็นข้ามสาขา และต้องมีการบูรณาการไว้ในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกเป้าหมาย จึงไม่ต้องสงสัยเลยว่า การศึกษาและการพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องมีการหารือ และเพิ่มความร่วมมือระหว่างกันมากกว่าในอดีตที่ผ่านมา การพัฒนาการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นสิ่งที่จะต้องหารือร่วมกันระหว่างการศึกษาและการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น การบูรณาการการศึกษาเข้าไว้ในการพัฒนาที่ยั่งยืน และบูรณาการการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ในการศึกษา ส่งผลให้แนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design) ตามแผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560 –2579 ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย

หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวทางการจัดการการศึกษาที่ยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้เปลี่ยนจากการจัดการศึกษาแบบเดิม คือ มนุษย์เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ (Human Center) เน้นพัฒนาตัวเด็กให้เป็นคนเก่ง มีความสามารถ เปลี่ยนเป็นส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กคำนึงว่า โลกเป็นศูนย์กลาง (Earth Center) ของการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ที่จะต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน ผู้เรียนเกิดความตระหนัก (Realize) ในประเด็นปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับโลก นำไปสู่การลงมือ (Act) ร่วมจัดการกับปัญหา และเสริมศักยภาพ (Empowerment) ให้แก่ผู้เรียนจัดการกับปัญหา แม้ผู้เรียนจะเกิดความตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหามลพิษ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แต่ก็ไม่ได้ลงมือแก้ปัญหา หรือไม่รู้ว่าจะลงมือแก้ปัญหาอย่างไร ดังนั้นแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนจะเน้นที่การลงมือ (Action) ในการจัดการกับปัญหาในชีวิต ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

โครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงพัฒนาแนวคิดพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับเด็กปฐมวัย โดยต้องมีการบริหารจัดการที่รวมพลังขับเคลื่อนทุกภาคส่วนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีบทบาทในการกำหนดกรอบของการลงมือปฏิบัติอย่างยั่งยืน จึงควรมีการบริหารจัดการและกำหนดกระบวนการ แนวคิด และกลวิธีสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สิ่งที่สำคัญและควรให้ความสำคัญมาก คือ การพัฒนาคุณสมบัติครูผู้สอนที่สะท้อนออกมาเป็นค่านิยมที่แสดงออกในภาคปฏิบัติ (Practiced values) ดังนั้นครูต้องทำหน้าที่ทั้งเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของเด็ก (Facilitators) และเป็นต้นแบบ (Role models) ครูควรพัฒนาความเข้าใจในเป้าหมายและการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก โดยจัดกิจกรรมการทดลอง ให้เด็กได้สนุกกับการทดลองวิทยาศาสตร์ โครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยได้กำหนดขอบเขตการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Education for Sustainable Development : ESD) โดยเชื่อมโยงและประยุกต์มิติการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ มาปรับให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ซึ่งดัดแปลงเป็นสามเหลี่ยมของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Triangle) ประกอบด้วยสามด้าน แต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันและต้องรักษาสมดุลกัน ได้แก่ ด้านสังคม (Society) ด้านเศรษฐกิจ (Economy) และด้านสิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศ (Environment/Ecology)

ดังนั้นข้าพเจ้าจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับเด็กปฐมวัยตามเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการพัฒนาแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีทักษะชีวิตตามแนวทางและเป้าหมายของการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามเป้าหมายของโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย จากการพัฒนาตามกรอบแนวทางในการพัฒนาโดยใช้สามเหลี่ยมของการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่ทางโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยได้นำหลักการมาจากประเทศเยอรมัน เป็นการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนา ตามเป้าหมาย ด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม แทนทั้งนี้เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนอนุบาลราชบุรี ที่ต่อยอดมาจากโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยและเพื่อน้อมนำพระบรมราโชบาย ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ กล่าวคือ การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลราชบุรี จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดหลักกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ปีพุทธศักราช 2560 อีกทั้งโรงเรียนของเราได้เข้าร่วมและเป็นแกนนำในการดำเนินการ

โครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย จึงได้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยการเพิ่มชั่วโมงการจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ให้กับเด็ก ๆ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง นอกจากนั้นโรงเรียนอนุบาลราชบุรียังมีการวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กทุกกิจกรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้น ข้าพเจ้าจึงได้สนใจที่จะริเริ่มพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ขึ้น ข้าพเจ้าได้มีการประยุกต์แนวทางในการพัฒนาแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของห้องเรียนและโรงเรียนของตนเอง ข้าพเจ้าได้นำกรอบแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืนและตัวอย่างกิจกรรมในการพัฒนาที่ยั่งยืนของโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยของตนเอง ตลอดจนสามารถพัฒนาต่อยอดเป็นกิจกรรมใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับเด็ก ๆ และบริบทในชั้นเรียนของตนเองเพื่อปลูกฝังให้เด็กปฐมวัยได้มีทักษะชีวิตและส่วนร่วมในการสร้างความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ด้วยการน้อมนำศาสตร์ของพระราชกฤษฎีกาในหลวงรัชกาลที่ 9 เป็นหลักการในพัฒนาทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย ทั้งนี้เพื่อตอบสนองวิสัยทัศน์ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 คือ พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคีและร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงเป็นการดำเนินงานเพื่อตอบสนองต่อแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2567 ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 ว่าด้วยการส่งเสริม การสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและที่สำคัญตอบสนองต่อนโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษาในปีงบประมาณ 2567 – 2568 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 กล่าวคือ การปลูกฝังความรักในสถาบันหลักของชาติและน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้น หลังการจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ มีการริเริ่มและพัฒนาในระหว่างปีการศึกษา 2566 ถึงปีการศึกษา 2568 ผ่านกระบวนการทำข้อตกลงในการพัฒนางาน (Performance Agreement : PA) เสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา และมีแนวทางในการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้อย่างนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนานวัตกรรมครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย – หญิง ที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี ซึ่งกำลัง ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2/4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ของโรงเรียนอนุบาลราชบุรี จังหวัดราชบุรี มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 30 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

นิยามศัพท์เฉพาะ

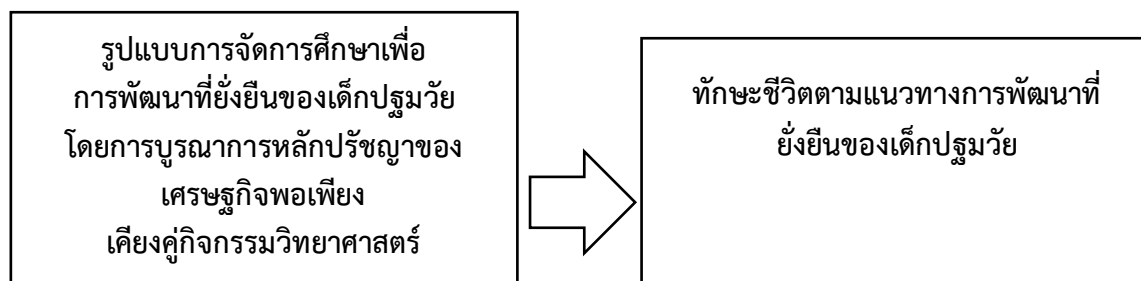
1. **เด็กปฐมวัย** หมายถึง เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2/4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนอนุบาลราชบุรี จังหวัดราชบุรี

2. **รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์** หมายถึง การจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ ที่นำกรอบแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืนและตัวอย่างกิจกรรมในการพัฒนาที่ยั่งยืนของโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย มาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย ตลอดจนพัฒนาต่อยอดเป็นกิจกรรมใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับเด็กและบริบทในชั้นเรียนเพื่อปลูกฝังให้เด็กปฐมวัยได้มีส่วนร่วมในการสร้างความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แผนการจัดการกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ ยึดหลักกระบวนการสืบเสาะ (Inquiry Cycle Method) 6 ขั้นตอน ตามแนวทางของโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย โดยมีการน้อมนำศาสตร์ของพระราชกฤษฎีกาในหลวงรัชกาลที่ 9 เป็นหลักการในพัฒนาทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย

3. **ทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย** หมายถึง พฤติกรรมหรือความสามารถของเด็กตามพัฒนาการทางด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ปีพุทธศักราช 2560 คือ

- 3.1 เด็กสามารถบอกหรือแสดงพฤติกรรมการประหยัดและพอเพียง (ด้านเศรษฐกิจ)
- 3.2 เด็กสามารถบอกหรือแสดงพฤติกรรมการดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ด้านสิ่งแวดล้อม)
- 3.3 เด็กสามารถบอกหรือปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (ด้านสังคม)

กรอบแนวคิดในการพัฒนานวัตกรรม

การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ มีกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานตามแนวทาง การพัฒนาที่ได้ระบุไว้ข้างต้นตามหลักการของ พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2559: 96-100) ได้กล่าวถึงกระบวนการและขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรมจัดการการเรียนรู้ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญดังนี้

มีการกำหนดแนวทางในการศึกษาและเลือกนวัตกรรมการเรียนรู้ ตามขั้นตอน
ดังนี้

- 1) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยปีพุทธศักราช 2560
- 2) ศึกษาหลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็ก
ปฐมวัย
- 3) ศึกษาหลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้วยการบูรณาการหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง

จากสภาพปัญหาและได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องข้าพเจ้าจึงได้ตัดสินใจเลือกที่จะ
พัฒนานวัตกรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนรู้ด้วยการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
ของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคุณกิจกรรมวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย
เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนานวัตกรรม ได้แก่

- 1) แผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคุณกิจกรรม
วิทยาศาสตร์
- 2) แบบประเมินโดยการสังเกตทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย
การออกแบบนวัตกรรม

การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการ
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคุณกิจกรรมวิทยาศาสตร์ มีแนวทางในการออกแบบนวัตกรรม ดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคุณกิจกรรม
วิทยาศาสตร์ เป็นแผนการจัดประสบการณ์ที่ยึดหลักกระบวนการสืบเสาะ 6 ขั้นตอน ตามแนวทางของ
โครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย คือ วัฏจักรการสืบเสาะ (Inquiry Cycle Method) มีลำดับขั้นตอนของ
การจัดกิจกรรมที่ชัดเจนแบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) การตั้งคำถามเกี่ยวกับธรรมชาติ: ครูกระตุ้นให้เด็กตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กได้สังเกต
พบระหว่างการสำรวจ

- 2) การรวบรวมความคิดและข้อสันนิษฐาน: ครูอภิปรายกับเด็กถึงสิ่งที่เด็กรู้อยู่แล้ว
เกี่ยวกับคำถามหรือหัวข้อนั้นและความคิดหรือข้อสันนิษฐานที่เด็กมี รวมถึงให้เด็กคิดวิธีการในการหาคำตอบ
ของคำถามนั้น

- 3) การลองทำดูและลงมือสืบเสาะ: ให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผนในการสืบเสาะหรือหา
วิธีการในการตรวจสอบว่าสิ่งที่เด็กคิดไว้นั้นใช่หรือไม่ โดยให้เด็กร่วมพิจารณาว่าจะสำรวจตรวจสอบอะไร เด็กมี
ความคิดเกี่ยวกับสิ่งนั้นอย่างไร มีวัสดุอุปกรณ์อะไรที่สามารถนำมาใช้ได้ ให้เวลาเด็กในการลองทำตามความคิด
ของตนเองและทำการสืบเสาะด้วยตนเองซ้ำ ๆ ตามความต้องการของเด็ก

- 4) การสังเกตและบรรยาย: กระตุ้นให้เด็กสังเกตกระบวนการอย่างละเอียด และบรรยาย
อย่างเที่ยงตรงตามความเป็นจริงว่าเกิดอะไรขึ้นหรือสิ่งต่าง ๆ แสดงออกมาเป็นอย่างไร เพื่อให้เด็กตระหนักว่า
เด็กกำลังสำรวจตรวจสอบอะไรและสิ่งที่กำลังสำรวจตรวจสอบแสดงออกมาเป็นอย่างไร ครูควรให้ความสนใจ
ในการฟังสิ่งที่เด็กพูดเพื่อจะทราบความคิดของเด็ก และครูอาจถามคำถามหรือชี้แนะให้เด็กสังเกตบางอย่างเพื่อ
กระตุ้นให้เด็กทำการสังเกตและค้นพบลักษณะเฉพาะอื่นๆ

- 5) การบันทึกผล: ให้เด็กร่วมกันบันทึกผลในลักษณะต่างๆ เช่น การวาดภาพ การจดบันทึก
การทำตาราง จะช่วยเด็กในการทบทวนประสบการณ์และสะท้อนกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

6) การอภิปรายผล: กระตุ้นให้เด็กอภิปรายว่าได้รับประสบการณ์อะไรและได้ค้นพบอะไร โดยให้เด็กได้ฝึกฝนการพยายามสร้างคำอธิบายด้วยตนเอง โดยครูนำเด็กสนทนาเกี่ยวกับผลของการสืบเสาะ และเชื่อมโยงผลที่ได้กับคำถามตั้งต้นและความรู้เดิมของเด็ก โดยอาจใช้คำถาม เช่น ก่อนหน้านี้เด็กๆ คิดว่าอะไร เด็กๆ ต้องการจะรู้อะไรเด็กๆ ได้พบอะไรจากการสืบเสาะ รวมถึงพูดคุยเกี่ยวกับวิธีการที่เด็กใช้ในการค้นพบสิ่งต่าง ๆ เช่น เด็ก ๆ ได้ทำอะไรและทำไมจึงทำเช่นนั้น เด็ก ๆ เอาชนะปัญหาอุปสรรคได้อย่างไร นอกจากนี้ครูควรร่วมกับเด็กในการตีความหมายของสิ่งที่เด็กได้สังเกตพบโดยพยายามหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาหรือคำอธิบายทางวิทยาศาสตร์ที่ซับซ้อน เมื่อเด็กถามคำถามเพิ่มเติม ครูควรตอบสนองด้วยการถามย้อนกลับไปว่า เด็กๆ คิดว่าทำไมมันจึงเป็นเช่นนั้น ซึ่งจะนำไปสู่การเริ่มต้นการสืบเสาะหาความรู้ในรอบต่อไป

และจุดเด่นของแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคู่ กิจกรรมวิทยาศาสตร์ คือ ข้าพเจ้าได้นำกรอบแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืนและตัวอย่างกิจกรรมในการพัฒนาที่ยั่งยืนของโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยของตนเอง ตลอดจนสามารถพัฒนาต่อยอดเป็นกิจกรรมใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับเด็ก ๆ และบริบทในชั้นเรียนของตนเองเพื่อปลูกฝังให้เด็กปฐมวัยได้มีส่วนร่วมในการสร้างความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยมีการน้อมนำศาสตร์ของพระราชาในหลวงรัชกาลที่ 9 เป็นหลักการในพัฒนาทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ได้แก่

ห่วง 1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ห่วง 2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

ห่วง 3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

2 เงื่อนไข คือ

1) เงื่อนไข ความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

2) เงื่อนไข คุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความพากเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

โดยข้าพเจ้าได้มีการวิเคราะห์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้สอดคล้องกิจกรรมในแผนการจัดกิจกรรมทุกกิจกรรมแล้วนำไปเชื่อมโยงในขั้นที่ 6 ของกระบวนการสืบเสาะคือขั้นตอนการสรุปอภิปรายผล ด้วยวิธีการการตั้งคำถามชวนคิด ชวนคุย เกี่ยวกับกับเป้าหมายและกรอบแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยให้เด็กได้บอกถึงแนวทางในการปฏิบัติตนในการมีส่วนร่วมในการสร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระของกิจกรรมในแผนการจัดกิจกรรมทุกแผนแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ มีจำนวนทั้งสิ้น 15 แผน จัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรม 15 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 1 ชั่วโมง ในช่วงเวลา 9.30- 10.30 น.

แผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ มีจำนวนทั้งสิ้น 15 แผนการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมลิฟท์เทียน
2. กิจกรรมที่ตามล่าหา
คาร์โบไฮเดรต
3. กิจกรรมการทดสอบวิตามิน
ซีในน้ำผลไม้
4. กิจกรรมการสร้างเมฆจาก
ควันธูป
5. กิจกรรมไฟฟ้าสถิต
6. กิจกรรมตามล่าหาเสียง
7. กิจกรรมมาดูหนังกัน
8. กิจกรรมชวนกันบำบัดน้ำ
9. กิจกรรมเรือใบเล่นลม
10. กิจกรรมจอมพลังแม่เหล็ก
11. กิจกรรมลดการปล่อยแก๊ส
คาร์บอนไดออกไซด์
12. กิจกรรมนักผจญภัยตัวน้อย
13. กิจกรรมมาแบ่งพื้นที่เล่น
เกมกัน
14. กิจกรรมก้นหอยต้องลม
15. กิจกรรมฝนสีรุ้ง

2. แบบประเมินโดยการสังเกตทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย
- แบบประเมินโดยการสังเกตทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย

ประกอบด้วย รายละเอียดพฤติกรรมหรือความสามารถ ดังนี้

- 1) เด็กสามารถบอกหรือแสดงพฤติกรรมการประหยัดและพอเพียง (ด้านเศรษฐกิจ)
- 2) เด็กสามารถบอกหรือแสดงพฤติกรรมการดูแลสุขภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(ด้านสิ่งแวดล้อม)

- 3) เด็กสามารถบอกหรือปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (ด้านสังคม)
- ประเมินโดยใช้วิธีการสังเกตขณะปฏิบัติกิจกรรมและประเมินพฤติกรรมแบบประเมินค่า

(Rating Scales) กำหนดระดับคุณภาพ 3 ระดับ ได้แก่ 3,2,1 เกณฑ์การประเมิน ได้แก่

ระดับ 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมชัดเจนอย่างสม่ำเสมอ

ระดับ 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมชัดเจนเป็นบางครั้ง

ระดับ 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมไม่ชัดเจนหรือไม่แสดงพฤติกรรม

การดำเนินงานตามกิจกรรม

การพัฒนานวัตกรรมรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ ดำเนินงานตามกิจกรรมที่ออกแบบไว้ทุกขั้นตอน มีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1. แผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ มีขั้นตอนและวิธีดำเนินการสร้างดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยปีพุทธศักราช 2560

1.2 วิเคราะห์หลักสูตร

1.3 ศึกษาหลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเขียนแผนการจัดกิจกรรมและตำรา

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยตามแนวทางของโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย และหลักการจัดการศึกษาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.4 กำหนดการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ จำนวนทั้งสิ้น 15 แผน

1.5 เขียนแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย

- ชื่อกิจกรรม

- สารสำคัญที่ควรเรียนรู้เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน
- จุดประสงค์การเรียนรู้
- กิจกรรมการเรียนรู้
- สื่อและแหล่งการเรียนรู้
- การวัดและประเมินผล

2. แบบประเมินโดยการสังเกตทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนและวิธีดำเนินการสร้างดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยตามโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย และหลักการจัดการศึกษาดูงานการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตพัฒนาการ การบันทึกพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ปีพุทธศักราช 2560

2.2 สร้างเกณฑ์ในการประเมินและคำแนะนำในการใช้แบบประเมินโดยการสังเกตทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย กำหนดการสร้างเกณฑ์การประเมินพฤติกรรมเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scales) กำหนดระดับคุณภาพ 3 ระดับ ได้แก่ 3,2,1 เกณฑ์การประเมิน ได้แก่

- ระดับ 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมชัดเจนอย่างสม่ำเสมอ
- ระดับ 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมชัดเจนเป็นบางครั้ง
- ระดับ 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมไม่ชัดเจนหรือไม่แสดงพฤติกรรม

3. การหาประสิทธิภาพของนวัตกรรม

การพัฒนานวัตกรรมรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ มีการตรวจสอบคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญดังนี้

3.1 การตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ มีการดำเนินการดังนี้

3.1.1 นำแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ทั้งหมดที่จัดทำขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้ตรวจสอบความเหมาะสมของโครงสร้าง การดำเนินกิจกรรม ความสอดคล้องกับจุดประสงค์ และการประเมินผล เวลาในการใช้จัดกิจกรรม คือ

1) นางสาวอุทัย ธารมรรค ครูอาวุโส ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลราชบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญสาขาการศึกษาปฐมวัย

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิจิตรา เงินบาท อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี

3) นางปิยรัตน์ โลดโดด ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลราชบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญสาขาการศึกษาปฐมวัย

3.1.2 นำแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรม วิทยาศาสตร์ ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.1.3 นำแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรม วิทยาศาสตร์ ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 และ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาประสิทธิภาพกับเด็กนักเรียนทั้งหมดจำนวน 3 กลุ่ม แบ่ง

ออกเป็นแบบรายบุคคลจำนวน 3 คน แบบกลุ่มเล็ก จำนวน 9 คนและแบบภาคสนามใช้จริงกับนักเรียนจำนวน 1 ห้องเรียน เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์

3.2 การตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินโดยการสังเกตทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย มีการดำเนินการดังนี้

3.2.1 นำแบบประเมินโดยการสังเกตทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและ ความเหมาะสมของแบบประเมิน คือ

1) นางสาวอุทัย ธารมรรค ครูอาวุโส ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลราชบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญสาขาการศึกษาปฐมวัย

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิตรา เงินบาท อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี

3) นางปิยรัตน์ โลดโดด ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลราชบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ผู้เชี่ยวชาญสาขาการศึกษาปฐมวัย

3.2.2 นำแบบประเมินโดยการสังเกตทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ เขียนเกณฑ์การวัดให้ชัดเจน ปรับเกณฑ์การประเมินโดยการสังเกตหลังแผนให้สอดคล้องกัน

3.2.3 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงของแบบประเมินโดยการสังเกตทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย ดำเนินการตามลำดับดังนี้

นำแบบประเมินโดยการสังเกตทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน ประเมินว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสังเกตหรือไม่โดยการกำหนดคะแนนเป็น +1,0 และ -1 (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2546 : 69)

เมื่อ +1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบประเมินโดยการสังเกตวัดตรงตามจุดประสงค์ข้อนั้น

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบประเมินโดยการสังเกตวัดตรงตามจุดประสงค์ข้อนั้นหรือไม่

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบประเมินโดยการสังเกตวัดไม่ตรงตามจุดประสงค์ข้อนั้น

แล้วนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับคำนิยาม IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงถือว่าใช้ได้ซึ่งในการพัฒนาครั้งนี้ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับพฤติกรรมมีค่า 1.00

3.3 การตรวจสอบประสิทธิภาพของนวัตกรรมโดยการทดลองใช้

การทดลองหาประสิทธิภาพครั้งที่ 1

1) เป็นการทดลองหาประสิทธิภาพแบบรายบุคคลโดยการนำแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พิจารณาเพื่อหาค่า IOC และนำมาทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2/4 ของโรงเรียนอนุบาลราชบุรี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 เพื่อศึกษาความเหมาะสมและความชัดเจนของขั้นตอนการจัดกิจกรรมในสภาพจริง ซึ่งในการทดลองครั้งนี้ข้าพเจ้าเป็นผู้ดำเนินการทดลองเองและมีครูผู้ช่วยสอนของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 1 คน ร่วมในการทดลองครั้งนี้ด้วย โดยการแบ่งเด็กออกเป็น เด็กเก่ง 1 คน ปานกลาง 1 คนและเด็กอ่อน 1 คน

2) ประเมินทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย ก่อนการใช้แผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคู่มือกิจกรรมวิทยาศาสตร์

3) จัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคู่มือกิจกรรมวิทยาศาสตร์และประเมินทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยในระหว่างการจัดกิจกรรม

4) ประเมินทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคู่มือกิจกรรมวิทยาศาสตร์ โดยใช้แบบประเมินเดียวกันกับที่ใช้ประเมินก่อนการจัดกิจกรรม นำคะแนนที่ได้ มาหาแนวโน้มของประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80 / 80 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลสรุปการหาค่าประสิทธิภาพ E1 / E2 แบบรายบุคคลของการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคู่มือกิจกรรมวิทยาศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 3 คน

นักเรียนคนที่	สรุปคะแนนการประเมินจากการสังเกตระหว่างการจัดกิจกรรม ตามแผนการจัดกิจกรรมที่ 1- 15															รวมเฉลี่ย 3 คะแนน	คะแนนหลังการปฏิบัติ 3 คะแนน
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
1	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
2	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3
จำนวนเด็กที่ไ้ระดับ 3	0	0	0	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2
เฉลี่ย	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3
ร้อยละจำนวนเด็กที่ไ้ระดับ 3	0	0	0	33.33	33.33	33.33	33.33	33.33	33.33	66.67	66.67	66.67	66.67	66.67	66.67	33.33	66.67

จากตารางที่ 1 แสดงผลการทดลองหาแนวโน้มของประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคู่มือกิจกรรมวิทยาศาสตร์มีแนวโน้มของประสิทธิภาพเท่ากับ 33.33 / 66.67 ซึ่งยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

5) ในขณะที่จัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคู่มือกิจกรรมวิทยาศาสตร์ ครูและครูผู้ช่วยได้คอยสังเกตสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม พบว่า ในการจัดกิจกรรมใช้เวลาค่อนข้างนาน ดังนั้นจึงปรับเวลาในการจัดกิจกรรมให้ลดลงเพื่อให้ครูและเด็กมีสมาธิในการร่วมกิจกรรมมากขึ้น

การทดลองหาประสิทธิภาพครั้งที่ 2

1) เป็นการทดลองหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก โดยการนำแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคู่มือกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ปรับปรุงจากการทดลองใช้ครั้งที่ 1 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านพิจารณาเพื่อหาค่า IOC และนำมาทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2/4 ของโรงเรียนอนุบาลราชบุรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คน เพื่อศึกษาความเหมาะสมและความชัดเจนของขั้นตอนการจัดกิจกรรมในสภาพจริง ในการทดลองครั้งนี้ผู้รายงานเป็นผู้ดำเนินการทดลองเองและมีครูผู้ช่วยสอนจำนวน 1 คน ร่วมในการทดลองครั้งนี้ด้วย โดยการแบ่งเด็กออกเป็น เด็กเก่ง 3 คน ปานกลาง 3 คนและเด็กอ่อน 3 คน

2) ประเมินทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย ก่อนการใช้แผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์

3) จัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์และประเมินทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยในระหว่างการจัดกิจกรรม

4) ประเมินทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมตามแผน การจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ โดยใช้แบบประเมินเดียวกันกับที่ใช้ประเมินก่อนการจัดกิจกรรม นำคะแนนที่ได้จากการประเมินหลังการจัดกิจกรรม และคะแนนจากการประเมินระหว่างการจัดกิจกรรม มาหาแนวโน้มของประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80 / 80 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลสรุปการหาประสิทธิภาพ E1 / E2 แบบกลุ่มเล็กของการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการ บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 9 คน

นักเรียนคนที่	สรุปคะแนนการประเมินจากการสังเกตระหว่างการจัดกิจกรรม ตามแผนการจัดกิจกรรมที่ 1- 15															รวมเฉลี่ย 3 คะแนน	คะแนนหลัง การปฏิบัติ 3 คะแนน
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
1	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
5	1	1	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
6	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
7	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
8	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3
9	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
จำนวนเด็กที่ได้ระดับ 3	1	1	1	2	3	4	4	5	5	6	6	6	6	6	7	6	7
เฉลี่ย	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
ร้อยละจำนวนเด็กที่ได้ระดับ 3	11.11	11.11	11.11	22.22	33.33	44.44	44.44	55.56	55.56	66.67	66.67	66.67	66.67	66.67	77.78	66.67	77.78

จากตารางที่ 2 แสดงผลการทดลองหาแนวโน้มของประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ มีแนวโน้มของประสิทธิภาพเท่ากับ 66.67 / 77.78 ซึ่งยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

5) ในขณะที่จัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ ครูและครูผู้ช่วยได้คอยสังเกตสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม พบว่า เด็กทุกคนให้ความสนใจในกิจกรรมที่ครูจัดทุกกิจกรรม แต่พบว่าสื่อประกอบการจัดกิจกรรมบางกิจกรรมหายากเกินไปและมีจำนวนมากเกินไป

การทดลองหาประสิทธิภาพครั้งที่ 3

1) เป็นการทดลองหาประสิทธิภาพแบบภาคสนาม โดยให้นำแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ปรับปรุงแก้ไขจากการหาประสิทธิภาพ ในครั้งที่ 2 ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2/4 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ทั้งนี้เพื่อ

ศึกษาความเหมาะสมและความชัดเจนของขั้นตอนการจัดกิจกรรมในสภาพจริง ซึ่งในการทดลองครั้งนี้ผู้รายงานเป็นผู้ดำเนินการทดลองเองและมีครูผู้ช่วยสอน จำนวน 1 คน ร่วมในการทดลองครั้งนี้ด้วย ผู้รายงานได้นำแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ ไปทดลองใช้กับเด็ก 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน

2) ประเมินทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย ก่อนการใช้แผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์

3) จัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์และประเมินทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยในระหว่างการจัดกิจกรรม

4) ประเมินทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคียงคู่กิจกรรมวิทยาศาสตร์ โดยใช้แบบประเมินเดียวกันกับที่ใช้ประเมินก่อนการจัดกิจกรรม นำคะแนนที่ได้จากการประเมินหลังจากการจัดกิจกรรมและคะแนนจากการประเมินระหว่างการจัดกิจกรรม มาหาแนวโน้มของประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80 / 80 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลสรุปการหาค่าประสิทธิภาพ E1 / E2 แบบภาคสนาม ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน

นักเรียนคนที่	สรุปคะแนนการประเมินจากการสังเกตระหว่างกระบวนการปฏิบัติกิจกรรม ตามแผนการจัดกิจกรรมที่ 1- 15															รวมเฉลี่ย 3 คะแนน	คะแนนหลัง การปฏิบัติ 3 คะแนน
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
1	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
2	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
5	1	1	1	1	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
6	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
7	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
8	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
9	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
10	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
11	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
12	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
13	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
14	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
15	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
16	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
17	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
18	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
19	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
20	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
21	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2
22	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3
23	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3
24	1	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3
25	1	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
26	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
27	1	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
28	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
29	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
30	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
จำนวนเด็กที่ได้รับระดับ 3	1	1	3	4	10	18	23	24	24	24	24	24	24	24	25	24	25
เฉลี่ย	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
ร้อยละจำนวนเด็กที่ได้รับระดับ 3	3.33	3.33	10	13.3	33.3	60	80	80	80	80	80	80	80	80	83.33	80	83.33

จากตารางที่ 3 แสดงผลการทดลองหาแนวโน้มของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคุณกิจกรรรมวิทยาศาสตร์ มีแนวโน้มของประสิทธิภาพเท่ากับ 80 / 83.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดสามารถนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2/4 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ได้

5) จากการทดลองแบบภาคสนาม พบว่า เด็กทุกคนสามารถร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมได้สำเร็จ ลุล่วงได้ด้วยดี ผู้รายงานได้รวบรวมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อนำไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมเป็นครั้งที่ 3 แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมเพื่อให้การจัดกิจกรรมมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างในปีการศึกษา 2568

สรุปผลการวิจัย

นวัตกรรมมีผลการปฏิบัติตามกิจกรรมที่ออกแบบครอบคลุมและเป็นไปตามจุดประสงค์ทุกจุดประสงค์ โดยมีหลักฐานหรือข้อมูลประกอบ ดังนี้

1 รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคุณกิจกรรรมวิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 88.33/90

2. ทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยมีการพัฒนาสูงขึ้นร้อยละ 86.67 หลังจากการจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการ บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคุณกิจกรรรมวิทยาศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

สถานศึกษาที่สนใจนวัตกรรมรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัย โดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคุณกิจกรรรมวิทยาศาสตร์ สามารถนำไปปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ที่จะจัดให้กับเด็ก ๆ ได้ทุกระดับช่วงอายุของเด็กปฐมวัยทั้งระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 และระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 เพราะนวัตกรรมรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคุณกิจกรรรมวิทยาศาสตร์ ใช้กระบวนการสืบเสาะสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ไม่ได้เน้นที่เนื้อหาสาระจึงสามารถนำไปใช้พัฒนาเด็กปฐมวัยได้ทุกระดับชั้น เพียงแต่ครูที่จะนำไปใช้จำเป็นต้องปรับในส่วนของแบบประเมินโดยการสังเกตทักษะชีวิตตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ปีพุทธศักราช 2560 เช่น จากพฤติกรรมของเด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 คือ เด็กสามารถใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงด้วยตนเอง ถ้าครูจะมีการนำนวัตกรรมรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของเด็กปฐมวัยโดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคุณกิจกรรรมวิทยาศาสตร์ ไปใช้กับเด็กอนุบาลปี 2 ให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการประเมินเป็น เด็กสามารถใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงเมื่อมีผู้ชี้แนะ เป็นต้น และนอกจากนี้แล้วครูยังสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบกระบวนการเรียนรู้อื่น ๆ ได้อีก อาทิเช่น อาจเปลี่ยนจากการใช้กระบวนการสืบเสาะสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ STEM หรือการเรียนรู้แบบ

Coding เป็นต้น แต่ละสถานศึกษาสามารถนำไปปรับใช้โดยการเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบท จุดเด่นของแต่ละสถานศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพฤติกรรมและความสามารถในการมีส่วนร่วมต่อพัฒนาที่ยั่งยืน ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- โครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยประเทศไทย. (2556). กิจกรรมบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : ไม่ปรากฏที่พิมพ์
- เทพกัญญา พรหมขัติแก้ว. (2563). เรียนรู้แบบสืบเสาะสำหรับเด็กปฐมวัย (Inquiry-based Learning). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2546). การวัดประเมินการเรียนรู้. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: กรุงเทพฯ
- บุษยา อินทร์งาม. (2552). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงต่อการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณพนธ์.กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2559). เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2563). กรอบการเรียนรู้และแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและคณิตศาสตร์ในระดับปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: โกโก้พริ้นท์. (ไทยแลนด์) จำกัด.
- สำรวย สุขชัย. (2554). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณพนธ์.กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชื่อผู้วิจัย นางสาวนัชชา จำแนกมิตร

ชื่อเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านตัวอักษรอิสระและคະຕະคະนะด้วยเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 แผนการเรียนภาษาอังกฤษ - ภาษาญี่ปุ่น โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์

ตำแหน่งและวิทยฐานะ ครู (ไม่มีวิทยฐานะ)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการอ่านตัวอักษรอิสระและคະຕະคະนะก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิค TGT และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิค TGT วิชา ญ31203 ภาษาญี่ปุ่นหลัก 2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 แผนการเรียนภาษาอังกฤษ - ภาษาญี่ปุ่น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ จำนวนนักเรียนทั้งหมด 29 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT แบบฝึกการอ่าน แบบทดสอบวัดผลการพัฒนาทักษะการอ่านตัวอักษรอิสระและคະຕະคະนะ และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า T - test แบบ dependent

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาทักษะการอ่านตัวอักษรอิสระและคະຕະคະนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 แผนการเรียนภาษาอังกฤษ - ภาษาญี่ปุ่น โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนมีความพึงพอใจความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT ทุกด้านในระดับมากที่สุด (ด้านเนื้อหา $\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.67 ด้านการจัดกิจกรรม $\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.57 และด้านประโยชน์จากการเรียนรู้ $\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.62)

คำสำคัญ :

1. **ทักษะการอ่านตัวอักษรอิสระและคະຕະคະนะ** หมายถึง ความสามารถในการอ่านตัวอักษรอิสระและคະຕະคະนะได้อย่างถูกต้องและ

2. การเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT (Team-Game-Tournament) หมายถึง การเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 4-6 คน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมกันรับผิดชอบงานในกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้เกิดเป็นความสำเร็จของกลุ่ม มีลักษณะของกิจกรรมคล้ายกับ STAD แต่เพิ่มเกมและการแข่งขันเข้ามาด้วย เหมาะสำหรับการจัดการเรียนรู้ในจุดประสงค์ที่มีคำตอบถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

3. ความพึงพอใจ หมายถึง การแสดงออกทางความรู้สึกและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 ตัวอักษรฮิรางานะและคะตะคะนะ ที่เรียนวิชาภาษาญี่ปุ่นหลัก 2 ต่อการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT โดยได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็น

บทนำ

ในปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก Joyce และ Weil (1992 : 164) กล่าวว่า มนุษย์มีเรื่องราวและสิ่งต่าง ๆ ที่จะต้องจำตลอดชีวิตด้วยการใช้ภาษาในปริมาณมากมายมหาศาลด้วยการเชื่อมโยงหรือใช้ภาษาให้สัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของ เหตุการณ์ กิจกรรม และคุณภาพน่านับการของสิ่งเหล่านั้น ในการเรียนรู้วิชาใด ๆ จะพบว่าต้องใช้ภาษาในการจดจำอยู่เสมอ เช่น ในการเรียนวิชาเคมีจำเป็นต้องจำชื่อ และคุณสมบัติทางโครงสร้างของสารประกอบ ในการเรียนวิชาภูมิศาสตร์จำเป็นต้องจำชื่อประเทศต่าง ๆ ลักษณะสำคัญทางภูมิประเทศ และเหตุการณ์ที่สำคัญเกี่ยวกับประชาชนของประเทศเหล่านั้น และในการเรียนวิชาภาษาต่างประเทศก็จำเป็นต้องจดจำ คำศัพท์ตลอดจนการออกเสียงคำเหล่านั้น เป็นต้น และหนึ่งในภาษาต่างประเทศที่มีบทบาทสำคัญในประเทศไทย คือ ภาษาญี่ปุ่น ซึ่งในหลายทศวรรษที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน บริษัทข้ามชาติสัญชาติญี่ปุ่นเข้ามาลงทุนในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ทำให้การทำงานในบริษัทญี่ปุ่นของคนไทยมีโอกาสมากขึ้น การเรียนภาษาญี่ปุ่นจึงการเพิ่มโอกาสในอนาคตให้กับนักเรียน

ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ผู้วิจัยรับผิดชอบการสอนในรายวิชา ญ31201 ภาษาญี่ปุ่นหลัก 1 ให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 แผนการเรียนภาษาอังกฤษ - ภาษาญี่ปุ่น โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ โดยใช้ตำรา “あきこと友だち ฉบับปรับปรุง เล่มที่ 1” จากการสังเกตชั้นเรียนพบว่า นักเรียนมากกว่าร้อยละ 50 ไม่สามารถอ่านตัวอักษรฮิรางานะและอักษรคะตะคะนะได้อย่างแม่นยำ ซึ่งตัวอักษรฮิรางานะและคะตะคะนะเป็นอักษรพื้นฐานในการเรียนภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น หากนักเรียนไม่สามารถอ่านตัวอักษรได้ จะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนและพัฒนาทักษะทางภาษา

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านตัวอักษรฮิรางานะและตัวอักษรคะตะคะนะด้วยเทคนิค TGT (Team Game Tournament) ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือแข่งขันเป็นทีมโดยใช้เกม ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกสนานและยังเป็นการฝึกฝนการใช้ทักษะภาษาได้เป็นอย่างดี โดยเกมการสอนจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความพยายามที่จะเรียนรู้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น โดยจากงานวิจัยที่ผ่านมา อรรถพล อุษา (2564) วันทนา เล่ห์มนตรี และวิไล พลพวก (2567) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ TGT จะสนองความต้องการความแตกต่างระหว่างบุคคล สร้างความสนใจให้นักเรียน อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนเข้าใจได้โดยง่าย และถูกต้อง ตรงตามจุดมุ่งหมาย รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม และในกระบวนการกลุ่มมีการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยให้นักเรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย เป็นผลให้การเรียนรู้สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการสอนด้วยเทคนิค TGT มาทดลองใช้

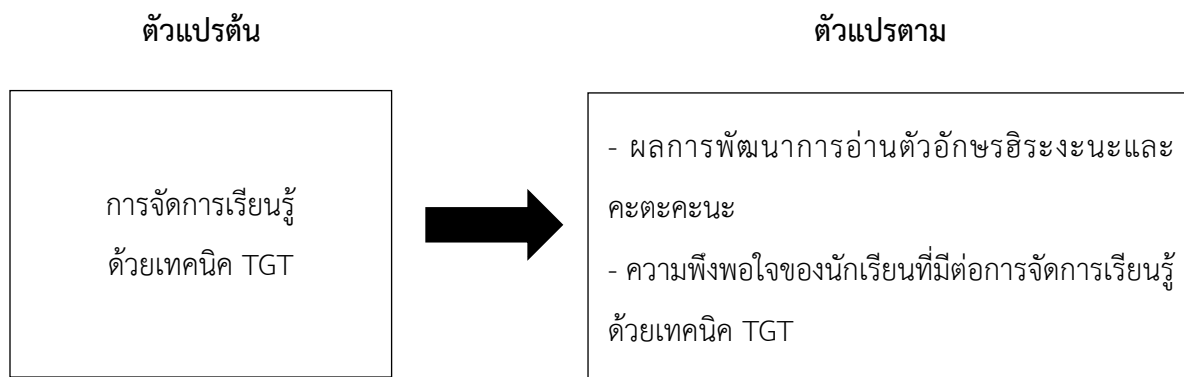
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านตัวอักษรฮิรางานะและคะตะคะนะก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิค TGT
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิค TGT

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลการพัฒนาทักษะการอ่านตัวอักษรฮิรางานะและคะตะคะนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 แผนการเรียนภาษาอังกฤษ - ภาษาญี่ปุ่น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. คะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิค TGT อยู่ในระดับมากที่สุด

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการอ่านตัวอักษรฮิรางานะและคะตะคะนะก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิค TGT และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิค TGT ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติ (Action Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) กลุ่มประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนภาษาอังกฤษ-ภาษาญี่ปุ่น
- 2) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 จำนวน 29 คน เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling)

ตัวแปรในการวิจัย

- 1) ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT
- 2) ตัวแปรตาม คือ ผลการพัฒนาทักษะการอ่านตัวอักษรฮิรางานะและคะตะคะนะ และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT
- 2) แบบฝึกการอ่าน
- 3) แบบทดสอบวัดผลการพัฒนาทักษะการอ่านตัวอักษรฮิรางานะและคะตะคะนะ
- 4) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยเทคนิค TGT

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ทดสอบก่อนเรียน ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดระดับทักษะการอ่านการอ่านตัวอักษรฮิรางานะและคะตะคะนะ
- 2) จัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิค TGT
- 3) ทดสอบหลังเรียน ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียนและแบบประเมินความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ผู้วิจัยวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างผลการทดสอบก่อนและหลังเรียนโดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent

2) ผู้วิจัยวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านตัวอักษรฮิรางานะและคะตะคะนะด้วยเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 แผนการเรียนภาษาอังกฤษ - ภาษาญี่ปุ่น โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ มีผลการวิจัยดังนี้

1) ผลการพัฒนาทักษะการอ่านตัวอักษรฮิรางานะและคะตะคะนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 แผนการเรียนภาษาอังกฤษ - ภาษาญี่ปุ่น โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านตัวอักษรฮิรางานะและคะตะคะนะของนักเรียนก่อนและหลังการสอนด้วยเทคนิค TGT ของนักเรียน โดยนำคะแนนความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังของการศึกษา มาเปรียบเทียบโดยใช้ T-test Dependent ปรากฏผลตามตารางดังนี้

การเรียนรู้	N	$\bar{X}$	S.D.	T-test
คะแนนก่อนเรียน	29	8.86	3.47	24.11
คะแนนหลังเรียน	29	15.24	3.46	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง พบว่า ผลการพัฒนาทักษะการอ่านตัวอักษรฮิรางานะและคะตะคะนะก่อนและหลังการสอนด้วยเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 แผนการเรียนภาษาอังกฤษ - ภาษาญี่ปุ่น โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ หลังเรียน ($\bar{X} = 15.24$ S.D. = 3.46) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 8.86$ S.D. = 3.47) โดยทดสอบความแตกต่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ตรวจสอบพบว่าค่าเฉลี่ยผลการพัฒนาทักษะการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอยู่ที่ 6.38 คะแนน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่กำหนดไว้คือ ผลการพัฒนาทักษะการอ่านตัวอักษรฮิรางานะและคะตะคะนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 แผนการเรียนภาษาอังกฤษ - ภาษาญี่ปุ่น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2) นักเรียนมีความพึงพอใจความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT ทุกด้านในระดับมากที่สุด (ด้านเนื้อหา $\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.67 ด้านการจัดกิจกรรม $\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.57 และด้านประโยชน์จากการเรียนรู้ $\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.62)

ผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 แผนการเรียน ภาษาอังกฤษ - ภาษาญี่ปุ่น โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT จำนวน 29 คน มีรายละเอียดดังนี้

ข้อที่	ข้อความถาม	$\bar{X}$	$S.D.$	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหา				
1	มีจุดประสงค์ในการเรียนที่ชัดเจน	4.62	0.61	มากที่สุด
2	เนื้อหาที่น่าสนใจ	4.69	0.59	มากที่สุด
3	เนื้อหาเหมาะสมกับระดับของนักเรียน	4.31	0.75	มาก
4	เนื้อหาเข้าใจง่ายและอธิบายชัดเจน	4.55	0.72	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.54	0.67	มากที่สุด
ด้านการจัดกิจกรรม				
5	กิจกรรมช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้คำศัพท์	4.59	0.62	มากที่สุด
6	กิจกรรมชัดเจน เข้าใจง่าย	4.72	0.52	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.66	0.57	มากที่สุด
ด้านประโยชน์จากการเรียนรู้				
7	การเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกกับการเรียนมากขึ้น	4.79	0.48	มากที่สุด
8	สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.59	0.67	มากที่สุด
9	สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับทักษะอื่น ๆ ได้	4.41	0.62	มาก
10	การเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT ช่วยให้อยากเรียนภาษาญี่ปุ่นมากขึ้น	4.41	0.72	มาก
รวมเฉลี่ย		4.55	0.62	มากที่สุด

จากตาราง พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT โดยภาพรวมทั้งหมดมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ที่ได้กำหนดไว้ว่า คะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิค TGT อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลปรากฏดังนี้

2.1 ด้านการจัดกิจกรรม มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด โดยนักเรียนมีระดับความพึงพอใจภาพรวมในระดับมากที่สุด เนื่องจากกิจกรรมชัดเจน เข้าใจง่าย และกิจกรรมช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้คำศัพท์

2.2 ด้านประโยชน์จากการเรียนรู้ มีค่าความพึงพอใจรองลงมาจากด้านการจัดกิจกรรม เนื่องจากการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกกับการเรียนมากขึ้น สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับทักษะอื่น ๆ ได้ และการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT ช่วยให้อยากเรียนภาษาญี่ปุ่นมากขึ้น

2.3 ด้านเนื้อหา มีค่าความพึงพอใจรองลงมาจากประโยชน์จากการเรียนรู้ มีระดับความพึงพอใจภาพรวมในระดับมากที่สุด เนื่องจากเนื้อหามีจุดประสงค์ในการเรียนที่ชัดเจน มีความน่าสนใจ เข้าใจง่ายและอธิบายชัดเจน และเหมาะสมกับระดับของนักเรียน

แนวคิดนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอรรคพล อุษา (2564) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT กระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจ สนุกสนานกับกิจกรรมการเรียนการสอน ได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ ที่ดีระหว่างนักเรียน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากขึ้น ส่งผลนักเรียนเกิดความมั่นใจในการคิด การแสดง ความคิดเห็น และการตอบคำถามมากขึ้น ส่งผลให้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสูงขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) ก่อนการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรชี้แจงถึงสำคัญของกิจกรรม ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

2) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรเตรียมการให้พร้อมทั้งสถานที่ สื่อ อุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยการพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการอื่นในรายวิชาภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเกาหลี เป็นต้น

2) ควรศึกษาเปรียบเทียบวิธีการสอนด้วยเทคนิค TGT กับวิธีการสอนอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา จันทะวงษา และดร.สิทธิพล อาจอินทร์. การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ญ33201 ภาษาญี่ปุ่น

พาเพลิน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาญี่ปุ่น โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ
ร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับกิจกรรมบทบาทสมมติสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.
(วารสารวิจัย มข. สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับบัณฑิตศึกษา) ปีที่ 9 ฉบับที่ 3:
กันยายน-ธันวาคม, 2564) หน้า 67

ธีรพล ปะโสทะกัง. การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้วยบทเรียนบทเว็บ โดยใช้การจัดการเรียนการสอนแบบ
TGT เรื่องการเขียนโปรแกรมภาษาซี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสารคาม
พิทยาคม. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2558.)

พัชรพงษ์ จันทรเทศ. การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เรื่อง About
ASEAN ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค TGT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น. (วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2557.)

มัลลิกา มานัสร์, และสุทธิพร บุญส่ง. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่
จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มแข่งขัน (TGT) กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลธัญบุรี), 2559), หน้า 52-54

วันทนา เล่ห์มนตรี และวิไล พลพวก. ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT เพื่อพัฒนา
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. (วารสารสมาคม
พัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.), 2567), หน้า 197

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). หลักการสอน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

อิสระพงศ์ โสภโธ. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยใช้การเรียนรู้ด้วย
เทคนิค TGT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2560), หน้า 11-14

อรรคพล อุษา. การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือด้วย
เทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2564), หน้า 42

ภาษาอังกฤษ

Joyce, B., M, Weil, and E. Calhoun. (2009). *Model of Teaching*. 8th ed. London: Allyn and Bacon.

คณะผู้จัดทำ

วารสารวิชาการ สพฐ. ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 ประจำปี 2568
(เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม 2568)

-
1. นายพิเชฐ โพธิ์ภักดี	เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. นายพิเชฐร์ วันทอง	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. นายวิชณุ ทรัพย์สมบัติ	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. นางภัทริยารวรรณ พันธุ์น้อย	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. นายศุภสิน ภูศรีโสม	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
6. นายสังคม จันทน์วิเศษ	ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและพัฒนาการบริหารทรัพยากรบุคคล
สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
7. นางศรีรักษ์ ปลื้มวีระจิตต์	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ
สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
8. นางสาวทวินนท์ ประภามณฑล	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการพิเศษ
สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
10. นายศราวุธ ไชยทองพันธ์	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ
สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
11. นางสาวอารยา
ดาราศรีศักดิ์	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ
สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
12. นางสาวเดือนเพ็ญ
ทองพิลา	นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ
สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
13. นางสาวอรรดาพรรณ
อินทา	นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ
สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
14. นายชัยณรงค์ นีนาม	นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ
สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
15. นายภาณุเดช ยี่สารพัฒน์	นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ
สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
16. นางสาวสลิลทิพย์ ผลึกเพชร	นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ
สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
-

สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน